

เศรษฐศาสตร์การเมืองของฟุตบอลไทย

กรุงเทพ นพรัตน์

คุษฎีนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐศาสตรคุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ

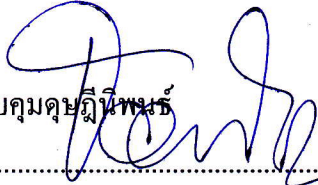
คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

เมษายน 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

อาจารย์ผู้ควบคุมคุณวุฒิบัตรและคณะกรรมการสอบคุณวุฒิบัตร ได้พิจารณา
คุณวุฒิบัตรของ กรุงไท นพรัตน์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ
ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

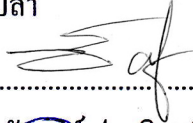
อาจารย์ผู้ควบคุมคุณวุฒิบัตร

..... อาจารย์ที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอฬาร ถิ่นบางเตียว)

คณะกรรมการสอบปากเปล่า

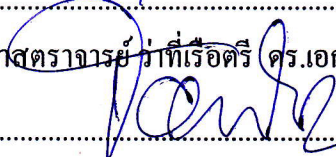
..... ประธาน

(รองศาสตราจารย์ ดร.ชัยยงค์ ประดิษฐ์ศิลป์)

..... กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.โอฬาร ถิ่นบางเตียว)

..... กรรมการ

(ดร.ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์)

คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ อนุมัติให้รับคุณวุฒิบัตรฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรรัฐศาสตรคุณวุฒิบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ
ของมหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์

(รองศาสตราจารย์ ว่าที่เรือตรี ดร.เอกวิทย์ มณีธร)

วันที่ 24 เดือน เมษายน พ.ศ. 2563

ประกาศคุณูปการ

คุณุณิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี จากความกรุณาของอาจารย์ที่ปรึกษา ผศ.ดร. โอบาร ถิ่นบางเตียว อาจารย์ประจำคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ได้ให้ความกรุณารับเป็นที่ปรึกษาและช่วยให้คำปรึกษา และเสนอแนะแนวทางการเก็บข้อมูลที่สำคัญ จึงขอขอบพระคุณอย่างสูง

ขอขอบพระคุณดร.ปรีชา เปี่ยมพงษ์สานต์ ที่ให้ความกรุณาเป็นที่ปรึกษาร่วมในการทำคุณุณิพนธ์ และให้คำแนะนำในการใช้ทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อศึกษา เข้าถึงความหมายของสิ่งที่กำลังศึกษา นับเป็นการจัดประกายมุมมองใหม่ในเรื่องที่ศึกษาได้อย่างถึงรากถึงโคนและได้ให้กำลังใจในการศึกษาตลอดหลักสูตร

ขอขอบพระคุณ รศ.ดร.ไชยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์ ที่ให้ความกรุณาให้คำปรึกษาในการคุณุณิพนธ์ และให้คำแนะนำในการใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่เป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษา คอยให้คำปรึกษากับลูกศิษย์ตลอดเวลาถึงแม้ว่างานของท่านจะมากมายขนาดไหนก็ตาม ท่านก็จะสละเวลาให้คำชี้แนะที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่ายิ่ง

ขอขอบพระคุณผศ.ดร.เอกวิทย์ มณีธร คณบดีคณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาที่เป็นกรรมการสอบคุณุณิพนธ์ฉบับนี้ ให้คำแนะนำในการปรับแก้และผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับฟุตบอลไทยที่มีคุณค่าอย่างสูงยิ่ง จนทำให้คุณุณิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี

กรุงไท นพรัตน์

57820021: สาขาวิชา: เศรษฐศาสตร์การเมืองและการบริหารจัดการ; ร.ด. (เศรษฐศาสตร์การเมือง
และการบริหารจัดการ)

คำสำคัญ: เศรษฐศาสตร์การเมือง/ ฟุตบอลไทย/ เศรษฐศาสตร์

กรุงไท นพรัตน์: เศรษฐศาสตร์การเมืองของฟุตบอลไทย (POLITICAL ECONOMY OF
THAI NATIONAL FOOTBALL) คณะกรรมการควบคุมคดียุติพนธ์: โอฟาร ถิ่นบางเตียว, ปร.ด.,
ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์, Dr.rer.pol., 164 หน้า. ปี พ.ศ. 2563.

การวิจัยเรื่องเศรษฐศาสตร์การเมืองของฟุตบอลไทย มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อศึกษา
ประวัติศาสตร์ของฟุตบอลไทยผ่านการวิเคราะห์แนวเศรษฐศาสตร์การเมืองและ เพื่อศึกษาสัญญาของฟุตบอล
ไทยผ่านการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์แนวเศรษฐศาสตร์การเมือง โดย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในแนว
ประวัติศาสตร์ โดยศึกษาในลักษณะของการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์แนวเศรษฐศาสตร์การเมือง ใช้ระเบียบวิธี
วิจัยเชิงคุณภาพในการรวบรวมข้อมูล โดยใช้เครื่องมือสำหรับรวบรวมข้อมูลด้วย 2 วิธีการ คือ วิธีการศึกษาจาก
เอกสาร และจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การศึกษาพบว่า ฟุตบอลไทยสามารถแบ่งได้เป็น 4 ยุค
ตามพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ได้แก่ ยุคแรก ยุคปฐมบทฟุตบอลไทย ภายใต้รัฐสมบูรณาญาสิทธิ พ.ศ. 2443-
2475 ที่มีเรื่องของการใช้สัญญา ที่สะท้อนเป็นวาทกรรมที่เป็นการครองอำนาจนำในการสถาปนากีฬารูปแบบให้
เกิดขึ้นในสยาม กล่าวคือ รัชกาลที่ 6 โปรดให้ก่อตั้ง “สมาคมฟุตบอลแห่งกรุงสยาม” ภายใต้พระบรมราชูปถัมภ์
เมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2459 เพื่อส่งเสริมให้ผู้ชายหันมาเล่นกีฬามากขึ้น และตั้งทีมชาติฟุตบอล “คณะฟุตบอล
สำหรับชาติสยาม” เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2468 การพระราชทานตราพระมหาพิชัยมงกุฎให้กับทีมชาติสยาม
เพื่อประดับบนเสื้อทีมชาติ และหมวกสำหรับนักกีฬาทีมชาติโดยเฉพาะ อันเป็นการใช้สัญญาทางวัตถุที่สะท้อน
การเป็นภาพตัวแทนของสถาบันกษัตริย์ที่พระราชทานให้กับตัวแทนของชาติซึ่งชาติก็คือ สถาบันกษัตริย์ และยุค
บทบาททางสัญญาเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ต่อมาในยุคที่สอง ยุคสองฟุตบอลสมัครเล่น
ภายใต้รัฐประชาธิปไตยหลังสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พ.ศ. 2475-2538 ที่นักกีฬาฟุตบอลยังไม่สามารถดำรง
อาชีพนักเตะได้เพียงอย่างเดียว ต้องมีอาชีพหลักที่มีรายได้มั่นคงประกอบกรเป็นนักฟุตบอล และอยู่ภายใต้วาท
กรรมในการสร้างชาติรัฐนิยมเพื่อลดทอนอำนาจของกษัตริย์ โดยมีสัญญาแห่งชาติ โล่ เจริญตราของรัฐบาล มีการ
ใช้ธงไตรรงค์แทนตราพระมหาพิชัยมงกุฎและสมาคมฟุตบอลที่พยายามต่อสู้แย่งชิงการครองอำนาจนำใน
บทบาทของการเมืองวัฒนธรรมกีฬาฟุตบอล โดยมีการฟื้นฟูความนิยมของสถาบันกษัตริย์โดยการจัดแข่งขันชิง
ถ้วยพระราชทาน ก และ ง เพิ่มเติมจาก ถ้วย ก และ ข ในสมัยรัชกาลที่ 6 มีการจัดแข่งขันชิงถ้วยพระราชทาน
คิงส์คัพและควีนคัพ จนนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงสู่ยุคที่สาม ยุคสามฟุตบอลสมัครเล่นสู่ลีกอาชีพ พ.ศ. 2539-
2551 ที่มีการเปลี่ยนรูปแบบการแข่งขันฟุตบอลที่มีสปอนเซอร์จากภาคเอกชนเข้ามาจัดการแข่งขันเต็มรูปแบบ
สู่ยุคที่สี่ ยุคฟุตบอลอาชีพภายใต้ธุรกิจการกีฬาสากล พ.ศ. 2552-2561 ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจาก FIFA
และมีการใช้กติกาของ AFC ที่สโมสรฟุตบอลต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล มีการเปลี่ยนด้วยรางวัลตามแบบของ
เอกชนที่เป็นสปอนเซอร์เข้ามายกเลิกด้วยพระราชทาน มีการใช้ตราสัญลักษณ์ทีมชาติเปลี่ยนจากธงชาติเป็นตรา
ช้างศึก และนักฟุตบอลเป็นอาชีพที่มีรายได้สูงรวมทั้งได้ถูกทำให้กลายเป็นสินค้าที่มีมูลค่าการซื้อขายมากขึ้น
มากกว่าการเป็นนักเตะที่รับค่าจ้างเพียงแค่รายเดือน นับเป็นสัญญาที่เข้ามาสร้างวาทกรรมใหม่ในเรื่องของธุรกิจ
การกีฬาที่สร้างการครองอำนาจนำในวงการฟุตบอลได้จนถึงปัจจุบัน

57820021: MAJOR: POLITICAL ECONOMY AND GOVERNANCE; D.POL.SC.

(POLITICAL ECONOMY AND GOVERNANCE)

KEYWORDS: POLITICAL ECONOMY/ THAILAND'S FOOTBALL/ ECONOMY

KRUNGTHAI NPPARAT: POLITICAL ECONOMY OF THAI NATIONAL FOOTBALL. ADVISORY COMMITTEE: OLARN THINBANGDAEW, Ph.D., PREECHA PIAMPONGSARN, Dr.rer.pol., 164 P. 2020.

The objective of this research is to study the history of Thailand's football through the political-economic analysis and study the symbolic of Thailand's football through the Thai political history analysis. The historical qualitative research has been used for analysis study in the political economy of Thailand's football history with 2 collective data which is documentary research and in-depth interview with the key informants. The result revealed that Thailand's football can be divided into 4 periods in Thailand by the history development. The First era; Thailand's primary golden cup in the Absolute Monarchy in B.E.2443-2475, Thailand's football has been represented the symbol of the discourse to dominate the possession of power. King Rama 6 who has founded the Football Association of Siam on 25th April B.E.2459 to encourage Thai men to play sport and founded the national football team called "Football team for Siam" on 23rd June B.E.2468 and also bestowed the Great Crown of Victory or "Phra Maha Phichai Mongkut" upon the Siamese National Football team to specialize decorated on the national team shirts and hats for the athletes which is represented the nation and the meaning of nation is the King before ended his role on the Siamese revolution of B.E.2475. The second era, in the post of the Absolute Monarchy B.E.2475 – 2538, the footballers cannot make living by only being a football player, they must have a career and stable income and being the under for the state discourse and the attenuation of power of the king, the football shield, government badges and also using the Triflag instead of "Phra Maha Phichai Mongkut" has been used for the symbolic. The competition for control over and to be a leader of the football association is using the culture political of football and revive the popularity of the Monarchy by added the "Khor" and "Ngor" cup in The Royal cup's football competition apart from the "Gor" and "Kor" cup in the King Rama 6 which is leading to the third era of football. B.E.2539-2551 the amateur football into a semi-professional footballer, the competition has fully managed and sponsored by the private sector. In B.E. 2552-2561 is turned into the fourth era, under the international sports business supported by FIFA (The Federation International Football Association) and the regulation of AFC (Asian Football Confederation), the football clubs must be registered as a juristic person and cancel the Royal's cup, the trophy is designed by the private sector who is supporting the competition including the changing of National Team Logo is changed from National flag into War Elephant flag. The professional footballers are generated in high income and made into a product which is making higher value when turnover than the money waged footballers, is considered as a new sign to create a new in the sport business discourse for possessing the football industry power in the present.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	8
2 การสำรวจองค์ความรู้.....	9
แนวคิดเกี่ยวกับสัญวิทยา (Semiology).....	9
แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างอำนาจนำ (Hegemony).....	18
แนวคิดเกี่ยวกับอุดมการณ์ (Ideology).....	22
การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical discourse analysis).....	26
แนวคิดการวิเคราะห์แนวเศรษฐกิจการเมือง (Political economy analysis).....	32
เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	35
กรอบแนวคิดการวิจัยเบื้องต้น.....	37
สมมติฐานวิจัยชั่วคราว.....	37
นิยามศัพท์วิจัยเบื้องต้น.....	38
3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	39
จุดยืนทางญาณวิทยา.....	39
ฐานคิดของวิธีวิทยา.....	39
วิธีวิทยา.....	40
วิธีการศึกษา.....	43
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	44
การตรวจสอบข้อมูล.....	45

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
4 ยุคปฐมบทฟุตบอลไทย ภายใต้รัฐธรรมนูญชาติ พ.ศ. 2443-2475.....	47
การเข้ามาของฟุตบอลในแผ่นดินสยาม.....	47
การก่อตั้งคณะฟุตบอลแห่งสยาม.....	49
การจัดการแข่งขันฟุตบอลถ้วยทองของหลวง.....	51
การจัดการแข่งขันถ้วยใหญ่ ถ้วยน้อย.....	56
การแข่งขันฟุตบอลอินโดจีนในสมัยรัชกาลที่ 7.....	68
5 ยุคสองฟุตบอลสมัครเล่นภายใต้รัฐประชาติปีโดยหลังสมัยรัฐธรรมนูญชาติราชย์ พ.ศ. 2475-2538.....	75
ฟุตบอลไทยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475.....	76
ฟุตบอลไทยภายใต้การบริหารของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยใน พระบรมราชูปถัมภ์.....	85
การแข่งขันรายการสมัครเล่นในประเทศไทย.....	96
สรุป.....	112
6 ยุคสามฟุตบอลสมัครเล่นสู่ลีกกึ่งอาชีพ พ.ศ. 2539-2551.....	116
ฟุตบอลไทยกับการแข่งขันจากลีกฟุตบอลสมัครเล่นสู่ลีกกึ่งอาชีพ.....	116
โปรวินเชียลลีก.....	118
สรุป.....	129
7 ยุคสี่ฟุตบอลอาชีพภายใต้ธุรกิจการกีฬาสากล พ.ศ. 2552-2561.....	133
ฟุตบอลไทยกับการแข่งขันลีกฟุตบอลอาชีพตามข้อบังคับ AFC.....	133
การบริหารฟุตบอลทีมชาติไทยของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.....	135
สรุป.....	146
8 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	150
สรุปผล.....	150
อภิปรายผล.....	156
ข้อเสนอแนะ.....	158

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	159
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	164

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
6-1	ผู้ผลิตชุดแข่งทีมชาติไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2545-2562.....	123
8-1	สัญญาในแต่ละยุค.....	155

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
2-1	ความเชื่อมโยงระหว่างรูปสัญลักษณ์ ความหมายสัญลักษณ์และ สัญลักษณ์	10
2-2	ตัวแบบการวิเคราะห์ในการศึกษา เศรษฐศาสตร์การเมืองของฟุตบอลไทย	37
4-1	เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) (สมาคมประวัติศาสตร์ฟุตบอลแห่งประเทศไทย)	48
4-2	ตราพระมหาพิชัยมงกุฎ (สมาคมประวัติศาสตร์ฟุตบอลแห่งประเทศไทย)	53
4-3	หมวก พระราชทานแก่นักฟุตบอลทีมชาติสยามชุดแรก	54
4-4	ทีมฟุตบอลของรัชกาลที่ 6 “สโมสรกรมม้าหลวง”	54
4-5	ทีมชาติสยามชุดแรก พ.ศ. 2458	55
4-6	ถ้วยพระราชทาน ก และ ข	57
4-7	สนามสามัคยาจารย์ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย	60
4-8	เจ้าพระยารามราฆพ (หม่อมหลวงเพ็ญ พึ่งบุญ)	64
4-9	หม่อมเจ้าชวลิต เกษมสันต์	64
4-10	พระยานเรนทรราชา (หม่อมหลวงอุรา คเนจร)	65
4-11	พระยานิรุทธเทวา (หม่อมหลวงฟื้น พึ่งบุญ)	65
4-12	พระเจริญวิสุวกรรม (เจริญ เชนะกุล)	66
4-13	ทีมฟุตบอลสโมสรกรมสรรพได้รับพระราชทานถ้วยเกียรติยศของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (ระบุนปีที่ลูกฟุตบอลเป็นพุทธศักราช 2461)	71
4-14	ทีมฟุตบอลเสือป่าพรานหลวง เมื่อพ.ศ. 2460	71
4-15	ทีมนักเรียนนายเรือ ที่เข้าร่วมการแข่งขันชิงถ้วยทองรักรบ ใน พ.ศ. 2459	72
4-16	ทีมฟุตบอลโรงเรียนมหาดเล็กหลวง	72
4-17	ทีมฟุตบอลสโมสรนักเรียนเสือป่าหลวง พ.ศ. 2459	73
4-18	ทีมราชแพทยาลัย	73
4-19	ทีมฟุตบอลคณะบรมบาท (คณะผู้บังคับการ) โรงเรียนมหาดเล็กหลวง ชุมนุมเสด็จการแข่งขันเมื่อ พ.ศ. 2461	74
5-1	สนามศุภชลาศัยกรีฑาสถานแห่งชาติ	77
5-2	สนามศุภชลาศัยใช้ในการจัดการแข่งขันกีฬาแหลมทองครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 12 – 17 ธันวาคม เมื่อปีพ.ศ. 2502	80

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
5-3 ถ้วยพระราชทาน ค จากรัชกาลที่ 9	81
5-4 ถ้วยพระราชทาน ง จากรัชกาลที่ 9	81
5-5 ถ้วยพระราชทานคิงส์คัพ	83
5-6 ถ้วยพระราชทานควีนส์คัพ	84
5-7 สโมสรอัสสัมชัญ ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2492 ของ สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์	86
5-8 สโมสรรวมมิตร (สมาคมไพล่แห่งประเทศไทย) ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2499 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์	86
5-9 สโมสรทหารอากาศ ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2500 ของ สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์	87
5-10 โล่ของสมาคมฟุตบอลฯมอบให้ทีมชาติที่เข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลเยาวชนแห่งเอเชีย ค.ศ. 1962 ที่กรุงเทพฯ	87
5-11 นักกีฬาโอลิมปิกไทยเดินทางไปถึง Mexico City โดยสายการบิน Mexicana Airline เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 19 Mexico 1968	88
5-12 นักฟุตบอลทีมชาติไทย ภายใต้การนำของ ท่านพลเอกประเทียบ เทศวิศาล และ อ.พิสิทธิ์ งามพานิช ด้วยการช่วยเหลือจากสมาพันธ์ฟุตบอลเยอรมนีตะวันตก ไปฝึกซ้อมและตระเวนแข่งขัน เป็นเวลารวม 45 วัน (8 พ.ค. ถึง 20 มิ.ย. พ.ศ. 2508) ภาพนี้ที่หน้าตึก ที่พักที่ Duisburg Sportchule มีชุดวอร์มอยู่ชุดเดียว	90
5-13 สโมสรธนาคารกรุงเทพ ชนะเลิศถ้วยใหญ่ (ก) และถ้วยน้อย (ข) ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2509 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์	91
5-14 สโมสรธนาคารกรุงเทพ ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2510 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์	91
5-15 ยงยุทธ สังข์โกวิท ปี 1972-1973 และ 1973-1974 บอลลีกเล่นให้ กรีก-อเมริกัน ส่วน summer league 1972 เล่นให้ SF Buccaneer ต่อมาปี 1973 และ 1974 เล่นให้ Oakland RAM ในปี 1973 ลงเล่นในทีม nor-cal Allstar พบกับ Maccabee จากอิสราเอล และชิงเตาจาก ฮังการี	92

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
5-16	ชุดแข่งขันทีมชาติไทย ยุคหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง..... 93
5-17	ชุดแข่งขันทีมชาติไทย ยุคหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475..... 93
5-18	สโมสรราชวิถี ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2512 ของ สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์..... 103
5-19	สโมสรการทำเรือแห่งประเทศไทย ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2513 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์..... 104
5-20	สโมสรธนาคารกรุงเทพ ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2520 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์..... 104
5-21	สโมสรกีฬาราชประชา ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2525 ของ สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์..... 105
5-22	สโมสรธนาคารกรุงเทพ ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2527 ของ สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์..... 105
5-23	สโมสรธนาคารกรุงเทพ ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2529 ของ สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์..... 106
5-24	สโมสรธนาคารกรุงเทพ ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2532 ของ สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์..... 106
5-25	สโมสรธนาคารกสิกรไทย ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2534 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์..... 107
5-26	สโมสรธนาคารกสิกรไทย ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2538 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์..... 107
5-27	พลโท เษิณู นิมิบุตร..... 108
5-28	พลเอก จำเป็น จารุเสถียร..... 109
5-29	พลตำรวจโท ต่อศักดิ์ ชมนาค..... 109
5-30	พันเอก อนุ รมยานนท์..... 110
5-31	พลตำรวจโท ชลอ เกิดเทศ..... 110
5-32	นายวิจิตร เกตุแก้ว..... 111

สารบัญญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
6-1	จอห์นนี่วอล์กเกอร์ (จอห์นนี่ วอล์กเกอร์ ไทยแลนด์ชอกเกอร์ลิก).....	119
6-2	คาลเท็กซ์ (คาลเท็กซ์ พรีเมียร์ลิก).....	119
6-3	จีเอสเอ็ม (จีเอสเอ็ม ไทยลิก).....	120
6-4	ไม่มีผู้สนับสนุนไทยลิก (2547-2548).....	120
6-5	ไม่มีผู้สนับสนุน ไทยแลนด์ พรีเมียร์ลิก (2549-2551).....	120
6-6	ไม่มีผู้สนับสนุน ไทยแลนด์ พรีเมียร์ลิก 2552.....	120
6-7	สปอนเซอร์ (สปอนเซอร์ ไทยพรีเมียร์ลีก) 2553.....	121
6-8	สปอนเซอร์ (สปอนเซอร์ ไทยพรีเมียร์ลีก) 2554.....	121
6-9	โตโยต้า ไทยพรีเมียร์ลีก 2556-2558.....	121
6-10	โตโยต้า ไทยลิก 2559.....	121
6-11	โตโยต้า ไทยลิก 2560.....	122
6-12	นายวรวิทย์ มะกุดี.....	129
6-13	สโมสรทหารอากาศ ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2539 ของ สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.....	130
6-14	สโมสรสินธนา ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2540 ของ สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.....	131
6-15	สโมสรสินธนา ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2541 ของ สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.....	131
6-16	สโมสรธนาคารกสิกรไทย ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2543 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.....	132
6-17	สโมสรโอสถสภา ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2544 ของ สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.....	132
7-1	ตราสัญลักษณ์ทีมชาติไทย ในชื่อ “ช้างศึก”.....	142
7-2	ตราพระมหาพิชัยมงกุฎ อยู่บนช้างศึก.....	142
7-3	ถ้วยรางวัลไทยลิก พ.ศ. 2560.....	143
7-4	พลตำรวจเอกสมยศ พุ่มพันธุ์ม่วง.....	145
7-5	สโมสรชลบุรี เอฟซี ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2551 ของ สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.....	147

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่		หน้า
7-6	สโมสรชลบุรี เอฟซี ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2555 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.....	148
7-7	สโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2556 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.....	148
7-8	สโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2557 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.....	149
7-9	สโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2559 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์.....	149

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญของปัญหา

ฟุตบอลเป็นกีฬาสมัยใหม่ที่ได้รับความนิยมจากผู้คนไปทั่วทุกมุมโลก มีการแพร่กระจายออกจากสหราชอาณาจักรตามการค้าอาณานิคมไปหลายทวีปทั่วโลก เป็นในลักษณะของการพักผ่อนหย่อนใจอย่างหนึ่งของกลุ่มคนในชนชั้นต่าง ๆ เมื่อมีการพัฒนาเศรษฐกิจที่ต้องการขยายกำลังการผลิตโดยการจ้างแรงงาน เครื่องจักร จนเกิดเวลางานกับเวลาว่างในช่วงศตวรรษที่ 17 การหากิจกรรมทำระหว่างการทำงานและเวลาว่างเพื่อความพักผ่อนหย่อนใจ เพื่อความบันเทิงของชนชั้นแรงงานที่ได้ใช้แรงออกกำลังกาย มีการแข่งขันจนกลายเป็นวัฒนธรรมอย่างหนึ่งขึ้นมาได้

ฟุตบอลมีที่มาจากการเล่นกีฬาของประเทศอังกฤษที่อยู่ในยุคของการปฏิวัติอุตสาหกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงกระบวนการผลิตในโลกของยุคทุนนิยมที่ต้องการจ้างแรงงานจำนวนมากเพื่อมาเป็นปัจจัยในการผลิตที่ต้องใช้กำลังคนกับเครื่องจักรแบบใหม่ จึงทำให้เกิดการรวมกลุ่มคนที่ใช้แรงงานเพื่อหารายได้ในการค้าขายชีวิตเป็นกระบวนการที่นักสังคมวิทยา เรียกว่า การประนีประนอมระหว่างชนชั้นแรงงานกับชนชั้นกรรมาชีพ การที่คนมารวมกลุ่มกันเป็นจำนวนมากย่อมเกิดกิจกรรมทางเศรษฐกิจ กิจกรรมทางสังคม ที่ทำให้เกิดการผลิต การซื้อขายแลกเปลี่ยนสินค้าระหว่างกัน เกิดการเดินทางจากถิ่นกำเนิดเข้าสู่โรงงาน การเปลี่ยนแปลงของการใช้ชีวิตที่เคยทำภาคการเกษตรกรรมที่ต้องพึ่งพาภัยธรรมชาติ ต้องใช้ชีวิตที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติ มาสู่การเข้างานเป็นเวลา เลิกงานเป็นเวลา จึงทำให้เกิดเวลาว่าง รวมทั้งการทำให้กลายเป็นเรื่องการค้า พาณิชยกรรม และการสร้างความเป็นปัจเจกชน กระบวนการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่สภาวะสมัยใหม่ คือ รากฐานของการพัฒนาฟุตบอลสมัยใหม่ ในสังคมทุนนิยมอังกฤษยุคต้นและแพร่กระจายอย่างรวดเร็วของฟุตบอลสมัยใหม่ในเวลาต่อมา จึงสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการของความพยายามของชนชั้นกรรมาชีพก้าวหน้า ที่จะสถาปนาค่านิยมทางสังคมและวัฒนธรรมขึ้นมาใหม่ภายใต้ระบบของความเป็นเหตุผล (วสันต์ ปัญญาแก้ว, 2557, หน้า 5)

ฟุตบอลมีความสัมพันธ์กับการเมืองทั้งในความหมายกว้างและความหมายแคบของคำว่า การเมือง ในความหมายกว้างเป็นเรื่องเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ขององค์กรระหว่างประเทศในระดับโลก เช่น ฟุตบอล ยูฟ่า หรือเป็นการศึกษาในเรื่องของความรุนแรง การพัฒนาทางเศรษฐกิจ ชาตินิยม เป็นต้น ส่วนในความหมายแคบเป็นเรื่องเกี่ยวกับโครงสร้างอำนาจรัฐ ไม่ว่าจะอยู่ในระดับชาติและระดับท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์กัน ซึ่งในการเมืองไทยมีความสัมพันธ์กับสโมสร

ฟุตบอลไทยตั้งแต่พัฒนาการเริ่มต้นการเข้ามาของฟุตบอลที่มีมาแต่ในอดีตและฟุตบอลในปัจจุบันที่มีการพัฒนาจนเป็นลีกอาชีพ อำนาจรัฐก็ยังเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องทั้งทางตรงและทางอ้อมในการให้การสนับสนุนทีมสโมสรฟุตบอลต่าง ๆ เช่น การสนับสนุนเรื่องสนามกีฬา การให้เงินทุนในการโปรโมทการท่องเที่ยวในจังหวัดของกระทรวงกีฬาและการท่องเที่ยวที่มีการเชื่อมโยงกับสโมสรฟุตบอล เป็นต้น

ฉัฐกร วิทิตานนท์ (2557, หน้า 109-110) กล่าวถึงการเมืองกับฟุตบอลว่า ในโลกวิชาการต่างประเทศสนใจการเมืองในความหมายกว้างกว่า โดยคนที่มิใช่สถานะเป็นนักการเมืองที่เข้ามาถือครองสโมสรชั้นนำในอังกฤษ สำหรับเหตุผลของการที่นักการเมืองมาทำฟุตบอล ถ้ามองไปที่กรณีศึกษาของประเทศอินโดนีเซียและตุรกี คือ ฟุตบอลยังต้องพึ่งพาทุนจากรัฐ และยังเป็นช่องทางในการระดมฐานสนับสนุนจากประชาชน และเป็นเครื่องมือเสริมภาพลักษณ์เชิงบวกได้ ส่วนอีกข้อที่เป็นความเฉพาะตัวของอินโดนีเซียคือ ผู้ซึ่งชอบบอลส่วนใหญ่เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้งหน้าใหม่และมีความตื่นตัวทางการเมืองสูง การที่นักการเมืองเข้ามามีส่วนในกิจกรรมของฟุตบอลที่มีความเป็นสากล เป็นมืออาชีพนานาชาติ การเข้ามาถือครองสโมสรเป็นการเข้ามาทำธุรกิจที่หวังผลกำไรทั้งทางเศรษฐกิจและทางสังคม อาจรวมถึงทางการเมืองที่ต้องการสร้างความนิยมให้เกิดกับประชาชนที่เป็นแฟนบอลที่เชียร์ทีมนั้น ๆ และสามารถแสวงหากำไรได้อย่างเป็นรูปธรรมมากขึ้น จากการบริหารสโมสรฟุตบอลที่มีมูลค่าเพิ่มมากขึ้นเมื่อผลงานในสนามได้รับชัยชนะและ แฟนบอลให้การสนับสนุนทางการเงินในรูปแบบต่าง ๆ อันเป็นการส่งผลในการสร้างกำไรให้กับเจ้าของสโมสรที่เข้ามาถือครอง อันเป็นการทำธุรกิจอีกรูปแบบหนึ่งได้

สยามได้รู้จักกีฬาฟุตบอลเป็นครั้งแรกก็ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ซึ่งพระองค์ท่านได้ส่งลูกหลานไปเรียนต่อยังต่างประเทศ และได้นำกีฬาฟุตบอลเข้ามาเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จักในดินแดนสยามที่ในสมัยนั้นยังไม่มีกีฬาสากลเข้ามามากนัก อันเป็นกีฬาที่ราษฎรสามารถเข้าถึงการเล่นได้อย่างไม่ยากนักและสามารถใช้จ่ายจำนวนผู้เล่นได้จำนวนมากต่ออุปกรณ์ที่มีน้อยแค่ลูกฟุตบอลลูกเดียวก็สามารถเล่นได้หลายคน และต่อมาได้มีพัฒนาการการจัดและดำเนินการแข่งขันกีฬาฟุตบอลระดับประชาชนอย่างเป็นทางการครั้งแรกในปี พ.ศ. 2443 รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยกระทรวงธรรมการ (กฤษฎะ ท้วมเพ็ง, 2546, หน้า 1)

บริบททางการเมืองของประเทศไทยที่มีเปลี่ยนแปลงตามกาลเวลาจากอดีตสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้น จนล่วงเข้าสู่สมัยรัชกาลที่ 5 ได้มีการเปลี่ยนแปลงประเทศเพื่อเข้าสู่การเป็นรัฐสมัยใหม่ตามโลกตะวันตกที่เริ่มเข้าสู่ยุคของการล่าอาณานิคม ประเทศไทยในยุคนั้น ยังใช้ชื่อว่า “สยาม” ได้รับแรงกดดันจากชาติตะวันตกที่ต้องการเข้ามาแสวงหาผลประโยชน์ตามแนวทางการ

พัฒนาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมเสรี ที่ต้องการทรัพยากรและแรงงานและการค้าขายที่ส่งเสริมการผลิต ในปริมาณมาก สยามต้องปรับตัวให้ทันกับยุคสมัยทั้งทางเศรษฐกิจและทางการเมือง ซึ่งในสมัย รัชกาลที่ 5 ได้พยายามปรับปรุง เปลี่ยนแปลง โครงสร้างทางการเมืองการบริหารปกครองประเทศ ปรับระบบการบริหารราชการแผ่นดิน เป็นกระทรวง บวง กรม มีการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ ทั้งแรงงานโดยการเลิกทาส การจัดตั้งกรมพระคลังข้างที่ การจัดตั้งธนาคารสยามกัลป์มาจด เพื่อรองรับการปรับตัวให้เท่าทันโลกตะวันตก การปรับเปลี่ยนทางวัฒนธรรมก็ได้รับผลด้วยเช่นกัน

การเตรียมคนเพื่อเข้าสู่ระบบราชการที่รัชกาลที่ 5 ได้ปรับเปลี่ยนโครงสร้างการบริหาร ทำให้ต้องมีการสร้างคนเป็นจำนวนมาก โดยต้องสร้างระบบการศึกษาเพื่อผลิตคนเข้าสู่ระบบ ราชการ ในการรวมศูนย์อำนาจเพื่อที่จะบริหารปกครองประเทศอย่างเข้มแข็งเพื่อใช้ในการต่อต้าน ลัทธิอาณานิคมได้ จึงเกิดการก่อตั้ง โรงเรียนต่าง ๆ เพื่อสร้างกำลังคนตั้งแต่ชนชั้นสูงลงมาถึงชนชั้น ราษฎร อีกทั้งรัชกาลที่ 5 ยังได้ส่งลูกหลานเรียนต่อยังต่างประเทศเพื่อเรียนรู้วิทยาการด้านต่าง ๆ จะ ได้รู้เท่าทันชาวต่างชาติที่จะเข้ามาติดต่อกับสยาม จนเป็นส่วนหนึ่งของการถ่ายทอดการเรียนรู้ทาง วัฒนธรรมต่าง ๆ เข้าสู่สยามด้วยเช่นกัน ไม่ว่าจะเป็นหลักสูตรการเรียนการสอน การกีฬา การทหาร เป็นต้น

จนเข้าสู่สมัยรัชกาลที่ 6 ก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองวัฒนธรรมที่หลากหลายมาก ขึ้น อันเนื่องมาจากความสนพระทัยของรัชกาลที่ 6 ที่ต้องการสร้างการเปลี่ยนแปลงทางการเมือง และทางวัฒนธรรมที่พระองค์ได้รับอิทธิพลจากการเรียนต่อยังต่างประเทศ ประกอบกับการกลับมา ของลูกหลาน รัชกาลที่ 5 ได้กลับมาทำงานในกระทรวงต่าง ๆ โดยได้มีการจัดตั้งกองเสือป่า โรงเรียนมหาดเล็ก มีการสร้างเมืองจำลองดุสิตธานี เป็นต้น รวมทั้งกีฬาฟุตบอลก็ได้รับการก่อตั้ง ทีมชาติ และสมาคมฟุตบอลในพระบรมราชูปถัมภ์อย่างเป็นทางการในยุคสมัยนี้ ที่เป็นจุดเริ่มต้น ของประวัติศาสตร์วงการฟุตบอลไทยที่ไม่ใช่แค่เรื่องทางประวัติศาสตร์กีฬาฟุตบอลเพียงอย่างเดียว ที่อธิบายการเมืองในแบบแคบ แต่สามารถอธิบายกีฬาฟุตบอลในความหมายทางการเมืองแบบกว้าง ที่มีพลวัตได้

สิ่งที่รัชกาลที่ 5 ต้องเผชิญในช่วงลัทธิอาณานิคมนั้นเป็นปัญหาใหญ่ของสยามที่ พระองค์พยายามสร้างบ้านแปลงเมืองให้มีความเป็นอารยะตามสากล ในเรื่องการศึกษาและการพล ศึกษาก็เป็นส่วนหนึ่งที่พระองค์พยายามสร้างให้เกิดขึ้น โดยการจัดตั้งโรงเรียนเพื่อเตรียมความ พร้อมให้กับโครงสร้างทางการเมืองการปกครองที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบไปเป็นตามสากล กล่าวคือ การปฏิรูประบบราชการ ที่เป็นกระทรวง ทบวง กรม ฉะนั้นการเตรียมคนให้พร้อมกับระบบใหม่ ต้องใช้การศึกษาเป็นฐาน และการกีฬาที่ต้องใช้ร่วมในการศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่าง หนึ่งที่ต้องสอดแทรกเข้ามาใช้ในโรงเรียน จึงได้มีการนำมาปลูกฝังให้นักเรียนได้มีการฝึกระเบียบ

ของสังคมและของรัฐที่ต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม โดยมีรัชกาลที่ 5 เป็นผู้นำไปสู่เป้าหมายแห่งความก้าวหน้าศิวิไลซ์ให้เท่าเทียมอารยประเทศ งานแข่งขันกีฬาสมัยใหม่ถูกจัดขึ้นเป็นครั้งแรกเพื่อรับเสด็จรัชกาลที่ 5 จากยุโรป ภายใต้บริบทนี้พระองค์ได้สนับสนุนการพลศึกษา เพื่อปลูกฝังความเป็นพลเมืองที่เป็นระเบียบเรียบร้อย รู้จักควบคุมความประพฤติของตนให้ห่างไกลจากความรุนแรง เคารพกฎกติกาและมารยาท รัฐได้สนับสนุนให้มีการเล่นฟุตบอลตามกติกาอย่างอารยชน แบบที่ชนชั้นนำสยามจำนวนน้อยหรือชาวยุโรปทำกัน สิ่งเหล่านี้ได้ดึงดูดให้บรรดานักเรียนในโรงเรียนชั้นนำและข้าราชการ ผู้ยังนิยมการแสดงออกถึงความมีใจนักเลงที่ก้าวร้าวรุนแรง อันเป็นอัตลักษณ์ของชายไทยในภาคกลางในขณะนั้น หันมาประพฤติเป็นนักเลงลูกหนังที่ศิวิไลซ์ (ชาญ พนารัตน์, 2557, หน้า 26)

ฟุตบอลในปัจจุบันมีการจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในระดับชาติและระดับนานาชาติในหลายประเทศและหลายภูมิภาค มีทั้งการแข่งขันลีกระดับอาชีพในแต่ละประเทศในยุโรป เช่น พรีเมียร์ลีกของประเทศอังกฤษ บุนเดสลีกาของประเทศเยอรมัน กัล โซซีเรียของประเทศอิตาลี และ ลา ลีกาของประเทศสเปน เป็นต้น รวมทั้งมีการแข่งขันฟุตบอลโลกที่จะจัดการแข่งขันทุก 4 ปี ในทุกภูมิภาคของโลกที่จะผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขัน ที่อาจจะเรียกได้ว่าเป็นกีฬาของมวลมนุษยชาติ

การพัฒนากีฬาฟุตบอลจะประสบความสำเร็จได้ ต้องเริ่มต้นพัฒนาจากการแข่งขันฟุตบอลภายในประเทศ ในช่วงแรก การพัฒนาทีมฟุตบอลอาจจะอาศัยเงินทุนจากภาครัฐกิจอย่างเดียว แต่ในที่สุด ก็ต้องพยายามพัฒนาไปสู่การยึดโยงอยู่กับฐานท้องถิ่น หรือเมืองต่าง ๆ หากจะมีนายทุนเข้ามาสนับสนุน เทค โอเวอร์ หรือลงทุนทางธุรกิจกับทีม ก็จะเป็นในรูปแบบเอาเงินเข้ามาสนับสนุนทีม โดยอาจจะมีการพิมพ์ชื่อผู้สนับสนุนลงบนเสื้อนักฟุตบอล หรืออาจจะมีการเปลี่ยนชื่อทีมฟุตบอล โดยเพิ่มชื่อสินค้าผู้สนับสนุนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของชื่อทีมบ้างหรืออาจจะมีการตั้งชื่อสนามการแข่งขันให้เป็นชื่อของผู้สนับสนุน ฯลฯ แต่ทีมฟุตบอลนั้นก็ต้องยังคงอยู่ และผูกพันติดอยู่กับเมือง หรือชุมชนที่ตั้งอยู่เดิม ตลอดไป

ในปี พ.ศ. 2549 จากสถานการณ์ทางการเมืองของประเทศได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างอำนาจระดับชาติที่มีการรัฐประหาร จนนำไปสู่การตัดสิทธิทางการเมืองของนักการเมืองในระดับชาติ จนทำให้กระแสการหันเหความสนใจทางการเมืองของนักการเมืองต้องการที่จะสร้างฐานทางการเมืองในรูปแบบอื่นหรือหากิจกรรมที่ส่งเสริมอำนาจทางการเมืองให้กับกลุ่มของตนเองในระดับจังหวัด จึงเริ่มมีการหันมาสนใจกีฬา โดยเฉพาะกีฬาฟุตบอล เนื่องจากกระแสความนิยมของกีฬาฟุตบอลในระดับจังหวัดได้มีการเปลี่ยนแปลงตามการจัดการแข่งขันของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ที่ให้ความสำคัญกับกีฬาฟุตบอลในระดับอาชีพมากขึ้น ความนิยมในระดับโลก

ของฟุตบอลเพิ่มมากขึ้น กลุ่มผู้ที่มีความสนใจกีฬาฟุตบอลมีจำนวนมาก จึงเป็นจุดที่สร้างความสนใจให้กับกลุ่มการเมืองในระดับจังหวัดที่ต้องการฐานเสียงในทางการเมืองที่เพิ่มมากขึ้น

สายชล ปัญญชิต (2557) อธิบายปรากฏการณ์การเข้ามามีบทบาทในวงการฟุตบอลของนักการเมืองไทย ผ่านงานศึกษาเรื่อง ฟุตบอลไทย อำนาจ การเมือง และความเป็นชาย ว่า ปรากฏการณ์ที่นักการเมืองเข้ามาสนับสนุนสโมสรฟุตบอล เกิดขึ้นอย่างชัดเจนภายหลังการยุติบทบาททางการเมืองจากคำตัดสินของศาลรัฐธรรมนูญเมื่อปี 2550 ภายหลังการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 และอีก 3 พรรคการเมืองในปี 2551 สมัยนายกรัฐมนตรีสมัคร สุนทรเวช เป็นปัจจัยหนึ่งที่ผลักดันให้นักการเมืองสามารถสร้างกิจกรรมที่เชื่อมโยงตนเองไว้กับผู้คน สังคม และความสนใจของสื่อมวลชนอย่างถูกต้องตามกฎหมาย

การสร้างฐานมวลชนจากแฟนบอล เป็นอีกหนึ่งวิธีนิยมของนักการเมืองโดยเฉพาะระดับท้องถิ่น ทั้งโดยการเข้าไปเป็นผู้สนับสนุนหลัก หรือตั้งทีมฟุตบอลในท้องถิ่นขึ้นมา โดยเฉพาะวิธีหลังมักได้รับความนิยมเพราะแต่ละท้องถิ่นจะมีงบประมาณที่จัดสรรไว้สำหรับกิจกรรมกีฬาในรูปแบบเงินอุดหนุน ขณะที่วิธีการเข้าไปเป็นผู้สนับสนุนหลักให้ทีม หากเป็นทีมใหญ่ มีผลงานดี ฐานแฟนคลับมาก กลุ่มทุนมักยื่นข้อเสนอขอเป็นผู้สนับสนุนด้วยตัวเอง เพราะนอกจากธุรกิจของตนจะเป็นที่จดจำและได้รับความนิยมจากฐานแฟนคลับแล้ว ยังเป็นการสร้างภาพลักษณ์ทางบวกให้อีกทางหนึ่ง ในทางกลับกันหากเป็นทีมฟุตบอลขนาดเล็กหรือทีมฟุตบอลที่กำลังสร้างชื่อเสียง มักต้องเป็นฝ่ายเข้าไปขอการสนับสนุนจากกลุ่มธุรกิจต่าง ๆ วิธีคือ ยื่นข้อเสนอว่า ตราสินค้าของธุรกิจนั้น ๆ จะปรากฏบริเวณใดบ้าง ในการแข่งขันแต่ละครั้งจะมีผู้ชมจำนวนเท่าใดที่เห็นตราสินค้านั้น

หากเป็นการเข้าไปขอสนับสนุนจากนักการเมือง หรือทีมบอลของนักการเมืองเข้าไปขอสนับสนุนจากกลุ่มทุน ผลประโยชน์มักเกิดในรูปของการตอบแทนในอนาคต อาทิ หากนักการเมืองเจ้าของทีมฟุตบอลได้รับเลือกให้ดำรงตำแหน่งสำคัญในรัฐบาลหรือในระดับท้องถิ่น กลุ่มทุนที่เคยให้การสนับสนุนทีมฟุตบอล มักเป็นตัวเลือกต้น ๆ ที่ถูกเลือกเข้าไปร่วมรับผลประโยชน์ในโครงการก่อสร้างต่าง ๆ ของรัฐ

ฉัฐกร วิทิตานนท์ (2557) ได้ศึกษาเรื่อง การเมืองกับฟุตบอลไทย ใน ฟุตบอลไทย: ประวัติศาสตร์ อำนาจ การเมือง และความเป็นชาย ได้ข้อสรุปว่าประเทศไทยเป็นเพียงไม่กี่ประเทศในโลก ที่สโมสรฟุตบอลถูกผูกขาดความเป็นเจ้าของโดยนักการเมืองแตกต่างจากบริบทของประเทศอื่น ๆ ซึ่งฟุตบอลเป็นธุรกิจเต็มตัว นักการเมืองไทยใช้ฟุตบอลเป็นเครื่องมือสร้างความนิยมเชิงตัวบุคคล เพื่อเข้าสู่ตำแหน่งทางการเมือง และรักษามันเอาไว้ ขณะเดียวกันอำนาจรัฐก็ช่วยเอื้อให้สโมสรฟุตบอลทำงานได้ง่ายขึ้น สโมสรที่ประสบความสำเร็จล้วนแล้วแต่สร้างตัวจากการพึ่งพิงรัฐ การทำทีมโดยปราศจากอำนาจทางการเมืองจะต้องเผชิญกับความยากลำบาก นั้นเพราะความเป็นรัฐ

สูงมาก และเมืองจักรวรรดิหลายระดับเข้ามาเกี่ยวข้องกับชนิตยากลึกเฉียงฟุตบอลกับการเมืองจึงยังแยกจากกันไม่ออก

ตลาดของ “ฟุตบอลไทย” ที่ไม่ใช่ยี่ห้อผลิตภัณฑ์กีฬา ขยายตัวอย่างมากทั้งในนามของทุนนิยม และในฐานะเครื่องมือทางการเมือง โดยเฉพาะเมื่อมันอยู่ในเทอมของกีฬาอาชีพแรก ๆ ที่ประสบความสำเร็จหลังจากที่ล้มลุกคลุกคลานมาเป็นเวลาอันยาวนาน ระบบฟุตบอลอาชีพเริ่มขยายจากศูนย์กลางประเทศไปสู่ ฟุตบอลอาชีพในระดับต่างจังหวัด (ภิญญพันธ์ พงนะลาวัณย์, 2555) ฟุตบอลไทยได้ขยายจากส่วนกลางในการรวมศูนย์อำนาจที่มีการรวมทรัพยากร รวมอำนาจการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาประเทศไม่ว่าจะเป็นการศึกษาที่มีการสร้างโรงเรียนในส่วนกลางมากขึ้น ค่อยขยายไปตามต่างจังหวัด การบรรจุกีฬาฟุตบอลเข้าในในกิจกรรมของนักเรียนได้รับความนิยมขยายไปตามต่างจังหวัดเช่นกัน เพื่อเป็นการสร้างความเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างในการสร้างนักเรียนและราษฎรที่สนใจกีฬาให้มีการรวมกลุ่มกันเพื่อออกกำลังกายและแข่งขันกีฬาที่ส่วนกลางส่งเสริมจนได้รับความนิยมในระดับท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น

ประวัติศาสตร์ของฟุตบอลไทยตั้งแต่มีการเข้ามาในสยามจนถึงปัจจุบันมีอายุยาวนานเกิน 100 ปี ล้วนผ่านเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องทางการเมืองการปกครองและการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและปัจจัยภายนอกที่มีส่วนในการเปลี่ยนแปลงสัญญาณทางการเมืองของฟุตบอลในแต่ละช่วงเวลา จากช่วงเวลาที่ยาวนานการเดินทางของฟุตบอลไทยนั้นจึงเป็นประเด็นที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาหาประวัติศาสตร์ของฟุตบอลไทยในแต่ละช่วงเวลาผ่านการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์แนวเศรษฐศาสตร์การเมืองและเพื่อเป็นการศึกษาหาความสัมพันธ์ที่แท้จริงและความเกี่ยวข้องทางการเมืองและเศรษฐศาสตร์ในแต่ละช่วงเวลาของฟุตบอลว่ามีการเปลี่ยนแปลงสัญญาณทางการเมืองของฟุตบอลไทยอย่างไร

การศึกษาเรื่อง เศรษฐศาสตร์การเมืองของฟุตบอลไทย ในเชิงวิชาการรัฐศาสตร์และเศรษฐศาสตร์การเมือง ขึ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในแนวประวัติศาสตร์ (Historical qualitative research) ได้ใช้กรอบแนวความคิดการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์แนวเศรษฐศาสตร์การเมือง (Historical of political economy) เป็นแนวทางที่ผู้วิจัยเลือกนำมาศึกษาและประยุกต์ใช้อธิบายศึกษาสัญญาณ (Sign) ทางการเมืองของฟุตบอลไทย โดยใช้ควบคู่ไปกับการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical discourse analysis) และแนวคิดการสร้างอำนาจนำ (Hegemony) รวมไปถึงการทำความเข้าใจสภาพสังคมของโครงสร้างอำนาจและความสัมพันธ์เชิงอำนาจชุดนั้น ๆ ซึ่งแนวความคิดเหล่านี้จะช่วยหาคำตอบและเปิดพื้นที่ทางการศึกษาการเมืองวัฒนธรรม (Cultural politics) ของฟุตบอลไทยให้กว้างขวางขึ้น อีกทั้งยังช่วยให้มองปรากฏการณ์หรือเหตุการณ์การเมืองทางวัฒนธรรมโดยรูปแบบกีฬาฟุตบอลนั้นอย่างมีพลวัต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ของฟุตบอลไทยผ่านการวิเคราะห์แนวเศรษฐศาสตร์การเมือง
2. เพื่อศึกษาสัญญาะของฟุตบอลไทยผ่านการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์แนวเศรษฐศาสตร์การเมือง

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “เศรษฐศาสตร์การเมืองของฟุตบอลไทย” เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในแนวประวัติศาสตร์ (Historical qualitative research) โดยศึกษาในลักษณะของการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์แนวเศรษฐศาสตร์การเมือง และได้กำหนดขอบเขตการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหาของ การวิจัย คือ เป็นการศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมืองของฟุตบอลไทยโดยใช้กีฬาฟุตบอลเป็นเครื่องมือ ซึ่งการศึกษาวินิจฉัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) การวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์แนวเศรษฐศาสตร์การเมือง (Historical of political economy) โดยใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data) ที่มีฐานคิดในการแสวงหาความรู้ความจริงของปรากฏการณ์ทางสังคม ภายใต้บริบท (Context) ในทุกมิติที่ปรากฏการณ์นั้นเกิดขึ้น ซึ่งเป็นการมองภาพรวมทุกมิติ (Holistic perspective) ทั้งเศรษฐกิจ สังคมการเมืองของพื้นที่การศึกษา การศึกษาโดยเน้นการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านการตีความ ทั้งนี้ การศึกษาได้ประยุกต์การวิจัยเชิงคุณภาพในแนวประวัติศาสตร์ (Historical qualitative research) เข้ามาใช้เป็นวิธีวิทยาในการศึกษาครั้งนี้เพื่อให้สามารถเข้าใจถึงชนชั้นนำทางการเมือง และการพัฒนาทางประวัติศาสตร์ของฟุตบอลไทย ทั้งนี้ผู้วิจัยอาศัยกรอบแนวคิดทางด้านเศรษฐศาสตร์การเมือง (Political economy) เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ วิธีวิทยาที่ใช้ คือ วิธีศึกษาในเชิงประวัติศาสตร์แบบวิภาษวิธี (Dialectic) วิธีการศึกษาดังกล่าว ช่วยให้เห็นภาพความเป็นมาในอดีต ความขัดแย้ง การเปลี่ยนแปลง แรงผลักดันไปสู่สภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและแนวโน้มที่จะ เป็นในอนาคต การวิเคราะห์ในเชิงเศรษฐศาสตร์การเมืองให้ความสำคัญ กับแนวทางการศึกษาแบบประวัติศาสตร์ การเปลี่ยนแปลงคือความเป็นจริงของสังคมมนุษย์ การศึกษาที่จะเข้าถึงความเป็นจริงได้ก็จะต้องเน้นศึกษาที่กระบวนการ เปลี่ยนแปลงในทางประวัติศาสตร์

2. ขอบเขตด้านพื้นที่

ขอบเขตด้านพื้นที่ของการวิจัย คือ พื้นที่ทางประวัติศาสตร์ของฟุตบอลไทยและสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์ ตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงรัชกาลที่ 10

3. ขอบเขตด้านเวลา

ขอบเขตด้านเวลาของการวิจัย คือ ศึกษาในช่วงเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2443 - 2560 ตั้งแต่ สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงรัชกาลที่ 10

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ผลการวิจัยในครั้งนี้จะก่อให้เกิดการพัฒนาการศึกษาประวัติศาสตร์ของฟุตบอลไทย ผ่านการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์การเมือง ที่เป็นการเปิดพื้นที่การศึกษาในมิติใหม่เพิ่มมากขึ้น เพื่อหาคำอธิบายในการสร้างความเข้าใจการเมืองวัฒนธรรมของกีฬาฟุตบอลในสังคมไทยได้มากขึ้น
2. ผลการวิจัยในครั้งนี้จะสะท้อนให้เห็นถึงสัญญาณของฟุตบอลไทยที่มีความสัมพันธ์ในการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์แนวเศรษฐศาสตร์การเมือง (Historical of political economy) ที่ช่วยให้เข้าใจการเปลี่ยนแปลงตามยุคต่าง ๆ ของฟุตบอลไทย อันเป็นการสร้างการเรียนรู้เพื่อพัฒนาต่อไปในอนาคตของฟุตบอลไทย

บทที่ 2

การสำรวจองค์ความรู้

การสำรวจองค์ความรู้เกี่ยวข้องกับการวิจัยเรื่อง เศรษฐศาสตร์การเมืองของฟุตบอลไทย สามารถสรุปเป็นหัวข้อต่าง ๆ ได้ดังต่อไปนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับสัญวิทยา (Semiology)
2. แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างอำนาจนำ (Hegemony)
3. แนวคิดเกี่ยวกับอุดมการณ์ (Ideology)
4. การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical discourse analysis)
5. แนวคิดการวิเคราะห์แนวเศรษฐศาสตร์การเมือง (Political economy analysis)
6. เอกสารทางวิชาการและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
7. กรอบแนวคิดการวิจัยเบื้องต้น
8. สมมติฐานวิจัยชั่วคราว
9. นิยามศัพท์วิจัยเบื้องต้น

แนวคิดเกี่ยวกับสัญวิทยา (Semiology)

โรลองด์ บาร์ตส์ (Roland Barthes) เป็นนักภาษาศาสตร์ที่สนใจศึกษาเรื่องสัญวิทยา ที่มนุษย์รับรู้จากการสื่อความหมายด้วยสัญญาณ บาร์ตส์มีแนวคิดเกี่ยวกับสัญวิทยา (Semiology) คือ วิชาที่ศึกษากระบวนการสื่อความหมาย โดยพิจารณาธรรมชาติของหน่วยสื่อความหมายและขั้นตอนในการทำงานของมัน เพื่อทำความเข้าใจว่าความหมายถูกสื่อออกมาได้อย่างไร ในทฤษฎีโครงสร้างนิยมหน่วยสื่อความหมาย จะสัมพันธ์โยงใยระหว่างกันประกอบเป็น โครงสร้างขององค์รวมแต่ละหน่วย จึงจะมีค่าสื่อความหมายขึ้นมาได้ สัญญาณ (Sign) คือ หน่วยสื่อความหมาย ประกอบด้วย 2 ส่วนคือ สิ่งที่เราเรียกใช้หรือเขียนสิ่งใดสิ่งหนึ่ง คือ รูปสัญญาณ (Signifier) กับสิ่งที่เป็นความหมายที่สื่อออกมา หรือความหมายสัญญาณ (Signified) (สุภางค์ จันทวานิช, 2552, หน้า 218)

บาร์ตส์ต้องการเสนอว่า ทุกสิ่งที่เราเรียกในการให้ความหมายสิ่งนั้นหรือเขียนเพื่อให้ความหมายสิ่งนั้นถึงกับสิ่งที่เป็นความหมายที่สื่อออกมาตามรูปแบบของภาษา เรียกว่า สัญญาณ (Sign) เกิดขึ้นในภาษาในการสื่อสารของมนุษย์ สัญญาณเป็นตัวเชื่อมโยงความคิด (Concept) เข้ากับภาพ (Image) ดังนั้น สัญญาณจึงเป็นการสื่อความหมายทางภาษา ในสังคมสมัยใหม่ มนุษย์สร้างสัญญาณขึ้นมาเพื่อสื่อความหมายทางวัฒนธรรม (สุภางค์ จันทวานิช, 2552, หน้า 219) การสื่อ

ความหมายสามารถเป็นสิ่งที่ใช้การพูด เขียน หรือวัตถุที่สร้างขึ้นให้มีความหมายตามที่ผู้สร้างสื่อ
นั้นต้องการสื่อความหมาย

รูปสัญลักษณ์ → ความหมายสัญลักษณ์ → สัญลักษณ์

ภาพที่ 2-1 ความเชื่อมโยงระหว่างรูปสัญลักษณ์ ความหมายสัญลักษณ์และ สัญลักษณ์ (สุภางค์ จันทวานิช,
2552, หน้า 219)

แนวคิดสำคัญของบาร์ตส์ สัญลักษณ์ มีอยู่ 2 ระดับ ได้แก่ (นพพร ประชากุล, 2544) ดังนี้

1. ระดับความหมายตรง (Denotation) ที่ถูกสร้างขึ้นมาอย่างเป็นภววิสัย (Objective) เป็น
ความหมายที่ผู้ใช้เข้าใจตามตัวอักษร เป็นที่ยอมรับโดยทั่วไปตามข้อตกลงที่กำหนดขึ้นมาใน
ลักษณะของการอธิบายหรือพรรณนา (Descriptive level) เป็นการใช้ภาษาที่สื่อสารตามตัวอักษรให้
เกิดความเข้าใจตามนั้นไม่ได้มีความหมายอย่างอื่นที่ต้องการสื่อสารออกไปให้เกิดการรับรู้ความ
เข้าใจในความหมายใหม่เกิดขึ้น

2. ระดับความหมายแฝง (Connotation) ที่เกิดขึ้นจากการตีความ โดยอัตวิสัย
(Subjective) ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้ประสบมาในชีวิตหรือบริบททาง
สังคมวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ ในผลงานที่ชื่อว่า “มายาคติ” (Mythologies) หมายถึงการสื่อความหมาย
ด้วยคติความเชื่อทาง วัฒนธรรมซึ่งถูกกลบเกลื่อน ให้เป็นที่รับรู้เสมือนว่าเป็นธรรมชาติสิ่งต่าง ๆ
ที่อยู่รอบตัวเราในสังคมนั้นล้วนเป็นสัญลักษณ์ มีระบบวัฒนธรรมเป็นรหัสหรือกฎเกณฑ์ในการสร้าง
ความหมายของสัญลักษณ์แต่ด้วยความเคยชินหรือการอำพรางของวัฒนธรรมเราจึงมองข้ามหรือมอง
ไม่เห็นความหมายในระดับที่สรรพสิ่งต่าง ๆ มีฐานะเป็นสัญลักษณ์หรือถูกทำให้กลายเป็นสัญลักษณ์ และ
มีบทบาทหน้าที่ในเชิงสัญลักษณ์ (Sign-function) ไปมองเห็นความหมายของสรรพสิ่งนั้นเป็นเรื่องของ
ธรรมชาติธรรมดาหรือเป็นเพียงสิ่งของเพื่อการใช้สอยเท่านั้น (นพพร ประชากุล, 2544)

แนวคิด มายาคติ ในช่วงแรกถูกจัดให้เป็นทฤษฎีที่อยู่ในกลุ่ม โครงสร้างสัญลักษณ์วิทยา
(Structural semiology) ที่ว่าด้วยการประกอบสร้างความหมายทางวัฒนธรรม โดยระบุถึง
ความหมายอันกลบเกลื่อนผ่านความคุ้นชินในการดำเนินชีวิตในแต่ละวัน โดยในช่วงปี ค.ศ. 1915-
1980 โรลันด์ บาร์ตส์ (Roland Barthes) ได้พิมพ์เผยแพร่บทความวิเคราะห์วัฒนธรรมเรื่อง
“Lemondage ou I on catche” (โลกของมวยปล้ำ) ลงในวารสาร Esprit (สปิริต) โดยระบุว่า มวยปล้ำ
เป็นสิ่งที่สังคมกระฎุมพี (Bourgeoisie) ตราหน้าว่าเป็นกีฬาชั้นต่ำของชาวบ้านธรรมดาคนทั่วไป
เป็นการต่อสู้อันป่าเถื่อนที่ช่วยทำให้เกิดความรุนแรง โดยนำเอามวยปล้ำมาพิจารณาในแง่ของการสื่อ

ความหมาย (Signification) ทั้งนี้เพื่อชี้ให้เห็นว่ามวยปล้ำไม่ใช่กีฬา ทว่าเป็นเสมือนละครชีวิตที่จำลองค่านิยมทางวัฒนธรรมเอาไว้ในตรรกะและกลไกของมันอย่างครบถ้วน ไม่ว่าจะเป็นร่างกายของนักมวยปล้ำ ตลอดจนอากัปกริยาและสีหน้าท่าทางล้วนถูกใช้เป็นหน่วยสื่อความหมายหรือสัญลักษณ์ (Sign) ซึ่งสื่อถึงแนวคิดที่ผูกติดอยู่กับคุณค่าทางสังคมไม่ว่าจะเป็นความดี ความชั่ว ความหลงตน ความโหดเหี้ยม ดังเช่น มวยปล้ำทำหน้าที่แสดงออกซึ่งแนวคิดเหล่านี้อย่างโจ่งแจ้งจนสิ้นเกินเหมือนอย่างโศกนาฏกรรมกรีกโบราณ (นพพร ประชากุล, 2544)

โดย โรล็องด์ บาร์ตส์ (Roland Barthes) ได้จัดวางแนวคิดสำคัญ ๆ เอาไว้ ซึ่งผูกโยงกันเข้าเป็นคำจำกัดความที่เรียกว่า “มายาคติ” ได้แก่ วัฒนธรรม ธรรมชาติและการเสกสรรปั้นแต่ง ดังนั้นมายาคติ (Myth) จึงหมายถึง การสื่อความหมายด้วยคติความเชื่อทางวัฒนธรรมซึ่งถูกกลบเกลื่อนให้เป็นที่รับรู้เสมือนว่าเป็นธรรมชาติ เสนอว่าหน่วยสื่อความหมายแต่ละหน่วยมิได้มีตัวตนอยู่ได้โดยลำพังโดด ๆ แต่อาศัยความสัมพันธ์โยงใยระหว่างกันซึ่งประกอบเป็น โครงสร้างขององค์รวม จึงทำให้แต่ละหน่วยมีค่าสื่อความหมายขึ้นมาได้ ดังนั้นกระบวนการสื่อความหมายจึงอิงอยู่กับเครือข่ายความสัมพันธ์กันเองของหน่วยทั้งหมด ตามหลักการพื้นฐานของสัญวิทยา มายาคติมีลักษณะเหมือนภาษาหรือกระบวนการสื่อความหมายประเภทอื่น ๆ เช่น สัญญาณจรรยา กล่าวคือ สิ่งเหล่านี้ทำหน้าที่ของมันโดยอาศัยหน่วยสื่อความหมาย ซึ่งในภาษาวិชาการเรียกว่า สัญลักษณ์ (Sign) สัญลักษณ์ประกอบขึ้นด้วยสิ่งที่รับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัส กับสิ่งที่เข้าใจได้ว่าเป็นความหมายที่สื่อออกมา ในกรณีของภาษาสัญลักษณ์ก็คือ ถ้อยคำ ซึ่งมีรูปสัญลักษณ์เป็นเสียงหรือตัวเขียน และความหมายสัญลักษณ์ก็คือ แนวคิดที่เข้าใจจากถ้อยคำนั้น เช่น สัญญาณจรรยาก็ใช้เครื่องหมาย แผ่นป้าย ดวงไฟ ฯลฯ เป็นรูปสัญลักษณ์ เพื่อสื่อความหมายให้ผู้รับเข้าใจถึงพฤติกรรมที่จะต้องกระทำและมายาคติที่ใช้สัญลักษณ์ในการทำงานเดียวกับที่กล่าวมา (นพพร ประชากุล, 2544)

ดังนั้นมายาคติ จึงทำงานด้วยการเข้าไปครอบงำความหมายเบื้องต้นของสรรพสิ่ง ซึ่งเป็นความหมายเชิงผัสสะหรือประ โยชน์ใช้สอย แล้วทำให้มันสื่อความหมายใหม่ในอีกระดับหนึ่งซึ่ง เป็นความหมายเชิงอุดมการณ์ โดยบาร์ตส์ (Barthes) ได้อธิบายเชิงวิชาการเกี่ยวกับกระบวนการดังกล่าวไว้ ดังนี้ “มายาคติเป็นระบบสื่อความหมายซึ่งมีลักษณะพิเศษตรงที่มันก่อตัวขึ้นบนกระแสด การสื่อความหมายที่มีอยู่ก่อนแล้ว จึงถือได้ว่า มายาคติเป็นระบบสัญลักษณ์ในระดับที่สอง สิ่งที่เป็นหน่วยสัญลักษณ์ ระบบที่สอง และไม่ว่าในเบื้องต้นนั้นจะมีความแตกต่างหลากหลายเพียงใดก็ตาม แต่ครั้งเมื่อถูกจับยึด โดยมายาคติแล้ว ก็จะถูกทอนให้เหลือเป็นเพียงรูปสัญลักษณ์เพื่อสื่อถึงสิ่งอื่นเสมอ (วรรณพิมล อังคศิริสรรพ, 2544, หน้า 11)

กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน (2551) อธิบายมาคาดคิดว่าอยู่ที่เรื่อง “Power” ซึ่งสามารถอธิบายเพิ่มเติมใน 2 ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ (Power) ดังนี้

1. ถ้ามีอำนาจ (Power) ก็สามารถยกระดับความหมาย (Upgrade connotative meaning) ของบางคนให้กลายเป็นความหมายโดยตรง (Denotative meaning) ได้เพราะความหมายโดยตรง (Denotative meaning) คือความหมายที่ทุกคนยอมรับกัน เช่น แม่คืออะไร “แม่” คือผู้หญิงที่ให้กำเนิดลูกแต่หากถามแต่ละคนก็จะให้ความหมายคำว่า “แม่” ที่แตกต่างกัน แต่ละคนก็จะมีหลาย ๆ ความหมายโดยนัย (Connotative meaning) แต่ถ้าใครที่มีอำนาจมากกว่าก็สามารถจะย้ายความหมายโดยนัยดังกล่าว (Connotative meaning) ขึ้นไปเป็นความหมายโดยตรง (Denotative meaning) ได้ดังตัวอย่างที่เป็นรูปธรรมคือคำว่า “ยิว” คือ เชื้อชาติหนึ่งแต่คนส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ในความหมายของเชื้อชาติ แต่ใช้ในความหมายว่า “ยิว” คือ คนหน้าเลือด คนงก ซึ่งคำว่า หน้าเลือดเป็นเพียงความหมายโดยนัย (Connotative meaning) ของพจนานุกรมหนึ่ง ดังนั้นคำว่า “ยิว” คนส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ในความหมายเรื่องเชื้อชาติเลย แต่นำมาทำเป็นคำคุณศัพท์ (Adjective) ก็จะเป็นการฝังมาคาดคิดเอาไว้

2. การจำกัดความหมาย (Lock) ของความหมายโดยนัย (Connotative meaning) บางอย่างเอาไว้ในรูปแบบรหัส (Code) เช่น “ยิว” คนส่วนใหญ่ไม่ได้ใช้ในความหมายของความเป็นคนหน้าเลือดแต่หมายถึง คนงก เหมือนเวลาใช้คอมพิวเตอร์เวลาจะสั่งพิมพ์ (Print) เปิดเครื่องมาจะขึ้นเลยว่า All หรือ Current page คือ lock ไว้แล้ว การให้ความหมายก็เหมือนกัน คำบางคำจะถูก lock ความหมายไว้แล้วและเราก็ไม่รู้จะไปแก้ไขอย่างไร ได้แก่ การเล่าเรื่อง (Narrative) และการให้ความหมาย (Definition) ซึ่งถือว่าเป็นเทคนิคที่ง่ายที่สุด แต่ก็เสี่ยง เพราะถ้าคนรับไม่ได้ก็ไม่ได้อะไร แต่ถ้าได้ผล ก็จะได้ผลได้ระดับดีมาก เช่น เวลาเราลอกความหมายของคำบางคำมาอ้างอิง เช่น การสื่อสารคืออะไร เราก็หยิบความหมายของคำว่า การสื่อสารของ Lasswell มาลอกใส่ลงไป การกระทำเช่นนี้เป็นการปฏิบัติกรซ้ำเพื่อจะยอมรับทำให้ตัวเองตกอยู่ในมาคาดคิด และเมื่อลอกความหมาย (Definition) ก็จะเป็นการปฏิบัติกรทางสังคมเพื่อยอมรับมาคาดคิดนั้น

สรุปได้ว่ามาคาดคิดของบาร์ตส์ (Barthes) เป็นการวิเคราะห์ความหมายที่ได้เข้าไปพัวพันกับอำนาจ(Power) ของสถาบันต่าง ๆ ในสังคม โดยมองว่าสถาบันที่มีอำนาจจะสามารถสร้าง ความหมายและอุดมการณ์ จากสิ่งที่เป็นความหมายโดยตรง (Denotation) ให้กลายเป็นความหมายโดยนัย (Connotation) และทำความหมายโดยนัย (Connotation) ให้กลายเป็นความหมายโดยตรง (Denotation) อีกครั้งผ่านวาทะ ซึ่งจะถูกเพิ่มความหมายจาก สถาบันที่มีอำนาจขึ้นไปเป็นชั้น ๆ (Upgrade) อย่างไม่ทันสังเกต และนี่จึงเป็นหัวใจหลักที่ บาร์ตส์ (Barthes) ให้ความสนใจศึกษาสิ่งที่เรียกว่า มาคาดคิดอันเป็นความหมายที่คืบคลานเพราะสถาบันที่มีอำนาจ (Power) จะสามารถสร้าง

ความหมายที่แฝงเร้นให้ดูเป็นเรื่องธรรมดา ให้ดูไร้เดียงสา เสมือนว่าไม่มีความหมายและอุดมการณ์ใดแฝงเร้น ซึ่งจะใช้อำนาจผ่านการวิธีการสร้างวาทะต่าง ๆ อาทิ การเล่าเรื่อง การให้นิยาม การให้คุณค่า การสร้างข้อเท็จจริง เป็นต้น (นพพร ประชากุล, 2544)

หลังโครงสร้างนิยม (Post-structuralism) เป็นการพัฒนาโครงสร้างนิยมไปอีกระดับหนึ่ง โดยริเริ่มการวินิจฉัยระบบสัญลักษณ์ อีกทั้งตั้งคำถามว่าระบบสัญลักษณ์ประกอบด้วยสองส่วนคือ รูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์เท่านั้นหรือและความหมายของรูปสัญลักษณ์หนึ่งไม่ได้ขึ้นอยู่กับรูปสัญลักษณ์ตัวอื่น ๆ ทั้งที่เกี่ยวข้องกันหรือแตกต่างกันเลยหรือสกุลความคิดแบบหลังโครงสร้างนิยมได้พยายามเข้ามาแก้จุดบอดของโครงสร้างนิยมในประเด็นดังกล่าว หลังโครงสร้างนิยม (Post-structuralism) ให้ความสำคัญกับความหมายของคำและรูป ของประโยคและเห็นว่า โน้ตสน์ตามความคิดของโครงสร้างนิยมเป็นเพียงกลุ่มคำเท่านั้น ดังนั้นรูปสัญลักษณ์จึงเป็นเพียงคำซึ่งอ้างอิงไปถึงคำอื่น ๆ และไม่ได้โยงออกไปถึงตัววัตถุอื่น ๆ เช่น คำว่า “dog” นั้น โครงสร้างนิยมจะมองว่า คำนี้ประกอบด้วยตัวอักษร d-o-g ทำหน้าที่ เสมือนรูปสัญลักษณ์ โดยสร้างมโนทัศน์ในสมองของผู้รับรู้ว่า เป็นสัตว์สี่ขาชนิดหนึ่งซึ่งเรียกว่า “dog” (สุนัข) นั่นก็คือ ความหมายเป็นความสัมพันธ์แบบตายตัวระหว่างคำหนึ่งคำกับมโนทัศน์ที่สัมพันธ์กันเท่านั้น แต่หลังโครงสร้างนิยมจะมองแตกต่างกันไป โดยมองว่า คำว่า “dog” คือกลุ่มคำหรือกลุ่มของรูปสัญลักษณ์ซึ่งประกอบไปด้วยพยัญชนะว่า ส-ด-ว-สี่-ข-า-ช-นิ-ค-ห-นี้-ง มิใช่มโนทัศน์ในสมองอีกต่อไป หลังโครงสร้างนิยมจึงอธิบายได้ว่าทำไมคำว่า “dog” ในภาษาอังกฤษจึงมีความหมายเท่ากับ “สุนัข” ในภาษาไทย คำตอบสามารถอธิบายได้ด้วยความสัมพันธ์ระหว่างรูปสัญลักษณ์ในภาษาอังกฤษกับรูปสัญลักษณ์ในภาษาไทย ซึ่งโครงสร้างนิยมไม่สามารถให้คำตอบตรงนี้ได้ (สันติรักษ์ ประเสริฐสุข, 2548, หน้า 136)

หลังโครงสร้างนิยมยังอธิบายว่า ความหมายของคำ ๆ หนึ่งนั้นมิได้อยู่อย่างโดดเดี่ยวแต่ยังขึ้นอยู่กับความแตกต่างระหว่างคำ ๆ นั้นกับคำอื่น ๆ ด้วย ดังนั้นความหมายในกรอบของหลังโครงสร้างนิยมคือกระบวนการ “พลีว” ระหว่างความแตกต่างระหว่างรูปสัญลักษณ์และรูปสัญลักษณ์ (The play between the difference from signifier to signifier) ซึ่งไม่ใช่ ความสัมพันธ์แบบหนึ่งต่อหนึ่งอีกต่อไป และเป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ตายตัว เช่น การจะเข้าใจถึงความหมายของคำว่า “dog” เราจำเป็นต้องรู้ถึงความหมายของคำอื่น ๆ ที่แตกต่างจากคำว่า “dog” ด้วย หรือการที่จะเข้าใจความหมายของ “สีแดง” จะต้องเข้าใจถึงความหมายของสีอื่น ๆ ที่แตกต่างด้วย มิฉะนั้นสีแดงจะไม่มีหมายใด ๆ ต่อเราเลย ดังนั้นสกุลความคิดแบบหลังโครงสร้างนิยมจึงวางอยู่บนตรรกะของความแตกต่าง (The logic of difference) ระหว่างรูปสัญลักษณ์หนึ่งกับรูปสัญลักษณ์อื่น ๆ (นพพร ประชากุล, 2544)

บาร์ตส์ยังได้นำเสนอแนวคิดเรื่อง ตัวบท (Text) ขึ้นซึ่งถือเป็นสารัตถะที่สำคัญของสกุลความคิดแบบหลังโครงสร้างนิยมตัวบทมีในงานเขียนในเชิงรูปธรรมหรือเนื้อหาของงานเขียนที่รอคอยผู้อ่านเข้าไปค้นหาความหมายแต่อย่างใด แต่เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความหมายแบบไม่รู้จบ (Significance) โดยตัวบท (Text) จะมีลักษณะเป็นพื้นที่ในพหุสัมพันธ์ระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน โดยยังสร้างความหมายของการเปลี่ยนแปลง เลื่อนไหลและเปิดโอกาสให้ผู้อ่านเป็นผู้สร้างความหมายจากการอ่านงานเขียนชิ้นนั้น ๆ ด้วยตนเอง (นพพร ประชากุล, 2544)

ตัวบท (Text) จึงถือเป็นการสลายความสำคัญของผู้เขียน หรือปฏิเสชนุสัยในฐานะที่เป็นองค์ประชาชนันเอง ดังนั้นการ โจมตีแนวคิดของโครงสร้างนิยมที่เชื่อว่าภาษานั้นมีโครงสร้างสากลอยู่เบื้องหลังและสามารถอธิบายทุกสิ่งทุกอย่างได้ ซึ่งในมุมมองหลังโครงสร้างนิยมกลับเชื่อว่า ภาษาเป็นสิ่งที่ไร้ระเบียบและไม่มีเสถียรภาพและความหมายสามารถชะลอ เลื่อน หรือผันแปรไปตามบริบท (Context) ที่เปลี่ยนไปโดยตลอดเวลา (นพพร ประชากุล, 2544)

ดังนั้นมายาคติ จึงทำงานด้วยการเข้าไปครอบงำความหมายเบื้องต้นของสรรพสิ่ง ซึ่งเป็นความหมายเชิงผัสสะหรือประโยชน์ใช้สอย แล้วทำให้มันสื่อความหมายใหม่ในอีกระดับหนึ่งซึ่งเป็นการสื่อความหมายเชิงอุดมการณ์ โดยบาร์ตส์ (Barthes) ได้อธิบายเชิงวิพากษ์เกี่ยวกับกระบวนการดังกล่าวไว้ ดังนี้ “มายาคติเป็นระบบสื่อความหมายซึ่งมีลักษณะพิเศษตรงที่มันก่อตัวขึ้นบนกระแสนการสื่อความหมายที่มีอยู่ก่อนแล้ว จึงถือได้ว่า มายาคติเป็นระบบสัญลักษณ์ในระดับที่สอง สิ่งที่เป็นหน่วยสัญลักษณ์ ระบบที่สอง และไม่ว่าในเบื้องต้นนั้นจะมีความแตกต่างหลากหลายเพียงใดก็ตาม แต่ครั้งเมื่อถูกจับยึดโดยมายาคติแล้ว ก็จะถูกทอนให้เหลือเป็นเพียงรูปสัญลักษณ์เพื่อสื่อถึงสิ่งอื่นเสมอ (วรรณพิมล อังคศิริสรรพ, 2544, หน้า 11)

นักคิดคนต่อมา ฌอง โบดริยาร์ด กล่าวว่า ในสังคมสมัยใหม่ได้แสดงการจำลองและสร้างความจริงต่าง ๆ ผ่าน โทรทัศน์ คอมพิวเตอร์ ดังนั้นในโลกสมัยใหม่ ผู้คนจึงอาศัยอยู่ในสภาวะล้าจริง ของภาคจำลองที่สร้างภาพนำทาง และเล่นอยู่กับตัวสัญลักษณ์ เข้ามาแทนที่ความวิธีการวิเคราะห์พลังทางการผลิต และความขัดแย้งทางชนชั้น (สิตางค์ เจริญวงศ์, 2561, หน้า 59) สิ่งที่ปรากฏในสังคมจนไม่อาจแยกแยะได้ว่าเรื่องไหนเป็นเรื่องจริงเรื่องไหนเป็นเรื่องจำลอง หรือทำซ้ำขึ้นมาใหม่ ที่สามารถผลิตซ้ำ ๆ หลาย ๆ ครั้งจนไม่รู้ว่อันไหนคือต้นตอของสิ่งนั้นอย่างแท้จริงและผู้คนก็ไม่สนใจว่าอันเป็นเป็นความจริงหรืออันไหนเป็นของที่ผลิตขึ้นมาใหม่เพราะได้ให้ความหมายใหม่ของสิ่งนั้นเป็นสัญลักษณ์ที่ปรากฏขึ้นมาใหม่ได้ที่ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ในการใช้สอยหรือความจำเป็นของสิ่งของนั้นอีกต่อไป

โบดริยาร์ด คือนักคิดหลังสมัยใหม่ที่ให้ความสำคัญกับการวิเคราะห์ทุนนิยมสมัยใหม่ จะผ่านงานเขียนที่แสดงให้เห็นได้ชัดเจน ได้แก่ The system of subject ในงานเขียนเรื่อง The system

of object นี้ Baudriillard เป้าหมายหลักที่สำคัญเรื่องของสังคมแบบใหม่ พื้นที่ในชีวิตประจำวัน จริยธรรมสมัยใหม่ สภาวะล้ำจริงในรูปแบบใหม่ (New hyper-civilization) โดยที่ โบคิริยาร์ดได้ใช้ คำว่า “ความทันสมัย” (Modernity) และ สมัยใหม่ (Modern) ในการอธิบายบริบททางสังคมใหม่ โบคิริยาร์ด มองว่า ในสังคมสมัยใหม่นั้นตกอยู่ภายใต้ความเสี่ยงจาก สัญญาของความทันสมัย ซึ่ง เขาเรียกโลกในปัจจุบันนี้ว่า โลกหลังสมัยใหม่ (Postmodern world) ซึ่งมีตัวสัญญาของความ ทันสมัย ที่ถูกใช้ในการเข้ามาครอบงำมนุษย์ ผ่านวัตถุและสัญญาที่ติดมากับวัตถุ วิธีการดังกล่าวนี้ เป็นสิ่งที่ถูกประกอบสร้างขึ้นในชีวิตประจำวันของเรา (Kellner, 1989) ดังนั้น มอง โบคิริยาร์ด จึง เป็นผู้บุกเบิกแนวคิดการวิเคราะห์สัญญาในระบบทุนนิยมที่มีความหลากหลาย โลกที่ไม่สามารถ วิเคราะห์การกดขี่ ชูตรีครอบงำ โดยใช้แนวคิดวิธีการผลิตแบบนักคิดมาร์กซิสต์ ยุคดั้งเดิมได้อีก ต่อไปขึ้น (สิงตางค์ เจริญวงศ์, 2561, หน้า 59)

การบริโภคนิยมในสังคมทุนนิยมสมัยใหม่ตามทัศนะของมอง โบคิริยาร์ดในงานเขียน เรื่อง The end of political economy มอง โบคิริยาร์ด ประกาศว่าเศรษฐศาสตร์การเมืองตายแล้ว หมายถึงว่า แนวคิดทฤษฎีของมาร์กซ์ ที่วิเคราะห์ระบบทุนนิยมสมัยใหม่ล่าสุด (Late capitalism) เป็นสิ่งที่ไม่ใช่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และผู้ใช้แรงงานอีกต่อไปแล้ว ตอนนี้เรากำลังอยู่ในยุคของ บริโภคนิยม และในสังคมของบริโภคนิยมซึ่งเราเรียกว่า The consumer society โบคิริยาร์ด มองว่า ในสังคมร่วมสมัยในปัจจุบันนี้ ระบบของวัตถุมีความแตกต่างจากสังคมแบบเก่า กล่าวคือ ในสังคม ดั้งเดิมนั้นการทำให้เป็นปัจเจกชนนั้นมีความชัดเจน ไปตามภูมิหลังของครอบครัว ที่ปัจเจกชน นั้น ๆ ได้รับสืบทอดทั้งในเรื่องของรสนิยมและประเพณีสืบทอดกันมา การใช้วัตถุก็มีลักษณะเฉพาะ ตามประโยชน์ใช้สอยของวัตถุนั้น ๆ แต่ในสังคมสมัยใหม่นั้น วัตถุมีอิสระจากอรรถประโยชน์ เบื้องต้น มาเป็นการใช้ประโยชน์ได้หลาย ๆ อย่าง โดยที่ไม่จำเป็นต้องจำกัดอยู่ที่ประโยชน์ใช้สอย เพียงอย่างเดียวอีกต่อไป วัตถุกลายเป็นเหมือนกับสิ่งที่เป็นนามธรรม มีคุณสมบัติหลากหลาย การมี อยู่ของวัตถุที่มีคุณสมบัติเหมือนกันนั้นเริ่มเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ไม่มีการจำกัดอยู่บนครอบครัว ที่ มีลักษณะเข้มข้นเหมือนเช่นสังคมในรูปแบบเดิม (สิงตางค์ เจริญวงศ์, 2561, หน้า 64-65)

การบริโภคนิยมไม่ได้หมายถึงตัวที่สร้างความสุขให้กับมนุษย์ หรือสนองความต้องการ ของมนุษย์แต่การบริโภคนิยมเป็นส่วนหนึ่งของกระทำการทางสังคม (Social activity) ที่แทรกซึม เข้าไปในสังคมการบริโภคนิยม ก่อรูปขึ้นมาเป็นบรรทัดฐานและระบบสัญญาที่เป็นส่วนหนึ่งของ สมาชิกในสังคมกล่าวได้ว่าการบริโภคนิยมคือสัญญาในความหมายของโบคิริยาร์ด จึงเป็นสิ่งที่ถูก เชื่อมต่อไปยังการใช้จ่าย ที่แสดงให้เห็นถึง รสนิยม (Taste) รูปแบบ (Style) ความมั่งคั่งทางสังคมที่ แสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดของการที่จะเข้าสู่ชนชั้นที่สูงกว่าซึ่ง โบคิริยาร์ด มองว่าสังคมในปัจจุบัน นั้นเป็นการรูปแบบของการบริโภคนิยม และการแสดงให้เห็นถึงตัวสินค้าท่ามกลางปัจเจกบุคคลที่ได้รับ

ความเคารพนับถือ มีความน่าเชื่อถือและมีอัตลักษณ์ที่ปัจเจกบุคคลได้บริโภค ซึ่งในระบบของการจัดการระบบของการบริโภคนั้น มีกระบวนการในการสร้างสินค้าชนิดหนึ่งให้มีระดับสูงกว่าสินค้าอีกชิ้นหนึ่งได้นั้น ผ่านการจุดยืนของคุณค่าสัญญา ที่ให้ความหมายที่แตกต่างกันออกไปตามรูปแบบของความเคารพนับถือและสถานะทางสังคม ดังนั้นผู้คนยุคทุนนิยมสมัยใหม่ หรือที่ โบครียาร์ดเรียกว่ายุคหลังสมัยใหม่จึงถูกรอบงำด้วยการบริโภคผ่านตัวสัญญา ผู้คนในยุคนี้ไม่ได้เลือกบริโภคเพราะอรรถประโยชน์ที่ได้รับจากวัตถุชิ้นนั้นอีกต่อไป แต่เป็นการบริโภคจากสัญญาที่ติดมากับวัตถุนั้น (สิตางค์ เจริญวงศ์, 2561, หน้า 68-69)

โบครียาร์ด เห็นว่าในสังคมของผู้บริโภคนี้ ผู้คนมีส่วนร่วมกับการซื้อ และการจัดการภายใต้ระบบของวัตถุ แฟชั่น และอื่น ๆ ที่ถูกจัดให้เข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของสังคมบริโภค ด้วยรหัส (Code) และการจำลองแบบ (Model) ในงานเขียนเรื่อง The consumer society นี้ โบครียาร์ด ยังได้วิพากษ์และขยายกรอบแนวคิดของ Marx ผ่านการวิเคราะห์สังคมผู้บริโภค และได้เสนอว่าการบริโภคนั้นเป็นส่วนประกอบที่สำคัญทั้งหมดของมนุษย์ อยู่ในโครงสร้างในชีวิตประจำวันของผู้คน โดย โบครียาร์ด ได้ขยายกรอบแนวคิดเรื่องกระบวนการทำให้เป็นสินค้าที่ มาร์กซ์ ได้วิเคราะห์ตัวสินค้า (Commodity) ว่าเป็นวัตถุแห่งการแลกเปลี่ยน เพื่อสนองความต้องการ ทั้ง ๆ ที่สินค้าเป็นวัตถุจากกิจกรรมของมนุษย์ แต่มนุษย์กลับถูกรอบงำด้วยกฎของการแลกเปลี่ยนทางคุณค่าซึ่ง โบครียาร์ด ได้แปลความหมายดังกล่าวของ มาร์กซ์ มาอธิบายในสังคมผู้บริโภคโดยให้ความสำคัญกับการวิพากษ์เศรษฐศาสตร์การเมืองของมาร์กซ์ และอธิบายถึงว่า สังคมแห่งการบริโภคว่านั้นเป็นเหมือนกับระบบสัญญา (System of sign) เป็นการบริโภคสินค้าสัญญา เพื่อแสดงให้เห็นถึงการเป็นอยู่ที่ดี (Well-being) ความมั่งคั่ง ประสบความสำเร็จ และสร้างความเคารพนับถือ การแสดงออกทางเพศ และความเป็นสมัยใหม่ เป็นต้น (Baudrillard, 1989) ระบบสัญญาได้สร้างการบริโภคที่เรียกว่า จิตสำนึกของผู้บริโภค (Consumer mentality) ที่เป็นเหมือนเวทย์มนต์ทางความคิด (Magical thought) เป็นสิ่งที่เข้าครอบงำการบริโภค และเป็นตัวกำหนดความรู้สึกของผู้คนในชีวิตประจำวัน ที่มีต่อการได้เป็นเจ้าของตัวสัญญา ความมั่งคั่งของสัญญา ดูเป็นคนที่มีความเชื่อถือจากการที่ตนได้ครอบครองสัญญานั้น ๆ กลายมาเป็นความสุขที่แท้จริง และความน่าเคารพนับถือในสังคม ปัจเจกชนได้บริโภคตัวสัญญา ที่เป็นตัวสร้างความหมายที่แตกต่างจากสินค้าสัญญาอื่นที่เป็นผลิตภัณฑ์แบบเดียวกัน (สิตางค์ เจริญวงศ์, 2561, หน้า 68-69)

ดังนั้น ความต้องการ (Needs) จึงไม่ได้เกี่ยวข้องกับความต้องการในด้านของประโยชน์ใช้สอยของวัตถุต่าง ๆ โดยเฉพาะแต่เป็นความต้องการที่จะบริโภคเพื่อสร้างความแตกต่าง ซึ่ง โบครียาร์ด มองว่าการบริโภคในรูปแบบดังกล่าวนี้จะไม่มีวันจบสิ้น และความต้องการในลักษณะดังกล่าวก็จะไม่มีวันจำกัด สามารถที่จะเกิดขึ้นใหม่ได้ตลอดเวลา ซึ่งเข้าไปในระบบของความ

ต้องการ (The system of need) และระบบของวัตถุ ที่ผู้คนใช้เวลาในการเรียนรู้ ชื่อ จ่ายเงิน รวมถึง ใ้เวลาว่างอยู่กับมัน ซึ่ง โบคิริยาร์ด ได้รวมการบริโภคไปถึงการผลิตและการพยายามในทางด้านการศึกษาคด้วย (Kellner, 1989) การบริโภคจึงไม่ได้หมายถึงตัวที่สร้างความสุขให้กับมนุษย์ หรือสนองความต้องการของมนุษย์แต่การบริโภคเป็นเป็นส่วนหนึ่งของกระทำการทางสังคม (Social activity) ที่แทรกซึมเข้าไปในสังคมการบริโภค ก่อรูปขึ้นมาเป็นบรรทัดฐานและระบบสัญลักษณ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกในสังคม (สิตางค์ เจริญวงศ์, 2561, หน้า 68-69)

สำหรับ โบคิริยาร์ดแล้วกระบวนการครอบงำของสัญลักษณ์ในสังคมทุนนิยมสมัยใหม่ กระทำผ่านสื่อ เนื่องจากในสังคมยุคหลังสมัยนั้น โบคิริยาร์ดมองว่าเป็นสังคมแห่งการบริโภคสื่อ เป็นยุคของเทคโนโลยีสมัยใหม่ ที่มีการเกิดขึ้นของ กระบวนการสื่อสารและการขึ้นนำของการสื่อสาร ยุคของคอมพิวเตอร์กระบวนการสารสนเทศ ยุคของการผลิตอุตสาหกรรมความรู้ สิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่เข้ามาแทนที่การผลิตแบบอุตสาหกรรมเบื้องต้นในอดีตที่แรงงานจะถูกบังคับจากพลังผลิตนั้นไม่มีอีกต่อไป แรงงานในยุคหลังสมัยใหม่ ไม่ได้ถูกบังคับจากพลังการผลิต แต่เป็นตัวสัญลักษณ์ที่กำหนดตัวเองท่ามกลางสัญลักษณ์ด้วยกัน (สิตางค์ เจริญวงศ์, 2561, หน้า 74)

จะเห็นได้ว่าสัญลักษณ์ในความหมายของบาร์ตส์นั้นมีความแตกต่างกับสัญลักษณ์ในความหมายของ โบคิริยาร์ด ที่สนใจศึกษาในประเด็นที่การใช้ภาษาที่แสดงออกมาเป็นสัญลักษณ์ บางอย่างที่ไม่ตรงตามรูปแบบของภาษาที่มีความหมายตามภาษานั้นเพื่อเป็นการสะท้อนภาพตัวแทน สะท้อนความต้องการสื่อความหมายอื่น จนถึงการสร้างภาพมายาคติในการรับรู้และสร้างความเข้าใจใหม่ให้กับผู้รับสารอันเป็นสัญลักษณ์นั้นถ่ายทอดต่อ ๆ มา และการศึกษาสัญลักษณ์ของ โบคิริยาร์ดนั้นให้ความสนใจกับการบริโภคสินค้าในยุคสมัยของสังคมที่มีความเป็นทุนนิยมเพิ่มมากขึ้น การใช้สื่อสารทั้งภาพ ทั้งการผลิตสินค้าอื่น ๆ ซ้ำ ๆ เป็นจำนวนมาก ๆ เพื่อตอบสนองความต้องการบริโภคของผู้ใช้สินค้า เป็นการเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรมของการรับรู้เกี่ยวกับสินค้านั้นที่ไม่ใช่เป็นการบริโภคเพื่อความจำเป็นในการใช้อุปโภคบริโภคอีกต่อไป แต่เป็นการบริโภคสัญลักษณ์ที่มีความหมายมากกว่าสิ่งที่สินค้านั้นเป็นอย่างแท้จริง สำหรับการศึกษาศัญลักษณ์ในงานชิ้นนี้นั้นให้ความสนใจในทั้งสองประเด็นหลักของสัญลักษณ์ที่สามารถสื่อสารออกมาเพื่อตอบสนองภาพตัวแทน ความหมายบางอย่างในทางความคิดที่ต้องการสร้างขึ้นนอกเหนือจากการสร้างสิ่งนั้นให้เกิดขึ้นมา ไม่ว่าจะเป็นภาษา หรือวัตถุ รวมทั้งสัญลักษณ์ที่ถูกสร้างขึ้นอันเป็นตัวแทนของการบริโภคในยุคของทุนนิยมที่พยายามแปรเปลี่ยนทุกอย่างให้เป็นสินค้า

แนวคิดเกี่ยวกับการครองอำนาจนำ (Hegemony)

แนวคิดการเมืองแบบการครองอำนาจนำ (Hegemony) ของ อันโตนิโอ กรัมสกี ถือได้ว่าเป็นแนวคิดที่ได้อธิบายให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างความมีเสถียรภาพของ โครงสร้างอำนาจทางการเมือง และการควบคุมทางสังคมในสังคมทุนนิยมประชาธิปไตย เป็นแนวคิดที่ชนชั้นปกครองได้ใช้เพื่อทำให้เกิดการยอมรับจากชนชั้นผู้ถูกปกครอง ซึ่งไม่ได้ผ่านการบังคับหรือใช้กำลังเข้าควบคุม เพื่อที่จะ โน้มน้าวผู้คนให้ยอมรับต่อคุณค่าทางการเมือง และศีลธรรมของชนชั้นปกครองบางอย่าง จนเกิดการยอมรับในระดับของจิตสำนึก และกลายเป็นสามัญสำนึกไปในที่สุด ดังนั้นรัฐบาลจึงมีหน้าที่ในการสร้างการครอบงำ และปลูกฝังความคิดให้แก่ชนชั้นผู้ถูกปกครองให้ยอมรับในคุณค่าทางการเมือง พลังทางอำนาจทางการเมืองที่แท้จริงอาจกระทำผ่าน “อุดมการณ์ (Ideology)” หรือทัศนคติ/มุมมองที่สำคัญในการมองโลก เพราะฉะนั้นแล้วความคิด และสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ประกอบขึ้นมาเป็นอุดมการณ์โดยทั่วไปจึงถูกกำหนดขึ้นมาจากผู้ปกครอง และอุดมการณ์นี้เองที่เป็นตัวช่วยให้ผู้ปกครองสามารถปกครองพลเมืองของตนได้อย่างราบรื่น (ฉวีวดี ดวงตา คำ, 2549, หน้า 19)

เมธินี ไชยคุณา (2553, หน้า 8-10) ได้อธิบายถึง “ทฤษฎีการครองอำนาจนำ หรือทฤษฎีการครอบครองความเป็นเจ้า” (Hegemony theory) ว่า มักจะถูกนำมาอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างความมีเสถียรภาพของอำนาจทางการเมือง และการควบคุมทางสังคมในสังคมทุนนิยมประชาธิปไตย ซึ่งในปัจจุบันประเทศส่วนใหญ่ของโลกมีสังคมลักษณะนี้ทั้งสิ้น เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเทศส่วนใหญ่ในยุโรปตะวันตก นอกจากนี้ ยังเป็นทฤษฎีที่พยายามอธิบายการเกิดวิกฤติต่าง การเกิดสงครามโลก หรือแม้แต่สภาวะถดถอยทางเศรษฐกิจ จุดของความคิดหรืออุดมการณ์ในสังคมแบบนี้ ได้แก่ ความคิดที่ว่า “กษัตริย์ คือ ผู้ที่ได้รับพรจากพระเจ้า” ดังนั้น จึงเป็นความชอบธรรมความถูกต้องที่กษัตริย์จะเป็นผู้ปกครอง แนวคิดนี้ในปัจจุบันอาจจะ “โบราณ” แต่ก็ เป็นความคิดที่ช่วยให้คนสมัยก่อนปกครองสังคมได้ยาวนานนับศตวรรษ ทั้งนี้ แนวคิดทฤษฎีการครองอำนาจนำแบ่งออกได้สามแนวทางคือ

1. การครอบครองความเป็นเจ้าด้านการเมือง (Political hegemony) คือ การสถาปนาระบบการเมืองหนึ่งให้กลายเป็นระบบหลักของสังคม เช่น ปกครองในระบบประชาธิปไตยแบบตัวแทน ก็จะใช้รูปแบบการเลือกตั้งตัวแทน ส.ส. ผ่านพรรคการเมือง การรวมตัวของกลุ่มคนที่มีปัญหาและต้องการการแก้ปัญหาโดยตรงโดยไม่ผ่านตัวแทน รูปแบบที่ต่างจึงหมดความชอบธรรม และถูกมองว่าเป็นการก่อให้เกิดความไม่สงบในสังคม เป็นต้น

2. การครอบครองความเป็นเจ้าด้านวัฒนธรรม (Cultural hegemony) คือ การสร้างระบบวิธีคิด โลกทัศน์ ความเชื่อ และค่านิยมของชนชั้นหนึ่งให้เป็นระบบคิดหลัก และกีดกันให้ระบบคิดอื่นตกไปไม่ให้เป็นวัฒนธรรมหลักของสังคม

ตามปกติอุดมการณ์หลักของสังคมแต่ละแห่ง ก็คือชุดของความคิดพื้นฐานที่จัดว่าเป็นสามัญสำนึกของพลเมืองในสังคมนั้น ๆ ซึ่งอีกนัยหนึ่งก็คือ ร่องรอยของการจัดสรรอำนาจอย่างถูกต้องตามกฎหมาย อุดมการณ์หลักของสังคมทำให้โครงสร้างอำนาจดูราวกับว่าเป็นเรื่ององธรรมชาติ เรื่องปกติธรรมดา หรือเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ เพราะฉะนั้นจึงเป็นเรื่องปกติที่อุดมการณ์หลักจะถูกท้าทายเป็นระยะ เพราะตามความเชื่อของกริมซ์ อุดมการณ์เป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมา เพื่อรักษาอำนาจเดิมให้คงไว้เมื่อถูกสร้างขึ้น ไม่ได้มีอยู่เอง จึงเป็นเรื่องธรรมดาที่ต้องถูกท้าทายด้วยอุดมการณ์ใหม่ ๆ จากกลุ่มอื่นที่แสวงหาอำนาจเช่นกัน

การสร้างและเผยแพร่อุดมการณ์เป็นกระบวนการที่ซับซ้อน ในแง่นี้สถาบันวัฒนธรรม/สถาบันหรือองค์กรทางการเมืองจะมีบทบาทสำคัญมาก ในฐานะที่เป็นผู้สร้างมุมมองในการมองโลกที่สำคัญแก่พลเมืองของสังคม นอกเหนือจากสถาบันครอบครัว องค์กรศาสนา และสถาบันสื่อสารมวลชน

3. การครอบครองความเป็นเจ้าด้านการเงินหรือเศรษฐกิจ (Monetary Hegemony) เป็นศัพท์ใหม่ที่นอกเหนือจากที่กริมซ์ได้นิยามไว้ โดยผู้เริ่มนิยามคือ ไมเคิล ฮัดสัน (Michael Hudson) ที่อธิบายว่าเป็นการสร้างมาตรฐานด้านการเงินของรัฐใดรัฐหนึ่ง แต่มีอิทธิพลเหนือระบบการจัดการด้านการเงินระหว่างประเทศ เช่น ความสัมพันธ์ของค่าเงินเหรียญดอลลาร์สหรัฐกับเศรษฐกิจโลกที่เหรียญดอลลาร์สหรัฐฯ สามารถชี้้นำกระแสค่าเงินในตลาดโลกได้ทุกครั้ง และเป็นตัวแปรของสถานะทางเศรษฐกิจในแต่ละประเทศ (คำวิรัตน์ รัตนรังสี, 2531)

ทฤษฎีการครองอำนาจนำหรือการครองความเป็นเจ้าเป็นแนวคิดที่ถูกกล่าวถึง ตลอดจนนำไปใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์การเมืองในบริบทต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และมักจะนำมาใช้อธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ในหลากหลายสาขา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง โดย วัชรพล พุทธรักษา ได้กล่าวถึงกริมซ์ ในแนวคิดการครองอำนาจนำไว้ว่า กริมซ์ได้ชื่อว่าเป็นมาร์กซิสต์คนสำคัญที่มีทั้งมิติเชิงทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ซึ่งแนวความคิดเรื่องการครองอำนาจนำ (Hegemony) ของเขามักถูกนำไปใช้ในสองมิติหลักด้วยกัน (วัชรพล พุทธรักษา, 2551, หน้า 1) คือ

มิติแรก การครองอำนาจนำในบริบทการเมืองระหว่างประเทศ และ

มิติที่สอง คือ การครองอำนาจนำในบริบทการเมืองระหว่างกลุ่ม/ชนชั้นของการเมืองภายใน

นอกจากนี้ จากการศึกษาของ วัชรพล พุทธรักษา (2549) ได้ศึกษาเรื่อง รัฐบาลทักษิณกับความพยายามสร้างภาวะการครองอำนาจนำ นั้น แสดงให้เห็นว่า แนวความคิดสำคัญที่มีส่วนช่วยในการทำความเข้าใจความคิดของกรัมนั้น ได้แก่ แนวความคิดเรื่องกลุ่มประวัติศาสตร์ ปัญญาชน แนวความคิดเกี่ยวกับโครงสร้างส่วนล่าง/ โครงสร้างส่วนบน สังคมการเมือง/ ประชาสังคม สงครามยึดพื้นที่ทางความคิด/ สงครามขับเคลื่อน การยินยอมพร้อมใจ/ การใช้อำนาจบังคับ กลไกการใช้อำนาจ และการโต้ตอบต่อการครองอำนาจนำ เป็นต้น

แนวคิดเรื่องกลุ่มประวัติศาสตร์ และปัญญาชน เป็นสองแนวความคิดองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งในการทำความเข้าใจภาพรวมของแนวความคิดการครองอำนาจนำ โดย “แนวความคิดเรื่องกลุ่มประวัติศาสตร์” (Historical bloc) คือ แนวความคิดที่กรัมนำใช้ในการอธิบายเกี่ยวกับการรวมตัวกันอย่างเป็นเอกภาพโดยลักษณะวิภาษวิธี (Dialectical unity) ระหว่างโครงสร้างส่วนล่าง (โครงสร้างทางเศรษฐกิจ) กับโครงสร้างส่วนบน (โครงสร้างอุดมการณ์) ระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ ระหว่างปัญญาชนกับมวลชน กรัมนำเสนอแนวคิดเรื่องกลุ่มประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นแนวคิดที่ใช้อธิบายความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคม เพื่อใช้แทนแนวคิดเศรษฐกิจกำหนดแบบกลไกของสำนักคิดแบบมาร์กซิสต์ดั้งเดิม แนวคิดดังกล่าวเป็นการอธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสังคม (Social relation) ระหว่างชนชั้นและกลุ่มพลังต่าง ๆ ที่อยู่ภายใน โครงสร้างของสังคมโดยอธิบายว่าในสังคมทุนนิยมนั้น ชนชั้นนายทุน (Bourgeoisie) จะพยายามครองอำนาจนำให้เกิดในพื้นที่ของความสัมพันธ์ในการผลิต (Sphere of production) ซึ่งการครองอำนาจนำในพื้นที่นี้แต่เพียงพื้นที่เดียวนั้นจะไม่เกิดการครองอำนาจนำที่สมบูรณ์ (Absolute) ดังเห็นได้ว่า มีการพยายามทำลายชนชั้นนายทุนจากกลุ่มชนชั้นแรงงาน เช่น จากสภาพแรงงานอยู่เนือง ๆ การสร้างภาวะการครองอำนาจนำที่สมบูรณ์ให้เกิดขึ้นจึงเป็นการสร้างแนวร่วมพันธมิตร (Alliance) ระหว่างกลุ่มพลังหรือชนชั้นต่าง ๆ เนื้อพื้นที่ทางสังคมที่กว้างกว่ามิติเชิงเศรษฐกิจเท่านั้น ดังนั้น แนวความคิดกลุ่มประวัติศาสตร์คือ แนวความคิดที่ใช้สำหรับอธิบายความสัมพันธ์เชิงอำนาจในสังคมการเมืองหนึ่งในช่วงเวลาหนึ่ง โดยเชื่อว่าความสัมพันธ์เชิงอำนาจชุดต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมนั้น ไม่ได้เกิดขึ้นอย่างเป็นกลไกหรือโดยอัตโนมัติ แต่เกิดขึ้นโดยฝีมือหรือการสร้างสรรค์ของมนุษย์ที่มีผ่านประวัติศาสตร์ร่วมกันในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั่นเอง (วัชรพล พุทธรักษา, 2550, หน้า 2)

พื้นที่ในโครงสร้างส่วนบนตามแนวคิดของกรัมนั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ประชาสังคม นั้นเป็นพื้นที่ของการสร้างความยินยอม และสามัญสำนึก (Common sense) หรือมีมุมมอง/โลกทัศน์ต่อปรากฏการณ์ตามที่ถูกชนชั้นปกครอง หรือกลุ่มผู้พยายามสร้างการครองอำนาจนำพยายามสร้างไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้น การผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากทิศทางของโครงสร้างส่วนบนนี้จึงเป็นสิ่งที่ก้าวไปไกลกว่าการมองเพียงแค่ความสัมพันธ์ และพลังในการผลิต

เท่านั้น กลุ่มที่อยู่ภายในสังคมส่วนล่างนั้นก็มีความสัมพันธ์ในการผลิต และการบริโภคในทางเศรษฐกิจต่อกัน, ส่วนกลุ่มที่อยู่ในโครงสร้างสังคมส่วนบนในพื้นที่ประชาสังคมนั้น จะมีความสัมพันธ์กันในเชิงอุดมการณ์ ระบบความคิด และความเชื่อ ขณะที่ภายในพื้นที่สังคมการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่มจะเป็นความสัมพันธ์ในเชิงอำนาจ และการใช้อำนาจบังคับต่อกัน (วัชรพล พุทธรักษา, 2551, หน้า 4-5)

นอกจากนี้ วัชรพล พุทธรักษา (2551, หน้า 5) ยังอธิบายถึงแนวคิดของกริมชี้ว่า การสร้างการครองอำนาจทำให้เกิดขึ้นเหนือกลุ่ม/ชนชั้นอื่นในสังคมการเมืองนั้น กริมชี้เปรียบดังเช่นการทำสงคราม แนวคิดเรื่องสงครามขับเคลื่อน (War of movement) และสงครามยึดพื้นที่ทางความคิด (War of position) จึงได้ถูกนำมาใช้โดยอธิบายว่า การทำสงครามขับเคลื่อนนั้นเป็นการทำสงครามในทางยุทธวิธีทางการทหาร การที่จะสามารถเอาชนะฝ่ายศัตรู หรือฝ่ายตรงข้ามได้จะต้องบุกยึดพื้นที่เพื่อยึดครองปัจจัยสำคัญของฝ่ายตรงข้ามให้ได้ อาทิ การยึดเมืองหลวง หรือสถานที่สำคัญทางยุทธศาสตร์ เป็นต้น แต่ในการดำเนินการเพื่อสร้างภาวะการครองอำนาจทำให้เกิดขึ้นเหนือชนชั้นอื่น ๆ นั้น ชนชั้นผู้พยายามสร้างการครองอำนาจจะต้องดำเนินการต่อสู้เพื่อยึดกุม “พื้นที่เชิงอุดมการณ์ ความคิด ความเชื่อ” ของผู้คนในพื้นที่ “ประชาสังคม” ซึ่งเป็นพื้นที่หนึ่งในโครงสร้างส่วนบนให้ได้ ซึ่งการดำเนินการช่วงชิง หรือยึดกุมความคิด ความเชื่อของคนในพื้นที่ประชาสังคมนี้ กริมชี้เรียกว่า เป็น “การทำสงครามยึดพื้นที่ทางความคิด” ถ้าสามารถเอาชนะสงครามนี้เหนือพื้นที่ประชาสังคมได้สำเร็จการครองอำนาจนำก็จะสำเร็จได้อย่างสมบูรณ์ และยั่งยืน

การครองอำนาจนำจะเป็นสิ่งใดก็ได้ที่ทำหน้าที่ในการถ่ายทอด หรือส่งผ่านชุดความคิด จากด้านของกลุ่ม/ชนชั้นผู้ดำเนินการสร้างการครองอำนาจนำไปยังผู้คนในสังคม ไม่ว่าจะเป็นพรรคการเมือง ปัญญาชน นโยบายของพรรคการเมือง/รัฐบาล สื่อมวลชนทุกประเภท สถาบันการศึกษา สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา การสร้างภาพ/การจัดการภาพลักษณ์ของฝ่ายผู้ดำเนินการสร้างภาวะสร้างภาวะการครองอำนาจนำ เป็นต้น

การครองอำนาจนำสมบูรณ์ที่กลุ่มผู้ดำเนินการสร้างการครองอำนาจนำ สามารถเอาชนะสงครามยึดพื้นที่ทางความคิดได้ด้วยการยึดครองเหนือพื้นที่ประชาสังคมและสังคมการเมืองนั้น ผู้คนในสังคมจะดำเนินชีวิตอย่างปกติ โดยไม่เกิดความสงสัย หรือตั้งคำถามต่อการดำเนินการต่าง ๆ ของกลุ่ม/ชนชั้นผู้ครองอำนาจนำ และไม่มีการดำเนินการใด ๆ เพื่อแสดงความคิดที่ขัดแย้งต่อความคิดหลัก หรืออุดมการณ์หลักตามที่กลุ่มผู้ดำเนินการสร้างการครองอำนาจนำต้องการ ในทางกลับกัน ถ้ากลุ่มผู้ดำเนินการสร้างภาวะครองอำนาจนำ ไม่สามารถสร้างภาวะการครองอำนาจนำได้สำเร็จ ผู้คนในสังคมส่วนหนึ่งที่ตระหนักรู้ได้ว่าตน หรือชนชั้น/กลุ่มของตนได้ถูกดำเนินการครองอำนาจนำเพื่อผลประโยชน์ของกลุ่ม/ชนชั้นผู้ครองอำนาจนำ กลุ่มคนที่ตระหนักรู้นี้จะได้แสดงออก

หรือเผยให้เห็นถึงการดำเนินการใด ๆ เพื่อเป็น “การโต้ตอบต่อการครองอำนาจนำ” ของชนชั้นผู้ครองอำนาจนำ ทั้งนี้การโต้ตอบต่อการครองอำนาจนำของกลุ่มคน/ ชนชั้นอื่นในสังคมอาจเป็นไปเพียงเพื่อแสดงให้ผู้ครองอำนาจนำได้เห็นและรับรู้ว่า อำนาจของตนนั้นถูกท้าทาย หรือแม้การโต้ตอบต่อการครองอำนาจนำ เพื่อโค่นล้มกลุ่มผู้ดำเนินการครองอำนาจเก่า และนำไปสู่การก้าวไปเป็นกลุ่มผู้ดำเนินการครองอำนาจนำกลุ่มใหม่ก็เป็นได้ (วัชรพล พุทธรักษา, 2551, หน้า 6-7)

แนวคิดอุดมการณ์ของอัลธูแซร์ (Ideology)

แนวคิดอุดมการณ์ของอัลธูแซร์ในการศึกษา ดังนี้ (กาญจนา แก้วเทพ, 2557, หน้า 1-50) อัลธูแซร์ ปฏิเสธข้อเสนอในเรื่อง โครงสร้างทางเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดโครงสร้างส่วนบน โครงสร้างส่วนบนเป็นภาพสะท้อนที่สำคัญของโครงสร้างส่วนล่าง และเป็นส่วนที่สำคัญของการดำรงอยู่ของผู้มีอำนาจนำทางอุดมการณ์ โดยเฉพาะการผลิตซ้ำทางอุดมการณ์เพื่อสอดรับกับการดำเนินต่อของระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม โครงสร้างส่วนบนไม่ได้เป็นเพียงภาพสะท้อนของโครงสร้างส่วนล่างเท่านั้น หากแต่ยังเป็น ส่วนเล็กที่จำเป็นต่อการดำรงอยู่ของโครงสร้างเศรษฐกิจเสนอแนวคิดในการวิเคราะห์ การก่อรูปทางสังคม เรียกว่า อุดมการณ์และปฏิบัติการทางอุดมการณ์ อุดมการณ์เป็นจิตสำนึกที่ผิดพลาดหรือเป็นความคิดและภาพลวงตาที่นายทุน ชนชั้นปกครองพยายามครอบงำลงในความคิดของคนงาน ประชาชน

1. อุดมการณ์ไม่ใช่ตัวความคิด หากแต่เป็นชุดความคิดหรือกรอบวิธีคิด ที่ (Theoretical framework) ที่ได้รับสถาปนาเพื่อการดำรงอยู่และการทำความเข้าใจรัฐ สังคม และความเข้าใจต่อระดับของชนชั้น –บุคคลในสังคม แบ่งเป็น 3 ชุด หลัก ๆ ด้วยกันคือ 1. อุดมการณ์หลัก (Dominant ideology) ซึ่งเป็นอุดมการณ์ที่เกิดจากการสถาปนาขึ้นของชนชั้นปกครอง เพื่อครอบงำประชาชนให้ยอมรับและกลายเป็นแนวคิดหลักที่ครอบงำสังคม การดำรงอยู่ของความสัมพันธ์ทางสังคมใด ๆ ก็ต้อง ผลิตซ้ำหรือต่อยอดการนำของอุดมการณ์หลักเช่นนี้ 2. อุดมการณ์ทางเลือก (Alternative ideology) เป็นอุดมการณ์ที่ไม่เหมือนกับอุดมการณ์หลัก แต่มีลักษณะเป็นอุดมการณ์ที่อยู่ภายใต้ อุดมการณ์หลัก เพราะยอมอยู่ภายใต้เงื่อนไขบางอย่างของอุดมการณ์หลักของสังคม และ 3. อุดมการณ์ตรงข้าม/อุดมการณ์ต่อต้าน (Counter- ideology) เป็นอุดมการณ์ที่ปฏิเสธอุดมการณ์หลัก และนำเสนอวิธีคิด วิธีมองโลก/โลกทัศน์ทางสังคมแบบใหม่ เพื่อโน้มนำให้มีการต่อต้านต่อ อุดมการณ์หลักของสังคม (กาญจนา แก้วเทพ, 2557, หน้า 1-50)

อัลธูแซร์เห็นว่าการผลิตซ้ำความสัมพันธ์ทางสังคมใด ๆ ก็ตาม ต้องกระทำผ่านการติดตั้งกลไกวิธีการ ซึ่งเป็นเครื่องมือ ที่เรียกว่า กลไกทางสังคม โดยแบ่งกลไกทางสังคม ดังกล่าวออกเป็นสองประเภทคือ 1. กลไกด้านการปราบปราม หมายถึงกลไกของการใช้อำนาจรัฐ เช่น กฎหมาย

กองทัพ ตำรวจ ทหาร ศาล คุก เป็นต้น เพื่อใช้ในการกดขี่ หรือปราบปรามฝ่ายตรงข้าม 2. กลไกทางด้านอุดมการณ์ ซึ่งหมายถึงกลไกทางสังคมที่ทำงานในมิติด้านอุดมการณ์ ที่จะกล่อมเกลาระบบความคิดของผู้คนให้มีความรู้สึกยินยอมต่อระบบความสัมพันธ์ในแต่ละสังคม กลไกเช่นนี้ประกอบด้วย ศาสนา โรงเรียน ครอบครัว สื่อมวลชน ศิลปะ วัฒนธรรมอื่น ๆ เป็นต้น (กาญจนา แก้วเทพ, 2557, หน้า 1-50)

อัลธูแซร์ เน้นว่า ในการปฏิบัติการจริงของกลไกดังกล่าวนี้ ไม่จำเป็นว่ากลไกใด กลไกหนึ่งจะทำหน้าที่ของตนอย่างโดดเดี่ยว แต่ปฏิบัติการทางอำนาจของกลไกหนึ่ง ๆ จะมีลักษณะครอบคลุมการใช้อำนาจในทุกมิติ เพียงแต่ อะไรจะเป็นด้านหลัก หรือด้านรองเท่านั้น หน้าที่การทำงานของอุดมการณ์ที่ถูกสถาปนาขึ้นนั้น ประกอบไปด้วย 1. ทำให้ดูราวกับว่าเป็นเรื่องธรรมชาติ หรือเป็นไปโดยปริยาย 2. การทำงานของอุดมการณ์นั้นไม่สามารถแยกโลกแห่งความจริงและโลกแห่งจินตนาการออกจากกันได้ แต่เป็นโลกของความจริงและความลวง ควบคู่กัน ผสมกันเสมอ 3. การผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดทางอุดมการณ์ โดยรวมจะเห็นได้ว่า อุดมการณ์นั้นทำหน้าที่สำคัญคือการสืบทอดและธำรงรักษาสถานภาพที่เป็นอยู่ กล่าวคือในสังคมเผด็จการ ก็จะต้องรักษาภาพทางอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันต่อไป และในสังคมทุนนิยมก็ต้องรักษาภาพความเหลื่อมล้ำอย่างมาก ด้านเศรษฐกิจต่อไป เป็นต้น (กาญจนา แก้วเทพ, 2557 หน้า 1-50)

อัลธูแซร์สนใจขยายนิยามของการเมืองออกไปจากการรับรู้ของผู้คนทั่วไป (เช่น การเมืองเป็นเรื่องของการต่อสู้กันในสภา แต่เขาได้รื้อฟื้นและใช้จุดยืนวิวิธวิเคราะห์ของมาร์กซ์ที่สนใจการเมืองในมิติของการต่อสู้ทางชนชั้น (Class struggle) และได้พัฒนาแนวคิดมาร์กซ์สังคมนิยมโครงสร้างและพบว่า ความสัมพันธ์แบบคู่ตรงข้ามเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญของสิ่งที่เรียกว่า “อุดมการณ์” (Ideology) ที่ไม่เพียงแต่ฝังลึกลงในจิตสำนึกของมนุษย์เท่านั้น หากแต่มีการตัดสินคุณค่า (Value judgment) ลงไปในข้อความสัมพันธ์ดังกล่าวด้วย (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2551, หน้า 215)

จากพื้นฐานทฤษฎีโครงสร้างนิยมดังกล่าว อัลธูแซร์ได้พัฒนาความคิดของเขาออกมาโดยสามารถนำมาใช้ตั้งคำถามกับกรณีการสื่อสารอื่น ๆ ได้ ซึ่งอัลธูแซร์เชื่อว่า ไม่มีครั้งใดที่มนุษย์เราจะเขียน/อ่าน/สังเกต/รับรู้ข้อเท็จจริง/สื่อสารแบบไร้เดียงสา ตรงกันข้าม ทุกครั้งของการสื่อสาร จะมีโครงสร้างบางอย่างที่กำหนดเราเอาไว้แล้ว โดยที่เราก็อไม่รู้สึกรู้สึกละเลยแต่อย่างใด (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2551, หน้า 216)

ประเภทของอุดมการณ์ สามารถจำแนกได้เป็น 3 ชุดด้วยกัน (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2551, หน้า 220) คือ

1. อุดมการณ์หลัก (Dominant ideology) หรืออุดมการณ์ที่ชนชั้นปกครองผลิตและผลิตซ้ำขึ้น เพื่อครอบงำให้มวลชนยอมรับและกลายเป็นกรอบความคิดกระแสหลักของสังคม ซึ่ง อัลธูแซร์เห็นว่า การดำรงอยู่ของความสัมพันธ์ทางการผลิตนั้น จะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อมีการผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดอุดมการณ์หลักแบบนี้ โดยฝังลึกอย่างมีประสิทธิภาพลงในสามัญสำนึกของผู้คน เช่น ในสังคมทุนนิยม จะมีคำพูดที่กล่าวว่า “มือใครยาวสาวได้สาวเอา” ประโยคนี้เป็นกรอบวิธีคิดที่ผลิตขึ้นโดย “คนมือยาว” (อาทิ คนรวย นายทุน ชนชั้นปกครอง) แต่ทว่า จะได้รับการสถาปนาขึ้นเป็นอุดมการณ์หลักได้ ก็ต่อเมื่อคนกลุ่มนี้สามารถทำให้แม้แต่ “คนมือสั้น” เอง (เช่น คนจน แรงงาน ประชาชน) ก็ยังยอมรับที่จะมา “แข่งขันกันแบบสาวได้สาวเอา”

2. อุดมการณ์ทางเลือก (Alternative ideology) คือ อุดมการณ์ที่รวมชอมกับระบบวิธีคิดหลักในระดับหนึ่ง หรือเป็นกรอบความคิดที่ยอมรับในอุดมการณ์หลักแต่ก็บนเงื่อนไขบางอย่าง (On condition) ตัวอย่างเช่น ประโยคที่กล่าวว่า “คนจนคนรวยไม่ซำก็ม้วยมรณา” อันเป็นกรอบวิธีคิดที่เชื่อว่า ยังคงมีความแตกต่าง/ไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจระหว่างคนในแต่ละกลุ่มสังคม แต่กระนั้น ทั้งคนจนและคนรวยต่างก็ต้องอยู่ในเงื่อนไขหรือกฎแห่งอริยสัจสี่ด้วยกันทั้งสิ้น

3. อุดมการณ์ตรงข้าม/ต่อต้าน (Oppositional/Counter-ideology) หรืออุดมการณ์ที่ปฏิเสธกรอบวิธีคิดของอุดมการณ์หลัก และมักจะนำเสนอจินตภาพของสังคมแบบใหม่ (New social imagination) เพื่อเรียกร้องหรือดึงให้ผู้คนเข้ามามีส่วนร่วมต่อต้านกับโครงสร้างอุดมการณ์หลักของสังคม ดังเช่น ประโยคที่ว่า “เงินแต่ไม่จใจ” หรือเนื้อเพลงเพื่อชีวิตที่ว่า “คนจนจนแต่รวยน้ำใจ ใครจะว่ายากจนคนจนผู้ยิ่งใหญ่” อันแสดงให้เห็น โครงสร้างความคิดเบื้องหลังว่า เราไม่จำเป็นต้องยอมรับหลักการเรื่องความแตกต่างทางเศรษฐกิจระหว่างรวยกับจน เพราะความสำคัญอยู่ที่ศีลธรรมและน้ำใจต่างหาก

ในการจำแนกอุดมการณ์ออกเป็น 3 ประเภทนั้น เป็นการชี้ให้เห็นว่าในสังคมหนึ่ง ๆ สามารถมีกรอบวิธีคิดที่มากไปกว่าแค่การยอมรับในอุดมการณ์หลักเท่านั้น และในขณะเดียวกัน อัลธูแซร์ก็เห็นด้วยกับทัศนะของกรัมส์ที่ว่า ไม่มีอุดมการณ์ชุดใดที่จะยึดครองพื้นที่ความคิดของคนในสังคมได้ตลอดกาล หากแต่อุดมการณ์ต่าง ๆ เหล่านั้นจะต้องมีการสัประยุทธ์ระหว่างกันตลอดเวลา เพื่อพยายามสถาปนาตัวให้กลายเป็นอุดมการณ์หลักของสังคม แม้จะมีจุดยืนที่เห็นด้วยกับกรัมส์ในเรื่องสงครามช่วงชิงพื้นที่ทางความคิด (War of position) แต่จุดต่างที่อัลธูแซร์ย้ำก็คือ ไม่ใช่ว่ามนุษย์เราที่สามารถผลิตความคิดได้อย่างอิสระ หากแต่เป็น โครงสร้างอุดมการณ์ชุดต่าง ๆ เหล่านี้ต่าง ๆ ที่ทำให้คนมีความคิดยอมรับ/รวมชอม/ต่อต้านกับระบบการผลิตในสังคมอุดมการณ์ ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ระบบของความคิดและภาพตัวแทน ซึ่งครอบงำจิตวิญญาณของมนุษย์ หรือกลุ่มสังคมระบบคิดและภาพตัวแทนนี้มีที่มาจากกลไกของรัฐทั้งฝ่ายปราบปรามและ

อุดมการณ์ ดังนั้นหน้าที่และบทบาททั้งหลายของมนุษย์จึงล้วนเป็นผลผลิตของกระบวนการดังกล่าวซึ่งมีลักษณะเป็นกระบวนการผลิตซ้ำทางสังคม (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2551, หน้า 221)

อัลธูแซร์เห็นว่าการผลิตซ้ำความสัมพันธ์ทางสังคมใด ๆ ก็ตาม ต้องกระทำผ่านการคิดตั้งกลไกวิธีการ ซึ่งเป็นเครื่องมือที่เรียกว่า “กลไกทางสังคม” โดยแบ่งกลไกออกเป็น 2 ประเภท (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2551, หน้า 224) คือ

1. กลไกด้านการปราบปราม หมายถึงกลไกของการใช้อำนาจรัฐ เช่น กฎหมาย กองทัพ ตำรวจ ทหาร ศาล คุก เป็นต้น เพื่อใช้ในการกดขี่หรือปราบปรามฝ่ายตรงข้าม

2. กลไกทางด้านอุดมการณ์ ซึ่งหมายถึงกลไกทางสังคมที่ทำงานในมิติด้านอุดมการณ์ที่จะกล่อมเกลาระบบความคิดของผู้คนให้มีความรู้สึกยินยอมต่อระบบความสัมพันธ์ในแต่ละสังคม กลไกเช่นนี้ประกอบด้วย ศาสนา โรงเรียน ครอบครัว สื่อมวลชน ศิลปะ วัฒนธรรมอื่น ๆ เป็นต้น

อัลธูแซร์เน้นว่า ในการปฏิบัติการจริงของกลไกดังกล่าวนี้ ไม่จำเป็นว่ากลไกใด กลไกหนึ่งจะทำหน้าที่ของตนอย่างโดดเดี่ยว แต่ปฏิบัติการทำงานอำนาจของกลไกหนึ่ง ๆ จะมีลักษณะครอบคลุมการใช้อำนาจในทุกมิติ เพียงแต่ อะไรจะเป็นด้านหลัก หรือด้านรองเท่านั้น หน้าที่การทำงานของอุดมการณ์ที่ถูกสถาปนาขึ้นนั้น ประกอบไปด้วย (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2551, หน้า 224)

1. ทำให้ดูราวกับว่าเป็นเรื่องธรรมชาติหรือเป็นไปได้โดยปริยาย

2. การทำงานของอุดมการณ์นั้นไม่สามารถแยกโลกแห่งความจริงและโลกแห่งจินตนาการออกจากกันได้ แต่เป็นโลกของความจริงและความลวงควบคู่กัน และผสมกันเสมอ

3. การผลิตซ้ำเพื่อสืบทอดทางอุดมการณ์ โดยรวมจะเห็นได้ว่า อุดมการณ์นั้นทำหน้าที่สำคัญคือการสืบทอดและธำรงรักษาสถานภาพที่เป็นอยู่ กล่าวคือในสังคมเผด็จการ ก็จะต้องรักษาสภาพทางอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกันต่อไป และในสังคมทุนนิยมก็ต้องรักษาสภาพความเหลื่อมล้ำอย่างมาก ด้านเศรษฐกิจต่อไป เป็นต้น

จากแนวคิดและคำนิยามข้างต้นนั้น สามารถสรุปได้ว่า “อุดมการณ์” ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ระบบของความคิดและภาพตัวแทน ซึ่งครอบงำจิตวิญญาณของมนุษย์หรือกลุ่มสังคมระบบคิดและภาพตัวแทนนี้มีที่มา จากกลไกของรัฐทั้งฝ่ายปราบปรามและอุดมการณ์ ดังนั้นหน้าที่และบทบาททั้งหลายของมนุษย์จึงล้วนเป็นผลผลิตของกระบวนการดังกล่าวซึ่งมีลักษณะเป็นกระบวนการผลิตซ้ำทางสังคม

การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์ (Critical discourse analysis)

วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical discourse analysis) หรือเขียนโดยย่อว่า CDA ซึ่งถือเป็นแนวคิดหนึ่งในการวิเคราะห์วาทกรรม ด้วยการใช้ความรู้ทางภาษาและสังคมประกอบการวิเคราะห์ นอกจากนี้วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ยังเป็นแนวทางการศึกษาที่จะทำให้เห็นในเรื่องของอำนาจ (Power) การครอบงำ (Dominance) อุดมการณ์ (Ideology) ความไม่เท่าเทียมกัน (Hegemony) ชนชั้นทางสังคม (Class) เพศภาพหรือเพศภาวะ (Gender) และ เชื้อชาติ (Race) เป็นต้น โดยอาศัยภาษาที่สื่อผ่านตัวบทและบริบททางสังคม เมื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์วาทกรรมจะสามารถค้นหาสิ่งต่าง ๆ ที่ดูเหมือนจะเป็นเรื่องปกติธรรมดาให้สะท้อนความคิดที่ซ่อนอยู่ด้วยกลวิธีทางภาษา หรือการนำภาษามาใช้เป็นเครื่องมือในการค้นหา ซึ่งสรุปรวมเป็นแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (วรพงษ์ ไชยฤกษ์, 2556, หน้า 5)

แฟร์คลาฟ (Fairclough, 2010, p. 135) นักคิดคนสำคัญในการศึกษา วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ได้ให้วัตถุประสงค์ในการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปฏิบัติการทางสังคมและภาษา ด้วยการหาความเป็นธรรมชาติในกระบวนการทางสังคมและคุณสมบัติของภาษาในตัวบทต่าง ๆ ซึ่งวิธีการวิพากษ์ก็จะเน้นที่การเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างตัวบท กระบวนการทางสังคมและความสัมพันธ์ของอุดมการณ์ อำนาจ การครอบงำ ความไม่เท่าเทียมกัน ชนชั้นทางสังคม เพศภาพ หรือ เชื้อชาติ เป็นต้น จากความคิดดังกล่าว แฟร์คลาฟจึงเสนอกรอบความคิดมิติทางวาทกรรมและมิติในการวิเคราะห์วาทกรรม (วรพงษ์ ไชยฤกษ์, 2556, หน้า 6)

แนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical discourse analysis) ได้รับอิทธิพลจากการประสานแนวความคิดเรื่องการวิเคราะห์ตัวภาษาระดับข้อความ เจตนาและบริบทเข้ากับแนวความคิดเรื่องภาษามีอิทธิพลต่อการปั้นแต่งควบคุมสังคม และวัฒนธรรม ในทำนองเดียวกัน สังคมวัฒนธรรมก็มีอิทธิพลต่อภาษาด้วยเช่นกัน ภาษาและสังคมจึงเป็นส่วนของกันและกัน ภาษาทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษาทำหน้าที่ทั้งสะท้อน ผลิต ผลิตซ้ำ ความคิด ความเชื่อ ความรู้ ซึ่งคืออุดมการณ์ในสังคมที่มันถูกใช้อยู่ จึงเท่ากับกำหนดควบคุมความรู้ของสังคม แต่ในขณะเดียวกันก็จะถูกกำหนดควบคุมโดยสังคมไปพร้อมกัน การศึกษาวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ จึงเป็นการศึกษาภาษาและสื่อในเชิงปฏิบัติการจริงในสังคม ในฐานะเป็นวัจนปฏิบัติที่ปรากฏอยู่ในกรอบหรือเงื่อนไขไปทัศนทางสังคม วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างภาษา ตัวบท สื่อ และปฏิบัติการในสังคมเป็นไปในลักษณะวิภาษวิธี (Dialogic) คือ ได้ตอบซึ่งกันและกัน แต่ในขณะเดียวกันก็เสนอภาพกันและกันด้วย ตลอดจนกำหนด ปั้นแต่ง ควบคุม และธำรงรักษาซึ่งกันและกัน มีความกลมกลืนเป็นส่วนหนึ่งของกันและกันจนยากที่จะแยกกันได้ เนื่องด้วยปฏิบัติการทางสังคมล้วนใช้ภาษาทั้งวัจนภาษาและอวัจนภาษาเป็นเครื่องมือทั้งสิ้น (วรพงษ์

ไชยฤกษ์, 2556 หน้า 8)

การศึกษาวาทกรรมเชิงสังคมศาสตร์ไม่ได้สนใจเพียงตัวบทที่ปราศจากบริบททางสังคม เพียงอย่างเดียวแต่ให้ความสนใจตัวอักษรที่ได้รับการถ่ายทอดผ่านการเขียน หรือผ่านการพูดใน สถานที่ต่าง ๆ ทั้งในที่สาธารณะตามสื่อต่าง ๆ อันอาจมีผลกับการปฏิบัติของคำพูดและข้อเขียนที่ได้รับการเผยแพร่ โดยสนใจในการวิเคราะห์ตัวอักษร คำพูดที่ปรากฏในบริบททั่ว ๆ ไปของ ปรากฏการณ์นั้น ๆ บริบทที่แวดล้อมในการพูด การเขียนที่สามารถสร้างความหมายให้กับสิ่งที่สื่อออกมา เป็นการส่งสาร ข้อความ ที่สร้างความหมาย ผ่านตัวบท (Text) ที่ไม่ใช่แค่ตัวอักษร แต่เป็น ความคิดเบื้องหลังที่อาจให้ความหมายที่มากกว่าจากคำพูดหรือตัวอักษรได้ (วรพงษ์ ไชยฤกษ์, 2556, หน้า 8)

การวิเคราะห์วาทกรรมเชิงวิพากษ์เป็นการผสมผสานศาสตร์หลาย ๆ แขนงเข้าด้วยกันทั้ง วาทศาสตร์ (Rhetoric) ภาษาศาสตร์ (Linguistics) มานุษยวิทยา (Anthropology) ปรัชญา (Philosophy) เป็นต้น ได้เน้นการนำเอาทฤษฎีวิพากษ์ (Critical theory) ของ เจอร์เก้น ฮาเบอร์มาส (Jyrgen Habermas) มาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์วาทกรรมและการปฏิบัติการทางวาทกรรม (Discursive practice) ซึ่งเป็นการวิเคราะห์วาทกรรมเชิงสหวิทยาการ (Interdisciplinary) โดยให้ความสนใจไปที่วาทกรรม (Discourse) อุดมการณ์ (Ideology) การเมืองวัฒนธรรม (Culture political) และการวิจารณ์ (Criqitue) กล่าวคือ มีเป้าหมายเพื่อการปลดปล่อยมนุษย์จากพันธนาการที่ครอบงำมนุษย์ (Emancipation) โดยที่ใช้รากฐานจากนักคิดอย่างน้อย 2 ท่าน คือ อัน โดนิโอ กรัมซี และ อัลทูแซร์ (วรพงษ์ ไชยฤกษ์, 2556, หน้า 9)

การวิเคราะห์วาทกรรมได้พัฒนามาจากหลากหลายแนวความคิด ทำให้มีรูปแบบที่แตกต่างกันไปที่มีต่อบริบทของสังคมที่คำพูดและข้อความไปปรากฏซึ่งส่งผลต่อความแตกต่างกัน ในจุดที่สนใจและรวมทั้งวิธีวิทยาของการวิเคราะห์วาทกรรม การสร้างความหมายเพื่อการครองอำนาจนำในการถ่ายทอดอุดมการณ์บางอย่าง ให้ผู้ที่ได้รับข้อความ สาร นำไปคิดต่ออย่างไม่มีข้อสงสัยในเบื้องหลังของความคิดเหล่านั้นว่ามีที่มาอย่างไร มีเป้าหมายของการถ่ายทอดวาทกรรมนั้น เพื่ออะไรเป็นเป้าหมายสูงสุด (สมชาย ศรีสันต์, 2561, หน้า 34)

จุดสนใจในการศึกษาวาทกรรมของฟูโกต์จึงไม่ได้อยู่ที่วาทกรรมที่หยุดนิ่ง หากแต่เป็น วาทกรรมที่เลื่อนไหลที่ไม่ต่อเนื่อง เรียกว่า “ปฏิบัติการทางวาทกรรม” (Discursive practice) หมายถึงกระบวนการจัดชั้นแบ่งประเภทความสัมพันธ์ของมโนทัศน์ (Concept) ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดนิยาม สร้างรูปแบบความสัมพันธ์และการปฏิบัติของการพูด การเขียน วาทกรรมในฐานะที่เป็นอำนาจรูปแบบหนึ่งได้ถูกนำมาใช้ในการศึกษาวาทกรรมแนววิพากษ์ ใน 4 รูปแบบ ได้แก่ (สมชาย ศรีสันต์, 2561, หน้า 35-37)

1. วาทกรรมในฐานะที่เป็นอุดมการณ์ (Ideology) ได้แก่ ภาพ เสียง ความรู้สึก วิธีประพฤติปฏิบัติ ที่ปรากฏขึ้นในการรับรู้ที่หลากหลาย แต่ได้กลายเป็นข้อสรุปภายใต้ระบบความเชื่อที่สมาชิกในสังคมยึดถือร่วมกัน ซึ่งคอยกำกับชี้แนะแบบแผนการปฏิบัติใช้ตัดสินความดีเลวในเชิงคุณค่า

2. ความเป็นตัวแทน (Representation) วาทกรรมเป็นตัวแทนของสรรพสิ่งซึ่งไม่ใช่เพียงแค่นิยาม (Definition) แต่เป็นความหมาย (Meaning) ที่คอยผลิตรูปแบบความสัมพันธ์ วิธีคิด วิธีปฏิบัติ ที่มีต่อสิ่งนั้น รวมทั้งการตัดสินและให้คุณค่าต่อสรรพสิ่งที่วาทกรรมเข้าไปทำหน้าที่เป็นตัวแทน การเป็นตัวแทนในทางรูปธรรมจึงได้แก่การใส่ฉลากให้กับสิ่งที่ถูกนิยาม โดยจัดบทบาท (Role allocation) ให้กับตัวแสดงที่เกี่ยวข้อง

3. วาทกรรมในฐานะที่เป็นสถาบัน (Discursive institution) คือการมองสถาบันทางสังคมว่าก่อรูปขึ้นจากโครงข่ายทางวาทกรรมที่หลากหลายแต่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

4. การเข้าถึงทางวาทกรรม (Discursive access) ได้แก่ กฎเกณฑ์ของการแสดงออก วิธีการพูด การเขียน ซึ่งบ่งบอกว่าใครมีสิทธิที่สามารถเข้าถึงวาทกรรมในบริบทหรือสถานการณ์ที่เฉพาะได้บ้าง เรื่องใดที่มีสิทธิเข้าฟัง อ่านเอกสาร เรื่องใดที่ต้องคอยฟังจากการถ่ายทอดจากผู้มีสิทธิอีกที ซึ่งรวมไปถึงการพูด และการแสดงความคิดเห็นที่ถูกสงวนไว้สำหรับผู้ที่มิอำนาจเท่านั้น

ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร (2543, หน้า 3-5) วาทกรรมในความหมายของฟูโก หมายถึง มิได้หมายถึงเพียงภาษา คำพูด หรือถ้อยคำอย่างที่เข้าใจกันเท่านั้น แต่ยังหมายถึงระบบ กระบวนการ ในการสร้าง/ผลิต (Constitute) เอกลักษณ์ (Identity) และความหมาย (Significant) ให้กับสรรพสิ่งในสังคมที่อยู่รอบตัวเรา ไม่ว่าจะเป็นอำนาจ ความรู้ ความจริง หรือแม้กระทั่งตัวตนของเรา และนอกจากวาทกรรมจะทำหน้าที่ดังกล่าวแล้ว ยังทำหน้าที่ในการยึดตรึง สิ่งที่สร้างขึ้นให้ดำรงอยู่และเป็นที่ยอมรับของสังคมต่อไป ขณะเดียวกันยังทำหน้าที่ในการเก็บกดปิดกั้น มิให้เอกลักษณ์ หรือความหมายของบางอย่าง หรือความหมายอื่นเกิดขึ้น หรือไม่ก็ทำให้เอกลักษณ์และความหมายของบางสิ่งที่ดำรงอยู่ในสังคมเลือนหายไปพร้อม ๆ กันอีกด้วย วาทกรรมสามารถแสดงบทบาทหน้าที่ดังกล่าวได้ โดยผ่านทางภาคปฏิบัติการของวาทกรรม (Discursive practice) ได้แก่ จารีต ประเพณี ความคิด ความเชื่อ คุณค่า ค่านิยม ผ่านทางสถาบัน และช่องทางในการเข้าถึงผู้คนในสังคม แต่ขณะเดียวกันวาทกรรมก็ทำหน้าที่เก็บกด/ปิดกั้นหรือไม่ก็ทำให้เอกลักษณ์และความหมายของบางสิ่งที่ดำรงอยู่แล้วในสังคมเลือนหายไปพร้อม ๆ กันด้วย ทั้งนี้ ฟูโกได้ให้ความสำคัญกับภาษาเป็นอย่างมาก โดยมองว่าวาทกรรมคือระบบที่ทำให้การพูด/การเขียนในสังคมหนึ่ง ๆ เป็นไปได้ เพราะวาทกรรมจะเป็นตัวกำหนดกฎเกณฑ์ เงื่อนไขและกลไกต่าง ๆ ในการพูดและการเขียน (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร, 2543, หน้า 3-5)

หากจะแปลความตามที่ฟูโกได้กล่าวไว้ถึงความหมายของวาทกรรม จึงไม่ได้จำกัดขอบเขตอยู่เพียงแต่ภาษาประการเดียวแต่มีกฎเกณฑ์ทางสังคมบางอย่างที่ทำให้เกิดวาทกรรมหนึ่ง ๆ นั้นขึ้นมา ดังที่ฟูโก เรียกว่า ภาคปฏิบัติการจริงของวาทกรรม (Discursive practices) อันรวมไปถึงจารีต ปฏิบัติ ความคิด ความเชื่อ คุณค่าและสถาบันต่าง ๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ ด้วย ฟูโกกล่าวถึง ขอบเขตความคิดเขาว่า “วาทกรรมถูกสร้างขึ้นมาจากความแตกต่างระหว่างสิ่งที่สามารถพูดได้อย่างถูกต้องในช่วงเวลาหนึ่ง (ภายใต้กฎเกณฑ์ตรรกะชุดหนึ่ง) กับสิ่งที่ถูกพูดอย่างแท้จริง สนามของวาทกรรมในขณะใดขณะหนึ่ง” ก็คือกฎเกณฑ์ว่าด้วยความแตกต่างนี้ ฉะนั้น วาทกรรมจึงสร้างสรรค์พลังขึ้นมาภายใต้กฎเกณฑ์ที่ชัดเจนชุดหนึ่ง กฎเกณฑ์นี้จะเป็นตัวกำหนดการดำรงอยู่การเปลี่ยนแปลง หรือการเลื่อนหายไปของสรรพสิ่ง นั่นคือควบคู่ไปกับสรรพสิ่งต่าง ๆ ที่สังคมสร้างขึ้น ยังมีการสร้างและเปลี่ยนแปลงสิ่งที่พูดถึงโดยวาทกรรมอีกด้วย (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร, 2543, หน้า 5)

ฟูโกเรียกเครือข่ายของกฎเกณฑ์ ค่านิยม ความรับรู้ ความเข้าใจร่วม มาตรฐาน ความเชื่อในเรื่องต่าง ๆ ของมนุษย์ ที่ถูกจัดวางอย่างเป็นระบบและมีตรรกะ เป็นเหตุเป็นผล มีความเชื่อมโยงกันจนถือเป็น “กรอบ” หรือมุมมองในการนิยาม หรือผลิตความรู้ ความจริง เอกลักษณะ ความเฉพาะเจาะจงหรือความเป็นตัวตน (ตั้งแต่ระดับจินตภาพ ภาพลักษณ์ จนถึงระดับจิตสำนึก) ซึ่งแปรเปลี่ยนและแตกต่างไปในช่วงต่าง ๆ ของประวัติศาสตร์ และนั่นแหละคือ “วาทกรรม” สิ่งนี้มีอำนาจในการ สร้าง นิยาม ตรึงความหมาย ความรู้ ความจริงชุดหนึ่งให้กลายเป็น “แม่แบบ” หรือเป็นวาทกรรมหลัก (Dominant discourse) ที่ทำหน้าที่เป็นมาตรฐานหลักของสังคม และปิดกั้น บดบัง ขจัดละเลยไม่ให้วาทกรรมที่แตกต่างไปปรากฏตัวขึ้น และอำนาจของวาทกรรมส่งผลทำให้ “ผู้อื่น” ให้เป็น / คิด / เชื่อ และ/ หรือทำตามกรอบของวาทกรรมหลักนั้น ๆ (เยาเวนูช เวศร์ภาดา, 2546, หน้า 144-145)

กฎเกณฑ์ในการทำให้วาทกรรมหนึ่งก้าวขึ้นมาเป็นวาทกรรมหลักของสังคมนั้น ในความเห็นของฟูโก ได้แก่ อำนาจ (Power) เพราะวาทกรรม คือเรื่องของอำนาจที่แสดงออกมาในรูปของจารีตปฏิบัติ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม คุณค่าและสถาบันต่าง ๆ ในสังคมที่ฟูโกเรียกว่า ภาคปฏิบัติการจริงของวาทกรรม (Discursive practices) แต่อำนาจเหล่านี้มิได้แสดงออกในรูปแบบที่ดิบและหยาบกร้าน อย่างการใช้กำลังบีบบังคับกัน แต่เป็นอำนาจที่ผ่านการขัดเกลามาอย่างดีในรูปของ “ความรู้” (Knowledge) ว่าด้วยเรื่องนั้น ๆ และไม่ใช้ความรู้ทั่ว ๆ ไป แต่หมายถึงความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน เช่น วิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ฯลฯ อำนาจเป็นที่ยอมรับก็เพราะสามารถปกปิดธาตุแท้/ความหยาบกร้านของมัน ความสำเร็จของอำนาจอยู่ที่ความสามารถในการปกปิด อำพรางกลไกการทำงานและกลไกที่สำคัญในการทำงานของอำนาจก็ไม่ใช้เฉพาะกฎหมายอย่างที่นิยม

เข้าใจกัน แต่เป็นกฎเกณฑ์และจารีตปฏิบัติต่าง ๆ ในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎเกณฑ์ และจารีตปฏิบัติของบรรดาผู้เชี่ยวชาญทั้งหลายในรูปแบบของวาทกรรมเฉพาะ/ วาทกรรมวิชาการว่าด้วยเรื่องนั้น อำนาจจึงมิใช่วัตรธรรมที่เราสามารถเข้าไปจับต้องหรือยึดถือไว้ได้ แต่อำนาจคือป้ายหรือฉลากที่เราติดไว้กับสถานการณ์ที่สลับซับซ้อนของการต่อสู้ช่วงชิงเชิงยุทธศาสตร์ในสังคม ความโดดเด่นของอำนาจอยู่ที่การผลิตหรือการสร้าง และสิ่งสำคัญที่อำนาจ สร้างคือความรู้ เอกสิทธิ์ และความจริง โดยวาทกรรมเป็นตัวแทนทางความคิดที่ผ่านทางภาษาและสัญลักษณ์ ที่เกิดขึ้นเพราะการปฏิสัมพันธ์ของคนในสังคม จึงต้องเกี่ยวข้องกับระบบและ โครงสร้างทางสังคมวัฒนธรรมที่มีเรื่องอำนาจและอุดมการณ์แฝงอยู่ (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร, 2543, หน้า 9-10)

ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร (2551) กล่าวว่า สัญลักษณ์ไม่จำเป็นต้องมีเครื่องหมายในภาษา แต่เพียงอย่างเดียว ภาพยนตร์ งานวรรณกรรม หรือการเมืองต่างก็เป็นสัญลักษณ์ได้ทั้งสิ้น หากสามารถสื่อหรือให้ความหมายในลักษณะของการเปรียบเทียบและแตกต่าง

“ข่าวสาร” ก็เป็นความเป็นจริงที่ถูกสร้างขึ้นประเภทหนึ่ง ดังนั้น ข่าวสารที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ จึงไม่มี จะมีก็แต่ข่าวสารที่ถูกสร้างขึ้นเท่านั้น ทั้งในกระบวนการสร้างข่าวสารและในกระบวนการรับข่าวสารที่มีการดำเนินไปอย่างรวดเร็ว และมีการตีความอยู่ตลอดเวลา การตีความแม้จะมีความหลากหลาย แต่จะมีแบบหนึ่งที่มีลักษณะเด่นกว่าอันอื่น (Dominant meaning) ทำให้เนื้อหาสารในสื่อมวลชนสามารถทำหน้าที่ต่าง ๆ ทางด้านอุดมการณ์ตามความต้องการของผู้ที่มีอำนาจในสื่อได้ ซึ่งในกรณีของสื่อมวลชนนั้นเป็นสถาบันที่มีความชอบธรรมในการนำเสนอข่าวสารที่ถูกกฎหมายที่มีหน้าที่ในการเผยแพร่ข่าวสาร ภาษาจึงมิใช่เพียงสื่อสัญลักษณ์ที่มีอยู่ในระบบและมีโครงสร้างที่ประกอบด้วยเสียง คำ ประโยคที่ถูกสร้างให้มีความหมาย แต่เป็นสื่อและเครื่องมือในวงจรปฏิสัมพันธ์ทางสังคมของมนุษย์ที่ก่อให้เกิดการผลิตการตีความ (กาญจนา แก้วเทพ, 2544, หน้า 31- 49)

การศึกษาวาทกรรมทางการเมืองในฐานะที่เป็นระบบสัญลักษณ์นั้นจะทำให้เห็นว่าแท้ที่จริงแล้ววาทกรรม (ภาษา) ทางการเมือง ก็คือ ระบบคุณค่าชุดหนึ่งที่สังคมกำหนดขึ้น ไม่ใช่ที่รวมของสรรพสิ่งที่มีความหมายในตนเองแต่อย่างใด หากแต่วาทกรรมทางการเมืองในฐานะที่เป็นระบบสัญลักษณ์ จะมีการสื่อความหมายหรือให้ความหมายในลักษณะของการเปรียบเทียบและความแตกต่าง อีกทั้งต้องพิจารณาทั้งความหมายตรงและความหมายแฝง ตลอดจนการทำความเข้าใจกับสิ่งที่เรียกว่า รหัสทางวรรณกรรม ที่สามารถตีความได้ผ่านตัวบทนั้น (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร, 2545, หน้า 95)

สำหรับนักสัญวิทยา สิ่งที่ทำหน้าที่กำหนดความหมายเรียกว่า รหัส (Code) ที่ทำให้ภาษาสื่อสารกันรู้เรื่อง นั่นคือ สัญลักษณ์ของสัญวิทยาจะสื่อหรือสร้างความหมายได้ด้วยรหัส รหัสที่สำคัญ

ได้แก่ จารีตปฏิบัติทางสังคม-วัฒนธรรมในเรื่องนั้น ๆ ที่นักสัญวิทยาต้องค้นหาให้พบและชี้ให้เห็นว่าเหตุการณ์ หรือการกระทำหนึ่ง ๆ จะมีความหมายก็เพราะตำแหน่งที่มีบทบาทและหน้าที่ภายใต้ระบบโครงสร้างใหญ่ ไม่มีความหมายใดที่อยู่ได้ด้วยตัวเองโดยไม่ต้องพึ่งรหัส (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร, 2551, หน้า 125)

สัญวิทยาของโรลองด์ บาร์ตส์ คือ การศึกษาเพื่อจะฝ่าสิ่งศึกษาหามาอาศัยที่ถูกปิดบัง อำพราง ซึ่ง “มายาคติ” (Myth /alibi /doxa) หมายถึง ความคิดความเชื่อที่คนส่วนใหญ่ในสังคมยอมรับ โดยไม่ต้องถาม และเป็นความคิดความเชื่อที่สอดคล้องกับระบบอำนาจที่ดำรงอยู่ในสังคมในขณะนั้น ดังนั้น สิ่งต่าง ๆ รอบตัวจึง ไม่ใช่เรื่องธรรมชาติแต่เป็นผลผลิตของสังคม โดยจะศึกษาหาความจริงเกี่ยวกับความคิดความเชื่อในสิ่งที่ศึกษานั้น ๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงสิ่งที่ถูกปิดบังในสังคม (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร, 2545, หน้า 95) บาร์ตส์ขยายความต่อโดยนำมาเทียบกับความหมายเบื้องต้น ของสัญยะ ว่าภาษามีความหมายประจำของตัวเองอยู่ในหน่วยพื้นฐานสุดทางสัญศาสตร์ (Semiotics) เรียกว่า ความหมายตรง (Denotation) ส่วนความหมายแฝง (Connotation) เกิดจากการสวมทับความหมายทางวัฒนธรรมที่เคยชินในสังคมลงไป ความหมายทางสัญวิทยาของบาร์ตส์ วิเคราะห์วัตถุด้านรูปลักษณ์ทางกายภาพก่อนว่ามีผลต่อการรับรู้เบื้องต้นของผู้คนอย่างไร สิ่งที่เกิดจากผลการรับรู้และการใช้สอยเป็นเสมือนความหมายเบื้องต้น และส่งเสริมให้คนในสังคมเติมความหมายทางวัฒนธรรมทับลงไปอีกชั้นหนึ่ง เรียกว่า มายาคติ (นพพร ประชากุล, 2544, หน้า 8)

มายาคติ (Mythologies) ของบาร์ตส์ เป็นงานวิเคราะห์แนวสัญวิทยา ที่พยายามแสดงให้เห็นความสลับซับซ้อนระหว่างรูปสัญญะกับความหมายของสัญญะ ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ที่มีพื้นฐานมาจากภาษาศาสตร์เชิงโครงสร้างของ โซซูร์ ที่ให้ความสำคัญกับกระบวนการใช้ภาษาที่สื่อให้เห็นภาพพจน์ และความหมายแฝงต่าง ๆ เผยให้เห็นถึง “สิ่งที่เกิดขึ้นแต่ไม่นิยมพูดถึงกัน” มายาคติคือการใช้ภาษาแบบหนึ่งที่กระทำผ่านวาทกรรม ดังนั้น มายาคติสำหรับบาร์ตส์นั้นเป็นรูปแบบวิธีการสร้างความหมายแบบหนึ่ง และมีกระบวนการทำให้เกิดการยอมรับทางสังคม (ไชยรัตน์ เจริญสิน โอปาร, 2551, หน้า 135)

งานวิทยานิพนธ์นี้สนใจศึกษาวาทกรรมในฐานะที่เป็นระบบสัญญะ ที่เกิดขึ้นจากการทำหน้าที่ของวาทกรรมในสถานะของการเป็นระบบตัวแทนความคิด ทำให้คนมีจินตนาการถึงรูปแบบความสัมพันธ์ทางสังคม จึงเป็นฐานการก่อรูป (Formation) ขึ้นของความจริง สัญยะไม่เพียงแต่ทำให้เราเห็นภาพหรือเกิดความรู้สึกที่มีต่อวัตถุที่เราเห็นหรือคำพูดที่เราได้ยิน แต่ยังแฝงไว้ด้วยวิธีการปฏิบัติต่อสิ่งนั้น ๆ ด้วย วาทกรรมไม่ได้ทำงานอย่างโดดเดี่ยว แต่ยังมีกลไกกับความสัมพันธ์ (Dispositive) ของรัฐในการช่วยผลิตสร้างความคิดเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับ

วาทกรรม ส่งผ่าน ไปยังประชาชน วาทกรรม-อุดมการณ์จึงทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างความเชื่อและ
การกระทำเข้าด้วยกัน

แนวคิดและกรอบการวิเคราะห์แบบเศรษฐศาสตร์การเมือง

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2523, หน้า 46) เสนอว่าการที่จะทำความเข้าใจถึงแนวคิดและ
กรอบการวิเคราะห์แบบเศรษฐศาสตร์การเมือง อันเป็นลักษณะร่วมกันของบรรดาคำนักคิด
เศรษฐศาสตร์การเมืองที่หลากหลายจึงควรที่จะแยกการวิเคราะห์แบบเศรษฐศาสตร์การเมือง ได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์แบบเศรษฐศาสตร์การเมืองเน้นที่การวิพากษ์ (Critical) เพราะการ
วิเคราะห์ดังกล่าวเท่ากับเป็นการปฏิเสธ หรือไม่ยอมรับต่อการอธิบายปรากฏการณ์ที่เป็นอยู่ใน
สังคมโดยต้องการเน้นให้มีการตั้งคำถามต่อข้อสรุปต่าง ๆ ที่เราได้รับตกทอดมาจากอดีต การตั้ง
คำถามเป็นหัวใจสำคัญของการวิพากษ์ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความที่ไม่เชื่ออะไรง่าย ๆ สิ่งที่เคยเกิดขึ้น
แล้วในอดีตอาจจะมีสาเหตุที่แตกต่างกัน ไม่จำเป็นจะต้องเป็นตามคำอธิบายที่เคยอธิบายไว้ก่อน
หน้าที่จะข้อสงสัย ในกระบวนการนี้ เป็นการคัดของปลอมออกจากของจริง หรือเรียกอีกอย่างหนึ่ง
ว่าเป็นการแยกปรากฏการณ์ออกจาก เนื้อแท้ ซึ่งในที่สุดแล้ว การวิพากษ์อย่างถึงที่สุดก็จะนำไปสู่
ความจริงที่เป็นแก่นแท้ ที่ซ่อนเร้น อยู่เบื้องหลังของปรากฏการณ์ที่เรามองเห็น ต้องใช้ความพยายาม
ในการตั้งคำถามให้ถึงรากถึง โคนของปรากฏการณ์นั้นให้ได้ถึงจะสามารถทำความเข้าใจในสิ่งนั้น
ได้อย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การเปิดมุมมองใหม่ ๆ ที่สามารถเปลี่ยนแปลงให้เกิดขึ้นในรูปแบบอื่น
ได้อีกต่อไป

2. การวิเคราะห์แบบเศรษฐศาสตร์การเมืองเน้นที่การวิเคราะห์แบบเป็นองค์รวม
(Holistic or Totality) เพราะการวิเคราะห์นี้ไม่ได้ให้ความสำคัญหลักที่ปัจเจกชน หากแต่เน้น ที่
ความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างบุคคลต่าง ๆ ตัวแปรที่ใช้วิเคราะห์จึงไม่ใช่ตัวแปรนามธรรม เช่น
ระดับราคา อัตราดอกเบี้ย ฯลฯ โดยจะมองที่มนุษย์เป็นหลัก ดังนั้นการศึกษาแนวเศรษฐศาสตร์
การเมืองจะพยายามเน้นและให้ความสำคัญต่อการพัฒนาของสังคม ทั้งสังคมที่เป็นหน่วยรวม โดย
มุ่งไปที่ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่าง ๆ ของสังคมที่ซ้อนทับกันอยู่อย่างหลากหลาย ไม่
ว่าจะเป็นด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้านศาสนาและอุดมการณ์
ทั้งนี้เนื่องจากว่าปัจจัยต่าง ๆ ในระบบเศรษฐกิจและระบบสังคม ล้วนมีความเกี่ยวพันร้อยรัดกัน
เป็นระบบซึ่งหากเราเน้นวิเคราะห์ปัญหาเศรษฐกิจให้อยู่ในขอบเขตแคบ ๆ เฉพาะเรื่องเศรษฐกิจ
เพียงอย่างเดียว โดยไม่เชื่อมโยงไปถึงปัจจัยอื่น ๆ ในสังคม เราก็อาจไม่เข้าใจระบบทั้งหมดได้ และ
ที่สำคัญมากไปกว่านั้นก็คือ เราจะไม่สามารถอธิบายได้ว่าทำไมปัญหาทางเศรษฐกิจหลายเรื่อง จึงยัง
ดำรงอยู่ได้ ทั้งที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อชีวิตของผู้คนในสังคมอย่างมากมาย

3. การวิเคราะห์แบบเศรษฐศาสตร์การเมืองเน้นที่การวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์ (Historical analysis) เพราะการวิเคราะห์เชิงประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ยืนยงแก่เราได้เป็นอย่างดีว่า สังคมมีพัฒนาการ มีการเคลื่อนไหว และมีการเปลี่ยนแปลง หรือกล่าวอีกอย่างหนึ่งได้ว่า มีพลวัต (Dynamic) มิใช่สังคมที่หยุดนิ่งอยู่กับที่ (Static)

4. การวิเคราะห์แบบเศรษฐศาสตร์การเมืองเน้นวิเคราะห์ที่ความขัดแย้งและการขัดกัน (Conflict and contradiction) การวิเคราะห์ดังกล่าวเท่ากับเป็นการปฏิเสธเรื่องความสมดุล หรือความราบเรียบของระบบสังคม หากแต่เชื่อว่า พัฒนาการของระบบสังคมนั้นเกิดจากพลังผลักดัน ที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับความขัดแย้ง และการต่อสู้ระหว่างปัจจัยที่ขัดแย้งกัน การวิเคราะห์ แบบเศรษฐศาสตร์การเมืองชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่า ในท่ามกลางกระบวนการพัฒนาการของระบบ สังคมที่เป็นอยู่นั้น มีความขัดแย้งเกิดขึ้นในลักษณะใดบ้าง ความขัดแย้งสามารถแก้ไขได้ภายใน ระบบสังคมหรือไม่ หรือเป็นปัญหาในเชิงโครงสร้าง มีปัญหาอะไรบ้างที่เราไม่สามารถแก้ไข ความขัดแย้งเหล่านี้ได้อีกต่อไป และทำไมพัฒนาการสังคมแบบถอนรากถอนโคนจึงเป็นสิ่งที่จำเป็น

การวิเคราะห์ระบบความสัมพันธ์ในเศรษฐศาสตร์การเมือง

ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์ (2523, หน้า 47-50) ได้นำเสนอมุมมองการวิเคราะห์ไว้ 4 ประการ ดังนี้

1. การมองปรากฏการณ์อย่างเป็นระบบในการวิเคราะห์ปรากฏการณ์และปัญหา เศรษฐกิจ เราจะมองปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งอย่างโดดเดี่ยวไม่ได้เลย แนวคิดที่เกี่ยวกับเรื่อง “ความสัมพันธ์ทางสังคมในกระบวนการผลิต” ก็บ่งไว้อย่างชัดเจนว่า เศรษฐศาสตร์การเมืองไม่ได้เน้นการมองวัตถุหรือสิ่งของ หากแต่เน้นการมอง ความสัมพันธ์ระหว่างคนหรือระหว่างประชาชน ปรากฏการณ์ที่เราเรียกว่า สินค้า ทุน กำไร ค่าเช่า ฯลฯ สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ทางสังคมของประชาชน ซึ่งมีรูปแบบแตกต่างกัน แล้วแต่เงื่อนไขของระบบเศรษฐกิจสังคมนั้น ระบบหนึ่ง

เมื่อเราเน้นว่า เศรษฐศาสตร์การเมืองวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทางสังคมของประชาชน ก็ย่อมหมายความว่า การวิเคราะห์ของเราจะมีขอบเขตกว้างขวางมาก ทั้งนี้เพราะในความเป็นจริง ของระบบสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างคนกลุ่มต่าง ๆ จะครอบคลุมกิจกรรมหลายด้านหลายสาขา และกิจกรรมทางสังคมต่าง ๆ กันนี้ จะมีความเชื่อมโยงเกี่ยวพันกันอย่างแน่นแฟ้นและรวมกัน เป็นระบบที่ชัดเจน เช่น ในเวลาที่เราวิเคราะห์เรื่องค่าจ้างแรงงาน เราจะไม่มองเฉพาะเรื่องอุปทาน อุปสงค์ของแรงงานเท่านั้น เราจะพาดพิงไปถึงการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของกลุ่มต่าง ๆ ที่กำหนด อัตราค่าจ้างแรงงาน (ฝ่ายชนชั้นนายทุนและชนชั้นผู้ใช้แรงงาน รวมทั้งบทบาทของรัฐ) และ ใน ขั้นตอนสุดท้ายเราจะต้องมองไปที่หลักการแสวงหากำไรสูงสุด) เราจะเห็นว่าการกำหนดอัตรา

ค่าจ้างแรงงานจะขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของระบบเศรษฐกิจทั้งหมด การมองว่าค่าจ้างแรงงานขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพการผลิตของแรงงานเพียงด้านเดียวนั้น จะไม่ทำให้เราเข้าใจอะไรเลย แต่ถ้าเรามองว่าค่าจ้างแรงงานถูกกำหนดโดยโครงสร้างอำนาจและกฎเศรษฐกิจทุนนิยม ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ทั้งระบบ จะทำให้เรามองเห็นภาพปรากฏการณ์และเข้าถึงแก่นแท้ของปัญหาได้ อย่างชัดเจน และจะมีแนวทางการแก้ไขปัญหาอย่างถูกต้อง นั่นคือ สอดคล้องกับความต้องการ ที่แท้จริงของประชาชน

2. ระบบความสัมพันธ์ของกระบวนการผลิต เมื่อเรากล่าวถึง ความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนในกระบวนการผลิต เราไม่ได้มอง แต่เรื่อง การผลิตเพียงอย่างเดียว ในกระบวนการผลิตนั้น เราจะพบระบบความสัมพันธ์ทั้งหมด กล่าวคือ ประชาชนจะผลิต แบ่งปันผลผลิตและรายได้ระหว่างกลุ่มต่าง ๆ แล้วนำไปแลกเปลี่ยน และบริโภคในที่สุด เพราะฉะนั้นคำว่า ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจการผลิต (Production relations) เราจะหมายถึงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชน ซึ่งครอบคลุมกิจกรรมทั้ง 4 ด้าน คือ การผลิต การแบ่งปัน การแลกเปลี่ยนหมุนเวียน และการบริโภค ในบรรดากิจกรรมทั้ง 4 ด้านนี้ เราถือว่า ความสัมพันธ์ทางด้านการผลิต เป็นด้านที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นพื้นฐานและเป็นตัวกำหนด ความสัมพันธ์ด้านอื่น ๆ ด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเราจะพบว่าการแบ่งปันผลผลิตจะมีรูปแบบใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ทางสังคมด้านการผลิตอย่างสิ้นเชิง เช่น เมื่อมีความสัมพันธ์ในกระบวนการผลิตเป็นความสัมพันธ์ระหว่างเจ้าที่ดิน (เจ้าของที่ดิน) กับชาวนาเช่า (ชาวนาที่ต้อง ฟังพาทเจ้าของที่ดิน) การแบ่งผลผลิตจะมีรูปแบบการแบ่งผลผลิตในรูปค่าเช่านา เป็นต้น ดังนั้น เราอาจกล่าวได้ว่า

2.1 การวิเคราะห์การผลิตจะต้องครอบคลุมความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งหมด 4 ด้าน

2.2 การที่เราจะเข้าใจปัญหา การแบ่งรายได้ การค้าหรือการบริโภคของสังคมใดสังคมหนึ่งได้อย่างลึกซึ้ง เราจะโยนปรากฏการณ์ดังกล่าวไปสู่ปัญหาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางสังคมนะหว่างประชาชนในกระบวนการผลิต

3. ความสัมพันธ์ทางการผลิตกับระบบกรรมสิทธิในปัจจัยการผลิต

เพื่อที่จะเข้าใจระบบความสัมพันธ์ทางสังคม ซึ่งเกิดขึ้นในกระบวนการผลิตเราจะต้องค้นหาความสัมพันธ์พื้นฐานบางอย่างออกมาให้ได้ ความสัมพันธ์พื้นฐานนี้คือสิ่งที่กำหนดระบบทั้งระบบ ในระบบเศรษฐกิจใด ๆ ก็ตาม ความสัมพันธ์พื้นฐานจะเกิดขึ้นจากระบบกรรมสิทธิในปัจจัยการผลิต เกี่ยวกับเรื่องกรรมสิทธินี้เราไม่ได้หมายถึง ความเป็นเจ้าของอย่างเดียวเท่านั้นที่สำคัญคือเราต้องเน้นด้วยว่า ความเป็นเจ้าของนี้เป็นสถาบันที่สมาชิกสังคมยอมรับและปกป้อง โดยใช้มาตรการทางกฎหมายและกฎเกณฑ์ของสังคม

4. การวิเคราะห์วิถีการผลิต และระบบสังคมทั้งหมด

ระบบความสัมพันธ์ทั้งหมดที่เกี่ยวกับพลังการผลิตของสังคม ความสัมพันธ์ทางการผลิต และระบบกรรมสิทธิในปัจจุบันการผลิต เราเรียกว่า วิธีการผลิต (Mode of production) แต่ละยุคแต่ละสมัย ของพัฒนาการสังคมก็มีวิธีการผลิตของตนเองโดยเฉพาะ ถ้าเราต้องการจะชี้ให้เห็นถึงลักษณะของระบบเศรษฐกิจระบบใดระบบหนึ่ง เราก็ต้องวิเคราะห์ว่า วิธีการผลิตของระบบนั้น ๆ มีรูปร่างเป็นอย่างไร การวิเคราะห์เช่นนี้จะทำให้เราทราบถึงโครงสร้างเศรษฐกิจ (Economic structural) ในส่วนที่สำคัญ เช่น เราจะสามารถมองเห็นลักษณะสำคัญของระบบเศรษฐกิจทุนนิยมหรือศักดินา ได้อย่างชัดเจน เมื่อเราทำการวิเคราะห์โดยมุ่งไปยังเรื่องความสัมพันธ์ทางการผลิต พลังการผลิต และระบบกรรมสิทธิของระบบนั้น ๆ โดยตรง นั่นคือ วิเคราะห์วิธีการผลิต

การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์การเมืองในระดับกว้างเป็นการวิเคราะห์ระบบ ซึ่งในระบบของวิธีการผลิต (พลังการผลิต ความสัมพันธ์ทางการผลิต และระบบกรรมสิทธิในปัจจุบัน การผลิต) ทำหน้าที่เป็นเลือดและเนื้อหล่อเลี้ยงระบบ ปรัชญาการณัฏ วิธีการผลิตและโครงสร้าง ส่วนบนด้านต่าง ๆ (สังคมและการเมือง) รวมกันแล้วเราเรียกว่า ระบบเศรษฐกิจสังคมหรือระบบ สังคม (Socio-economic formation or social system) ในระบบสังคมแต่ละแบบก็จะมีวิธีการผลิต ของตนเอง และโครงสร้างส่วนบนด้านสังคมและการเมือง อันสอดคล้องซึ่งกันและกัน ส่วนการวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์การเมืองที่ใช้ในงานชิ้นนี้เป็นการวิเคราะห์ระบบของพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของฟุตบอลไทยที่มีเรื่องของการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการต่างประเทศเข้ามาเกี่ยวข้องไม่สามารถแยกเรื่องใดเรื่องหนึ่งเอาไว้วิเคราะห์ได้อย่างชัดเจน การจะสร้างความเข้าใจให้เกิดขึ้นต้องเป็นการวิเคราะห์ทั้งระบบอย่างมีความสัมพันธ์กัน

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยหลัก

กุลวิชญ์ ส้าแดงเดช (2521) เรื่อง การใช้สื่อเพื่อสร้างและธำรงรักษาอัตลักษณ์ของแฟนสโมสรฟุตบอลจังหวัดชลบุรี

ณัฐกร วิทิตานนท์ (2557) เรื่อง การเมืองกับฟุตบอลไทย ในฟุตบอลไทย ประวัติศาสตร์อำนาจ การเมืองและความเป็นชาย

วสันต์ ปัญญาแก้ว (2557) เรื่อง พนันบอล อำนาจและความเป็นชาย ในฟุตบอลไทย

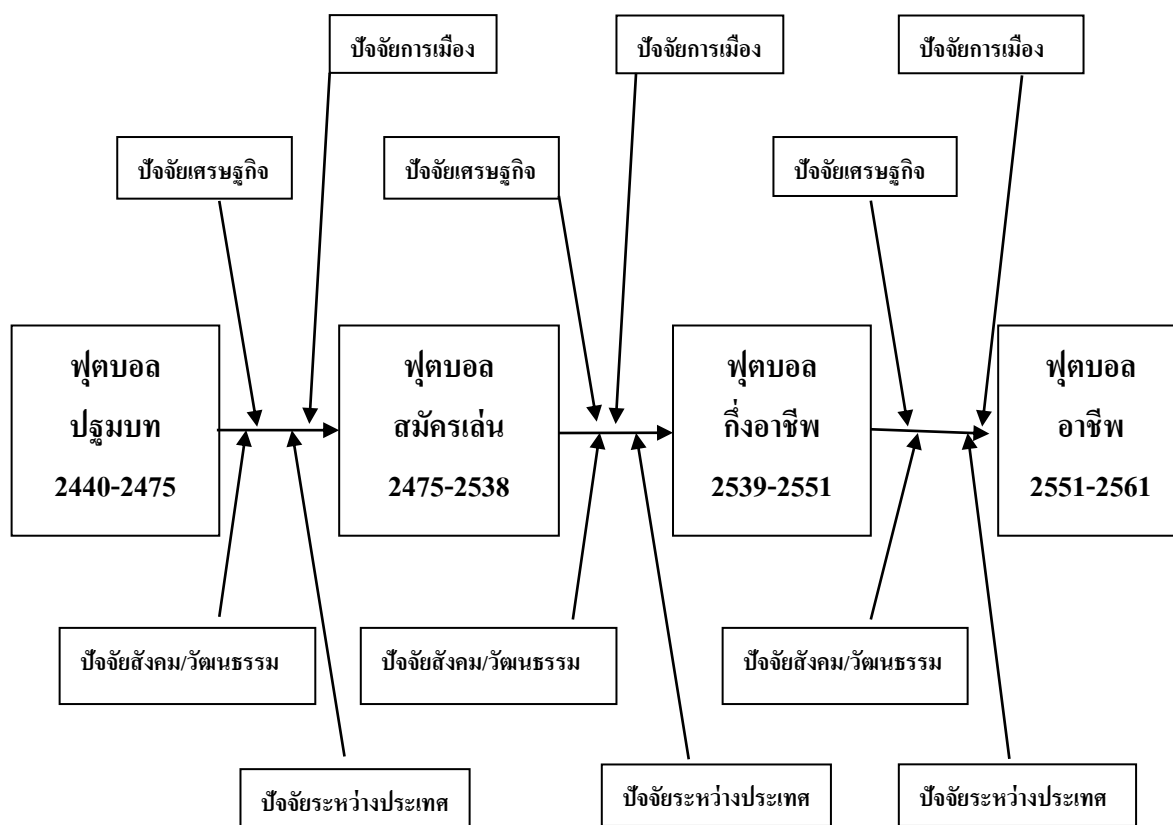
สายชล ปัญญาชิต (2553) เรื่อง ฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทยสมัยใหม่: ศึกษากรณีเมืองทองหนองจอกยูไนเต็ด

เอกสารงานวิจัยรอง

1. วัชรพล พุทธรักษา (2549) เรื่อง รัฐบาลทักษิณกับความพยายามสร้างภาวการณ์ครองอำนาจนำทางอุดมการณ์
2. ชื่นชนก ศิริวัฒน์ (2555) เรื่อง วัฒนธรรมฟุตบอลและการเมืองของท้องถิ่นนิยม: กรณีศึกษาสโมสรฟุตบอลชลบุรี
3. ทวี ปิยะ โอสถสรรค์ (2556) เรื่อง เศรษฐศาสตร์การเมืองของความขัดแย้งในการบริหารจัดการกีฬาฟุตบอลอาชีพท้องถิ่นในภาคตะวันออก: กรณีศึกษา สโมสรฟุตบอลบุรีรัมย์ เอฟซี
4. ชนิตา ชิตบัณฑิตย์ (2550) เรื่อง โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ: การสถาปนาพระราชอำนาจนำในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว

กรอบแนวคิดการวิจัยเบื้องต้น

การศึกษาเศรษฐศาสตร์การเมืองของฟุตบอลไทย มีความสนใจพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ในหลายมิติ ทั้งการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและปัจจัยระหว่างประเทศที่ส่งผลกระทบต่อวงการฟุตบอลไทย ว่ามีสัญญาณอะไรปรากฏบ้าง

ภาพที่ 2-2 ตัวแบบการวิเคราะห์ในการศึกษา เศรษฐศาสตร์การเมืองของฟุตบอลไทย

สมมติฐานวิจัยชั่วคราว

พัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของฟุตบอลไทยในแต่ละยุคมีการใช้สัญญาณที่สะท้อนความสัมพันธ์กับกลุ่มชนชั้นนำของประเทศจนเปลี่ยนยุคมาเป็นของหน่วยงานองค์กรภาครัฐและเอกชน จนมาสู่ยุคของนายทุนตามการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจของไทยซึ่งภายใต้กรอบการวิเคราะห์แนวเศรษฐศาสตร์การเมือง

นิยามศัพท์วิจัยเบื้องต้น

ฟุตบอลไทย หมายถึง ทีมฟุตบอลที่ได้รับการรับรองจากสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ หมายถึง สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ที่ได้รับการตั้งขึ้นอย่างถูกต้องตามกฎหมายที่มีหน้าที่ กำกับ ดูแล ควบคุม การจัดการแข่งขันฟุตบอลในประเทศไทยและในระดับ โลก

บทที่ 3

วิธีการศึกษา

การศึกษาวิจัยเรื่อง เศรษฐศาสตร์การเมืองของฟุตบอลไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในแนวประวัติศาสตร์ (Historical qualitative research) โดยศึกษาในลักษณะของการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์แนวเศรษฐศาสตร์การเมือง โดยศึกษาในลักษณะของการวิเคราะห์ในเชิงวิภาษวิธี โดยผู้วิจัยได้วางฐานคิด องค์ความรู้ รวมถึงวิธีการศึกษา ในการวิจัย ดังนี้

จุดยืนทางญาณวิทยา

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมองความจริงทางสังคมว่าเป็นสิ่งที่มีอิสระจากการรับรู้ของมนุษย์และความเป็นจริงนั้นเปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคม เศรษฐกิจ การเมืองและวัฒนธรรม การศึกษาหาความจริงจึงต้องศึกษาเพื่อสร้างความเข้าใจและเข้าถึงความเป็นจริง โดยผู้วิจัยใช้พื้นฐานปรัชญาของทฤษฎีวิพากษ์ ที่เชื่อว่าทุกสิ่งในสังคมเกี่ยวข้องกันและต่างก็กำหนดซึ่งกันและกัน โดยเน้นการใช้การวิพากษ์ จึงจำเป็นต้องใช้แนวทางการศึกษาที่หลากหลายเพื่ออธิบายและต้องพิจารณาสภาพแวดล้อมสิ่งที่กำลังศึกษาด้วย

ฐานคิดของวิธีวิทยา

ฐานคิดของวิธีวิทยาในงานวิจัยเรื่องเศรษฐศาสตร์การเมืองของฟุตบอลไทย นั้นตั้งอยู่บนฐานคิดของปรัชญาเชิงวิพากษ์ (Critical philosophy approach) ที่มองว่าการศึกษาทางสังคมนั้นจะต้องใช้ความรู้และวิธีวิทยาที่มีความหลากหลาย โดยคินเชโล และปีเตอร์ (Kincheloe & Peter, 2011, pp. 284-326) ซึ่งมีหลักการสำคัญที่ใช้ในงานวิจัยที่อยู่บนฐานของการวิพากษ์ที่สำคัญ 8 ประการ ดังนี้

1. วิพากษ์แนวคิดในยูเครน
2. เน้นในเรื่องของการปลดปล่อย
3. ปฏิเสธเศรษฐศาสตร์นิยม
4. ปฏิเสธเหตุผลแบบเศรษฐศาสตร์
5. วัฒนธรรมศึกษาและการครอบงำ
6. วิเคราะห์อำนาจ ใน 3 มิติ คือ การครอบงำ อุดมการณ์และวาทกรรม
7. การวิเคราะห์ความปรารถนาของมนุษย์

8. วิพากษ์ระบบการศึกษาและหลักการแห่งความหวัง

วิธีวิทยา (Methodology research)

ระเบียบวิธีวิจัยในงานวิจัยนี้ใช้ฐานคิดของการวิจัยสังคมศาสตร์แนววิพากษ์ (Critical approach) โดยมีวิธีวิทยาที่จะนำมาศึกษา คือ การวิจัยเชิงคุณภาพในแนวประวัติศาสตร์ (Historical qualitative research) โดยศึกษาในลักษณะของการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์แนวเศรษฐศาสตร์การเมือง โดยมีการใช้แนวคิดเศรษฐศาสตร์การเมืองเป็นพื้นฐานในการอธิบาย (Multiple paradigm) ดังนี้

เริ่มตั้งแต่การอธิบายปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นมีการใช้สัญญาของ โดโรน บาร์ทต์ เอกการวิเคราะห์แบบสัญวิทยาไปใช้กับกีฬาฟุตบอล ที่ถูกสร้างขึ้นมาอย่างเป็นภววิสัย (Objective) เป็นความหมายที่ผู้ใช้เข้าใจตามตัวอักษร เป็นที่ยอมรับ โดยทั่วไปตามข้อตกลงที่กำหนดขึ้นมาในลักษณะของการอธิบายหรือพรรณนา (Descriptive level) และความหมายแฝง ที่เกิดขึ้นจากการตีความโดยอัตวิสัย (Subjective) ขึ้นอยู่กับตัวบุคคลจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้ประสบมาในชีวิต มีฐานะเป็นสัญญาหรือถูกทำให้กลายเป็นสัญญา และมีบทบาทหน้าที่ในเชิงสัญญา (Sign-function) ดังนั้นกระบวนการสื่อความหมายจึงอิงอยู่กับเครือข่ายความสัมพันธ์กันเองของหน่วยทั้งหมด ตามหลักการพื้นฐานของสัญวิทยา กล่าวคือสิ่งเหล่านี้ทำหน้าที่ของมัน โดยอาศัยหน่วยสื่อความหมาย ซึ่งเรียกว่า สัญญา (Sign) สัญญาประกอบขึ้นด้วยสิ่งที่รับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัส กับสิ่งที่เข้าใจได้ว่าเป็นความหมายที่สื่อออกมา ในกรณีของภาษาสัญญาก็คือ ถ้อยคำ ซึ่งมีรูปสัญญาเป็นเสียงหรือตัวเขียน และความหมายสัญญาก็คือ แนวคิดที่เข้าใจจากถ้อยคำนั้น เช่น สัญญาฉกรรจ์ก็ใช้เครื่องหมาย แผ่นป้าย ดวงไฟ ฯลฯ เป็นรูปสัญญา เพื่อสื่อความหมายให้ผู้รับเข้าใจถึงพฤติกรรมที่จะต้องกระทำและมายาคติที่ใช้สัญญาในการทำงานเดียวกับที่กล่าวมา (วรรณพิมล อังคศิริสรรพ, 2544, หน้า 11)

การบริโภคนิยมในสังคมทุนนิยมสมัยใหม่ตามทัศนะของฌอง โปดริยาร์ดในงานเขียนเรื่อง The end of political economy ที่วิเคราะห์ระบบทุนนิยมสมัยใหม่ล่าสุด (Late capitalism) เป็นสิ่งที่ไม่ใช่เรื่องที่เกี่ยวข้องกับการผลิต และผู้ใช้แรงงานอีกต่อไปแล้ว ตอนนี้อยู่ในยุคของบริโภคนิยม และในสังคมของบริโภคนิยมซึ่งเราเรียกว่า The consumer society โปดริยาร์ด มองว่า ในสังคมร่วมสมัยในปัจจุบันนี้ ระบบของวัตถุมีความแตกต่างจากสังคมแบบเก่า กล่าวคือ ในสังคมดั้งเดิมนั้นการทำให้เป็นปัจเจกชนนั้นมีความชัดเจน ไปตามภูมิหลังของครอบครัว ที่ปัจเจกชนนั้น ๆ ได้รับสืบทอดทั้งในเรื่องของรสนิยมและประเพณีสืบต่อกันมา การใช้วัตถุก็มีลักษณะเฉพาะ

ตามประโยชน์ใช้สอยของวัตถุนั้น ๆ แต่ในสังคมสมัยใหม่นั้น วัตถุมีอิสระจากอรรถประโยชน์เบื้องต้น มาเป็นการใช้ประโยชน์ได้หลาย ๆ อย่าง โดยที่ไม่จำเป็นต้องจำกัดอยู่ที่ประโยชน์ใช้สอยเพียงอย่างเดียวอีกต่อไป วัตถุกลายเป็นเหมือนกับสิ่งที่เป็นนามธรรม มีคุณสมบัติหลากหลาย การมีอยู่ของวัตถุที่มีคุณสมบัติเหมือนกันนั้นเริ่มเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก ไม่มีการจำกัดอยู่บนกรอบคร่าว ๆ ที่มีลักษณะเข้มข้นเหมือนเช่นสังคมในรูปแบบเดิม (ลีตางค์ เจริญวงศ์, 2561, หน้า 64-65)

การบริโภคจึงไม่ได้หมายถึงตัวที่สร้างความสุขให้กับมนุษย์ หรือสนองความต้องการของมนุษย์แต่การบริโภคเป็นเป็นส่วนหนึ่งของกระทำการทางสังคม (Social activity) ที่แทรกซึมเข้าไปในสังคมการบริโภค ก่อรูปขึ้นมาเป็นบรรทัดฐานและระบบสัญลักษณ์ที่เป็นส่วนหนึ่งของสมาชิกในสังคมกล่าวได้ว่าการบริโภคสินค้าสัญลักษณ์ในความหมายของ โบคิริยาร์ด จึงเป็นสิ่งที่ถูกเชื่อมต่อไปยังการใช้จ่าย ที่แสดงให้เห็นถึง รสนิยม (Taste) รูปแบบ (Style) ความมั่งคั่งทางสังคมที่แสดงให้เห็นถึงข้อจำกัดของการที่จะเข้าสู่ชนชั้นที่สูงกว่าซึ่ง ดังนั้นผู้คนยุคทุนนิยมสมัยใหม่ หรือที่ โบคิริยาร์ดเรียกว่ายุคหลังสมัยใหม่จึงถูกรอบงำด้วยการบริโภคผ่านตัวสัญลักษณ์ ผู้คนในยุคนี้ไม่ได้เลือกบริโภคเพราะอรรถประโยชน์ที่ได้รับจากวัตถุชิ้นนั้นอีกต่อไป แต่เป็นการบริโภคจากสัญลักษณ์ที่ติดมากับวัตถุนั้น (ลีตางค์ เจริญวงศ์, 2561, หน้า 68-69)

แนวความคิดเรื่องการครองอำนาจนำทางอุดมการณ์ นั้น ได้ถูกกล่าวถึงในงานเขียนของ อันโตนิโอ กรัมสกี (Antonio Gramsci) ความคิดเรื่องการครองอำนาจนำทางอุดมการณ์ของกรัมสกีได้ให้ความสำคัญกับเรื่อง "อุดมการณ์" (Ideology) โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการใช้เป็นแนวทางในการทำ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดเรื่องของ "โครงสร้างสังคมส่วนล่าง และสังคมส่วนบน" (Base/Super structure) โดยที่กรัมสกีได้เน้นให้ความสำคัญกับบทบาทของโครงสร้างส่วนบน และได้ชี้ให้เห็นถึงความแตกต่างที่สำคัญระหว่าง "สังคมสองแบบ" ภายในโครงสร้างส่วนบนว่า ประกอบไปด้วยสังคมแรก คือ "รัฐ / สังคมการเมือง" (Political society) ซึ่งได้แก่รัฐ และองค์กรการใช้อำนาจต่าง ๆ รัฐ และอีกสังคมหนึ่งคือ "ประชาสังคม" (Civil society) ซึ่งได้แก่ ส่วนที่เป็นเอกชน หรือส่วนอื่น ๆ ที่เป็นองค์กรนอกอำนาจรัฐ การสร้างภาวะการครองอำนาจนำทางอุดมการณ์นี้จะเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์แบบไม่ได้ ถ้ากลุ่มผู้ปกครอง หรือชนชั้นปกครองจะมุ่งหวังยึดครองแต่เพียงอำนาจรัฐ แต่เพียงอย่างเดียว โดยปราศจากการครองอำนาจนำทางอุดมการณ์เหนือระบบความคิด หรืออุดมการณ์เหนือสังคมส่วนใหญ่ ด้วยเหตุนี้ "กลุ่มผู้ดำเนินการสร้างภาวะการครองอำนาจนำทางอุดมการณ์" (Hegemon) นั้นจะต้องพยายาม (Attempt) ที่จะสร้างแนวร่วม และแปรสภาพ (Transform) อุดมการณ์ของพันธมิตร (Alliance) จากกลุ่มหรือชนชั้นต่าง ๆ รวมถึงกลุ่มที่เป็นอริ (Rival) ให้เป็นหนึ่งเดียวกันให้ได้ การสร้างแนวร่วมพันธมิตรระหว่างกลุ่มพลังหรือชนชั้นต่าง ๆ นี้เรียกว่า การสร้าง "กลุ่มประวัติศาสตร์" (Historical bloc) ให้เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างความเป็นเอกภาพ

ระหว่างผู้ครองอำนาจนำทางอุดมการณ์กับผู้ถูกนำ ให้เกิดขึ้นโดยที่ความรู้สึก (Feelings) ของประชาชนผู้ถูกนำ/ถูกปกครองนั้น ถูกครอบครองความคิดโดยสมบูรณ์ตามความต้องการของชนชั้นหรือกลุ่มผู้ดำเนินการสร้างภาวะครองอำนาจนำทางอุดมการณ์ (วัชรพล พุทธรักษา, 2557)

ดังนั้น ความหมายโดยสรุปของคำว่า "การครองอำนาจนำทางอุดมการณ์" (Hegemony) ที่ใช้ในงานวิจัยชิ้นนี้คือ การใช้อำนาจของกลุ่ม/ ชนชั้นใด ๆ เพื่อสร้างภาวะการครอบครองความคิดและมีอำนาจนำทางอุดมการณ์เหนือกลุ่ม/ ชนชั้นอื่น ๆ ในสังคม แต่เป็นการใช้อำนาจผ่านทางกลไกชนิดต่าง ๆ เพื่อครอบครองความคิด โน้มน้าว และทำให้เกิดการยอมรับ เพื่อก่อให้เกิดขึ้นซึ่งความยินยอมพร้อมใจและได้รับการสนับสนุนจากกลุ่มพลังทางสังคมและชนชั้นต่าง ๆ และอุดมการณ์ในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง ระบบของความคิดและภาพตัวแทน ซึ่งครอบงำจิตวิญญาณของมนุษย์หรือกลุ่มสังคมระบบคิดและภาพตัวแทนนี้มีที่มาจากกลไกของรัฐทั้งฝ่ายปราบปรามและอุดมการณ์ ดังนั้นหน้าที่และบทบาททั้งหลายของมนุษย์จึงล้วนเป็นผลผลิตของกระบวนการดังกล่าวซึ่งมีลักษณะเป็นกระบวนการผลิตซ้ำทางสังคม

รวมทั้งใช้วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (Critical discourse analysis) ซึ่งถือเป็นแนวคิดหนึ่งในการวิเคราะห์วาทกรรม ด้วยการใช้ความรู้ทางภาษาและสังคมประกอบการวิเคราะห์ นอกจากนี้วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ยังเป็นแนวทางการศึกษาที่จะทำให้เห็นในเรื่องของอำนาจ (Power) การครอบงำ (Dominance) อุดมการณ์ (Ideology) การครองอำนาจนำ (Hegemony) เป็นต้น โดยอาศัยภาษาที่สื่อผ่านตัวบทและบริบททางสังคม เมื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์วาทกรรมจะสามารถค้นหาสิ่งต่าง ๆ ที่ดูเหมือนจะเป็นเรื่องปกติธรรมดาให้สะท้อนความคิดที่ซ่อนอยู่ด้วยกลวิธีทางภาษา หรือการนำภาษามาใช้เป็นเครื่องมือในการค้นหา ซึ่งสรุปรวมเป็นแนวคิดวาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์ (วรพงศ์ ไชยฤกษ์, 2556, หน้า 5)

วิธีวิทยาในการวิจัยครั้งนี้จึงมีความหลากหลายทั้งเรื่องของภาษา ภาพ วัตถุหรือการแสดงออกอย่างไรของการสร้างภาพตัวแทนที่ต้องการถ่ายทอดอุดมการณ์บางอย่างให้มีอำนาจควบคู่ไปกับการสร้างวาทกรรมที่แสดงออกถึงการใช้ภาษา คำพูดที่เป็นปฏิบัติการสร้างอำนาจในการครอบงำทางความคิด ทางการกระทำของคนที่ได้รับการถ่ายทอดวาทกรรมเหล่านั้น ซึ่งในบางช่วงเวลาวาทกรรมก็มีการถูกท้าทายจากวาทกรรมรองที่พยายามสร้างอำนาจใหม่ขึ้นมาเพื่อเป็นการสร้างอำนาจนำรูปแบบใหม่ รวมทั้งการใช้สัญลักษณ์ในการสร้างวาทกรรมที่นำไปสู่การทำให้เป็นสินค้าในแบบทุนนิยมที่สัญลักษณ์ถูกแปรเปลี่ยนไปเป็นสินค้าที่มีมูลค่า

วิธีการศึกษา (Method)

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในแนวประวัติศาสตร์ (Historical qualitative research) โดยศึกษาในลักษณะของการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์แนวเศรษฐศาสตร์การเมือง โดยศึกษาในลักษณะของการวิเคราะห์ในเชิงวิภาษวิธีผู้วิจัยเลือก ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการรวบรวมข้อมูล โดยใช้เครื่องมือสำหรับรวบรวมข้อมูล 2 วิธีการ คือ วิธีการศึกษาจากเอกสาร (Documentary research) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) มีรายละเอียดดังนี้

1. วิธีการศึกษาเอกสาร (Documentary research)

ผู้วิจัยค้นคว้าข้อมูลด้านเอกสารทั้งในเชิงปฐมภูมิและเชิงทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง และเป็นประโยชน์แก่การศึกษา ซึ่งจำแนกได้ 4 ประเภทดังนี้

1.1 งานวิชาการได้แก่ หนังสือตำรา วิทยานิพนธ์ การค้นคว้าอิสระ รายงานการวิจัย รวมทั้งบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับ การตีความประวัติศาสตร์แนวเศรษฐศาสตร์การเมือง การครองอำนาจนำ อุดมการณ์ การเมืองวัฒนธรรมในรูปแบบของฟุตบอล ซึ่งสืบค้นจาก แหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น ฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ออนไลน์ ฐานข้อมูลออนไลน์

1.2 เอกสารของทางราชการได้แก่ รายงานประจำปี เอกสารจากหอจดหมายเหตุ

1.3 ระเบียบกฎหมาย ได้แก่ พระราชบัญญัติ ประกาศ และคำสั่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

1.4 ข่าวสารต่าง ๆ ทั้งสื่อมวลชนท้องถิ่น สื่อมวลชนทั่วไปที่เปิดกว้างและเข้าถึงได้ อาทิบทความวิชาการ หนังสือพิมพ์ รายงานข่าว บทวิเคราะห์ สกู๊ป หรือบทสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้อง

2. วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview)

การรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ใช้การสัมภาษณ์แบบ กึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview)

2.1 ขั้นตอนแรก คือ ออกแบบโครงสร้างของคำถามที่ เป็นการสัมภาษณ์แบบ กึ่งโครงสร้างที่จะสนทนาเพิ่มเติมจาก โครงสร้างหลักและเปลี่ยนแปลงตามสถานการณ์นั้น ๆ มีการร่างคำถามที่มีลักษณะปลายเปิด และพร้อมที่จะมีการปรับเปลี่ยนถ้อยคำของคำถามให้มีความ สอดคล้องกับผู้ให้สัมภาษณ์แต่ละคนในแต่ละสถานการณ์ที่มีเหตุการณ์หรือมีสภาพแวดล้อมที่ เปลี่ยนแปลงไปซึ่งจะนำมาใช้สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ประกอบด้วย ผู้บริหาร สมาคมฟุตบอล นักการเมืองที่เกี่ยวข้อง นักธุรกิจที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ อดีตนักฟุตบอลทีมชาติ และสโมสร แฟนฟุตบอล สื่อมวลชน เป็นต้น

2.2 ขั้นตอนที่สอง คือ การสัมภาษณ์แบบประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่า (Oral history) เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการหรือไม่มีโครงสร้าง คือ มีเพียงคำถามวิจัยเป็นแนวการสัมภาษณ์

2.3 ขั้นตอนที่สาม คือ วิธีการสังเกตแบบมีส่วนร่วม (Observing) เป็นการสังเกตที่ผู้วิจัยเข้าไปอยู่ร่วมในกิจกรรม ซึ่งจะทำให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เข้าใจความรู้สึกต่อปรากฏการณ์ที่ผู้วิจัยศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้ผู้วิจัยมุ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยศึกษาในลักษณะของวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์แนวเศรษฐศาสตร์การเมือง (Historical of political economy) มีวิธีการเก็บข้อมูลโดยการเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive sampling) สำหรับเป็นหน่วยในการวิเคราะห์ (Unit of analysis) คือ ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย นักการเมืองที่เกี่ยวข้อง นักธุรกิจที่เกี่ยวข้อง นักวิชาการ อดีตนักฟุตบอลทีมชาติและสโมสร แฟนฟุตบอล สื่อมวลชน ที่เกี่ยวข้องกับฟุตบอลไทย โดยผู้วิจัยพิจารณาเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

1.1 ผู้บริหารสมาคมฟุตบอล นายกรวีร์ ปริศนานันท์กุล เลขานุการสมาคมฟุตบอลฯ นายวงศ์ ทิวทัศน์ เลขานุการฝ่ายจัดการแข่งขันไทยลีก

1.2 นักการเมืองที่เกี่ยวข้อง นายกิตติรัตน์ ณ ระนอง อดีตคณะกรรมการการกีฬาฯ

1.3 นักธุรกิจที่เกี่ยวข้อง นายวิรัช ชาญพานิช อดีตผู้จัดการทีมชาติไทยฯ

1.4 นักวิชาการที่เกี่ยวข้อง ผศ.อภัยวงศ์ ปาณิกบุตร นายจิรัฏฐ์ จันทะเสน

1.5 แฟนฟุตบอล นายพินิจ งามพริ้ง นายชัยวัฒน์ ลือวัฒนานนท์

1.6 สื่อมวลชน นายภคิตี กมลนาวิน

1.7 นักฟุตบอลทีมชาติและนักฟุตบอลสโมสร นายธนา ชนะบุตร นายขยยุทธ สังข

โกวิท

ทั้งนี้เหตุผลที่ผู้วิจัยมุ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมายดังกล่าว เนื่องจากบุคคลเหล่านี้ถือเป็นกลุ่มบุคคลที่มีบทบาทและมีส่วนเกี่ยวข้องกับประเด็นที่ผู้วิจัยศึกษา โดยเก็บรวบรวมข้อมูลตามกระบวนการที่ได้กล่าวในหัวข้อข้างต้น

2. เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

ด้วยการศึกษาครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยอาศัยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึกเป็นหลัก เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยแนวคำถามการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและรายละเอียดที่ครอบคลุมคำถามการวิจัย ด้วยแนวคำถาม ดังนี้

2.1 ประเด็นเกี่ยวกับพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของฟุตบอลไทย

2.2 ประเด็นเกี่ยวกับการสร้างสัญญาทางการเมืองของฟุตบอลไทยผ่านการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์แนวเศรษฐศาสตร์การเมือง

2.3 ประเด็นที่ฟุตบอลมีความเกี่ยวข้องกับด้านเศรษฐกิจ ด้านการเมือง ด้านสังคม วัฒนธรรม การต่างประเทศ เป็นต้น

ส่วนเครื่องมือสำหรับการบันทึกข้อมูลภาคสนามได้แก่ สมุดบันทึก เครื่องบันทึกเสียง เพื่อใช้บันทึกข้อมูลการสัมภาษณ์เชิงลึก

การตรวจสอบข้อมูล

หลังจากข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแล้ว ผู้วิจัยเลือกใช้การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยวิธีการตรวจสอบสามเส้า (Methodological triangulation) ของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (สุภาวงศ์ ฉันทวนิช, 2552) ซึ่งการตรวจสอบข้อมูลในที่นี้จะใช้รูปแบบ ดังนี้

1. การตรวจสอบข้อมูลโดยใช้หลัก 3 เส้า (Triangulation)

2. การเปรียบเทียบจากการใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลหลายด้าน (Methodological triangulation) เพื่อรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกัน เช่น ใช้การสังเกตควบคู่กับการซักถาม พร้อมกันนั้นที่ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งเอกสารหรือซักถามผู้ให้ข้อมูลสำคัญหรืออาจซักถามผู้ให้ข้อมูลหลังจากสรุปผลการศึกษาเพื่อความแน่นอนว่าข้อสรุปนั้นเที่ยงตรงตามความเห็น

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative data) โดยอาศัยแนวคิดและทฤษฎีเป็นกรอบในการวิเคราะห์ เพื่อทำความเข้าใจในเรื่องเศรษฐศาสตร์การเมืองของฟุตบอลไทย หรือตามวัตถุประสงค์การวิจัยในรูปแบบพรรณนาความ (Descriptive analysis) เพื่ออธิบายประเด็นต่าง ๆ โดยเน้นความคิดเห็นและข้อมูลที่ได้จากผู้ถูกสัมภาษณ์เป็นหลัก โดยจะใช้การตีความข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เพื่อให้เข้าใจความหมาย (Meaning) ของการคำสัมภาษณ์ การวิเคราะห์จะเป็นกระบวนการที่ดำเนินการควบคู่ไปกับการเก็บข้อมูลตั้งแต่ขั้นแรกจนถึงขั้นสุดท้าย

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัย ในที่นี้หมายถึง ตั้งอยู่บนความเชื่อว่าเหตุการณ์ในอดีตมีความสัมพันธ์ต่อสถานการณ์ในปัจจุบันและมีความต่อเนื่องในอนาคต ดังนั้นจึงเป็นการวิเคราะห์ที่ไม่เชื่อว่าเหตุการณ์ทางสังคมจะเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นโดยบังเอิญหรือเป็นสิ่งที่ถูกกำหนดไว้แล้วตายตัว แต่เป็นกระบวนการทางสังคมในกรอบของเวลาที่มีความต่อเนื่อง การเปลี่ยนแปลงและการดำรงอยู่ (ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์, 2542, หน้า 23)

บทที่ 4

ยุคปฐมบทฟุตบอลไทย ภายใต้รัฐธรรมนูญอาญาสิทธิ พ.ศ. 2443-2475

การเข้ามาของฟุตบอลในแผ่นดินสยาม

เมื่อ พ.ศ. 2440 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงเสด็จประพาสยุโรปครั้งแรก มีการส่งพระบรมวงศานุวงศ์และนักเรียนทุนหลวงไปศึกษาเล่าเรียน ตั้งแต่ราว พ.ศ. 2428 และชาวยุโรปก็ได้เดินทางเข้ามารับราชการและทำการค้า ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่มีการนำวัฒนธรรมบางอย่างเข้ามาสู่สยามจึงเกิดขึ้น กีฬา “ฟุตบอล” ได้เข้ามาเผยแพร่ เพื่อแสดงถึงความเจริญอย่างอารยประเทศ (Modernisation policy) อันเป็นจุดก่อตั้ง “สโมสรรอยัลบางกอกสปอร์ตคลับ” (Royal bangkok sport club) ในบริเวณสระปทุมวัน โดยมุ่งเน้นกิจกรรมกีฬาเป็นสื่อสัมพันธ์ระหว่างชาวต่างชาติกับคนไทย (สมาคมประวัติศาสตร์ฟุตบอลแห่งประเทศไทย, 2549, หน้า 29-30)

เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) ประธานสภาผู้แทนราษฎรคนแรกของประเทศไทย คือผู้นำการเล่นฟุตบอลเข้ามาสู่สยาม เนื่องจากจบจากโรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ (Royal normal school) ก่อนสอบได้ทุนหลวง ไปศึกษาต่อ ณ โรงเรียนฝึกหัดครูเบอโรโรด (Boroughroad colleg eislewreth) ณ เมืองไวส์ลเวฟ ประเทศอังกฤษ (พ.ศ. 2438 - 2440) ต่อมา จึงเข้ารับราชการกระทรวงธรรมการ (พ.ศ. 2441 - 2469) และเป็นผู้ปฏิรูปการเรียนการสอนครั้งใหญ่ของเมืองไทย ยังส่งเสริมให้การเล่นกีฬา คือส่วนหนึ่งของการเรียน โดยนำเกม “ฟุตบอล” เข้ามาสอนให้นักเรียนเริ่มหัดเล่นกัน เมื่อได้รับความนิยมน้อยอย่างแพร่หลาย ใน พ.ศ. 2444 ภายหลังการแข่งขันฟุตบอลนัดแรกของเมืองสยาม (2 มีนาคม 2443) กรมศึกษาธิการ กระทรวงธรรมการ จึงจัดการแข่งขันฟุตบอลระหว่างโรงเรียนประเภทอายุไม่เกิน 20 ปีขึ้นเป็นรายการแรก โรงเรียนชนะเลิศจะได้รับโล่ไว้ครอบครองเป็นเวลาหนึ่งปี และการจารึกชื่อบนโล่เป็นเกียรติประวัติ จึงเรียกกันทั่วไปว่า “การแข่งขันฟุตบอลชิงโล่ของกระทรวงธรรมการ” เริ่มแรกแข่งขันแพ้คัดออก หรือแบบ “น็อกเอาต์” (Knockout or eliminations) และทีมชนะเลิศปีแรก คือ โรงเรียนฝึกหัดครู อีก 8 ปี (พ.ศ. 2452) ต่อมา จึงมีการเปลี่ยนแปลงเป็นการแข่งขันแบบพบกันหมด (Round robin) นอกจากเขียนบทความแสดงเหตุผลให้เห็นว่าเกมฟุตบอลสามารถทำให้เด็กรู้จักรักษาสุขภาพของตนเอง ก่อเกิดความสามัคคีต่อหมู่คณะ และสอนให้มีความอดทนต่อความสำเร็จ (สมาคมประวัติศาสตร์ฟุตบอลแห่งประเทศไทย, 2549, หน้า 29-30)

ภาพที่ 4-1 เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) (สมาคมประวัติศาสตร์ฟุตบอลแห่งประเทศไทย, 2549)

วันเสาร์ที่ 2 มีนาคม 2443 ณ ท้องสนามหลวง กระทรวงธรรมการจัดการแข่งขันกรีฑานักเรียน ท่ามกลางผู้ชมทั้งคนไทยและชาวต่างชาติที่กำลังมุ่งให้ความสนใจการแข่งขันกีฬาประเภทหนึ่งระหว่าง ทีมบางกอก กับ ทีมศึกษาธิการ โดยผู้เล่นฝ่ายแรกเป็นคนอังกฤษทั้งหมด ส่วนฝ่ายหลังมีทั้งชาวสยามและพวกยุโรป ผลเสมอกัน 2 - 2 (0 - 1) เพื่อสร้างความเข้าใจแก่นักเรียน เกี่ยวกับกติกากีฬาดังกล่าวในการเล่นฟุตบอล หลวงไพศาลศิลปศาสตร์ (สนั่น เทพหัสดิน ณ อยุธยา) จึงแปลกติกากีฬาการแข่งขันฟุตบอล ฉบับภาษาอังกฤษมาเป็นภาษาไทย ในหนังสือวิทยากร เล่มที่ 1 ตอนที่ 7 เดือนพฤษภาคม 2444 จนกระทั่ง นักเรียนตามโรงเรียนหลายแห่งเริ่มให้ความสนใจเล่นกันอย่างกว้างขวาง (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

กรมศึกษาธิการ กระทรวงธรรมการ จึงจัดการแข่งขันฟุตบอลนักเรียน ประเภทอายุไม่เกิน 20 ปีขึ้นสำเร็จ เมื่อ พ.ศ. 2444 เป็นปีแรก ซึ่งใช้กติกาแบบน็อกเอาต์ (Knockout or eliminations) หรือแพ้ตกรอบ ผู้เล่นจะต้องยึดคติธรรม 4 ประการ คือ ใจนักเลง สามัคคี อาจหาญและขันติ ทีมชนะเลิศจะได้ครองโล่เงิน เป็นเวลา 1 ปี อีกทั้งจะถูกจารึกชื่อไว้บนโล่ โดยมีทีมส่งเข้าร่วมจำนวน 9 โรงเรียน คือ โรงเรียนฝึกหัดอาจารย์ (มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร) โรงเรียนราชวิทยาลัย โรงเรียนสวนกุหลาบ (อังกฤษ) โรงเรียนสวนกุหลาบ (ไทย) โรงเรียนราชการ (จุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย), โรงเรียนแผนที, โรงเรียนวัดมหารณ, โรงเรียนกล่อมพิทยาการ และโรงเรียนสายสวัสดิ์ฐานการ (จิรัฎฐ์ จันทะเลน, 2560)

วัตถุประสงค์ของการจัดการแข่งขันฟุตบอลนักเรียนของกรมศึกษาธิการ กระทรวงธรรมการเมื่อปี พ.ศ.2444 (ร.ศ.120) (จิรัฎฐ์ จันทะเลน, 2560)

1. ใจนักเลง (แฟร์เพล) ต่อสู้กันซึ่งหน้า ไม่ลอบ ไม่แวง ถึงแพ้ก็ไม่อาฆาต ถึงชนะก็ไม่เยาะเย้ย
 2. สามัคคี หมายถึงชนะด้วยการรวมกำลังกันทั้งพวก ไม่อวดดี หรือ คิดเอาชนะลำพังตน
 3. อาจหาญ การที่ได้หันหน้าเข้าสู่อันตรายอยู่บ้าง ย่อมกำจัดเสียซึ่งความขลาด
 4. ซันติ ความเพื่องพลั่วแต่ต้นมือ ไม่ควรถือเป็นเหตุให้ท้อใจ ถึงแก่ปราชัยปลายมือ
- ยุคของกีฬาฟุตบอลในสถานศึกษาเพื่อการสร้างนักเรียนให้รู้จัก ใจนักเลง สามัคคี อาจหาญ และซันติ อันนำไปสู่การสร้างรัฐชาติสมัยใหม่ตามแนวนโยบายของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 พระองค์ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ติดต่อ มร. เอ.พี. โคลบี้ และมร. อาร์. ดี. เคิร์ก อดีตนักเตะชาวอังกฤษเดินทางเข้ามาช่วยสอนทักษะการเล่นลูกหนังสมัยใหม่ แก่นักเลงฟุตบอลชาวสยาม (จิรัฎฐ์ จันทะเลน, 2560)

การก่อตั้งคณะฟุตบอลแห่งสยาม

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้า รัชกาลที่ 6 ทรงศึกษา ณ ประเทศอังกฤษ (พ.ศ. 2435 - 2444) โดยเรียนวิชาการทหาร ที่โรงเรียนนายร้อยทหารบก แซนด์เฮิสต์ (Sandhurst) และวิชาประวัติศาสตร์และกฎหมาย ณ วิทยาลัย ไครสเชิร์ช (Christ Church College) แห่งมหาวิทยาลัย อ็อกซ์ฟอร์ด (Oxford University) พระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระผู้พระราชทานกำเนิดคณะฟุตบอลแห่งชาติสยาม และได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานตราพระมหามงกุฎเหนือลูกฟุตบอล ให้เป็นตราประจำคณะฟุตบอลแห่งชาติสยามเป็นครั้งแรก เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน พุทธศักราช 2458 โดยทรงมีพระราชประสงค์ให้กีฬาเป็นเครื่องเพาะความรัก ความสามัคคีในหมู่คณะ อันเป็นรากฐานสำคัญของการรักษาบ้านเมือง อีกทั้งมุ่งหวังให้พสกนิกรไทยทุกคนได้รู้จักการออกกำลังกายที่ถูกต้อง เป็นผู้มีพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง พร้อมทั้งจะเป็นกำลังสำคัญของชาติในยามจำเป็น (จิรัฎฐ์ จันทะเลน, 2560)

รัชกาลที่ 6 จึงทรงพระราชดำริจัดตั้ง "กรรมการคณะฟุตบอลแห่งสยาม" เมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2458 เพื่อคัดเลือกผู้เล่นรายการชิงโล่ของกระทรวงธรรมการ และถ้วยทองของหลวง เป็นผู้แทน ของชาติ ในนาม "คณะฟุตบอลสำหรับชาติสยาม" ก่อนที่ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎ

เกล้าเจ้าอยู่หัวฯ จะทรงเสด็จพระราชดำเนิน ไปเป็นประธานการแข่งขันฟุตบอลระหว่างชาติ ณ สนามราชกรีฑาสโมสร สระปทุมวัน เมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2458 ทีมสปอร์ตคลับ กับ ทีมชาติสยาม (1-2) การลงสนามแข่งขันนัดแรกของทีมชาติไทย (จิรัฎฐ์ จันทะเสน, 2560)

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ จึงทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ลงประกาศราชกิจจานุเบกษา ก่อตั้ง "คณะฟุตบอลแห่งสยาม" (สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์) เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2459 สภากรรมการฯ ชุดแรก ประกอบด้วยข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ รวม 7 ท่าน อันมี พระยาประสิทธิ์ศุภการ (หม่อมหลวงเพ็ญ พึ่งบุญ ณ อยุธยา) เป็นประธาน และพระราชครูธรรมาธิบดี (เสริญ ปันยารชุน) เป็นเลขาธิการ ในปี 2459 จึงเริ่มจัดการแข่งขันฟุตบอลด้วยใหญ่และด้วยน้อย ขึ้นเป็นครั้งแรก (จิรัฎฐ์ จันทะเสน, 2560)

วันที่ 20 พฤศจิกายน พ.ศ. 2458 คือวันถือกำเนิด "ทีมชาติสยาม" ชุดแรก โดยคัดเลือกจากนักเตะที่ลงแข่งขันฟุตบอลด้วยทองของหลวงและรายการชิงโล่ของกระทรวงธรรมการ โดยที่สนามสามัคยาจารย์สมาคม โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ก่อนการประกาศรายชื่อคณะฟุตบอลสำหรับชาติสยาม ได้มีพิธีพระราชทาน "หมวกตราพระมหามงกุฎ" อันเป็นเครื่องหมายเกียรติยศให้แก่นักเตะฟุตบอลทีมชาติ โดย "นักเลงฟุตบอล" ทีมชาติสยามจำนวน 11 คนแรก มีรายชื่อดังนี้ อิน สถิตยวณิช (ผู้รักษาประตู) - แถม ประภาสวัต, ต้อ สุกระสรร, ภูหิน สถาวรวณิช (กองหลัง) - ตาด เสตะกสิกร, นายกิมฮวด วณิชยจินดา (กองกลาง) - หม่อมเจ้าสิทธิพร กฤดากร, ชอบ หังสสุต, โชติ ยูปานนท์, ศรีนวล มโนหรรต, จรูญ รัตโนดม (กองหน้า) (จิรัฎฐ์ จันทะเสน, 2560)

ทีมชาติสยามชุดแรก เป็นการคัดสรรจาก ฟุตบอลด้วยทองของหลวง และ ชิงโล่ของกระทรวงธรรมการ คณะฟุตบอลสำหรับชาติสยาม ชุดแรก จากทีมต่าง ๆ 11 คนดังนี้

- นายจรูญ รัตโนดม (ทีมกรมม้าหลวง)
- นายชอบ (ทีมกรมม้าหลวง)
- นายตาด เสตะกสิกร(ทีมกรมม้าหลวง)
- นายโชติ ยูปานนท์ (ทีมกรมนักเรียนเสือป่าหลวง)
- นายศรีนวล มโนหรรต (ทีม โรงเรียนราชแพทย์)
- นายแถม (ทีม โรงเรียนราชแพทย์)
- นายกิมฮวด (ทีม โรงเรียนราชแพทย์)
- นายต้อ (ทีม โรงเรียนราชแพทย์)
- นายภูหิน สถาวรวณิช (ทีม โรงเรียนนายเรือ)
- นายอิน สถิตยวณิช (ทีมกรมราบหลวง)
- หม่อมเจ้า สิทธิพร กฤดากร (หัวหน้าทีม)

ซึ่งครั้งแรกเตะกับทีม สपोर्टคลับ (ราชกรีฑาสโมสร) ซึ่งได้ทำพิธีเปิดอาคารใหม่ จึงจัดแมตช์ฟุตบอลนัดนี้ขึ้น ในวันที่ 23 พฤศจิกายน 2458 ซึ่งทีมชาติสยามชนะสปอร์ตคลับไปได้ 2-1 จาก นายศรีนวล หม่อมเจ้าสิทธิพร กฤดากร ส่วนสปอร์ตคลับได้จาก มร.วอลซ์ (จิรัฎฐ์ จันทะเสน, 2560)

การจัดการแข่งขันฟุตบอลถ้วยทองของหลวง

การแข่งขันฟุตบอลถ้วยทองของหลวงครั้งแรก มีขึ้นระหว่างวันที่ 11 กันยายน ถึงวันที่ 27 ตุลาคม 2458 ณ สนามเสือป่า สวนดุสิต ถนนหน้าพระลาน มีสโมสรส่งเข้าร่วมแข่งขัน จำนวน 12 ทีม ได้แก่ นักเรียนนายร้อยทหารบก, นักเรียนนายเรือ, นักเรียนตำรวจภูธร, นักเรียนสารวัตร, กรมนักเรียนเสือป่าหลวง, เสือป่าเสนากลาง, เสือป่ากองพันพิเศษ รักษาพระองค์, กรมเสือป่าราบหลวง, กรมพรานหลวง, กรมเสือป่าม้าหลวง, กรมทหารมหาดเล็ก และกรมทหารรักษาวัง (จิรัฎฐ์ จันทะเสน, 2560) โดยคณะกรรมการถ้วยทองของหลวง ได้จัดพิมพ์สมุดระเบียบการแข่งขันและให้เปลี่ยนการเรียก “ประตู” แทนคำว่า “โกล์” เพื่อความเข้าใจทั่วกัน โดยยังเป็นรายการแรกที่เก็บเงินค่าผ่านประตู ดังนี้ ชั้นที่หนึ่ง (นั่งเก้าอี้) ราคา 1 บาท, ชั้นที่สอง (นั่งอฒจันทร์) ราคา 50 สตางค์ และชั้นที่สาม (รอบเส้นข้างสนาม) ราคา 10 สตางค์ สำหรับนัดสำคัญจะมีผู้เข้าชมถึง 8,000 คน ส่วนรายได้ทั้งสิ้นตลอดการแข่งขัน รวมทั้งสิ้น 6,049.95 บาท ซึ่งภายหลังคณะกรรมการฯ มอบให้ราชนาวิศมาคมและสภาภาษาชาติ ฝ่ายละกึ่งหนึ่ง (จิรัฎฐ์ จันทะเสน, 2560)

เมื่อแข่งขันกันครบ 29 นัด ผลปรากฏว่า “สโมสรนักเรียนนายเรือ” ที่กล่าวกันว่า “เสด็จเตี้ย” กรมหลวงชุมพรเขตอุดมศักดิ์ อดีตนักฟุตบอล โรงเรียนนายเรือของประเทศไทยคือผู้นำกีฬาลูกหนังเข้าไปสู่รั้วโรงเรียนนายเรือ มีคะแนนเป็นอันดับที่ 1 จากการลงสนามแบบพบกันหมด จึงได้ครองถ้วยทองของหลวงเป็นสโมสรแรก ก่อนมีพิธีพระราชทานถ้วยทองและแหวนบสนาพิกาลงยามิตรามหามงกุฎ ในวันพฤหัสบดีที่ 4 พฤศจิกายน 2458 ณ สนามเสือป่า โดยปรากฏหลักฐานลงประกาศราชกิจจานุเบกษา เล่ม 32 หน้า 1815 (จิรัฎฐ์ จันทะเสน, 2560)

เมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงจัดการแข่งขันฟุตบอลถ้วยทองของหลวงครั้งแรกเสร็จสิ้นลง และประสบความสำเร็จเป็นอย่างมาก วันที่ 1 พฤศจิกายน 2458 จึงมี พระบรมราชโองการแต่งตั้งคณะกรรมการฟุตบอลถ้วยทอง (ทรงเป็นประธานฯ) ขึ้นเป็น "กรรมการคณะฟุตบอลแห่งประเทศไทย" พร้อมรับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์ โดยมีพระยาประสิทธิ์ศุภการ เป็นสถานายก สำหรับงานแรกของคณะกรรมการฯ คือการคัดเลือกนักเล่นฟุตบอลทีมชาติสยามชุดแรก หรือเรียกกันทั่วไปว่า “คณะฟุตบอลสำหรับชาติสยาม” และวันเสาร์ที่ 20 พฤศจิกายน 2458 ณ สนามสามัคยาจารย์สมาคม ภายในบริเวณ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย ทรงโปรดเกล้าฯ

พระราชทาน “ตราพระมหามงกุฏ” ให้แก่นักเลงฟุตบอลทีมชาติสยามเพื่อเป็นเกียรติยศการรักชาติ ในการลงแข่งขันฟุตบอลระหว่างประเทศ (วันอังคารที่ 23 พฤศจิกายน 2458) คณะฟุตบอลสยาม กับ สपोर्टคลับ นับเป็นการลงสนามนัดแรกของทีมชาติไทย (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

โดยปรากฏจดหมายเหตุ คำกล่าวของ พระยาประสิทธิ์ศุภการ (หม่อมหลวงเพ็ญ พึ่งบุญ ณ อยุธยา) สภานายกคณะฟุตบอลแห่งประเทศไทยคนแรก (ต่อมาได้รับบรรดาศักดิ์เป็น “เจ้าพระยารามราฆพ” เมื่อ พ.ศ. 2462) ในหนังสือพิมพ์ กรุงเทพ ฯ เดลิเมล์ ฉบับวันพุธที่ 24 พฤศจิกายน 2458 ดังนี้ (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

“...หมวก เครื่องหมายความสามารถฟุตบอลที่ท่านจะได้รับไปในเวลาอีกสักครู่นี้ ก็ได้รับพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้ตราพระมหามงกุฏ ซึ่งควรรู้สึกว่าเป็นเกียรติยศการรักชาติ ย่อมจะแสดงได้หลายสถาน แต่การที่ท่านตั้งใจเข้าเล่นแข่งขันให้ถึงซึ่งชัยชนะให้แก่ชาติในคราวนี้ ก็เป็นส่วนหนึ่งแห่งการรักชาติ...”

อนึ่ง “พระมหามงกุฏ” คือ ราชสิริภรณ์ ที่สร้างขึ้นเมื่อรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก รัชกาลที่ 1 ถือว่าเป็นหนึ่งในเครื่องราชกกุธภัณฑ์ เรียกว่า “เบญจราชกกุธภัณฑ์” สำหรับพระมหากษัตริย์ไทย อันประกอบด้วย พระมหาเศวตฉัตร, พระมหามงกุฏ, พระแสงขรรค์ชัยศรี, ชาร์พระกร, วาลวิชนี และฉลองพระบาทเชิงงอน ต่อมา พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 จึงทรงโปรดเกล้าฯ ให้เป็นหลักปฏิบัติแบบเดียวกับพระราชสำนักยุโรป โดยจะถือว่า “ภาวะแห่งความเป็นกษัตริย์อยู่ที่เวลาได้สวมมงกุฏ” (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

ภาพที่ 4-2 ตราพระมหาพิชัยมงกุฏ

ภาพที่ 4-3 หมวก พระราชทานแก่นักฟุตบอลทีมชาติสยามชุดแรก

ภาพที่ 4-4 ทีมฟุตบอลของรัชกาลที่ 6 “สโมสรกรมม้าหลวง”

โดยการแข่งขันฟุตบอลถ้วยทองของหลวง คือรายการแรกที่รัชกาลที่ 6 ทรงมีพระราชประสงค์โปรดเกล้าฯ ให้จัดขึ้นระหว่างวันที่ 11 กันยายน ถึงวันที่ 27 ตุลาคม 2458 ณ สนามเสือป่าสวนดุสิต (ฝั่งตรงข้ามสวนอัมพร) อันถือเป็นฟุตบอลระดับผู้ใหญ่ที่จัดแข่งขันขึ้น ในแบบทัวร์นาเมนต์เป็นครั้งแรกของเมืองสยาม สโมสรที่มีคะแนนอันดับหนึ่งจะได้รับ “ถ้วยทองหลวง” หรือ “ถ้วยทองของหลวง” ซึ่งทำด้วยเนื้อทองบริสุทธิ์ เป็นเกียรติยศแห่งความชนะเลิศ ในการนี้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงดำรงตำแหน่งสภานายกคณะฟุตบอลถ้วยทองหลวงตลอดรัชสมัย (พ.ศ. 2458 - 2468) (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

สีประจำทีมชาติสยามคือสีขาวแดง ...สีแดง คือชาติ สีขาว คือ ศาสนา... โดยนำมาจากสีของธงชาติสยามช่วงทดลองใช้ในรัชสมัยรัชกาลที่ 6 ซึ่งชุดแข่งขันนั้นก็ใช้สีเดียวกันคือแดงสลับขาว พร้อมกับมี "ตราพระมหามงกุฎ" อยู่บนอกเสื้อด้านซ้าย โดย "ตราพระมหามงกุฎ" นับเป็นตราแรกของทีมชาติไทย (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

ภาพที่ 4-5 ทีมชาติสยามชุดแรก พ.ศ. 2458

การจัดการแข่งขันถ้วยใหญ่ ถ้วยน้อย

เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2459 แล้วนั้น จึงทรงโปรดเกล้าฯ พระราชทาน “ถ้วยใหญ่” และ “ถ้วยน้อย” ให้แก่สมาคมฯ เพื่อจัดการแข่งขันฟุตบอลระดับสโมสรซึ่งด้วยพระราชทานประจำปี ณ สนามเสือป่า สวนดุสิต โดยทีมชนะเลิศจะได้นำไปครอบครองเป็นเวลา 1 ปี ในขณะที่รายการฟุตบอลถ้วยทองของหลวง ต้องเปลี่ยนชื่อเป็น “ถ้วยทองนักรบ” ในปี พ.ศ. 2460 และให้ย้ายไปแข่งขัน ณ สนามฟุตบอลพระราชวังสนามจันทร์ จังหวัดนครปฐม เป็นประจำทุกปีเช่นกัน (จิรัฎฐ์ จันทะเสน, 2560)

ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 33 หน้า 1836 วันที่ 22 ตุลาคม 2459 ลงประกาศอันเกี่ยวเนื่องอีกครั้งนี้

“...วันอังคารที่ 17 ตุลาคม พระพุทธศักราช 2459 วันนี้เวลาค่ำ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินด้วยรถยนต์พระที่นั่งไปประทับเสวย ณ โรงโขนหลวง เพื่อเป็นเกียรติแก่สโมสรฟุตบอลกรมมหรสพ เนื่องในการฉลองถ้วยใหญ่ของคณะฟุตบอลแห่งสยาม ซึ่งสโมสรฟุตบอลกรมมหรสพ ได้รับพระราชทานในการแข่งขันพระพุทธศักราชนี้ ฯลฯ”

องค์พระมหากษัตริย์จะเสด็จเป็นประธานการแข่งขันและพระราชทานถ้วยรางวัล ในวันชิงชนะเลิศฟุตบอลด้วยพระราชทานถ้วยใหญ่และถ้วยน้อย เมื่อ พ.ศ. 2505 ถ้วยใหญ่ จึงถูกเปลี่ยนชื่อเรียกเป็น “ถ้วย ก” และถ้วยน้อย เรียกว่า “ถ้วย ข” เนื่องจากในหลวงรัชกาลที่ 9 ทรงโปรดเกล้าฯ พระราชทาน “ถ้วย ค” และ “ถ้วย ง” อันทำให้วงการกีฬาลูกหนังเมืองไทย จึงมีการแข่งขันฟุตบอลระบบคิวชั้นตามแบบประเทศอังกฤษ (จิรัฎฐ์ จันทะเสน, 2560)

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงโปรดเกล้าฯ ให้มีจัดการแข่งขันฟุตบอลระดับสโมสรครั้งแรกในประเทศ โดยมีชื่อการแข่งขันว่า การแข่งขันฟุตบอลสำหรับพระราชทานถ้วยทองของหลวง ขึ้นเมื่อปี 2458 โดยสโมสรที่เข้าร่วม ส่วนใหญ่เป็นสโมสรของทหาร ตำรวจ เสือป่า และข้าราชการ สโมสรกรมมหรสพ ชนะเลิศถ้วยใหญ่ (ก) ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2458 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (จิรัฎฐ์ จันทะเสน, 2560)

สโมสรที่เคยครองถ้วยใหญ่หรือถ้วยพระราชทาน ประเภท ก มีทั้งหมด 29 ทีม ระหว่าง พ.ศ. 2459 ถึง 2553 คือ กรมมหรสพ (พ.ศ. 2459) , มหาเด็กลูกหลวง (พ.ศ. 2460, 2461, 2462), โรงเรียนทหารบก (พ.ศ. 2463), โรงเรียนนายเรือ (พ.ศ. 2465, 2466, 2467), เคนรอด (พ.ศ. 2469, 2470), สวนกุหลาบ (พ.ศ. 2471, 2472), อิศระ (พ.ศ. 2472), อัสสัมชัญ (พ.ศ. 2473, 2492), ไพรณิย์ (พ.ศ. 2474), บางรัก (พ.ศ. 2491), ชายสด (พ.ศ. 2494), ทหารอากาศ (พ.ศ. 2495, 2496, 2500, 2501, 2502, 2503, 2504, 2505, 2506, 2510, 2530, 2539), จีนแคะ (พ.ศ. 2497), นิสิตเก่าจุฬาฯ (พ.ศ. 2498), ไทหล้าฯ (พ.ศ. 2499), ธนาคารกรุงเทพ (พ.ศ. 2507, 2509, 2510, 2512, 2524, 2527, 2529,

2537), ตำรวจ (พ.ศ. 2508, 2511), การท่าเรือฯ (พ.ศ. 2513, 2517, 2519, 2521, 2522, 2528, 2533), ราชวิถี (พ.ศ. 2514, 2516, 2518, 2520), ราชประชานุเคราะห์ (พ.ศ. 2515, 2516, 2523, 2525), ทหารบก (พ.ศ. 2526), ธนาคารกรุงไทย (พ.ศ. 2531, 2532, 2545, 2546), ธนาคารกสิกรไทย (พ.ศ. 2534, 2535, 2536, 2538, 2542), สินธนา (พ.ศ. 2540, 2541), บีอีซี เทโรศาสน (พ.ศ. 2543) โอสทสภา (พ.ศ. 2544, 2548), พนักงานยาสูบ (พ.ศ. 2547), ชลบุรี (พ.ศ. 2550, 2551, 2554, 2555) และ เมืองทองยูไนเต็ด (พ.ศ. 2553) (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

ภาพที่ 4-6 ถ้วยพระราชทาน ก และ ข

เมื่อวันที่ 20 พฤศจิกายน 2458 หนังสือพิมพ์กรุงเทพฯ เดลิเมต์ ฉบับวันพุธที่ 24 พฤศจิกายน 2458 ลงข่าว "การฝึกซ้อมฟุตบอลสำหรับชาติและประเทานหมวก เครื่องหมายความสามารถฟุตบอล" โดยมีคำกล่าวให้โอวาทของพระยาประสิทธิ์ศุภการ ความว่า (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

“ท่านทั้งหลาย ที่ได้รับใบเชิญเล่นฟุตบอลสำหรับชาติและผู้เล่นสำรองที่มาช่วยฝึกซ้อมวันนี้ เป็นโอกาสอันดี ที่ข้าพเจ้าได้พบแก่ท่านทั้งหลาย เพราะตั้งแต่ได้เริ่มตั้งคณะฟุตบอลขึ้น ข้าพเจ้าผู้เป็นนายกรรมการยังมีได้พบปะพูดคุยกับท่านเลย ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดี ที่ได้เห็นท่านฝึกซ้อมฟุตบอลสำหรับเล่นให้แก่ชาติ ในวันที่ 23 เดือนนี้ จึงอยากจะขอชี้แจงพอสมควรที่ทรง

พระมหากษัตริย์โปรดเกล้าฯ ให้ตั้งคณะฟุตบอลแห่งประเทศไทยขึ้น ก็เพราะมีพระราชประสงค์จะทรง
 เกื้อกูลการเล่นที่มีคุณค่าต่าง ๆ ด้วยพระองค์ เพื่อประกาศว่า คนไทยก็มีความสามารถพอที่จะเล่น
 การเล่นต่าง ๆ ได้เท่ากับชาวต่างประเทศเหมือนกัน และทรงหวังจะให้การเดินชมนิดนี้เจริญ จึงได้
 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งคณะกรรมการขึ้น เพื่อจัดการให้เป็นไปตามพระราชประสงค์ ฯลฯ”

ภายหลังมีชัยชนะเหนือชาวยุโรปแล้ว จึงทรงมีประกาศราชกิจจานุเบกษาว่าด้วยการ
 จัดตั้ง “คณะฟุตบอลแห่งประเทศไทย” (สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์) ณ วันที่
 25 เมษายน 2459 โดยพระยาประสิทธิ์ศุภการ หรือต่อมา คือ “เจ้าพระยารามราฆพ” ยังได้รับ โปรด
 เกล้าฯ แต่งตั้งให้เป็นนายกสมาคมฯ คนแรกของวงการลูกหนังเมืองไทย และคณะสภากรรมการ
 ส่วนใหญ่ คือกรรมการคณะฟุตบอลแห่งประเทศไทย นั้นเอง รัชกาลที่ 6 ยังได้ทรงพระราชทานบ้าน
 นารายณ์บรมมศิลป์ (ทำเนียบรัฐบาล) ให้แก่ พระยาประสิทธิ์ศุภการ ใช้เป็นสถานที่ทำงานของ
 สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

ต่อมา เมื่อมีการสถาปนา คณะฟุตบอลแห่งประเทศไทย เมื่อวันที่ 25 เมษายน 2459 จึงทรงพระ
 กรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานถ้วยรางวัลแคสต์โลหะชนะเลิศ ก็คือ ถ้วยใหญ่ และ ถ้วยน้อย ให้แก่
 คณะฯ เพื่อจัดการแข่งขันฟุตบอลระดับสโมสร ซึ่งด้วยพระราชทานประจำปี ณ สนามเสือป่า โดย
 สโมสรชนะเลิศจะได้นำไปครอบครองเป็นเวลา 1 ปี โดยเริ่มต้นจัดขึ้น ในช่วงเดือนกันยายนถึงต้น
 เดือนพฤศจิกายนปีเดียวกัน (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

ฟุตบอลซึ่งด้วยพระราชทานประเภท ก. หรือชื่อเดิม ถ้วยใหญ่ (เปลี่ยนชื่อในปี พ.ศ.
 2506) เป็นการ จัดการแข่งขันครั้งแรกในปี พ.ศ. 2459 พร้อมกับ ฟุตบอลซึ่งด้วยพระราชทาน
 ประเภท ข. หรือ ถ้วยน้อย โดย สโมสรกรมทหารสพ ได้ตำแหน่งชนะเลิศในรายการนี้เป็นสโมสร
 แรก (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

รัชกาลที่ 6 ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ "คณะฟุตบอลแห่งประเทศไทย" สมัครเข้าร่วมเป็นสมาชิก
 สมาพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ หรือ ฟิฟ่า ตามหนังสือเชิญของ จูล ริเมท์ ประธานฟีฟ่าชาวฝรั่งเศสใน
 ขณะนั้น เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน ค.ศ. 1925 (พ.ศ. 2468) ซึ่งนับเป็นชาติแรกของทวีปเอเชียที่เข้าร่วม
 องค์กรลูกหนังโลกและเป็นลำดับที่ 37 ของโลก เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2468 พระยานิรุทธเทวา
 (หม่อมหลวงฟื้น พึ่งบุญ ณ อยุธยา) สภานายกคณะฟุตบอลแห่งประเทศไทย คนที่ 4 จึงสมัครเป็นสมาชิก
 สมาพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (Federation Internationale of Football Association) หรือฟีฟ่า (FIFA)
 องค์กรควบคุมการบริหารงานการแข่งขันระดับชาติทั่วโลก (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

ก่อนการแข่งขันฟุตบอลโลก ครั้งที่ 1 ในเดือนกรกฎาคม ค.ศ. 1930 หรือตรงกับ พ.ศ.
 2473 “คณะฟุตบอลแห่งประเทศไทย” การเดินทางไปแข่งขันรายการระหว่างชาติ ณ สนามสปอร์ตคลับ
 กรุงโซล ประเทศเวียดนาม (อินโดจีนฝรั่งเศส) เมื่อเดือนเมษายน 2473 ได้ส่งทีมชาติสยามไป

แข่งขันฟุตบอลระหว่างชาติ ณ เมืองไชงอัน ตามคำเชิญของผู้สำเร็จราชการอินโดจีนฝรั่งเศส ก่อนจะได้ลงสนามรวม 4 ครั้ง แต่นัดสำคัญคือการแข่งขันหน้าพระที่นั่งพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 และพระบรมราชินีนาถ เมื่อวันที่ 16 เมษายน พ.ศ. 2473 ทีมชาติสยาม ชนะทีมผสมญวน-ฝรั่งเศส 4 – 0 (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

ในหนังสือบันทึกประวัติศาสตร์ฟุตบอลโลกชื่อว่า “L’ Histoire Merbeilleuse De La Coupe Du Monde” ระบุไว้ในหน้า 77 ถึงชื่อทีมชาติของแต่ละโซนที่เข้าร่วมแข่งขัน โดยโซนเอเชีย นั้นปรากฏว่ามีชื่อ “Siam (สยาม)” ร่วมกับ Indes Neerlandaises (หมู่เกาะอินเดียตะวันออกของดัตช์ หรือ อินโดนีเซียในปัจจุบัน), Japon (ญี่ปุ่น) และ Philippines (ฟิลิปปินส์) สมักรเข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลโลกครั้งแรกเมื่อ ค.ศ. 1930 หรือพ.ศ. 2473 ณ ประเทศอุรุกวัย ในช่วงเวลานั้นอาจจะเป็นเพราะสยามประเทศประสบปัญหาทางเศรษฐกิจและการเดินทางด้วยเรือเดินทะเลเป็นเวลาแรมเดือนก็เป็นอุปสรรคสำคัญที่ทำให้ทีมชาติไทยไม่ได้เดินทางเพื่อไปยังทวีปอเมริกาใต้ (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

เมื่อมาถึงฟุตบอลโลก ครั้งที่ 2 ณ กรุงโรม ประเทศอิตาลี ค.ศ. 1934 (พ.ศ. 2477) เนื่องจากมีทีมสมัครเข้าร่วมการแข่งขันจำนวนมาก ทำให้ฟีฟ่าต้องจัดแข่งขันรอบคัดเลือกรอบแรกเพื่อหาทีมตัวแทนของแต่ละทวีปเป็นครั้งแรกจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการแข่งขันฟุตบอลโลก รอบคัดเลือก หรือที่เรียกกันสมัยนั้นว่า “ปรี – เวิลด์คัพ” หลักฐานยืนยันว่าทีมชาติสยามได้สมัครลงเล่นรอบคัดเลือกเป็นครั้งแรก แต่ปรากฏว่าในโซนเอเชียนั้นไม่มีการแข่งขันเกิดขึ้น สาเหตุเพราะทุกชาติที่สมัครขอลงทีมเนื่องจากต่างประสบปัญหาภายในประเทศ โดยเฉพาะประเทศไทยในปี พ.ศ. 2475 เมื่อคณะราษฎรได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นระบอบประชาธิปไตย มีผลทำให้คณะฟุตบอลแห่งสยามที่อยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ก็ต้องหยุดกิจกรรมต่าง ๆ ลงชั่วคราว ทีมชาติสยามจึงพลาดโอกาสร่วมแข่งขันฟุตบอลโลกอีกครั้งหนึ่งอย่างน่าเสียดาย (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

รัชกาลที่ 6 ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ ให้ “คณะฟุตบอลแห่งสยาม” ที่มีพระยาประสิทธิ์ศุภการเป็นสภานายกได้ใช้สนามเสือป่า สวนดุสิต ซึ่งตั้งอยู่ด้านซ้ายของลานพระบรมรูปทรงม้าเป็นสนามแข่งขันฟุตบอลของสมาคมหรือสนามเหย้าของทีมชาติสยาม ซึ่งถือเป็นรังเหย้าแห่งแรกนับตั้งแต่ก่อตั้งสมาคมฯ เมื่อปีพ.ศ. 2459 จวบจนเกิดเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ส่วนสนามซ้อมที่ใช้คัดเลือกและฝึกซ้อมนักฟุตบอลทีมชาติสยามในยุคแรก ๆ ก็คือสนามสามัคยาจารย์สมาคม โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

ภาพที่ 4-7 สนามสามัคยาจารย์ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย

ในระหว่างนั้น ได้เกิดสงครามโลก ครั้งที่ 1 "ธงไตรรงค์" โบกสะบัดแสดงความเป็นสยามประเทศ ณ กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส ภายหลังรัชกาลที่ 6 จึงทรงประกาศให้ “ธงไตรรงค์” เป็นธงชาติของสยาม เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม 2460 ก่อนจะกลายมาเป็นสัญลักษณ์ติดหน้าอกเสื้อของนักฟุตบอลทีมชาติไทย (ระหว่าง พ.ศ. 2499 – 2545) (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2468 หากแต่พระราชประสงค์ของ “องค์พระบิดาแห่งฟุตบอลเมืองสยาม” ยังคงได้รับการสืบทอดต่อมา ดังความตอนหนึ่งจากบทพระราชนิพนธ์ เรื่อง “ความนิยมฟุตบอลในเมืองไทย” ของนิสิตออกฟอร์ด (พ.ศ. 2458) ว่า (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

“...ข้าพเจ้าหวังใจและเชื่อว่าฟุตบอลนี้ได้ทำประโยชน์ให้กับคนไทย ผู้ร่วมชาติของข้าพเจ้า รุ่นใหม่นี้เพียงใด และด้วยเหตุนี้ คงจะช่วยกันปรารถนาให้การเล่นชนิดนี้ ซึ่งชาวอังกฤษผู้มีนิสัยรักไคร่การกีฬาได้ทำให้ปรากฏซึ่งคุณประโยชน์แล้วนั้น ยืนยงดำรงอยู่ชั่วกาลนาน...”

รายนามทำเนียบสโมสรชนะเลิศการแข่งขัน ฟุตบอลถ้วยใหญ่ (2459-2504)

ครั้งที่	ประจำปี	สโมสรชนะเลิศ
1.	2459	สโมสรกรมมหรสพ
2.	2460	สโมสรมหาดเล็กหลวง
3.	2461	สโมสรมหาดเล็กหลวง
4.	2462	สโมสรมหาดเล็กหลวง
5.	2463	จุฬาลงกรณ์ฟุตบอลสโมสร
6.	2464	สโมสรโรงเรียนนายร้อยทหารบก

7.	2465	สโมสรโรงเรียนนายร้อยทหารบก
8.	2466	สโมสรโรงเรียนนายเรือ
9.	2467	สโมสรโรงเรียนนายเรือ
	2468	ไม่มีการแข่งขัน
10.	2469	สโมสรกองเดินรถ
11.	2470	สโมสรกองเดินรถ
12.	2471	สโมสรสวนกุหลาบวิทยาลัย
13.	2472	สโมสรสวนกุหลาบวิทยาลัย
14.	2473	สโมสรอัสสัมชัญ
15.	2474	สโมสรไปรษณีย์
	2475 - 2490	ไม่มีการแข่งขัน
16.	2491	สโมสรบางรัก
17.	2492	สโมสรอัสสัมชัญ
	2493	ไม่มีการแข่งขัน
18.	2494	สโมสรชายสด
19.	2495	สโมสรทหารอากาศ
20.	2496	สโมสรทหารอากาศ
21.	2497	สโมสรจีนแคะ
22.	2498	สมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์ฯ
23.	2499	สโมสรไหหลำแห่งประเทศไทย
24.	2500	สโมสรทหารอากาศ
25.	2501	สโมสรทหารอากาศ
26.	2502	สโมสรทหารอากาศ
27.	2503	สโมสรทหารอากาศ
28.	2504	สโมสรทหารอากาศ

จากรายนามสโมสรชนะเลิศการแข่งขัน จะเห็นได้ว่า เป็นสโมสรที่ความเกี่ยวข้องกับภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ สโมสรกรมสรรพ สโมสรมหาดเล็กหลวง จุฬาลงกรณ์ฟุตบอล สโมสร สโมสร โรงเรียนนายร้อยทหารบก สโมสร โรงเรียนนายเรือ สโมสรกองเดินรถ สโมสร

สวนกุหลาบวิทยาลัย สโมสรอัสสัมชัญ สโมสรไพบรณีย์ เป็นต้น หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ถึงการจัดการแข่งขันจนถึงปี พ.ศ. 2490

ฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานประเภท ข. หรือชื่อเดิม ถ้วยน้อย (เปลี่ยนชื่อในปี พ.ศ. 2506) เป็นการจัดการแข่งขันครั้งแรกในปี พ.ศ. 2459 พร้อมกับ ฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานประเภท ก. หรือ ถ้วยใหญ่ โดย สโมสรทหารราชวัลลภ ได้ตำแหน่งชนะเลิศในรายการนี้เป็นสโมสรแรก

รายนามทำเนียบสโมสรชนะเลิศการแข่งขัน ฟุตบอลถ้วยน้อย (2459-2504)

ครั้งที่	ประจำปี	สโมสรชนะเลิศ
1.	2459	สโมสรทหารราชวัลลภ
2.	2460	สโมสรกรมมหรสพ
3.	2461	สโมสรกรมมหรสพ
4.	2462	สโมสรกรมมหรสพ
5.	2463	สโมสรโรงเรียนนายเรือ
6.	2464	สโมสรมณฑลนครไชยศรี
7.	2465	สโมสรกรมมหรสพ
8.	2466	สโมสรกรมมหรสพ
9.	2467	สโมสรกรมมหรสพ
10.	2468	สโมสรหนังสือพิมพ์สยามราษฎร์
11.	2469	สโมสรหนังสือพิมพ์ศรีกรุง
12.	2470	สโมสรกองเดินรถ
13.	2471	สโมสรโรงเรียนกฎหมาย
14.	2472	สโมสรไพบรณีย์
15.	2473	สโมสรอัสสัมชัญ
	2475 - 2490	ไม่มีการแข่งขัน
16.	2491	สโมสรชายสด
17.	2492	สโมสรทหารอากาศ
18.	2493	สโมสรทหารอากาศ
19.	2494	สโมสรทหารอากาศ
20.	2495	สโมสรมุสลิม
21.	2496	สโมสรตำรวจ
22.	2497	สโมสรตำรวจ

	2498	ไม่มีการแข่งขัน
23.	2499	สมาคมนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์ฯ
24.	2500	สมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์ฯ
25.	2501	สมาคมนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์ฯ
26.	2502	สมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์ฯ
27.	2503	เทศบาลนครกรุงเทพ
28.	2504	สโมสรทหารอากาศ
29.	2505	สโมสรทหารอากาศ
30.	2506	สโมสรธนาคารกรุงเทพ

จากรายนามสโมสรชนะเลิศการแข่งขัน จะเห็นได้ว่า เป็นสโมสรที่มีความเกี่ยวข้องกับภาครัฐเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ สโมสรมณฑลนครไชยศรี สโมสรกรมมหรสพ สโมสรมหาดเล็กหลวง สโมสรทหารอากาศ สโมสรตำรวจ สโมสรกองเดินรถ เป็นต้น หลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 กิจการจัดการแข่งขันจนถึงปี พ.ศ. 2490

รายนามนายกสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ฯ

ลำดับ	รายนาม	เริ่มวาระ	สิ้นสุดวาระ
1.	เจ้าพระยารามราฆพ (หม่อมหลวงเฟื้อ พึ่งบุญ)	พ.ศ. 2459	พ.ศ. 2462
2.	หม่อมเจ้าชัชวลิต เกษมสันต์	พ.ศ. 2462	พ.ศ. 2465
3.	พระยานเรนทรราชา (หม่อมหลวงอุรา คเนจร)	พ.ศ. 2465	พ.ศ. 2468
4.	พระยานิรุทธเทวา (หม่อมหลวงฟื้น พึ่งบุญ)	พ.ศ. 2468	พ.ศ. 2471
5.	พระเจริญวิสุวกรรม (เจริญ เชนะกุล)	พ.ศ. 2471	พ.ศ. 2474
6.	พระยาวิเศษสุภวัตร (เทศสุนทร กาญจนศัพท์)	พ.ศ. 2474	พ.ศ. 2477

ภาพที่ 4-8 เจ้าพระยารามราฆพ (หม่อมหลวงเพื่อ ฟิ่งบุญ)

ภาพที่ 4-9 หม่อมเจ้าชวลิต เกษมสันต์

ภาพที่ 4-10 พระยานเรนทรราชา (หม่อมหลวงอุรา คเนจร)

ภาพที่ 4-11 พระยานิรุทธเทวา (หม่อมหลวงฟื้น พึ่งบุญ)

ภาพที่ 4-12 พระเจริญวิศวกรรรม (เจริญ เชนะกุล)

จากรายนามของนายกสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ จะเห็นได้ว่า มียศเจ้าพระยาหม่อมเจ้า พระยา พระเจริญ ล้วนเป็นยศถาบรรดาศักดิ์ของชนชั้นเจ้าที่เข้ามาเป็นผู้บริหารสมาคมฟุตบอล เป็นการแสดงความใกล้ชิดกับพระมหากษัตริย์ที่ เป็นผู้ก่อตั้งสมาคมให้ความไว้วางใจตั้งให้เป็นนายกสมาคมฟุตบอลฯ จึงได้รับพระมหากรุณาธิคุณแก่วงการฟุตบอลไทยในยุคนั้น

“...สรุปยุคแรก ยุคทองบอลสยาม ถ้วยทองของบอลสยาม มีทั้งหมดสามใบ โคนหลอมไปสองใบ 5-7 ตามพระเชษฐา ให้พระอุปถัมภ์ภคคราษ ฟุตบอลของหลวงเกิดจากสถาบันกษัตริย์ ถ้า ร.5 ไม่ให้จัดให้มีฟุตบอลรับเสด็จกลับจากยุโรป ก็อาจจะเกิดในยุคหลัง...” (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, สัมภาษณ์, 12 มีนาคม 2561)

ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 รัฐบาลสยามเริ่มให้ความสนใจต่อประชาชนมากขึ้น ในฐานะที่ประชาชนเป็นส่วนหนึ่งของประเทศและสร้างรายได้ให้แก่รัฐบาล รัชกาลที่ 6 ทรงเชื่อว่าประเทศจะดำเนินไปได้ถ้าประชาชนมีสุขภาพร่างกายแข็งแรง จึงร่างพระราชบัญญัติการสาธารณสุข เพื่อควบคุมการบำบัดโรค และออกกฎหมายด้านสาธารณสุขอนามัย และสิ่งแวดล้อม นำไปสู่การก่อตั้งกรมสาธารณสุขแห่งประเทศไทยขึ้น เพื่อควบคุมและดูแลรักษาความสะอาดร่างกายของประชาชน และหาความรู้เกี่ยวกับคนที่เกิด แก่ เจ็บป่วย และเสียชีวิต รวมถึงการป้องกันระงับและทำลายเชื้อโรคต่าง ๆ โดยกลุ่มประชาชนที่ต้องได้รับการดูแล

สุขภาพร่างกายอย่างจริงจังคือกลุ่ม “ชายหนุ่ม” ซึ่งรัชกาลที่ 6 ทรงเปรียบเทียบว่าเหมือน “ทหาร” ที่จะต้องแข็งแรงไม่อ่อนปวกเปียกจีโรค เพราะ “คนที่ไม่แข็งแรงก็ไม่มีประโยชน์ในการสงคราม นับว่าอยู่เปลืองข้าวสุกเปล่า” และจะถูกเรียกว่า “ไม่ใช่ทหาร” ซึ่ง “...เท่ากับว่า ไม่ใช่ผู้ชาย...” (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, บทที่ 2 ความมุ่งหมายในการที่ตั้งกองเสือป่า, หน้า 12-27) เมื่อสุขภาพของผู้ชายเปรียบเสมือนความมั่นคงของชาติ รัชกาลที่ 6 จึงพระราชทานนิพนธ์ “ก้นป่วย” ในฐานะหนังสือ “ช่วยตัวเอง (Self-help)” สำหรับผู้ชายในการดูแลร่างกาย เช่น อย่าดื่มเหล้า อย่าสูบบุหรี่ อย่าหาโรคใส่ตัว และอย่าคบผู้หญิงไม่ดี โดยเฉพาะผู้หญิงประเภทโสเภณี โดยโสเภณีถูกจัดประเภทให้อยู่สถานะเดียวกับเหล่าและผีน เพราะเป็นพาหะของ “กามโรค” ที่บั่นทอนสุขภาพ (จิรัฎฐ์ จันทะเสน, 2560)

ในพระราชนิพนธ์ของรัชกาลที่ 6 ทรงอธิบายว่ากามโรคคือความเจ็บป่วย และการร่วมเพศกับโสเภณีร้ายแรงยิ่งกว่าโรคภัยอื่น ๆ เพราะจะทำให้ผู้ป่วยอ่อนแรงคล้ายคนพิการ ตามืด จมูก โห่ว และมีแผลลึก เป็นอันตรายแก่ข้อเข่าและถึงขั้นเสียชีวิตได้ นอกจากนี้ ทรงเห็นว่ากามโรคคือความเจ็บป่วยทางสังคมมากกว่า ทรงแนะนำให้ปฏิบัติต่อผู้ป่วยกามโรคอย่างเข้มงวด โดยไม่ให้ผู้ป่วยใช้เครื่องนุ่งห่ม ผ้าเช็ดหน้า และภาชนะที่ดื่มกินร่วมกับผู้อื่น และห้ามนั่งหรือนอนใกล้กัน หากจำเป็นต้องสัมผัสร่างกายต้องรีบทำความสะอาดทันที และระมัดระวังไม่ให้ผู้ป่วยสัมผัสร่างกายของเราให้น้อยที่สุด รัชกาลที่ 6 ทรงคอยคัดเตือนนักเรียนมหาดเล็กหลวงและนายในอยู่เสมอว่าให้คอยดูแลสุขภาพร่างกาย ไม่ดื่มเหล้า ไม่เที่ยวกลางคืน และคบกับหญิงโสเภณี เพราะจะนำไปสู่โรคภัยไข้เจ็บต่าง ๆ ถึงกับออกกฎหมายเทียบบาลห้ามไม่ให้นายในแต่งงานกับหญิงโสเภณีเลยทีเดียว นอกจากการดูแลรักษาสุขภาพแล้ว รัชกาลที่ 6 ทรงส่งเสริมให้ผู้ชายเล่นกีฬา เพราะจะช่วยให้อวัยวะแข็งแรง กำยำ เพิ่มความอดทน มีระเบียบวินัย รู้จักรักษาความสะอาด มีความสามัคคี สร้างมิตรภาพระหว่างผู้ชาย และช่วยให้ผู้ชายไม่เสียเวลาอย่างเปล่าประโยชน์กับเหล่า ยาสูบ และผู้หญิง (จิรัฎฐ์ จันทะเสน, 2560)

โดยเฉพาะกีฬาเล่นเป็นทีมอย่าง “ฟุตบอล” ที่รัชกาลที่ 6 โปรดเป็นพิเศษ เนื่องจากการเสด็จประพาสปักกิ่งได้ พ.ศ. 2458 ทรงพบว่าฟุตบอลเป็นกีฬาที่คนปักกิ่งได้สนใจจำนวนมาก (ได้รับอิทธิพลจากรัฐมลายูที่อยู่ภายใต้การปกครองของอังกฤษ) หลังจากการเสด็จประพาสปักกิ่งได้ นายในที่ตามเสด็จก็เริ่มตั้งทีมฟุตบอลมาแข่งขันกับทีมนครศรีธรรมราช สร้างความพอพระราชหฤทัยอย่างมาก จนรัชกาลที่ 6 ทรงพระราชออรรถธิบายถึงฟุตบอลว่า (จิรัฎฐ์ จันทะเสน, 2560)

“...เป็นสิ่งที่ได้ให้ผลดีกว่าอย่างอื่นในการเพาะความรู้สึกเป็นมิตร และชักนำให้บุคคลต่างหมู่ต่างเหล่าได้มามีโอกาสพบปะกระทำความสามัคคีสนิมสนมซึ่งกันและกัน...เวลาใดที่คนหนุ่มมาประชุมรวมกันอยู่ในที่แห่งเดียวกันเป็นจำนวนมาก จะเป็นทหารหรือพลเรือนก็ตาม ความคะนอง

อันเป็นธรรมดาแห่งวิสัยหนุ่มจำเป็นต้องมีทางระบายออกโดยอาการอย่างใด อย่างหนึ่ง...”

รัชกาลที่ 6 จึงโปรดให้ก่อตั้ง “สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย” ภายใต้พระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2459 เพื่อส่งเสริมให้ผู้ชายหันมาเล่นกีฬามากขึ้น และตั้งทีมชาติฟุตบอล “คณะฟุตบอลสำหรับชาติสยาม” เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2468 เพื่อส่งเสริมความเป็นชาตินิยมให้กับนักกีฬา เพราะเป็นตัวแทนของคนทั้งประเทศ

การแข่งขันฟุตบอลอินโดจีนในสมัยรัชกาลที่ 7

ในช่วงของรัชกาลที่ 7 เดือนมีนาคม 2473 (ค.ศ.1930) มองสิเออร์ ปากีส แอร์ ผู้สำเร็จราชการแคว้นอินโดจีน ได้มีหนังสือกราบบังคมทูล พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระบรมราชินี เสด็จประพาสอินโดจีนของฝรั่งเศส พร้อมทั้งจัดให้มีการแข่งขันฟุตบอลระหว่างชาติซึ่งด้วยหน้าพระที่นั่ง ระหว่าง ทีมผสมญวน-ฝรั่งเศส กับ ทีมชาติสยาม ณ เมืองไซ่ง่อน (จิรัฎฐ์ จันทะเสน, 2560)

ทีมชาติสยามมีกำหนดการลงสนาม รวม 4 นัด สำหรับแมตช์แรก วันที่ 14 เมษายน ทีมชาติสยาม ชนะ C.I.A. Selected Annamite 3 – 2 แมตช์ที่สอง แข่งขันกับ Selected Franco-Annamite ทีมชาติสยามชนะ 4 – 0 แมตช์ที่ 3 วันที่ 18 เมษายน ทีมชาติสยาม แพ้ Champion Annamite 2 – 5 แมตช์สุดท้าย วันที่ 20 เมษายน ทีมชาติสยาม แพ้ Selected Annamite 1 – 2 ทีมชาติสยามมีสถิติการแข่งขัน 4 นัด ชนะ 2 แพ้ 2 ได้ 10 ประตู และเสีย 9 ประตู นักฟุตบอลทีมชาติสยาม เมื่อวันที่ 16 เมษายน 2473 คือ หมายเลข 1 (ปีกซ้าย) สวาท วราลักษณ์ หมายเลข 2 (ในซ้าย) ชัยบุญนาค หมายเลข 3 (หน้ากลาง) ต่วน หาญวงศ์ หมายเลข 4 (ในขวา) สาย กำไลนาค หมายเลข 5 (ปีกขวา) นุ จุฑานนท์ หมายเลข 6 (ฮาล์ฟซ้าย) ฉัตร สุนทรายน หมายเลข 7 (เซนเตอร์ฮาล์ฟ) ไชยเดชะเสน หมายเลข 8 (ฮาล์ฟขวา) วิเชียร คริสเตียน หมายเลข 9 (แบ็คหน้า) พิเศษ เสาวนะ หมายเลข 10 (แบ็คหลัง) ขุนประสิทธิ์วิทย์กร (สก คูปตะวานิช) และหมายเลข 11 (ผู้รักษาประตู) สกลสาตราภัย (จิรัฎฐ์ จันทะเสน, 2560)

นับเป็นการแข่งขันนอกแผ่นดินสยามในระดับชาติเป็นครั้งแรก เปรียบเสมือนตัวแทนของสยามที่แข่งขันสู้กับฝรั่งเศสอันเป็นชาติที่ล่าอาณานิคม อันมีเวียตนาม เขมร และลาว ตกอยู่ภายใต้การปกครองของประเทศฝรั่งเศส โดยรวมเรียกว่า “อินโดจีนของฝรั่งเศส” (Union Indochinoise) และเป็นการแข่งขันซึ่งด้วยหน้าพระที่นั่ง พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว และสมเด็จพระนางเจ้ารำไพพรรณี พระบรมราชินี และมีมองสิเออร์ ปากีส แอร์ ผู้สำเร็จราชการแคว้นอินโดจีน ต่อมาพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 ได้สละราชสมบัติ (จิรัฎฐ์ จันทะเสน, 2560)

รัชสมัย พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 (พ.ศ. 2468 - 2477) คณะราษฎร เปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย (24 มิถุนายน 2475) จึงทำให้คณะฟุตบอลแห่งสยาม ต้องดำเนินกิจกรรมด้วยความยากลำบาก และถึงขั้นต้องหยุดจัดการแข่งขันฟุตบอลซึ่งถ้ายพระราชนาน ลงชั่วคราวระยะหนึ่ง ด้วยเหตุผลทางด้าน “การเมือง” อันเป็นการสิ้นสุดของยุคปฐมบทฟุตบอลของสยาม

สรุป

ปัจจัยภายนอก ยุคปฐมบทฟุตบอลในช่วงสมบูรณาญาสิทธิที่ ได้รับอิทธิพลและแรงกดดันจากภายนอกประเทศที่อยู่ในช่วงของลัทธิล่าอาณานิคม การสร้างรัฐสยามให้กลายเป็นรัฐที่ทัดเทียมการนานาชาติเพื่อแสดงถึงความเป็นรัฐสมัยใหม่

ปัจจัยภายใน ตั้งแต่ช่วงของสมัยรัชกาลที่ 5 ที่พยายามเปลี่ยนแปลงทั้งโครงสร้างทางเศรษฐกิจโดยการเลิกทาส เปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางการเมืองโดยการปรับเปลี่ยนการบริหารราชการแผ่นดินให้สอดคล้องกับประเทศต่าง ๆ ในตะวันตก ในการรวมศูนย์อำนาจสู่ส่วนกลางรวมทั้งในด้านวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ได้รับการเคลื่อนย้ายเข้าสู่สยามดังตัวอย่างเช่น การยกเลิกการกราบหมอบคลาน การนำกีฬาฟุตบอลเข้ามาสู่สยาม เป็นต้น

กีฬาฟุตบอลเป็นการเมืองวัฒนธรรมในรูปแบบหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทในทางสังคมและวิถีชีวิตของชาวสยามที่รับรู้และสนใจเล่นกีฬาชนิดนี้กันอย่างแพร่หลายในสยาม โดยที่มีการรวมศูนย์อำนาจในการก่อตั้งกีฬาฟุตบอลในหมู่มชนชั้นสูงก่อนและได้แพร่ขยายมาสู่ระบบการศึกษา อันมีส่วนสำคัญในการถ่ายทอดแนวความคิดอุดมการณ์ในการพยายามสร้างรัฐชาติสยามในการรวมศูนย์อำนาจ อันเป็นการสร้างเสริมคุณธรรมเบื้องต้นในการแสดงความสามัคคี การรวมกันเป็นหนึ่ง การฝึกฝนกีฬาที่ต้องใช้พลังกำลังในการปะทะ ในการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะตามหลักกีฬาสากลที่นานาชาติอารยประเทศใช้ต่อสู้แข่งขันกัน

รัชกาลที่ 6 ทรงใส่ใจในสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะผู้ชายที่เปรียบเสมือนความมั่นคงของประเทศ จึงมีพระราชนิพนธ์ “กินป่วย” และส่งเสริมให้ผู้ชายเล่นกีฬา เพื่อให้มีสุขภาพที่ดีและมีร่างกายแข็งแรงกำยำสมกับเป็นชายชาติทหารของสยาม

ในสยามได้เริ่มเล่นตั้งทีมฟุตบอลโดยรัชกาลที่ 6 อันเป็นทีมที่รวมกันเพื่อแข่งขันกับชาวต่างชาติแม้จะไม่ใช่เป็นทางการในนามตัวแทนของสยามประเทศที่มีการพัฒนาอย่างทัดเทียมกับตะวันตก แต่สยามก็สามารถสร้างทีมฟุตบอลอันเป็นตัวแทนของทีมชาติสยามได้ในการเริ่มต้นความคิดและรูปแบบการแข่งขันที่นำเข้ามาจากอังกฤษ อันมีรัชกาลที่ 6 ทรงเป็นผู้อุปถัมภ์ในการริเริ่มก่อตั้งทีมชาติ ริเริ่มการแข่งขันเป็นระบบโดยการพระราชทานถ้วยรางวัลอันเป็นตัวแทนของการรวมศูนย์อำนาจในนามของพระมหากษัตริย์เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้กับประชาชนที่สนใจเข้า

ร่วมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในนามของ “ถ้วยทองของหลวง” อันเป็นการสะท้อนอัตลักษณ์ของสยามในยุคนั้นว่า กีฬาฟุตบอลเป็นของที่พระมหากษัตริย์พระราชทานลงมาให้กับราษฎรได้มีโอกาสเล่นกีฬาชนิดนี้ อันปรากฏในนามของ สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์มาจนถึงปัจจุบัน โดยมีการกล่อมเกล่า ถ่ายทอดอุดมการณ์ผ่านระบบการศึกษาที่มีทีมเข้าร่วมการแข่งขันในยุคแรกมาจากโรงเรียนต่าง ๆ ที่ได้รับการก่อตั้งมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 และมีการใช้ทรัพยากรของพระมหากษัตริย์เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของนักฟุตบอลทีมชาติสยาม เช่น สนามซ้อม ชุดแข่ง ตราสัญลักษณ์ หมวก เป็นต้น

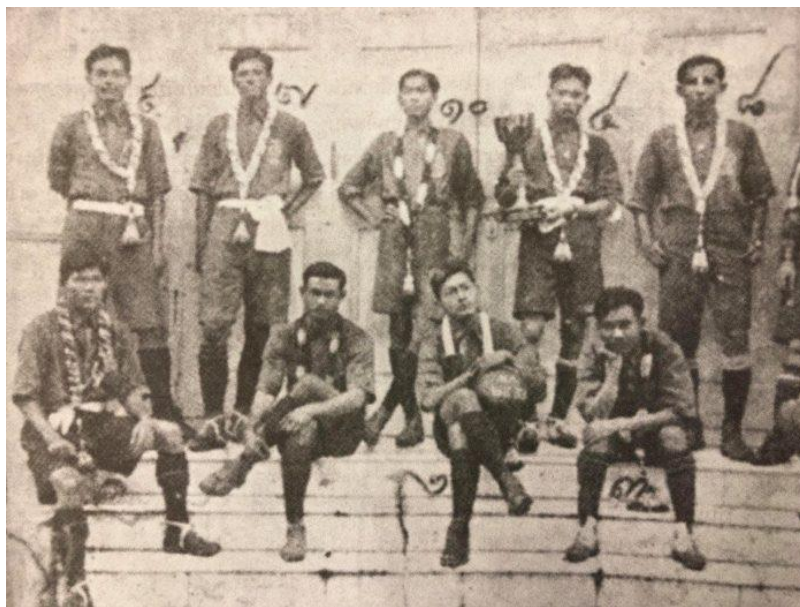
การพระราชทานตราพระมหาพิชัยมงกุฎให้กับทีมชาติสยามเพื่อประดับบนเสื้อทีมชาติ หมวกสำหรับนักกีฬาทีมชาติโดยเฉพาะ อันเป็นการใช้สัญลักษณ์ทางวัตถุที่สะท้อนการเป็นภาพตัวแทนของสถาบันกษัตริย์ที่พระราชทานให้กับตัวแทนของชาติซึ่งชาติก็คือ สถาบันกษัตริย์

การนำชาวต่างชาติเข้ามามีบทบาทในการนำความเจริญในด้านต่าง ๆ นำไปสู่วัฒนธรรมที่แปลกใหม่เข้ามาสู่สยาม อันมีเป้าหมายการเชิงการวิพากษ์ว่าททกรรมในด้านที่มีผลต่อการกีฬาฟุตบอลในสยามตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงรัชกาลที่ 10 เป็นภาพสะท้อนการเปลี่ยนแปลงความรัฐสมัยใหม่ที่สยามพยายามเปลี่ยนจากอดีตให้เข้าสู่ความศิวิไลซ์ การวิเคราะห์อัตลักษณ์ของฟุตบอลไทยในยุคแรกจึงกล่าวได้ว่าเป็น “ฟุตบอลของหลวง” โดยไม่มีการต่อต้านของวาทกรรมหลัก มีภาวะแห่งความเป็นจริงของปฏิบัติการทางวาทกรรม การจัดการแข่งขันฟุตบอลตามพระราชประสงค์ ซึ่งมีทีมที่เป็นหน่วยงานของรัฐสยามที่มีความใกล้ชิดกับรัชกาลที่ 6 เช่น กองเสือป่า กรมมหรสพ เป็นต้น

สัญลักษณ์ที่ปรากฏในยุคปฐมบทของฟุตบอลสยาม ได้แก่ ตราพระมหาพิชัยมงกุฎ หมวกเสื้อทีมชาติ เป็นต้น ซึ่งเป็นสิ่งที่สะท้อนภาพตัวแทนของการพระราชทานก่อตั้งกีฬาสากล ซึ่งก็คือฟุตบอลให้เกิดขึ้นในสยามและตั้งเป็นองค์กรที่มีความสากลร่วมกับนานาชาติในการเข้าร่วมการแข่งขัน จึงจำเป็นที่จะต้องสร้างสัญลักษณ์ขึ้นมาเพื่อแสดงให้เห็นถึงความเป็นชาติสยามในยุคนั้น ซึ่งก็คือตัวแทนของสถาบันกษัตริย์ ตราทีมจึงเป็นสัญลักษณ์ที่แสดงความเกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์เชิงอำนาจของรัชกาลที่ 6 ที่พระราชทานให้เกิดขึ้น ในแผ่นดินเป็นตัวแทนของดินแดนสยามท่ามกลางการล่าอาณานิคมในยุคนั้น ที่สยามต้องแสดงความเป็นอารยะผ่านกีฬาสากล และได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกขององค์กรสากลของกีฬาฟุตบอล คือ FIFA ซึ่งเป็นองค์กรสากลที่แสดงจุดร่วมกันของอารยะประเทศที่จะใช้กีฬาฟุตบอลเข้าร่วมการแข่งขันกันระหว่างประเทศ เช่น ฟุตบอลโลก เป็นต้น

ภาพที่ 4-13 ทีมฟุตบอลสโมสรกรมมทรสพได้รับพระราชทานถ้วยเกียรติยศของสมาคมฟุตบอล
แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ (ระบุนปีที่ลูกฟุตบอลเป็นพุทธศักราช 2461)

ภาพที่ 4-14 ทีมฟุตบอลเสือป่าพรานหลวง เมื่อพ.ศ. 2460

ภาพที่ 4-15 ทีมนักเรียนนายเรือ ที่เข้าร่วมการแข่งขันชิงถ้วยทองรักรบ ใน พ.ศ. 2459

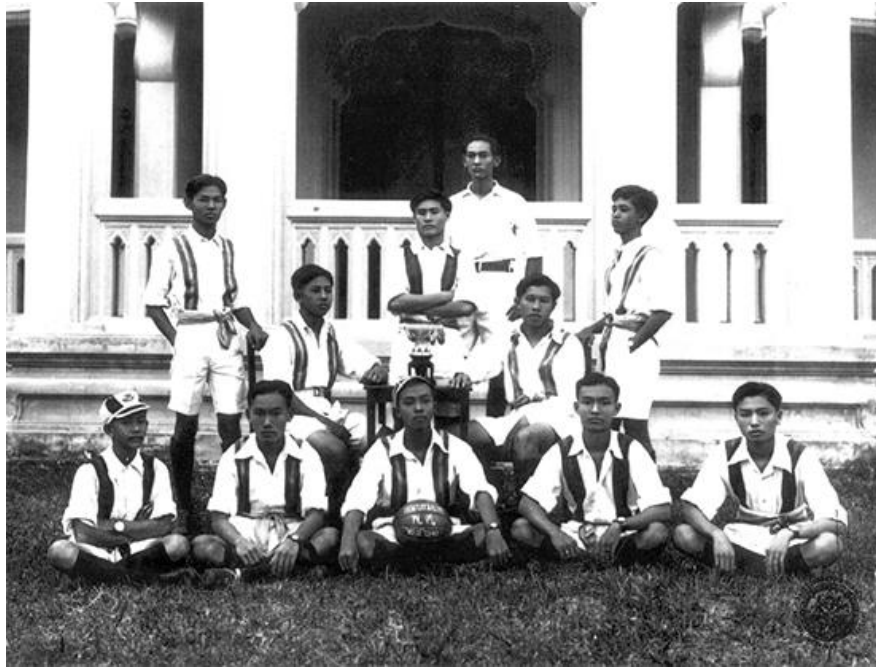
ภาพที่ 4-16 ทีมฟุตบอล โรงเรียนมหาดเล็กหลวง

ภาพที่ 4-17 ทีมฟุตบอลสโมสรกรมนักเรียนเสื่อป่าหลวง พ.ศ. 2459

ภาพที่ 4-18 ทีมราชแพทยาลัย

ภาพที่ 4-19 ทีมฟุตบอลคณะบรมบาท (คณะผู้บังคับการ) โรงเรียนมหาดเล็กหลวง
ชุดชนะเลิศการแข่งขันเมื่อ พ.ศ. 2461

บทที่ 5

ยุคสองฟุตบอลสมัครเล่นภายใต้รัฐธรรมนูญไทยหลังสมัย

สมบูรณาญาสิทธิราชย์ พ.ศ. 2475-2538

บริบทของสยามสมัยรัชกาลที่ 7 หลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475-2538

โครงสร้างทางการเมืองการปกครอง จอมพล ป. สร้างวิสัยทัศน์รัฐเข้มแข็งภายใต้รัฐธรรมนูญที่เป็นโครงสร้างอำนาจ การเปลี่ยนอุดมการณ์ในการสร้างชาติตามแนวผู้ปกครอง ชาติในความหมายเดิม ที่เป็นการจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ได้เปลี่ยนเป็นชาติที่เป็นของประชาชนที่มีความเสมอภาคเท่าเทียมกัน

สภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ สังคมส่วนใหญ่ยังเป็นชาวนา ทำการเกษตรเป็นหลัก เป็นประชากรส่วนใหญ่ของประเทศ มีโครงสร้างทางสังคม ประกอบด้วย ชนชั้นนำที่นิยมเจ้า ฝ่ายทหาร ฝ่ายธุรกิจและประชาชน แต่ละกลุ่มต้องการมีอิทธิพลต่อกลไกของชาติในสมัยใหม่ที่ศูนย์กลางอำนาจไม่ใช่พระมหากษัตริย์ ที่ต้องคอยรับใช้เพื่อความเจริญเติบโตทางหน้าที่การงาน ทางเศรษฐกิจ โดยมีสภาพแวดล้อมภายนอกในต่างประเทศที่มีผลต่อการปกครอง ภาวะสงครามโลก ได้เข้ามามีส่วนร่วมทำให้รัฐบาลต้องเข้าแทรกแซงระบบเศรษฐกิจมากขึ้น การเปลี่ยนนิยามรัฐชาติภายใต้บริบทของสงครามเย็น ได้มีอิทธิพลต่อการอธิบายการกระทำต่าง ๆ ของรัฐเพื่อตอบสนองการแก้ไขปัญหาการแผ่ขยายวงกว้างของคอมมิวนิสต์ที่กำลังคืบคลานเข้าสู่ประเทศไทย ความสัมพันธ์ระหว่างสหรัฐอเมริกา เริ่มเข้ามาแทนที่ อังกฤษ จีนรัสเซีย ญี่ปุ่นหรือชาติอื่นที่ทำการค้าขายมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 และรัชกาลที่ 6

วิธีการผลิตหลัง 2475 จุดเปลี่ยนหลุดจากศักดินา สมบูรณาญาสิทธิราชย์ไปสู่รัฐทุนนิยม นำไปสู่การเปลี่ยนความสัมพันธ์ในเชิงโครงสร้างของประชากรสยามที่ประกอบอาชีพทางการเกษตร เพื่อการยังชีพ และการสะสมความมั่งคั่งให้กับเจ้า ขุนมูลนาย มาสู่การเกษตรเพื่อการค้า การปลูกพืชเชิงเดี่ยว ต้องการใช้แรงงานที่เสรีและจำนวนมาก ทำให้การขยายตัวของประชากรในต่างจังหวัดเริ่มมีมากขึ้น การรวมกลุ่มของประชาชนในแต่ละจังหวัด ได้มีการเพิ่มมากขึ้น เกิดชุมชนที่สะท้อนการรวมศูนย์อำนาจของส่วนกลางในการลดความเป็นชุมชนดั้งเดิมตามชาติพันธุ์ เปลี่ยนชื่อจังหวัด เปลี่ยนชื่อสถานที่สำคัญทางราชการให้มีการเกิดความสำนึกรักชาติในแบบที่แตกต่างไปจากชาติในความหมายของความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ เป็นการสร้างชาติในแบบรัฐนิยม ตามสมัยของคณะราษฎรที่ต้องการสร้างชาติในอุดมการณ์ชาตินิยมแบบประชาธิปไตย อันมีรัฐธรรมนูญเป็นโครงสร้างอำนาจสูงสุด ได้มีการขยายโอกาสทางการศึกษาตามแนวทางของรัชกาลที่ 5 ที่ต้องการ

สร้างข้าราชการเพื่อรองรับการขยายตัวของระบบราชการ แต่การขยายโอกาสทางการศึกษาในสมัยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นไปเพื่อสร้างความสำนึกรักชาติด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่สอดแทรกในตำราทางการศึกษา กีฬาฟุตบอล เป็นกิจกรรมหนึ่งที่เข้าไปอยู่ในสถานศึกษา โรงเรียนต่าง ๆ ที่ได้รับการตอบรับจากนักเรียน นักศึกษา ที่สนใจเช่นกีฬาฟุตบอล เนื่องจากกว่า ฟุตบอลเป็นกีฬาที่เล่นร่วมกันได้หลายคน ใช้กำลังในการเล่น ซึ่งแสดงออกถึงความแข็งแกร่งของร่างกาย ความสามัคคีร่วมกันของเพื่อนร่วมทีม และกองเชียร์ก็ได้มีส่วนร่วมในการเข้าชมได้ง่าย ฟุตบอลจึงเป็นจุดร่วมบางอย่างของคนในชุมชน ในโรงเรียน ที่สะท้อนความสามัคคีของประชาชนที่จะสะท้อนมาในรูปแบบของการเมืองวัฒนธรรมแบบหนึ่ง

ฟุตบอลไทยหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475

ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ.2475) ในระหว่างนั้น กิจกรรมของสมาคมฟุตบอลฯ ไม่ได้เป็นไปแบบต่อเนื่อง เพราะหลายฝ่ายเกรงใจคณะราษฎร ทำให้เจ้าพระรามราชมพ ต้องเดินทางเข้าพบ จอมพล ป.พิบูลย์สงคราม นายกรัฐมนตรี เพื่อขอให้สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้กลับมาบริหารงานอีกครั้งหนึ่ง โดยไม่ต้องมีการจดทะเบียนขึ้นใหม่ และท่านได้ดำรงตำแหน่งสถานายกกิตติมศักดิ์ฯ (พ.ศ.2490-2499) (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, สัมภาษณ์, 5 กรกฎาคม 2561)

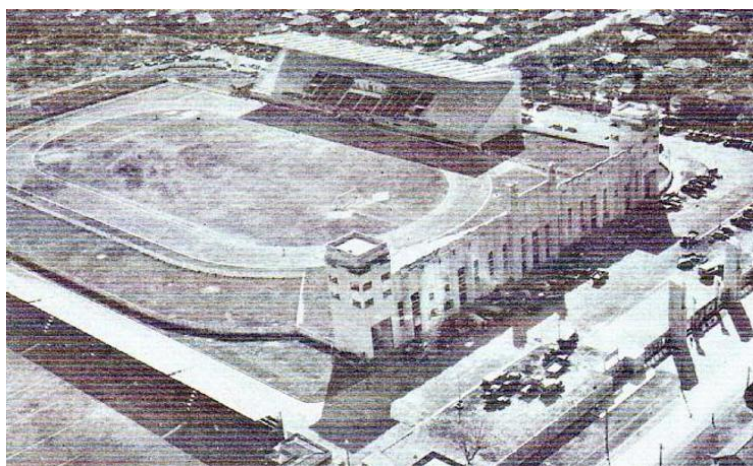
เมื่อมาถึงรัชกาล พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล รัชกาลที่ 8 (พ.ศ. 2477 - 2489) ถ้วยพระราชทาน กงจัดการแข่งขัน ช่วง พ.ศ.2475-2490 เพราะอยู่ในช่วงการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่ยังไม่มีความสงบเรียบร้อยในการจัดการบริหารราชการแผ่นดินและอยู่ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สอง ต่อมาในวันที่ 4 ธันวาคม 2477 ณ สนามหลวง มีการแข่งขันฟุตบอลเพื่อการกุศลและความสามัคคีระหว่าง นักศึกษาย่านท่าพระจันทร์กับสามย่าน ผลเสมอกัน 1 - 1 โดยนับเป็นการแข่งขันฟุตบอลประเพณีที่เก่าแก่ที่สุดของเมืองไทย ระหว่าง จุฬามหาวิทยาลัย – มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีจนถึงปัจจุบัน (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

พ.ศ. 2480 กรมพลศึกษาดำเนินงานก่อสร้าง "สนามกรีฑาสถาน" โดยใช้ งบประมาณ 170,000 บาท รวมเวลากว่า 4 ปี จึงสามารถสร้างอ้อมจันทร์ครบทั้ง 4 ด้าน และมีความจุ ผู้ชม 40,000 คน ต่อมาในวันที่ 4 พฤษภาคม 2485 จึงถูกเปลี่ยนชื่อเป็น "สนามศุภชลาศัยกรีฑาสถาน แห่งชาติ" เพื่อเป็นเกียรติแก่ นาวาเอก หลวงศุภชลาศัย (บุง ศุภชลาศัย) อธิบดีกรมพลศึกษาคนแรก ผู้ริเริ่มมอบเสื้อสามารถนักฟุตบอลนักเรียนยอดเยี่ยม เมื่อ พ.ศ. 2481 และจัดการแข่งขันฟุตบอลประชาชนระหว่างอำเภอ และจังหวัด ขึ้นใน พ.ศ. 2482 ต่อมา สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ จึงได้เข้ามาขอเช่าสนามศุภฯ จากกรมพลศึกษา เพื่อจัดแข่งขันฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานประจำปี พ.ศ. 2488

เป็นสมัยแรก และทำให้สนามศุภชลาศัยฯ แห่งนี้ คือ “สนามเหย้า” ของทีมชาติสยามในยุคนี้ (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

“สนามกรีฑาสถาน” หรือ “สนามศุภชลาศัยกรีฑาสถานแห่งชาติ” มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่จากเดิมเป็นวังของเจ้าฟ้าวิจิตรมหิต ราชโอรสของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่ได้สวรรคตก่อน จึงทำให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าได้ขึ้นครองราชย์ วังของเจ้าฟ้าวิจิตรมหิตไม่ได้มีการดำเนินการให้ผู้ใดใช้สถานที่ ทางรัฐบาลจึงได้ปรับเปลี่ยนจาก “วัง” กลายเป็น “สนามกีฬาแห่งชาติ” เพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านการศึกษาของประเทศ อันเรียบเสมือนการเปลี่ยนยุคสมัยของกีฬาสากลให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลในด้านสนามการแข่งขันที่ต้องมีอัฒจันทร์ให้ผู้เข้าชมได้อย่างเป็นสัดส่วนอันเป็นหน้าตาของสยามในการสร้างชาติให้ทันสมัยทัดเทียมอาณานิคมประเทศที่สยามได้เข้าร่วมองค์กรระดับสากล เช่น FIFA

วันที่ 24 มิถุนายน 2482 จอมพลป. พิบูลสงคราม ได้ทำการเปลี่ยนชื่อประเทศ โดยยึดตาม ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยรัฐธรรมนูญ จาก “สยาม” เป็น “ไทย” และได้ทำการเปลี่ยนแปลงชื่อภายหลังการเปลี่ยนนามประเทศดังกล่าว

ภาพที่ 5-1 สนามศุภชลาศัยกรีฑาสถานแห่งชาติ

ในระหว่าง พ.ศ. 2490 - 2498 ทวีร์นาเม้นต์ระดับชาติของทวีปเอเชีย ยังไม่มีการจัดขึ้นอย่างเป็นทางการ (เมอร์เดก้าของมาเลเซีย เริ่มเมื่อ พ.ศ. 2500) ดังนั้น จึงมีแต่นักกระชับมิตรระหว่างชาติเพื่อนบ้านใกล้เคียง นอกจากนี้แล้วจะเชิญสโมสรจากฮ่องกง ซึ่งกล่าวกันว่า เป็นทีมฟุตบอลแข็งแกร่งที่สุดสมัยนั้น เพราะฮ่องกงมีลีกอาชีพแบบอังกฤษ เกิดขึ้นแล้วนั่นเอง โดยสโมสรที่เข้ามาแข่งขันบ่อยครั้ง อาทิ ทีมซิงเตา ทีมตุงฟิง ทีมเกาลูนบัส ทีมเซาท์ไชน่า ทีมเซียงไฮ้ ฯลฯ จึงทำให้

นายกอง วิสุทธิ์ธารมณี และนายประกอบเกื้อ บุนนาค เป็นผู้ริเริ่มความคิดเอาบรรดานักเตะชื่อก้องของฟ้าเมืองไทยจากสโมสรต่าง ๆ รวมตัวฝึกซ้อม เพื่อเตรียมไว้สู้กับทีมต่างชาติเหล่านั้น โดยวิวัฒน์ มลิณฑจินดา คือหนึ่งในขุนพลนักเตะ "ทีมกรุงเทพผสม" หรือกรุงเทพ 11 และตลอดระยะเวลาของการลงสนามสามารถชัลวอสกอร์ให้ทีมได้ประมาณ 15 ประตู วิวัฒน์ มลิณฑจินดา เคยกล่าวถึงแมตช์โอลิมปิกที่เมลเบิร์นอย่างน่าฟังว่า (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

“ในสมัยนั้น มาตรฐานของนักเตะไทย ก็ยังคงเทียบไม่ได้กับทีมจากเกาะอังกฤษ หรือแม้แต่ทีมในเอเชียบางชาติ แต่พวกเราทั้ง 13 คน มีเพียงอย่างเดียวที่เหมือนกับผู้เล่นชาติอื่น ๆ ที่ได้สิทธิ์เข้าร่วมการแข่งขันในโอลิมปิกครั้งนั้น ก็คือความตั้งใจ ที่ต้องการจะเล่นให้ดีที่สุด เพื่อชื่อเสียงของประเทศชาติ ทีมชาติของเราสมัยก่อนนั้น ไม่มีโค้ชนักฟุตบอลจะเล่นกัน เองวางแผนกันเอง แม้แต่ชุดแข่งขันเราก็เตรียมไปเพียงชุดเดียว และปรากฏว่าไปตรงกับชุดสีขาวของทีมอังกฤษ พอเสียงควงจับสลากแพ้ จึงต้องใส่เสื้อสีฟ้าที่ทางฝ่ายคณะกรรมการเตรียมสำรองเอาไว้ เรียกว่าความเป็นมืออาชีพ ของเรายังไม่พร้อมเลย การที่เราแพ้อังกฤษถึง 0 - 9 นั้น ก็นับว่า สมเหตุสมผลแล้ว” (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

เมื่อกาลเวลาล่วงมาถึงรัชกาลที่ 9 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช สมภาคฟุตบอลฯ จึงแก้ไขข้อบังคับลักษณะปกครองฯ ครั้งที่ 3 (พ.ศ. 2499) ให้เหมาะสมกับสมัยนิยมและเปลี่ยนชื่อของสมาคมฯ เป็น "สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ใน พระบรมราชูปถัมภ์" (The Football Association Of Thailand Under The Royal Patronage Of His Majestic The King) หรือ อักษรย่อ F.A.T.

1. ฟุตบอลทีมชาติไทยกับกีฬาโอลิมปิก

ทีมชาติไทยได้สิทธิ์ลงเล่นรอบ 16 ทีมสุดท้าย ในการแข่งขันฟุตบอลกีฬาโอลิมปิก ครั้งที่ 16 (ค.ศ. 1956) ณ เมืองเมลเบิร์น ประเทศออสเตรเลีย ระหว่างวันที่ 22 พฤศจิกายน - 8 ธันวาคม 2499 โดยรอบสองแข่งขันแบบ F.A. CUP ทีมชาติไทย แพ้ สหราชอาณาจักร 0 - 9 อันเป็นสถิติแพ้มากที่สุดของทีมชาติไทย (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

กีฬาโอลิมปิก ครั้งที่ 16 จัดขึ้นที่เมืองเมลเบิร์น ประเทศออสเตรเลีย ระหว่างวันที่ 22 พฤศจิกายน - 8 ธันวาคม ค.ศ. 1956 (พ.ศ. 2499) โดยมีชาติเข้าร่วมแข่งขันรอบสุดท้ายทั้งหมดรวม 16 ชาติ คือ สหรัฐอเมริกา, ยูโกสลาเวีย, บัลแกเรีย, อียิปต์, ใต้หวัน, ตุรกี, โซเวียต, เยอรมันตะวันตก, เวียดนามใต้, อินโดนีเซีย, อังกฤษ, ไทย, ออสเตรเลีย (เจ้าภาพ), ญี่ปุ่น, ฮังการี และอินเดีย ...มีชาติจากเอเชียถึง 6 ทีม โดยไม่มีทีมตัวแทนจากทวีปอเมริกาใต้เพราะปัญหาเรื่องเศรษฐกิจตกต่ำและการคมนาคมที่ยากลำบาก (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

โดยทีมชาติไทยชุดโอลิมปิกเมลเบิร์นมีจำนวน 13 คน คือ เกษม ใบบำ, ฐ์ สุวณิช (ผู้รักษาประตู) - ประทีป เจริญชัย, สุรพงษ์ ชูดีมาวงศ์, โสภณ หะยาจันทร์ (กองหลัง) - ประสงค์ สุวรรณสิทธิ์, วันชัย สุวาริ (กองกลาง) - สุกิจ จิตรานุเคราะห์, บำเพ็ญ ลัทธิมนต์, สำรวย ไชยรงค์, นิศย์ ศรียาภัย, สุชาติ มุกกันท์ และ วิวัฒน์ มิลินทจินดา หัวหน้าที่ิม (กองหน้า) กอง วิสุทธารมณ เป็นผู้จัดการทีม และ บุญชู สมุทรโคจร เป็นผู้ควบคุมทีม (จิรัฎฐ์ จันทะเสน, 2560)

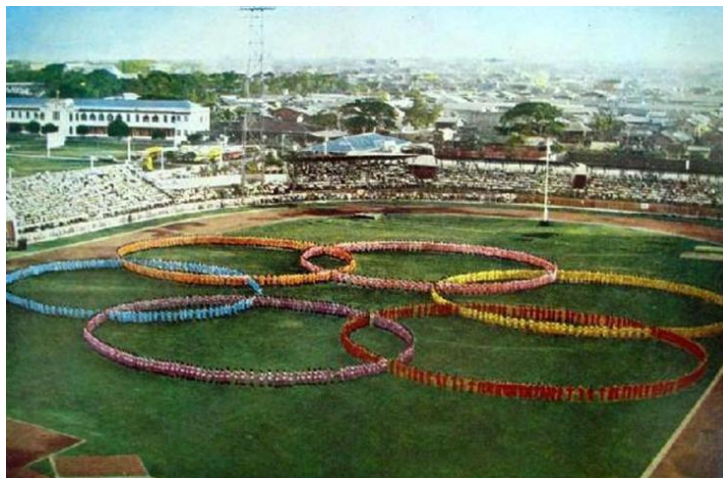
ต่อมา พ.ศ. 2505 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงพระราชทานทุนส่วนพระองค์ ในการส่งเสริมและพัฒนาการเล่นกีฬาฟุตบอลของประเทศ ทำให้ นายสำรวย ไชยรงค์ (พลตรี สำรวย ไชยรงค์) อดีตนักเตะทีมชาติไทยชุดโอลิมปิก (ค.ศ. 1968) ได้เดินทางไปศึกษาเกี่ยวกับการเตรียมทีมและการเล่นฟุตบอล ณ เมืองโคโลญจน์ ประเทศเยอรมัน ก่อนกลับมาสร้างเยาวชนให้ก้าวขึ้นสู่ทำเนียบทีมชาติไทยไม่น้อยกว่า 100 คน เมื่อหลายทศวรรษที่ผ่านมา (จิรัฎฐ์ จันทะเสน, 2560)

สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ สมักรเป็นสมาชิกของสมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชีย (Asian Football Confederation) หรือ A.F.C. ใน พ.ศ. 2500 องค์กรบริหารและรับผิดชอบการแข่งขันฟุตบอลระหว่างชาติในทวีปเอเชีย (จิรัฎฐ์ จันทะเสน, 2560)

ทีมชาติไทยประสบความสำเร็จอีกครั้ง ในรอบ 12 ปี เมื่อสามารถผ่านรอบคัดเลือก ปรีโอลิมปิก เป็นตัวแทนของทวีปเอเชียในกีฬาโอลิมปิก ครั้งที่ 19 (ค.ศ. 1968) ณ ประเทศเม็กซิโก ระหว่างวันที่ 12 - 27 ตุลาคม 2511 แม้ว่าทีมไทยจะตกรอบแรก แต่ก็นำมาซึ่งความภูมิใจของชาวไทยทั้งชาติ ที่ได้เห็นธงไตรรงค์ได้โบกสะบัดบนสนามฟุตบอลระดับโลก (จิรัฎฐ์ จันทะเสน, 2560)

2. ฟุตบอลไทยกับกีฬาแหลมทอง (South-East Asian Games: SEA Games)

การจัดแข่งขันกีฬาระดับชาติรายการแรกอย่างเป็นทางการในประเทศไทยและแข่งขันในสนามศุภชลาศัยคือกีฬาแหลมทอง (หรือ ซีเกมส์ ในปัจจุบัน) ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 12 – 17 ธันวาคม เมื่อปีพ.ศ. 2502

ภาพที่ 5-2 สนามศุภชลาศัยใช้ในการจัดการแข่งขันกีฬาแหลมทองครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 12 – 17 ธันวาคม เมื่อปีพ.ศ. 2502

ทีมชาติไทยได้เหรียญทองครั้งแรกกีฬาแหลมทอง ครั้งที่ 3 ณ ประเทศมาเลเซีย รอบชิงชนะเลิศ ณ ประเทศมาเลเซีย ในวันที่ 21 ธันวาคม 2508 ทีมชาติไทยครองเหรียญทองร่วมกับทีมชาติพม่า (2 - 2) แชมป์ระดับชาติ (ชุดใหญ่) รายการแรกของทีมไทย ในรอบ 49 ปี ของการก่อตั้งสมาคมฟุตบอลฯ อันมีผลสืบเนื่องจากการบริหารงานของ พล.ต.ท.ต่อศักดิ์ ยมนาค นายกสมาคม, มรว.แหลมฉาน หัสดิษฐ เลขาธิการ, พล.อ.ประเทียบ เทศวิศาล ผู้ฝึกสอนทีมชาติไทย และพล.ต.สำเร็จ ไชยรงค์ สภากรรมการ ที่ถือเป็น “ปูชนียบุคคลของวงการฟุตบอลเมืองไทย” (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

ทีมชาติไทยได้แชมป์ซีเกมส์ ในปี พ.ศ. 2508, 2518, 2524, 2526, 2528, 2536, 2538, 2540, 2542, 2544, 2546, 2548, 2550, 2556, 2558, 2560 รวมแล้วทีมชาติไทยได้แชมป์ทั้งหมด 16 ครั้ง จากการจัดการแข่งขันทั้งหมด 30 ครั้ง

3. ถ้วยพระราชทาน ค และ ถ้วยพระราชทาน

เมื่อสโมสรฟุตบอลในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ใน พ.ศ. 2505 สมาคมฟุตบอลฯ จึงต้องจัดการแข่งขันให้เป็นแบบดิวิชั่น (Division) ของประเทศอังกฤษ โดยแบ่งระดับมาตรฐานของทีมที่เข้าร่วมแข่งขันฟุตบอลถ้วยพระราชทานประจำปี ออกเป็น 4 ถ้วย คือเพิ่มถ้วย ค และถ้วย ง ขึ้นมา ดังนั้น ถ้วยใหญ่และถ้วยน้อย จึงถูกเรียกว่าถ้วย ก และถ้วย ข ตั้งแต่นั้นมา โดยที่รัชกาลที่ 9 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชเป็นผู้พระราชทานถ้วย ค และ ง นับว่าเป็นการช่วงชิงสัญญาของฟุตบอลไทยให้กับมาในความราชูปถัมภ์ที่แน่นแฟ้นขึ้นอีกครั้งหนึ่งของกีฬาฟุตบอลกับสถาบันพระมหากษัตริย์ที่ได้ถูกลดทอนลงไปในช่วงของการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

และและกีฬาฟุตบอลเป็นเพียงกิจกรรมนันทนาการของประชาชนที่เข้าร่วมการแข่งขันแต่ยังไม่เป็น
อาชีพแบบสากล

ภาพที่ 5-3 ถ้วยพระราชทาน ค จากรัชกาลที่ 9

ภาพที่ 5-4 ถ้วยพระราชทาน ง จากรัชกาลที่ 9

4. ถ้วยพระราชทานคิงส์คัพ (KIKG'S CUP)

ถ้วยพระราชทานคิงส์คัพ (KIKG'S CUP) เริ่มครั้งแรก เมื่อปี พ.ศ. 2511 พล.ต.ท.ต่อศักดิ์ ชมนาค นายกสมาคมฯ และสภากรรมการมีความสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ จึงลงมติให้จัดการแข่งขันฟุตบอลระดับชาติ โดยยึดหลักแนวทางสำคัญ 5 ข้อ คือ เทิดทูนพระเกียรติยศ สร้างสัมพันธภาพระหว่างประเทศ, ยกมาตรฐานการเล่นฟุตบอล เผยแพร่ความนิยมและทูลเกล้าถวายรายได้โดยเสด็จพระราชกุศล (จิรัฎฐ์ จันทะเสน, 2560)

รอบชิงชนะเลิศฟุตบอลคิงส์คัพ ครั้งที่ 1 ทีมชาติอินโดนีเซีย ชนะ ทีมชาติพม่า 1-0 คราวถ้วยคิงส์คัพไปครองเป็นชาติแรก ต่อมา ทีมชาติเกาหลีใต้ (พ.ศ. 2512, 2513, 2514, 2516, 2517, 2518) และทีมชาติมาเลเซีย (พ.ศ. 2515) จะชนะเลิศรายการนี้ตามลำดับ สำหรับทีมชาติไทยทำได้ดีที่สุด คือผ่านเข้ารอบ 4 ทีมสุดท้ายเกือบทุกสมัย มีแค่ ครั้งที่ 2 (พ.ศ. 2512) เท่านั้น เมื่อต้องปราชัยต่อทีมชาติลาว 3-4 แล้วตกรอบแรก จนมาถึงคิงส์คัพ ครั้งที่ 9 ในปี พ.ศ. 2519 (จิรัฎฐ์ จันทะเสน, 2560)

ฟุตบอลคิงส์คัพเป็นรายการที่ 5 ของวงการลูกหนังเอเชีย นับแต่ศึกฟุตบอลเอเชียนเกมส์ (พ.ศ. 2491-ปัจจุบัน) เอเชียคัพ (พ.ศ. 2499-ปัจจุบัน) เมอร์เดก้าของมาเลเซีย (พ.ศ. 2500-ปัจจุบัน) และฉลองเอกราชของเวียดนามใต้ (พ.ศ. 2501-2514) ต่อมา หลังจากปี 2514 จึงมีทัวร์นาเมนต์ต่าง ๆ เกิดขึ้นในหลายประเทศ อาทิ บีก จุง ฮี คัพ (เพชชีเค้นท์คัพ) ที่เกาหลีใต้ เปรสต้า สุกาน ที่สิงคโปร์ อินดิเพนเค้นท์คัพ ที่อินโดนีเซีย แจแปน คัพ (กิริณคัพ) ที่ญี่ปุ่น ฯลฯ จนกระทั่งสมาพันธ์ฟุตบอลแห่งเอเชีย (AFC.) ต้องกำหนดแนวนโยบายให้มีแค่รายการหลักและควบคุมมาตรฐานการแข่งขัน ทุกทัวร์นาเมนต์ให้จัด 2 ปีต่อครั้ง จึงทำให้บางรายการต้องเลิกจัดลงไป คงมีแต่ “คิงส์คัพ” ของไทยที่ยังจัดเป็นประจำทุกปีจนถึงปัจจุบันนี้ (จิรัฎฐ์ จันทะเสน, 2560)

เริ่มต้นด้วยครั้งแรกที่ทีมชาติไทยได้แชมป์ต้องย้อนกลับไปในปี พ.ศ. 2519 หรือการแข่งขันในครั้งที่ 9 ในยุคที่พลตำรวจโท ต่อศักดิ์ ชมนาค เป็นนายกสมาคมฯ และคุมทีมโดย ปีเตอร์ ชนิตเกอร์ กุนซือชาวเยอรมันซึ่งเป็นกุนซือชาวต่างชาติคนแรกที่คว้าแชมป์กับทีมชาติไทยได้สำเร็จ โดยสมัยนั้นเป็นชื่อ ทีมชาติไทย เอ โดยครองแชมป์ร่วมกับ ทีมชาติมาเลเซีย ที่เสมอกันในนัดชิงฯ 1-1 หลังจากนั้นทีมชาติไทยเว้นวรรคไปอีกหลายปี ก่อนที่แชมป์คิงส์คัพครั้งที่ 2 จะอยู่ในสยามประเทศอีกครั้งในปี พ.ศ. 2524 ซึ่งเป็นการแข่งขันในครั้งที่ 12 โดยสมัยนั้นยังใช้ชื่อทีมชาติไทย เอ เอาชนะรองแชมป์อย่าง เกาหลีใต้ 1-0 ในปี พ.ศ. 2532 หรือคิงส์คัพ ครั้งที่ 20 ทีมชาติไทย (ไทย เอ) จะกลับมาผงาดอีกครั้งด้วยการคว้าถ้วยของพ่อหลวงให้อยู่ในแผ่นดินไทยอีกครั้ง ด้วยชัยชนะเหนือ รอคเตอร์วอลโกกราด (รัสเซีย) 3-1 ถัดมาอีก 1 ปี (พ.ศ. 2533) ทีมชาติไทย ยังคงสานต่อผลงานยอดเยี่ยมเอาไว้ได้ด้วยการปาดหน้าทั้ง รัสเซีย และ เกาหลีใต้ คว้าแชมป์ได้เป็นปีที่สองติดต่อกัน ด้วย

การควบคุมโทษชนะ รอเตอร์วอล โทกราต (รัสเซีย) ครั้งที่ 23 ทีมชาติไทย จะกลับมาคว้าแชมป์ สมัยที่ 9 ได้สำเร็จ ต่อมาในปี พ.ศ. 2537 กับการแข่งขันคิงส์คัพ ครั้งที่ 25 แต่หลังจากที่ทีมชาติไทยประสบความสำเร็จอย่างเหลือเชื่อใน คิงส์คัพ ครั้งที่ 25 เราก็หายหน้าหายตาไปจากตำแหน่งแชมป์ไปหลายปี จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2543 กับการแข่งขันคิงส์คัพ ครั้งที่ 31 ทีมชาติไทยกลับมาคว้าแชมป์อีกครั้ง (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

ทีมชาติไทยได้แชมป์คิงส์คัพในปี พ.ศ. 2519, 2522-2525, 2527, 2532-2533, 2535, 2537, 2543, 2549-2550 และ 2559-2560 จากการจัดการแข่งขันทั้งหมด 47 ครั้ง ทีมชาติไทยได้แชมป์ 15 ครั้ง

ภาพที่ 5-5 ถ้วยพระราชทานคิงส์คัพ

5. ถ้วยพระราชทานควีนส์คัพ (Queen's Cup)

ถ้วยพระราชทานควีนส์คัพ (Queen's Cup) เป็นการแข่งขันฟุตบอลของทีมระดับสโมสร ประจำปีซึ่งจัดการแข่งขันขึ้นในประเทศไทย การแข่งขันฟุตบอลควีนส์คัพนั้น จัดโดยภคีสโมสร ที่อยู่ภายใต้สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยอีกทีหนึ่ง โดยมีการจัดการแข่งขันขึ้นอย่างต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2513 แต่ได้งดการแข่งขันเป็นจำนวน 5 ครั้ง ได้แก่ ในปี 2518, 2528, 2541, 2544 และ 2548 สำหรับถ้วยรางวัลของการแข่งขันนั้น ได้รับพระราชทานจากสมเด็จพระนางเจ้าฯ

พระบรมราชินีนาถ เมื่อปี 2513 ทำด้วยเงินแท้ 95% มีพระปรมาภิไธยย่อ "สก." โดยเป็นถ้วยพระราชทานที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในประเทศไทย (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

ในอดีตฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานควีนส์คัพ จะจัดขึ้นก่อนการแข่งขันฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทาน ประเภท ก. ถือเป็นทัวร์นาเมนต์เตรียมความพร้อมสำหรับทีมต่าง ๆ จนมาถึงยุค

ฟุตบอลโลกอาชีพ ก็จะใช้ช่วงเวลาปิดฤดูกาล กระทั่งในช่วงระยะหลัง ๆ การแข่งขันฟุตบอลโลก มีโปรแกรมหนาแน่นขึ้น รวมถึงทัวร์นาเมนต์ทีมชาติเข้ามาตลอดในช่วงปลายปี ที่สำคัญระยะหลัง ๆ แทบไม่มีสโมสรภาคีไหนกล้าเสนอตัวเข้ามาเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขัน ด้วยปัจจัยหลาย ๆ ด้าน โดยเฉพาะค่าใช้จ่ายในการจัดการแข่งขัน ทำให้ฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานควินส์คัพ ครั้งที่ 35 ยังคงถูกเลื่อนมาจนถึงทุกวันนี้ (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

สโมสรที่ร่วมแข่งขัน ฟุตบอลฯ ควินส์คัพ นั้น จะแตกต่างกับการแข่งขันฟุตบอลชิงถ้วยในหลายประเทศ สโมสรที่เข้าร่วมร่วมแข่งขัน จะต้องเป็นสโมสรที่เป็นสมาชิกของ ภาคสโมสร ควินส์คัพ จึงจะมีสิทธิในการแข่งขัน นอกจากสโมสรในเมืองไทยแล้ว สโมสรชิงถ้วยพระราชทาน ควินส์คัพ ยังมีการเชิญทีมจากต่างประเทศเข้ามาร่วมทำการแข่งขันอีกด้วย โดยจัดการแข่งขันขึ้นเป็นประจำทุกปี เว้นแต่ในปีที่สโมสรภาคี ที่รับหน้าเสื่อไม่พร้อม และไม่มีสโมสรไหนรับเป็นเจ้าภาพแทน ก็จะเลื่อนไปในปีถัดไป (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

ภาพที่ 5-6 ถ้วยพระราชทานควินส์คัพ

ฟุตบอลไทยภายใต้การบริหารของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยในพระบรมราชูปถัมภ์

คณะกรรมการสมาคมฟุตบอลไทย ภายใต้การนำของนายกสมาคมพลตำรวจตรี ต่อศักดิ์ ชมนาค (พ.ศ. 2504-2515) อาจารย์ ม.ร.ว. แหยมจาน หัสดิทร, เลขานุการ, พ.อ. ประเทียบ เทศวิศาล, กรรมการ และ กรรมการอื่น ๆ อีกหลายท่าน ในช่วงเวลานั้น ความสำคัญของการเป็นนักกีฬา “สมัครเล่น” ยังมีบทบาทสำคัญที่จำเป็นต้องยึดถือ อันอาจจะมีผลให้ นักกีฬาสมัครเล่นเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิก รวมทั้ง กีฬาเอเชียนเกมส์ และ กีฬาแหลมทอง อีกด้วย (จิรัฐ จันทะเสน, 2560)

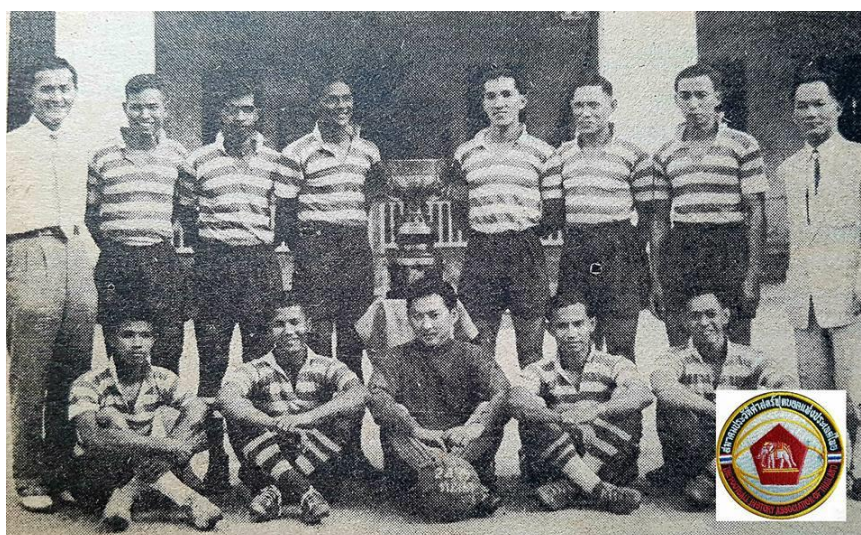
รายได้จากการดำเนินงานของสมาคมฟุตบอลมาจากค่าผ่านประตูในการแข่งขันเป็นส่วนใหญ่ เงินค่าสมาชิกจากทีมสโมสรเข้าร่วมการแข่งขัน ไม่มีเงินรางวัล นอกจาก ด้วยรางวัล และ เหรียญสำหรับนักกีฬา ต้องยอมรับกันว่า นักกีฬายากที่จะทุ่มเทให้กับการเล่นเพียงอย่างเดียว อาชีพหลักมาจากการศึกษาเล่าเรียน และการประกอบอาชีพประจำวัน จะเห็นได้ว่า นักบอลรุ่นเก่า ๆ จะมีตำแหน่งหน้าที่การงาน และทางราชการ ทหาร ตำรวจ ทั้ง ๆ ที่ ไม่มีการเสนอในรูปแบบ “ข้างเผือก” เหมือนกับในปัจจุบัน ในสมัยก่อน ยากที่จะเห็นนักบอลไทยจบชั้นระดับปริญญาตรีจากการสถาบันการศึกษา (มีผมคนเดียวที่ได้ปริญญาตรี ในจำนวนนักบอลชุดโอลิมปิก Mexico 1968) และ มือดีทีมชาติไทยไม่มากนักที่ได้รับถึงขั้นปริญญาเอกจากสถาบันการศึกษาต่างประเทศ ความแตกต่างในปัจจุบัน จะเห็นว่า มีห้างร้าน หน่วยงาน รวมทั้งสถาบันการศึกษา หน่วยงานราชการมากมาย หลายสาขา มีสิทธิเข้ามาสนับสนุนกีฬาหลายประเภท ไม่เฉพาะแต่กีฬาฟุตบอล ก็นับว่าเป็นเรื่องที่ดีให้กับอนาคตของอนุชนไทยรุ่นใหม่ นับว่าเป็นอาชีพประเภทหนึ่งในการดำรงชีพและอนาคต ไม่ต้องวิตกว่า จะขาด “สถานะของนักกีฬา” เหมือนแต่ก่อน จะเห็นนักบอลไทยหลายคนสามารถสร้างเนื้อสร้างตนได้เป็นอย่างดี (ยงยุทธ สังขโกวิท, สัมภาษณ์, 29 กรกฎาคม 2561)

สโมสรฟุตบอลในประเทศไทยต้องให้เครดิตกับสโมสรธนาคารกรุงเทพ ภายใต้การนำของท่านรองกรรมการผู้จัดการใหญ่ คุณบุญชู โรจนเสถียร และคุณชัยรัตน์ คำณวน ที่ได้ริเริ่มตั้งแต่สร้างสนามฟุตบอลที่สโมสรธนาคาร ซอยอุดมสุข บางนา สร้างทีมฟุตบอลจากนักบอลทีมรวมธนาคารและสโมสร “มุสลิม” เทศบาลนครกรุงเทพ และอีกหลายคนจากสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ด้วยการเสนอให้งานประจำที่ธนาคาร และปล่อยให้ไปฝึกซ้อมในตอนเย็น นับว่าเป็นตัวอย่าง แบบฉบับให้อีกหลายสโมสรพยายามเรียนแบบ แม้ว่าทีมสโมสรธนาคารกรุงเทพจะไม่สามารถรองรับความเป็นเลิศตลอดระยะเวลาก็ตาม แต่ก็นับว่า เป็นการปูรากฐานให้กับความก้าวหน้าวงการฟุตบอลไทยก็ว่าได้ นักฟุตบอลสังกัดสโมสรธนาคารกรุงเทพ จำนวน 11 คน ได้รับคัดเลือกร่วมทีมไปแข่งขันกีฬาโอลิมปิก Mexico City 1968 นับเป็นสถิติหนึ่งของวงการฟุตบอลไทย ในปัจจุบัน มี

สนามฟุตบอลมาตรฐานตามที่ FIFA กำหนดหลายแห่ง รวมทั้งต่างจังหวัด นอกไปจาก กทม. ก็ นับว่าเป็นเรื่องดี รวมทั้งแฟนคลับของแต่ละทีม สนับสนุน มีทางหารายได้เข้ามาสนับสนุนทีมของตน (ขงยุทธ สังขโกวิท, สัมภาษณ์, 29 กรกฎาคม 2561)

ภาพที่ 5-7 สโมสรอัสสัมชัญ ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2492 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาพที่ 5-8 สโมสรรวมมิตร (สมาคมไทรลักษณ์แห่งประเทศไทย) ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2499 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาพที่ 5-9 สโมสรทหารอากาศ ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2500 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

โล่ของสมาคมฟุตบอลฯ เมื่อ "ยุครุ่งเรืองของฟุตบอลเมืองไทย" ที่มี พล.ต.ท. ต่อศักดิ์ ยมนาค เป็นนายก เพื่อมอบให้ทีมชาติที่เข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลเยาวชนแห่งเอเชีย ค.ศ. 1962 ที่กรุงเทพฯ เพราะมีข้อความภาษาอังกฤษว่า "With Complimentd Of The Football Association Of Thailand" ในปีนั้น (พ.ศ. 2505) (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

ภาพที่ 5-10 โล่ของสมาคมฟุตบอลฯ มอบให้ทีมชาติที่เข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลเยาวชนแห่งเอเชีย ค.ศ. 1962 ที่กรุงเทพฯ

ในระหว่างวันที่ 8 พฤษภาคม - 22 มิถุนายน 2508 สมาคมฯ จึง ได้ส่งเจ้าหน้าที่และนักฟุตบอลทีมชาติไทย จำนวน 20 คน เดินทางไปฝึกอบรมและลงแข่งขันหา ประสบการณ์ ณ ประเทศ

เยอรมัน นอร์เวย์ เดนมาร์ก และอิสราเอล ทีมชาติไทยประสบความสำเร็จอีกครั้งในรอบ 12 ปี เมื่อสามารถผ่านรอบคัดเลือก ปรี-โอลิมปิก เป็นตัวแทนของทวีปเอเชียในกีฬาโอลิมปิก ครั้งที่ 19 (ค.ศ. 1968) ณ ประเทศเม็กซิโก ระหว่างวันที่ 12 - 27 ตุลาคม 2511 แม้ว่าทีมไทยจะตกรอบแรก แต่ก็นำมาซึ่งความภูมิใจของชาวไทยทั้งชาติ ที่ได้เห็นธงไตรรงค์ได้โบกสะบัดบนสนามฟุตบอลระดับโลก (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

ภาพที่ 5-11 นักกีฬาโอลิมปิกไทยเดินทางไปถึง Mexico City โดยสายการบิน Mexicana Airline เข้าร่วมการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกครั้งที่ 19 Mexico 1968

เมื่อสโมสรฟุตบอลในประเทศไทยมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ ใน พ.ศ. 2505 สมาคมฟุตบอลฯ จึงต้องจัดการแข่งขันให้เป็นแบบดิวิชั่น (DIVISION) ของประเทศอังกฤษ โดยแบ่งระดับมาตรฐานของทีมที่เข้าร่วมแข่งขันฟุตบอลด้วยพระราชทานประจำปี ออกเป็น 4 ถ้วย คือเพิ่มถ้วย ค และถ้วย ง ขึ้นมา ดังนั้น ถ้วยใหญ่และถ้วยน้อย จึงถูกเรียกว่าถ้วย ก และถ้วย ข ตั้งแต่นั้นมา (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้มีดำริ ที่จะต้องการพัฒนาการแข่งขันฟุตบอลสโมสร ในขณะนั้น จากเดิมที่มีเพียง ฟุตบอลถ้วยใหญ่ และ ฟุตบอลถ้วยน้อย ให้เป็นระบบดิวิชั่น เหมือนประเทศอังกฤษ โดย พล.ต.ท.ต่อศักดิ์ ชมนาค นายกสมาคมฯ ในขณะนั้น ได้ทำหนังสือถึง สำนักพระราชเลขาธิการ ขอพระราชทานถ้วยรางวัลสำหรับสโมสรที่

ชนะเลิศการแข่งขันเพิ่มเติม พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานถ้วยรางวัล ก็คือ ถ้วยพระราชทานประเภท ค. และ ถ้วยพระราชทานประเภท ง. ทำให้การแข่งขันฟุตบอลระดับสโมสรของไทยในขณะนั้น เพิ่มเป็น 4 ระดับชั้น และเกิดการเปลี่ยนชื่อ การแข่งขันฟุตบอลถ้วยใหญ่เป็น ฟุตบอลถ้วยพระราชทานประเภท ก. และ ถ้วยน้อยเป็น ฟุตบอลถ้วยพระราชทานประเภท ข. โดยได้มีการเริ่มต้นการแข่งขัน ในการแข่งขันประจำปี 2505 (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ภายใต้การบริหารของ พล.ต.ต.ต่อศักดิ์ ชมนาค นายกสมาคมฯ ได้มีนโยบายจะพัฒนามาตรฐานเทคนิคการเล่นของนักเตะทีมชาติไทยให้ทัดเทียมชาติเอเชีย จึงขอความร่วมมือไปยังสมาคมฟุตบอลแห่งสหพันธ์รัฐเยอรมัน เพื่อนำทีมไปเก็บตัวฝึกซ้อม ณ สปอร์ตชูล์ (Sportscyle) เมืองดุยส์บวร์ก (Duisburg) ในแคว้นนอร์ทไรน์-เวสต์ฟาเลีย (North Rhine Westphalia) แลบลุ่มแม่น้ำไรน์ สถาบันด้านการกีฬาที่มีชื่อเสียง (ก่อตั้ง ค.ศ. 1928) (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

หนังสือสถิติของสมาพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (FIFA) ยังได้ลงบทความเกี่ยวกับการเดินทางครั้งนี้เช่นกัน ก่อนขึ้นเครื่องบินสู่ทวีปยุโรป เมื่อวันที่ 8 พฤษภาคม 2508 พ.อ.ประเทียบ เทศวิศาล ผู้จัดการทีมกล่าวว่า (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

“พวกเราจะนึกถึงชื่อเสียงของประเทศชาติ เป็นอันดับแรก เรื่องแพ้ในสนามแต่ชนะใจคนดู ยังดีกว่าชนะในสนามแต่แพ้ใจคนดู”

การฝึกซ้อมใช้เวลาประมาณ 3 สัปดาห์ โดยมีโปรแกรมการแข่งขันตามเมืองต่าง ๆ ของเยอรมัน ในช่วงแรกเก็บตัวอยู่ที่เมืองดุยส์บวร์ก ต่อมาไปพักที่บาร์ซิงเฮร์เช่นใกล้เมืองฮันโนเวอร์ (Hannover) ผู้ควบคุมทีมและดำเนินการฝึกสอน คือ มร. ไฮน์ มุลค์ ชาวเยอรมัน ในขณะที่เมืองไทย มรว.แหลมฉาน หัสดิศนทร ได้ลาออกจากตำแหน่งเลขาธิการ เนื่องจากต้องการแสดงความรับผิดชอบต่อความผิดพลาด เรื่องการประสานงานกับสมาคมฟุตบอลของสวิตเซอร์แลนด์ และเดนมาร์ก ทำให้นักเตะธงไตรรงค์ต้องฝึกซ้อมในเยอรมันเพียงประเทศเดียว นานเกือบ 2 เดือน (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

นักฟุตบอลทีมชาติไทยชุดดังกล่าว จำนวน 18 คน คือ อัศวิน ชงอินเนตร, เล็ก อมฤตานนท์, พิชัย สาลักษณ์, เฉลิม โยนส์, สุพจน์ พานิช, ยงยุทธ สังขโกวิท, อนันต์ คงเจริญ, ไพศาล บุญพิสิริ, ณรงค์ สังขสุวรรณ, สมพล ฆารไสว, อนุรัฐ ณ นคร, ประเดิม ม่วงเกษม, อัยฎาญ์ ปาณิกบุตร, ทวีพงษ์ เสนีย์วงศ์ ณ อยุธยา, ชรรยง ณ หนองคาย, ชรรยง นิลภริมย์, วิจิต แย้มบุญเรือง และชลอ สัตยาลักษณ์ โดย พ.อ.ประเทียบ เทศวิศาล เป็นผู้จัดการทีม และนายพิสิษฐ์ งามพานิช เป็นผู้ช่วยผู้จัดการทีม (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

ภาพที่ 5-12 นักฟุตบอลทีมชาติไทย ภายใต้การนำของ ท่านพลเอกประเทียบ เทศวิศาล และ
 อ. พิสิทธิ์ งามพานิช ด้วยการช่วยเหลือจากสมาพันธ์ฟุตบอลเยอรมนีตะวันตก ไป
 ฝึกซ้อมและตระเวณแข่งขัน เป็นเวลารวม 45 วัน (8 พ.ค. ถึง 20 มิ.ย. พ.ศ. 2508) ภาพนี้
 ที่หน้าตึก ที่พักที่ Duisburg Sportchule มีชุดวอร์มอยู่ชุดเดียว

MEXICO Olympic 1968 (พร้อมกับเงิน US\$75 plus เงินเบี้ยเลี้ยงระหว่างการแข่งขัน
 วันละ 2 เหรียญ) "นายพันลูกหนัง" (ยศขณะนั้น) "พลเอก ประเทียบ เทศวิศาล" ผู้สร้าง
 ประวัติศาสตร์เป็นโค้ชชุดเยาวชนชนะเลิศแห่งเอเชีย (2505) ชุดใหญ่ชนะเลิศกีฬาแหลมทอง (2508)
 เป็นครั้งแรก และเข้ารอบ 16 ทีมสุดท้ายฟุตบอลโอลิมปิก 1968 ในสมัยนั้นความสำเร็จของทีม
 ฟุตบอลชาติไทยมาจาก "การต่อเนื่องนับจากปี 2505 ถึงปี 2511" นับว่าเป็นเวลานานพอควร แต่ใน

ชุดปัจจุบัน มีความสำเร็จในรอบปี นับตั้งแต่ ซีเกมส์ที่พม่า (เหรียญทอง) อันดับสี่ เอเชียนเกมส์ และ
แชมป์ AFF Suzuki 2014 นับว่าเป็นความสำเร็จอย่างดียิ่ง (จิรัฏฐ์ จันทะเสน, 2560)

ภาพที่ 5-13 สโมสรธนาคารกรุงเทพ ชนะเลิศถ้วยใหญ่ (ก) และถ้วยน้อย (ข) ในรัชกาลที่ 6
ประจำปี 2509 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาพที่ 5-14 สโมสรธนาคารกรุงเทพ ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2510
ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

นักเตะเอเชียคนแรก ในลีกอาชีพคบุกเบิกของเมืองลุงแซม ก่อนพัฒนาเป็น USA Major League Soccer ในปัจจุบัน คือ "ขงยุทธ สังขโกวิท" นักฟุตบอลทีมชาติไทยชุดโอลิมปิก เม็กซิโก ค.ศ. 1968

ภาพที่ 5-15 ขงยุทธ สังขโกวิท ปี 1972-1973 และ 1973-1974 บอลลีกเล่นให้ กรีก-อเมริกัน ส่วน summer league 1972 เล่นให้ SF Buccaneer ต่อมาปี 1973 และ 1974 เล่นให้ Oakland RAM ในปี 1973 ลงเล่นในทีม nor -cal Allstar พบกับ Maccabee จากอิสราเอล และชิงเตาจาก ฮังการี

ชุดแข่งขันของนักกีฬาฟุตบอลทีมชาติไทยในยุคที่สองนี้มีการใช้ธงไตรรงค์สามสีแทนตราพระมหาพิชัยมงกุฎที่ได้รับการพระราชทานจากรัชกาลที่ 6 เรื่อยมาหลังจากมีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ภาพที่ 5-16 ชุดแข่งขันทีมชาติไทย ยุคหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง

ภาพที่ 5-17 ชุดแข่งขันทีมชาติไทย ยุคหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

การเปลี่ยนแปลงสัญลักษณ์ประจำชาติที่เปลี่ยนจากตราพระมหาพิชัยมงกุฏ เป็นธงไตรรงค์สามสี ในช่วงแรกใช้ตราธงไตรรงค์แนวตั้ง และได้มีการเปลี่ยนเป็นแนวนอนตามการใช้ธงชาติซึ่งเป็นยุคที่สองของการใช้สัญลักษณ์แทนชาติ “สยาม” เป็น “ไทย”

การบริหารงานของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครองก็ได้มีการเริ่มกลับมาจัดการแข่งขันซึ่งด้วยพระราชทานหลัง พ.ศ. 2499 เป็นสมัยการ

บริหารงานสมาคมของพลตรี เจริญ นิมิบุตร พ.ศ. 2498- พ.ศ.2499 พลตรีจำเป็น จารุเสถียร พ.ศ.2503 และพลตำรวจตรี ต่อศักดิ์ ชมนาค พ.ศ. 2504- พ.ศ.2516 อันเป็นช่วงที่ประเทศไทยได้มีการปกครองในลักษณะของทหารที่เข้ามาครอบครองการบริหารราชการแผ่นดินและมีบทบาทในการพัฒนาประเทศทั้งทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ซึ่งในช่วงนั้นรัฐบาลต้องต่อสู้กับภัยคุกคามภายนอก คือ ภัยคอมมิวนิสต์ ทำให้รัฐบาลต้องสร้างความสามัคคีให้กับคนภายในชาติได้ร่วมใจเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การใช้กีฬาฟุตบอล ก็เป็นส่วนหนึ่งในการดึงดูดรวมผู้คนให้สนใจกีฬาฟุตบอล และมีกระแสตอบรับเป็นอย่างดีเนื่องจากการได้ไปแข่งขันกีฬาโอลิมปิกของฟุตบอลไทยในปี พ.ศ. 2499 ที่เมลเบิร์นออสเตรเลีย ยุครุ่งเรืองของฟุตบอลไทยก็เริ่มกลับมาสู่ประเทศไทยอีกครั้ง โดยเฉพาะในยุคของการบริหารสมาคมฟุตบอลของพลตำรวจตรี ต่อศักดิ์ ชมนาค

“...ท่านต่อศักดิ์ ชมนาค ไปโอลิมปิก ภาพรอยต่อก่อนต่อศักดิ์ขึ้น ประเทศมันเจริญขึ้น คณะราษฎร เกิดจากทหารและพลเรือน แต่เนื้อแท้ เกิดจากกองทัพเข้ามาคุมตั้งแต่เดิม ปลดพระยามโน พระยาพหล ต่อมาก็เป็นพลเอก ผิน ชุณหะวัณ จอมพล ป เป็นผู้รับช่วง จนถูก สฤษดิ์ รุ่่น้องยึดอำนาจ อเมริกาเข้ามาช่วย สิ่งต่าง ๆ ก็ตื่นตัวไปด้วย ฟุตบอลเล่นง่าย อยู่ในใจของเด็ก ถึงแม้จะต่างคนต่างเล่น...” (อัยฎางค์ ปาณิกบุตร, สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2561)

“...กองทัพเข้ามาคุมตั้งแต่ต้น ตอนคณะราษฎร ตลกดมาก็มีแต่ทหาร พหล ป. ทหารหนุ่ม สฤษดิ์ ยึดอำนาจ ประกาศ ความตื่นตัวของประเทศ สิ่งต่าง ๆ ก็ตื่นตัวไปด้วย กีฬาฟุตบอลได้รับความนิยมาอย่างต่อเนื่อง ต่างจังหวัดก็เล่นของตัวเองไป ในกรุงก็เล่น บวมของตัวเองไป ทีมทหารอากาศก็เป็นเจ้าของกีฬาฟุตบอล จอมพลฟื้น พลอากาศเอกเฉลิมเกียรติ วัฒนางกูร อยู่ในทีมของผู้มีอำนาจ จอมพล ฟื้น ก่อนมีด้วยพระราชทานด้วย ก และ ข เป็นด้วยของกษัตริย์ เพื่อให้สมาคมฟุตบอล ชิงแชมป์กัน ได้แชมป์ หลายปีซ้อน 96-2004 ไม่มีใครสู้ได้ ทีมชายสด ทีมคนจีนหยี่ฝ่อ ทหารบก ตำรวจก็ไม่แข็ง ถ้วยใหญ่ก็มีแข่งขันไม่กีทีม ถึงแม้จะมีทีมคนจีนหยี่ฝ่อ ทีมชายสด ทหารบก ตำรวจก็สู้ไม่ได้ จน 2499 – 2500 ต้น มีทีมฟุตบอลของพลเรือนที่สู้กับทีมทหารอากาศได้ ทีมมุสลิม พระเอกอคุลย์ คูลยรัตน์ ก็เคยเล่น คุณบุญชู สมุทรโคจร เป็นบุคคลสำคัญในคณะกรรมการฟุตบอล 1956 ทีมไทย ก็ส่งฟุตบอลไปเล่นในเอเชีย สมัยก่อนไม่มีคัดเลือก ใครสมัครก็ไป ช่วงนั้นคุณต่อศักดิ์ก็อยู่...” (อัยฎางค์ ปาณิกบุตร, สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2561)

ในยุคสองนี้กองทัพเข้ามามีบทบาทในการบริหารงานของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยก็ด้วยเนื่องจากการเข้ามาควบคุมการบริหารราชการ โดยการสนับสนุนให้มีการสร้างสนามศุภชลาศัยเป็นสนามกีฬาแห่งชาติเพื่อใช้แข่งขันกีฬากับนานาชาติ รวมทั้งได้ให้สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยมาตั้งที่ทำการที่ได้ถูกสนามศุภชลาศัยเป็นเวลานาน

“...น่าจะดูว่าอิทธิพลของสมาคมมากพอที่จะทำอะไรได้ทุกอย่างใช่หรือไม่ คนสนับสนุนทำไมต้องเอาคนใหญ่โต มากุม ผู้เกี่ยวข้อง ถ้าสังเกตดี ๆ ส่วนมากข้าราชการมากกว่าเอกชน พลตำรวจตรี โท จนนครบาล มีบาร์มีสูง (เฮียต่อ) คุณเล่นฟุตบอลอย่างดี การไปกินอาหารในภัตตาคาร ไปมาเล่นในช่วงก็มี เลขาสมาคม หม่อมราชวงศ์แหลมฉาน คู่หูการทำงาน นายกกับเลขาเรืออากาศเอกหมอบประกอบ บุรพรัตน์ มาดูแลสมาคม ตอนหลังก็เป็นนายพล เป็นนักฟุตบอลจุฬาคณะเสนาธิการ จินวลา รองผู้อำนวยการยาสูบ คุณชัยรัตน์ คำนูน ธนาคารกรุงเทพ 2504 ชิงแชมป์จากทหารอากาศได้ ทีแรกทีมธรรมศาสตร์จะมาอยู่ที่ทีมตำรวจ เล่นด้วยน้อย ออกขึ้นด้วยใหญ่ ก็ตำรวจรับนักฟุตบอลเข้าราชการเพื่อเป็นพลตำรวจรับเงินเดือน 450 แต่ไม่ต้องทำงาน ถ้าป.ตรี 750 ได้เกรดผสมเลยไม่สำเร็จ 2510 ทหารอากาศน่าจะเป็นตัวอย่างการผลิตนักฟุตบอลได้ดี 2501-2505 น่าจะเป็นตัวอย่างได้ดี ต้องคิดทีมชาติ เป็นแชมป์ 2507-2508 ธนาคารเริ่มมีชื่อมากกว่าทหารอากาศ มันต้องมีเรื่อง สกเมือง มีอิทธิพล...” (อัญญาณ์ ปาณิกบุตร, สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2561)

การบริหารงานของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯมักจะเชิญผู้มียศ ตำแหน่งทางทหาร ตำรวจ เข้ามาเป็นผู้บริหารสมาคมเนื่องจากมีบาร์มีที่สามารถหาเงินงบประมาณเข้ามาจัดการแข่งขัน อีกทั้งยังแสดงถึงความมีบาร์มีของข้าราชการทางทหาร ตำรวจที่สามารถมีตำแหน่งขึ้นมาเชิดหน้าชูตาในสังคมเมื่อเปรียบเทียบกับสมัยก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง การสร้างบาร์มีในลักษณะดังกล่าวจะกระทำแต่ในหมู่ของชนชั้นสูง บรรดาเชื้อพระวงศ์ที่จะสามารถมีตำแหน่งการบริหารในสมาคมกีฬาต่าง ๆ

“...กลุ่มนายทหารระดับนำกลายเป็นชนชั้นปกครอง มีการแต่งกายและพิธีกรรมเฉพาะกลุ่ม อ้างถึงความบริสุทธิ์และสิทธิพิเศษ จอมพลเข้าดำรงตำแหน่งบริหารของรัฐวิสาหกิจ ตำแหน่งเกียรติยศด้านกีฬาและองค์กรสังคมต่าง ๆ ขณะเดียวกันก็เชิดชูวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ให้กับระบบกินเมืองดั้งเดิมที่ให้อภิสิทธิ์ขุนนางใหญ่หาประโยชน์จากตำแหน่งเพื่อส่วนตัว...” (คริส เบเกอร์ และ ผาสุก พงษ์ไพจิตร, 2557, หน้า 259-260)

“...การเปลี่ยนผ่านช่วง อนุ มาสู่ ชลอ เกิดเทศ ยุคนั้นเป็นยุคของใครของมัน เช่นตอนนั้น ปลัดมหาดไทย ก็เป็นกีฬาแบด มวยทหารบก ก็คือผู้มีบาร์มี เซตอัฟจากของไทยเราเองในการเลือกตั้ง ทุกวันนี้ก็มีอยู่ วิจิตร เกตุแก้วเป็นเลขา ชะลอ เกิดเทศ พอเกิดเรื่อง วิจิตรก็ขึ้นแทน เลขาเป็นรววิชัย เซตชุมกำลังมาเลือกตั้ง วิจิตรมาจากสายผู้ตัดสิน กรมพลศึกษา ตาม โรงเรียนต่าง ๆ ให้มาสมัครสมาชิกสมาคม ปี ๆ หนึ่งจะจัดบสนับสนุนไปให้ชื่ออุปกรณ์ พอถึงเวลาเลือกตั้งก็มานะ ถ้ามาได้ก็ให้ใบมอบอำนาจมา ใครจะมาหน้าใหม่ก็ตาม ก็เพื่อยุติ คนที่จะสู้ก็มีแต่แพ้ว ชัยศักดิ์ศิริวัฒน์ พอหยั่งเสียงแพ้ว ก็อยู่ในวังวน และที่เข้ามาคืออย่าหวังว่าจะพัฒนา ปัจจุบันนี้ทำมากที่สุด ที่

เป็นเป็นจับต้องได้มากที่สุด สมัยก่อนเป็นสมบัติผลัดกันชม...” (กษิติ กมลนาวิน, สัมภาษณ์, 25 กรกฎาคม 2561)

การแข่งขันรายการสมัครเล่นในประเทศไทย

ในยุคแรกเริ่มมีการแข่งขัน 2 ระดับ ที่ถูกเรียกว่า ถ้วยใหญ่ และ ถ้วยน้อย เป็นการแบ่งระดับการแข่งขัน จนในปี พ.ศ. 2505 ในหลวง ร.9 ได้พระราชทานถ้วยรางวัลเพิ่มอีก 2 ใบ ทำให้มีการปรับระดับชั้นการแข่งขันเป็น 4 ระดับ ประกอบไปด้วย ถ้วย ก. ถ้วย ข. ถ้วย ค. และ ถ้วย ง. ทุกทีมที่จะเข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทาน ต้องเริ่มจาก ถ้วย ง.

กระทั่งในปี พ.ศ. 2539 ได้เกิดการแข่งขันฟุตบอลระบบลีกอาชีพ (ไทยลีก) ทำให้การแข่งขันฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทาน ประเภท ก. ถูกปรับมาแข่งในรูปแบบแข่งขันเดี่ยว ที่จะนำเอาทีมแชมป์ไทยลีกมาพบกับทีมแชมป์ไทยเอฟเอคัพ ที่แข่งขันแบบนัดเดียวรู้ผล เหมือนกับฟุตบอลคอมมูนิตี ชิลด์ ประเทศอังกฤษ

ส่วนประเภท ข. ค. และ ง. ก็ยังถูกจัดการแข่งขันตามปกติ โดยเป็นการแข่งขันของทีมระดับสมัครเล่น จากนั้นในปี พ.ศ. 2550 การแข่งขันฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทาน ข. ค. และ ง. เป็นการแข่งขันของทีมสมัครเล่นอย่างเต็มตัว

ในยุคที่เริ่มมีนายทุนจากภาคเอกชนเข้ามาร่วมเป็นเจ้าของจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลร่วมกับสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ได้เป็นการจุดประกายการสร้างทีมฟุตบอลขององค์กรภาครัฐและภาคเอกชน โดยเฉพาะธนาคาร รัฐวิสาหกิจ และทีมของจังหวัดต่าง ๆ เข้าร่วมการแข่งขันในรายการที่จัดขึ้นทั่วประเทศ โดยมีตัวอย่างดังนี้

ไต้ก๊กเป็นจุดสำคัญที่มีภาคเอกชนเริ่มเข้ามาสนับสนุนการจัดการแข่งขันฟุตบอลในระดับประเทศที่มีครั้งแรก ในปี พ.ศ. 2525 โดยบริษัทไทยน้ำทิพย์ จำกัด ได้จัดการแข่งขันแบบมีรอบคัดเลือกจาก 4 ภาค ภาคเหนือ ภาคอีสาน ภาคใต้ และกทม. ทีมที่ชนะเลิศของแต่ละภาคจะได้เข้ามาเล่นในรอบชิงชนะเลิศที่สนามศุภชลาศัย ทำให้ฟุตบอลได้รับความสนใจและสร้างความตื่นตัวให้กับทีมฟุตบอลในต่างจังหวัด

ยามาฮ่าไทยแลนด์คัพ ถือเป็นอีกหนึ่งจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของวงการฟุตบอลไทย เมื่อการแข่งขันถูกกระจายออกไปจัดการแข่งขันตามภูมิภาคต่าง ๆ ไม่ได้กระจุกอยู่ในเขตเมืองหลวงเหมือนก่อนที่สำคัญการแข่งขันในรอบสุดท้ายมีการถ่ายทอดสดไปสู่สายตาแฟนบอลทั่วทั้งประเทศ จนทำให้เกิดเป็นกระแสนิยมของผู้คนในจังหวัดให้ตื่นตัวกับฟุตบอลบ้านเกิดตัวเอง ไม่เพียงเท่านั้นยังรวมไปถึงด้านเศรษฐกิจ และสังคม ในจังหวัดนั้น ๆ อีกด้วย จนเรียกได้ว่าเป็นช่วงเวลาของ “ท้องถิ่นนิยม” อย่างแท้จริง

จุดเริ่มต้นของฟุตบอลรายการนี้ก็มาจากการจับมือกันของ 2 สื่อยักษ์ใหญ่ของประเทศอย่าง โทรทัศน์ช่อง 7 สี และ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ สื่อที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากของคนต่างจังหวัด ที่ให้การสนับสนุนทัวร์นาเมนต์ดังกล่าวให้เกิดขึ้นก่อนที่ในเวลาต่อมาจะได้ ยามาฮา จะเข้ามาเป็นผู้สนับสนุนหลัก พร้อมกับเปลี่ยนชื่อเป็น “ยามาฮาไทยแลนด์คัพ” แต่ทั้งสองสื่อยักษ์ก็ยังสนับสนุนพร้อมกับ โปรโมทฟุตบอลรายการนี้อย่างเต็มที่

ความคึกคักของการแข่งขันก็เริ่มต้นตั้งแต่รอบภูมิภาค ที่มีแฟนบอลให้ความสนใจเข้าชมเกมจำนวนมาก ยิ่งหากเป็นทีมเจ้าภาพลงแข่งขันคนดูล้นสนามตลอด หากไม่ออกยืนเกาะรั้วดูก็ต้องมาก่อนตะเป็นชั่วโมง ยิ่งเป็นการแข่งขันในรอบสุดท้ายที่วิญญูความเร้าใจเพิ่มไปอีก หลายทีมที่ผ่านมาเล่นในรอบสุดท้ายก็มีแฟนบอลติดตามมาเชียร์ถึงเมืองกรุง อย่างที่ จังหวัดสตูล เคยสร้างปรากฏการณ์เอาไว้ในการแข่งขันครั้งที่ 4 (พ.ศ. 2531) แม้ว่าจะได้เพียงแค่รองแชมป์ แต่เกมนัดชิงชนะเลิศ มีแฟนบอลชาวสตูลเดินทางมาจากบ้านเกิดมากกว่า 2 พันคน หรือจะเป็นนัดชิงชนะเลิศที่โยกมาจัดที่สนามสมโภชเชียงใหม่ 700 ปี ระหว่าง จังหวัดเชียงใหม่ กับ จังหวัดนครสวรรค์ มีแฟนบอลเข้ามาจนเต็มความจุของสนาม

หลังจากเป็นทัวร์นาเมนต์อันดับหนึ่งทีครองใจแฟนบอลไทยมานานมากกว่า 10 ปี กระแสนิยมก็เริ่มลดลง ด้วยปัจจัยหลาย ๆ ด้าน ทั้งจำนวนทีมที่เพิ่มขึ้นจากเดิม และการถอนตัวจากช่อง 7 สีที่สนับสนุนเรื่องการถ่ายทอดสด รวมไปถึงในช่วงเวลานั้นมีฟุตบอลรายการต่าง ๆ เกิดขึ้นมากมาย ทำให้ “ยามาฮาไทยแลนด์คัพ” ปิดตัวลงไปในที่สุด โดยการแข่งขันปีสุดท้ายก็คือ ครั้งที่ 15 (พ.ศ. 2542)

โปรวินเชียลลีกในช่วงที่ฟุตบอล “ยามาฮาไทยแลนด์คัพ” ปิดตัวลงไปในั้น ก็เป็นช่วงเวลาเดียวกันกับการก่อตั้งฟุตบอล โปรวินเชียลลีกขึ้นมา ที่ยังคงเป็นทีมตัวแทนจังหวัดต่าง ๆ ที่ทำการคัดเลือกเอาหัวกะทิเข้ามาแข่งขันในรอบสุดท้าย โดยใช้ระบบลีกในการจัดการแข่งขัน เป็นรายการฟุตบอลนำร่องของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ที่ได้รับการเห็นชอบจากรัฐบาลในเวลานั้น ที่ช่วยสนับสนุนเรื่องงบประมาณในการจัดการแข่งขัน ที่เหมือนเป็นการทดลองระบบการแข่งขันฟุตบอลลีกอาชีพไปในตัว ทำให้การแข่งขันในแต่ละปี มีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอด ทั้งรูปแบบการแข่งขันและจำนวนทีม

ในปี พ.ศ. 2546 (ครั้งที่ 4) การกีฬาแห่งประเทศไทยยื่นมือเข้ามารับหน้าที่ดูแลต่อ พร้อมกับมอบหมายให้แต่ละจังหวัดทำการตั้งชื่อทีมให้มีความทันสมัย ถือเป็นอีกหนึ่งลีลันของฟุตบอลรายการนี้ ที่ทุกทีมจะมีชื่อต่อท้าย เช่น เชียงใหม่ คาร์ลิเบอร์ ศรีสะเกษ สติลรีอค นครปฐม ฮันเตอร์ อูธรธานี ใจแอนท์และ สงขลา เลเกอร์ส รวมไปถึงให้แต่ละทีมตั้งโลโก้ของทีมขึ้นมาด้วย

นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มดิวิชั่นของการแข่งขันขึ้นมาในปี พ.ศ. 2547 ให้เหมือนกับฟุตบอลลีกในต่างประเทศ ด้วยการตั้งฟุตบอล โปร์ลีก 2 ขึ้นมา เพื่อกำหนดทีมเลื่อนชั้นตกชั้น โปร์วินเซียลลีก อาจจะดูไม่คลึกคักเหมือนกับ “ยามาฮ่าไทยแลนด์คัพ” เนื่องจากไม่ค่อยมีนักเตะที่เป็นแม่เหล็กดึงดูดแฟนบอล ส่วนหนึ่งก็เพราะถูกทีมจากไทยลีก มาดึงตัวไปเกือบหมด กระทั่งในปี พ.ศ. 2549 ชลบุรี และ สุพรรณบุรี ถูกโยกไปเล่นในฟุตบอลไทยลีก ถือเป็นสองทีมนำร่อง ที่เริ่มมีการรวมลีกระหว่าง ไทยลีก และ โปร์วินเซียนลีก

ปี พ.ศ. 2551 เป็นฤดูกาลสุดท้ายที่มีการแข่งขัน โปร์วินเซียนลีก เมื่อสมาคมฟุตบอลฯ ได้ปรับโครงสร้างการแข่งขันฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศ ด้วยการรวมฟุตบอล โปร์วินเซียนลีก รวมกับฟุตบอลลีกอาชีพของสมาคม พร้อมกับตั้งฟุตบอลลีกภูมิภาค (ลีกระดับ 3) ขึ้นมา โดยเปิดรับทีมตัวแทนจังหวัดต่าง ๆ เข้ามาร่วมการแข่งขัน ถือเป็นปีที่มีการก่อตั้งทีมเกิดขึ้นมากมาย และเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของวงการฟุตบอลไทย

ก่อนที่ฟุตบอลไทยลีก จะเริ่มต้นขึ้นอย่างเป็นทางการเมื่อปี พ.ศ. 2539 สมาคมฟุตบอลฯ ได้มีการทดลองจัดการแข่งขันฟุตบอลลีกมาแล้วหลายครั้ง แต่ก็ไม่ค่อยประสบความสำเร็จ เห็นจะมีก็แต่ ไทยแลนด์ เซมิ โปร์ลีก ที่ดูเป็นรูปเป็นร่างมากที่สุด

ไทยแลนด์ เซมิ โปร์ลีก เริ่มต้นจัดการแข่งขันขึ้นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2534 ที่ปีแรกทีมเข้าร่วมการแข่งขัน 6 ทีม ประกอบไปด้วย ทหารอากาศ ธ.กสิกรไทย ตำรวจ ทหารบก การท่าเรือ และราชประชา โดยใช้สนามสุกษลาชัยและสนามธูปะเตมีย์ เป็นสังเวียนพาดแข้ง ทำการแข่งขันแบบพบกันหมด 2 นัด นัดเปิดสนามระหว่าง ทหารอากาศ ที่มี “เดอะตุ๊ก” ปิยะพงษ์ ผิวอ่อน พบกับ ธ.กสิกรไทย ในวันที่ 20 มิ.ย.2534 มีคนเข้าชมเกมการแข่งขันราว ๆ 2 หมื่นคน เก็บค่าบัตรผ่านประตูได้ทะลุ 4 แสนบาท (บัตรราคา 20 บาท)

ขณะที่เกมสัปดาห์อื่น ๆ ก็มีผู้ชมราว ๆ 4-5 พันคน เก็บค่าบัตรผ่านประตูได้หลักแสนในแต่ละสัปดาห์ โดยเป็น การท่าเรือ ที่คว้าแชมป์ไปครองในปีดังกล่าว พร้อมกับรับเงินรางวัลสูงถึง 2 ล้านบาท ที่ถือเป็นปรากฏการณ์ของวงการฟุตบอลไทยในเวลานั้น

เซมิ โปร์ลีก จัดการแข่งขันได้เพียงไม่กี่ปี ก็ต้องล้มเลิกไป เนื่องจากจำนวนทีมมีน้อยและส่วนใหญ่ก็เป็นหน้าเดิม ๆ รวมไปถึงฝ่ายจัดการแข่งขันเริ่มขาดทุนจากจำนวนผู้ชมที่ลดลงในปีต่อมา

ในปี พ.ศ. 2515 ประเทศไทยได้มีโอกาสเป็นเจ้าภาพการแข่งขันฟุตบอล เอเชียคัพ 1972 ซึ่งเป็นการจัดการแข่งขันเอเชียคัพครั้งที่ 5 โดยในการแข่งขันนี้ ทีมชาติไทยได้อันดับที่ 3 โดยยิงลูกโทษชนะทีมชาติกัมพูชา 5 ประตูต่อ 3 ภายหลังจากเสมอกัน 2 ต่อ 2 ซึ่งในการแข่งขันนี้ ทีมชาติอิหร่าน ชนะเลิศ และทีมชาติเกาหลีใต้ ได้รางวัลรองชนะเลิศตามลำดับ

ในปี พ.ศ. 2519 ประเทศไทยได้แชมป์คิงส์คัพครั้งแรก โดยเป็นแชมป์ร่วมกับทีมชาติมาเลเซีย ภายหลังจากที่มีการเริ่มมีการจัดคิงส์คัพในประเทศไทยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2511 โดยต่อมาทีมชาติไทยได้เป็นแชมป์คิงส์คัพอีกหลายครั้งรวมทั้งสิ้น 11 ครั้งด้วยกัน

สำหรับการแข่งขันในเอเชียนเกมส์ ทีมชาติไทยยังไม่สามารถที่จะชนะเลิศได้ โดยความสำเร็จสูงสุดคือเข้ารอบรองชนะเลิศ ในการแข่งขันเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 11 ที่จัดขึ้นที่ กรุงปักกิ่ง ประเทศจีน ในปี พ.ศ. 2533 เช่นเดียวกับ เอเชียนเกมส์ครั้งที่ 13 ที่จัดขึ้นที่ กรุงเทพมหานคร ประเทศไทย ในปี พ.ศ. 2541 และเอเชียนเกมส์ครั้งที่ 14 ที่จัดขึ้นที่ ปูซาน ประเทศเกาหลีใต้ ในปี พ.ศ. 2545 และครั้งล่าสุดเอเชียนเกมส์ ครั้งที่ 15 ที่จัดขึ้นที่ โดฮา ในปี พ.ศ. 2549 ทีมชาติไทยก็เป็นทีมเดียวในอาเซียนที่ผ่านเข้ารอบก่อนรองชนะเลิศ (8 ทีมสุดท้าย) ทำผลงานได้ยอดเยี่ยมเข้ารอบโดยเป็นที่ 1 ของกลุ่มซี

ในปี พ.ศ. 2537 ไทยได้ร่วมก่อตั้งสหพันธ์ฟุตบอลอาเซียน The ASEAN Football Federation (AFF) กับอีก 9 ประเทศในภูมิภาคอาเซียน และนอกจากนี้ ประเทศไทยได้มีการเชิญสโมสรชั้นนำจากทั่วโลก มาแข่งขันกับในประเทศไทยหลายครั้ง ได้แก่ เอฟซีพอร์ต (2540) อินเตอร์มิลาน (2540) โบคาจูเนียร์ (2540) ลิเวอร์พูล (2544) นิวคาสเซิลยูไนเต็ด (2547) เอฟเวอร์ตัน (2548) โบลตันวันเดอเรอร์ (2548) แมนเชสเตอร์ซิตี (2548 ที่ไทย และ 2550 ที่อังกฤษ) และสโมสรชั้นนำอื่น ๆ และในปี 2551 ไทยครอบฟุตบอลรอบคัดเลือก รอบ 20 ทีมสุดท้าย โดยได้อยู่สายเดียวกับทีมอย่าง ญี่ปุ่น โอมาน บาห์เรน โดยไทยแข่ง 6 นัด ไม่ชนะใครเลย แพ้ 5 เสมอ 1 ทำให้ชาลิวีทซ์ ผลชีวิน ลาออกจากตำแหน่ง หลังจากนั้นไม่นาน ปีเตอร์ ริด อดีตนักเตะเอฟเวอร์ตันและทีมชาติอังกฤษก็เข้ามารับตำแหน่งแทนแต่ไทย ก็พลาดแชมป์ อาเซียนฟุตบอลแชมเปียนชิพ 2007 โดยการแพ้ทีมชาติเวียดนามรวมผลสองนัด 3-2 และยังพลาดคิงส์คัพอีกรายการหนึ่ง โดยควบลูกไทยแพ้ ทีมชาติเคนมารัก จากเหตุการณ์ดังกล่าว ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2552 ปีเตอร์ ริด จึงถูกปลดออกจากตำแหน่งรวมทั้งอนาคตที่ไม่แน่นอนในการคุมทีมชาติเพราะริดมีข่าวว่าจะไปทำงานที่สโมสรฟุตบอลสโตกซิตี โดยเป็นผู้ช่วยของ โทนี่ พูลิส ผู้จัดการทีมสโตกซิตี

ฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานประเภท ก. (อังกฤษ: Khor Royal Cup) ฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานระดับชั้นที่ 3 ของประเทศไทย โดยจัดการแข่งขันครั้งแรกในปี พ.ศ. 2505 พร้อมกับฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานประเภท ง. โดยเป็นการจัดการแข่งขันที่มีลักษณะเป็นชั้น ๆ ตามแบบฟุตบอลลีกของประเทศอังกฤษในขณะนั้น โดย สโมสรพลศึกษา ได้ตำแหน่งชนะเลิศในรายการนี้เป็นสโมสรแรก ต่อมาเมื่อมีการ จัดการแข่งขัน ไทยแลนด์ลีก ในปี 2539 และ ไทยลีกดิวิชั่น 1 ในปี 2540 ทำให้ระดับชั้นของการแข่งขันถดถอยลงเป็นการแข่งขันฟุตบอลระดับกึ่งสมัครเล่น

รายนามทำเนียบสโมสรชนะเลิศการแข่งขัน ฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานประเภท ค.
(2505-2538) ในการแข่งขันฟุตบอลระดับสโมสรระดับสามของประเทศ

ครั้งที่	ประจำปี	สโมสรชนะเลิศ
1.	2505	สโมสรพลศึกษา
2.	2506	สมาคมศิษย์เก่าบ้านสมเด็จพระยาฯ
3.	2507	สมาคมศิษย์เก่าบ้านสมเด็จพระยาฯ
4.	2508	สมาคมศิษย์เก่าบ้านสมเด็จพระยาฯ
5.	2509	สโมสรทหารอากาศ
6.	2510	สมาคมหัวเฉียวจินและแห่งประเทศไทย
7.	2511	สมาคมหัวเฉียวจินและแห่งประเทศไทย
8.	2512	สโมสรการทำเรือแห่งประเทศไทย
9.	2513	สโมสรทหารอากาศ
10.	2514	สโมสรทหารอากาศ
11.	2515	สโมสรราชวิถี
12.	2516	สโมสรทหารอากาศ - สโมสรไลออนส์ ชลบุรี (ชนะเลิศร่วมกัน)
13.	2517	สโมสรการทำเรือแห่งประเทศไทย
14.	2518	วิทยาลัยครูมหาสารคาม
15.	2519	ราชตฤณมัยสมาคมแห่งประเทศไทยฯ
16.	2520	สโมสรการทำเรือแห่งประเทศไทย
17.	2521	สโมสรการทำเรือแห่งประเทศไทย
18.	2522	สโมสรธนาคารกรุงเทพ
19.	2523	สโมสรการทำเรือแห่งประเทศไทย - วิทยาลัยครูนครปฐม (ชนะเลิศร่วมกัน)
20.	2524	สโมสรการทำเรือแห่งประเทศไทย - สมาคมธำรงไทยสโมสร (ชนะเลิศร่วมกัน)
21.	2525	สโมสรการประปานครหลวง
22.	2526	สโมสรทหารบก
23.	2527	สโมสรทหารอากาศ
24.	2528	สโมสรถาวรฟาร์ม
25.	2529	สโมสรทหารอากาศ

26.	2530	สโมสรทหารอากาศ
27.	2531	สโมสรทหารบก
28.	2532	ราชนาวีสโมสร
29.	2533	สโมสรทหารอากาศ
30.	2534	สโมสรทหารบก
31.	2535	สโมสรทหารบก
32.	2536	สมาคมสมาชิกตลาดหลักทรัพย์ฯ
33.	2537	สโมสรธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยกรรม
34.	2538	สโมสรทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์

จากรายนามทีมที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจะมีลักษณะเป็นทีมองค์กรทั้งภาครัฐ เอกชนและรัฐวิสาหกิจ เช่น สโมสรพลศึกษา สมาคมศิษย์เก่าบ้านสมเด็จพระยาฯ สโมสรทหารอากาศ สโมสรทหารบก สโมสรราชวิถี ราชนาวีสโมสร สโมสรการทำเรือแห่งประเทศไทย สโมสรธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยกรรม สโมสรการประปานครหลวง สโมสรทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ เป็นต้น เป็นสโมสรที่ตั้งกระจุกตัวอยู่ในเมืองหลวงอันเป็นการสะท้อนให้เห็นความสนใจของทีมต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นมาค่อยเริ่มกระจายออกจากหน่วยงานภาครัฐที่มีความใกล้ชิดกับสถาบันกษัตริย์ เช่น กรมมหาดเล็ก กรมมหาดเล็ก ทีมเสือป่า เป็นต้น เป็นจำนวนมากเหมือนในยุคแรก แต่ในบอลถ้วยระดับต่างลงมาค่อยเริ่มเป็นทีมองค์กรที่เพิ่งเริ่มจัดตั้งทีมขึ้นมาเข้าแข่งขัน

ฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานประเภท ก. (อังกฤษ: Ngor Royal Cup) เป็นฟุตบอลฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานระดับชั้นที่ 4 ของประเทศไทย โดยจัดการแข่งขันครั้งแรกในปี พ.ศ. 2505 พร้อมกับ ฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานประเภท ก. โดยเป็นการจัดการแข่งขันที่มีลักษณะเป็นชั้น ๆ ตามแบบฟุตบอลลีกของประเทศอังกฤษในขณะนั้น โดย สโมสรรถไฟ และ สโมสรพลานามัย ได้ตำแหน่งชนะเลิศในรายการนี้ร่วมกันเป็นสโมสรแรก

ต่อมาเมื่อมีการ จัดการแข่งขัน ไทยแลนด์ลีก ในปี 2539 และ ไทยลีกดิวิชั่น 1 ในปี 2540 ทำให้ระดับชั้นของการแข่งขันถอยลงเป็นการแข่งขันฟุตบอลระดับกึ่งสมัครเล่น

ต่อมาในปี 2559 สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ได้มีนโยบายในการปรับปรุงการแข่งขันระดับสโมสร จึงได้มีการยุบรวมฟุตบอลถ้วยพระราชทาน ข., ค. และ ง. โดยรวมกันเป็น ลีกภูมิภาค ดิวิชั่น 3 ประกอบกับทางสมาคมฯ ได้โอน ถ้วยพระราชทานประเภท ก. ไปเป็นถ้วยสำหรับสโมสรชนะเลิศ ไทยลีก ถ้วยพระราชทานประเภท ข. เป็นถ้วยสำหรับสโมสรชนะเลิศ ดิวิชั่น 1 ถ้วยรางวัลพระราชทานประเภท ค. เป็นถ้วยสำหรับสโมสรชนะเลิศ ดิวิชั่น 2 และ ถ้วยรางวัล

พระราชทานประเภท ก. เป็นถ้วยสำหรับแชมป์ คิวชั้น 3 ทำให้การแข่งขันฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทาน สิ้นสุดลง

รายนามทำเนียบสโมสรชนะเลิศการแข่งขัน ฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานประเภท ก. (2505-2538) ในการแข่งขันฟุตบอลระดับสโมสรระดับสี่ของประเทศ

ครั้งที่	ประจำปี	สโมสรชนะเลิศ
1.	2505	สโมสรรถไฟ - สโมสรพลานามัย (ชนะเลิศร่วมกัน)
2.	2506	สโมสรพลานามัย
3.	2507	สโมสรทหารบก
4.	2508	สโมสรทหารอากาศ - สโมสรรถไฟ (ชนะเลิศร่วมกัน)
5.	2509	สโมสรทหารอากาศ
6.	2510	สโมสรการทำเรือแห่งประเทศไทย
7.	2511	สโมสรการทำเรือแห่งประเทศไทย
8.	2512	สโมสรการทำเรือแห่งประเทศไทย
9.	2513	สโมสรธนาคารกรุงเทพ
10.	2514	สโมสรธนาคารกรุงเทพ - สโมสรการทำเรือแห่งประเทศไทย (ชนะเลิศร่วมกัน)
11.	2515	โรงเรียนการชลประทาน
12.	2516	สโมสรทหารอากาศ - โรงเรียนจ่าอากาศ (ชนะเลิศร่วมกัน)
13.	2517	ราชนาวีสโมสร
14.	2518	ราชตฤณมัยสมาคมแห่งประเทศไทยฯ
15.	2519	สโมสรธนาคารกรุงเทพ
16.	2521	สโมสรจังหวัดตราด
17.	2522	วิทยาลัยครูนครปฐม
18.	2523	ราชตฤณมัยสมาคมแห่งประเทศไทยฯ - สโมสรบุญรอด
บริวเวอรี (ชนะเลิศร่วมกัน)		
19.	2524	ราชตฤณมัยสมาคมแห่งประเทศไทยฯ
20.	2525	วิทยาลัยครูนครปฐม
21.	2526	สโมสรมูลนิธิไวยโกตี
22.	2527	สโมสรทหารอากาศ
23.	2528	สโมสรสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7
24.	2529	สโมสรทหารอากาศ
25.	2530	สโมสรทหารบก

26.	2531	สโมสรทหารอากาศ
27.	2532	สโมสรทหารบก
28.	2533	สโมสรธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยการ
29.	2534	สโมสรทหารบก
30.	2535	สโมสรพนักงานยาสูบ
31.	2536	สโมสรทหารบก
32.	2537	สโมสรธนาคารทหารไทย
33.	2538	สโมสรธนาคารสหธนาคาร

จากรายนามทีมที่ได้รับรางวัลชนะเลิศจะมีลักษณะเป็นทีมองค์กรทั้งภาครัฐ เอกชนและรัฐวิสาหกิจ เช่น สโมสรธนาคารทหารไทย สโมสรทหารอากาศ สโมสรทหารบก สโมสรรถไฟ สโมสรพลานามัยสโมสรสถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 7 สโมสรการทำเรือแห่งประเทศไทย สโมสรธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยการ สโมสรพนักงานยาสูบ ราชตฤณมัยสมาคมแห่งประเทศไทยฯ เป็นต้น อันเป็นการสะท้อนให้เห็นความสนใจของทีมต่าง ๆ ที่ตั้งขึ้นมาค่อยเริ่มกระจายออกจากหน่วยงานภาครัฐที่มีความใกล้ชิดกับสถาบันกษัตริย์เหมือนในยุคแรก

ภาพที่ 5-18 สโมสรราชวิถี ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2512 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาพที่ 5-19 สโมสรการทำเรือแห่งประเทศไทย ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2513 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาพที่ 40 สโมสรธนาคารกรุงเทพ ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2520 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาพที่ 5-21 สโมสรกีฬาพระราชประชา ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2525 ของ สหพันธ์กีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาพที่ 5-22 สโมสรธนาคารกรุงเทพ ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2527 ของ สหพันธ์กีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาพที่ 5-23 สโมสรธนาคารกรุงเทพ ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2529 ของ สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาพที่ 5-24 สโมสรธนาคารกรุงเทพ ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2532 ของ สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาพที่ 5-25 สโมสรธนาคารกสิกรไทย ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2534 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาพที่ 5-26 สโมสรธนาคารกสิกรไทย ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2538 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

การบริหารงานของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ในช่วงหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองจนถึง พ.ศ.2539 มีรายนามนายกสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ดังนี้

ลำดับ	รายนาม	เริ่มวาระ	สิ้นสุดวาระ
7.	หม่อมเจ้าสมาคม กิติยากร	พ.ศ. 2477	พ.ศ. 2481
8.	พลเรือตรี หลวงเจียรกมลการ (เจียม เจียรกุล)	พ.ศ. 2496	พ.ศ. 2498
9.	พลโท เษชัญ นิมิบุตร	พ.ศ. 2498	พ.ศ. 2499
10.	พลเอก จำเป็น จารุเสถียร	พ.ศ. 2503	พ.ศ. 2504
11.	พลตำรวจโท ต่อศักดิ์ ยมนาถ	พ.ศ. 2504	พ.ศ. 2516
12.	พันเอก อุนุ รมยานนท์	พ.ศ. 2517	พ.ศ. 2529
13.	พลตำรวจโท ชลอ เกิดเทศ	พ.ศ. 2530	พ.ศ. 2538
15.	วิจิตร เกตุแก้ว	พ.ศ. 2538	พ.ศ. 2550

ภาพที่ 5-27 พลโท เษชัญ นิมิบุตร

ภาพที่ 5-28 พลเอก จำเป็น จารุเสถียร

ภาพที่ 5-29 พลตำรวจโท ต่อศักดิ์ ยมนาค

ภาพที่ 5-30 พันเอก อนุ รมยานนท์

ภาพที่ 5-31 พลตำรวจโท ชลอ เกิดเทศ

ภาพที่ 5-32 นายวิจิตร เกตุแก้ว

การบริหารงานของสมาคมฟุตบอลฯ ในช่วงยุคสองนี้ นั่นก็ไม่ได้ราบรื่นและมีการบริหารจัดการที่ดีมากนัก

“...การบำรุงดูแล 2501-2506 ไม่มีโค้ช แต่มีตำแหน่งโค้ชไปด้วย ต่อศักดิ์จะเวียนคน โกลด์ซิดไปมีชื่อเป็นผู้ควบคุม ผู้จัดการทีมบ้าง เมอเดก้า ให้ไป 20 คน ถ้ามีเจ้าหน้าที่ 2 นักฟุตบอล 18 คน เล่นหนัก ถ้าไม่ฟิตเจ็บ บางครั้งคัดเลือกตัวสำรองที่เข้ากับทีมไม่ค่อยได้ก็ซังกะตาย ทำให้ทีมอ่อน ส่วนใหญ่ไม่ได้ออกตัว ผมกับ สุพจน์ พานิช เรียนทศ ด้วยกัน ทหารอากาศ ผมเล่นแบงก์เล่นด้วยกันเกือบ 100 แมทช์ นสพ บางฉบับ เรียก “ฮาฟคูบ้านคูเมือง” 5-2-3 ช่วง 2504-2505 ถึงได้เปลี่ยนโอลิมปิกสากล อนุญาต 2509 ไทยได้จัดเอเชียนเกมส์ ต้องเตรียมความพร้อม หมู่บ้านคลองจั่นเป็นหมู่บ้านนักกีฬา...” (อัยฎางค์ ปาณิกบุตร, สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2561)

จากคำกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงการบริหารงานทีมฟุตบอลทีมชาติไทยที่ถึงขนาดไม่มีโค้ชไปดูแลควบคุมการแข่งขัน มีเพียงเจ้าหน้าที่ทีมฟุตบอลไป เป็นการใช้สิทธิพิเศษบางอย่างของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ เพื่อให้คนโกลด์ซิดของนายกสมาคมฯ ได้ไปต่างประเทศร่วมกับนักฟุตบอล อันเนื่องมาจากได้การดูแลรับรองจากฟีฟ่าและประเทศเจ้าภาพที่จัดการแข่งขันรายการนั้น จะได้ไม่เสียค่าเดินทาง ค่าที่พักและค่าอื่น ๆ ที่มีการดูแล

“...ต่อมาทางสมาคมเยอรมัน ปลายปี 07 แจ้งว่า เยอรมันอนุมัติให้ทีมฟุตบอลไป 20 คน ไปฝึกที่เยอรมันพร้อมเจ้าหน้าที่ 2 คน และนักฟุตบอล 18 คน มีการคัดเลือกตัวจากสมาคม โละทีมชาติตัวเก่า ๆ ให้ตัวใหม่ ๆ ได้ไปด้วย คัดเลือกยาวนาน ส่งคัดกันเต็มไปหมด พอคัดได้สักสองสามเดือน คนใหม่สู้คนเก่า ๆ ไม่ได้ ถูกยิงพรุณ สุดท้ายได้ 18 คน ตอนนั้นตายไป 7 ตอนนั้นไปเมอเดก้า

สุชาติเป็นหัวหน้าทีม มีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้อง ต่อสู้ให้เอาเงินรายได้จากรายการเมอเดก้า แจกนักฟุตบอล ผมพูดกับเสียดอ เครื่องราชย์สรรเสริญชั้น 1 นักฟุตบอลควรจะได้รับการรักษาฟรี ทำไมให้เจ้าหน้าที่ ทำไมไม่ให้ให้นักฟุตบอล คุณเสธณี จิตวาลา ผมก็ให้แกดูเอกสาร แกจบอัสสัม แกอ่านออกมาเลเชียแบ่งเงินให้ Each player แกก็ให้เอาเงินไปแจกนักฟุตบอล จนกระทั่งสมาคมออกกฎ เงินที่ได้รับจากการแข่งขันเป็นเงินของสมาคม เรื่องเล็กเหล่านี้ ก็จริง ไม่เอาไหน ไม่มีแผนการสร้าง การพัฒนาเยาวชนไม่มี...” (อัยฎางค์ ปาณิกบุตร, สัมภาษณ์, 17 มีนาคม 2561)

จากคำกล่าวจะเห็นได้ว่าการจ่ายค่าตอบแทนให้กับนักกีฬาฟุตบอลเป็นรายบุคคลจากผู้จัดการแข่งขันรายการเมอเดก้าคัพของประเทศมาเลเซีย แต่สมาคมฟุตบอลได้อำนาจเข้ามาควบคุมโดยที่นักกีฬาไม่รู้เรื่องมาก่อนในรายการการแข่งขันอื่น ๆ เมื่อมีนักกีฬาที่สามารถอ่านภาษาอังกฤษออกจึงเข้าใจถึงกฎระเบียบที่มาตรการจ่ายเงินให้กับนักกีฬารายบุคคล จนสมาคมฟุตบอลฯ ต้องออกกฎระเบียบของสมาคมฟุตบอลฯ แต่ก็ยังมีการให้รางวัลกับเจ้าหน้าที่มากกว่าที่นักกีฬาควรจะได้รับอันเป็นเกียรติยศให้กับนักกีฬาที่รับใช้ชาติเป็นสวัสดิการดูแลในยามที่อายุสูงวัยขึ้นตัวอย่างของการบริหารงานบางอย่างในยุคนี้ที่เป็นยุคทองของวงการฟุตบอลกึ่งอาชีพของไทยที่ได้รับความสนใจจากประชาชนทั่วประเทศที่หันมาสนใจกีฬาฟุตบอลมากยิ่งขึ้น

สรุป

หลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองบริบทของสังคมได้มีการเปลี่ยนแปลงการรวมศูนย์ทั้งทางโครงสร้างอำนาจจากสถาบันพระมหากษัตริย์มาสู่รัฐธรรมนูญ และโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงในการพัฒนาของภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจเป็นการขับเคลื่อนการเปลี่ยนวิถีชีวิตของประชาชน

ปัจจัยภายนอก การต่อสู้กับภัยคอมมิวนิสต์หลังสงครามเย็นที่แผ่ขยายเข้าสู่ประเทศไทยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสหรัฐอเมริกาเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาทางทหารและการต่อต้านคอมมิวนิสต์

ปัจจัยภายใน การรวมศูนย์อำนาจการปกครองเพื่อการควบคุมการขยายตัวของคอมมิวนิสต์ การเข้ามามีบทบาทในการบริหารของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ อันเป็นการแสดงบารมีอย่างหนึ่งของกลุ่มอำนาจทางทหารที่เข้ามาปกครองประเทศ เช่น จอมพล ป.พิบูลสงครามได้เข้ามาเป็นสถานายกกิตติมศักดิ์ของสมาคมฟุตบอล ตั้งแต่ พ.ศ. 2496-พ.ศ. 2499 และต่อมาก็เป็น พลเอกประภาส จารุเสถียร พ.ศ. 2503- พ.ศ. 2514 อันเป็นช่วงรอยต่อของก่อนการเกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญอีกครั้งหนึ่งของการเมืองการปกครองไทย ที่ลดบทบาทของทหารจากการเมือง เริ่มเข้าสู่ยุคของท่านพลพลตำรวจโทต่อศักดิ์ ยมนาคและพันเอกอนุ รมยานนท์ ที่เข้า

มามีบทบาทในการบริหารของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯจนนำไปสู่การกลับมาของการจัดการแข่งขันฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานกิงส์คัพ และถ้วยพระราชทานคิงส์คัพ อันเป็นการสถาปนาอำนาจในวงการฟุตบอลของไทยอีกครั้งหนึ่ง หลังจากสถาบันกษัตริย์ถูกลดบทบาทจากวงการกีฬาฟุตบอลในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง รัชกาลที่ 9 ทรงเสด็จไปชมและมอบถ้วยรางวัลแก่นักฟุตบอลที่สนามการแข่งขันอันเป็นภาพที่สร้างความประทับใจให้กับนักกีฬาและผู้เข้าชมการแข่งขัน เป็นการสร้างเสริมบารมีในการสร้างอำนาจของสถาบันพระมหากษัตริย์ให้กลับมามีบทบาทในสังคมเพิ่มมากขึ้น

สัญญาของฟุตบอลสยามได้เปลี่ยนจากของพระมหากษัตริย์มาเป็นของราษฎร โดยคณะราษฎรได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นประชาธิปไตยอันมีรัฐธรรมนูญเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจสูงสุดที่ใช้ในการปกครองและมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขที่ใช้อำนาจทางการปกครองในลักษณะสัญลักษณ์ทางพิธีกรรม โดยกีฬาฟุตบอลในยุคที่สองนี้มีการสร้างสัญญาที่สำคัญ ดังนี้

1. ตามอุดมการณ์ทางการเมืองที่สะท้อนออกมาในลักษณะความเสมอภาคภายใต้รัฐธรรมนูญ ที่ต้องการสร้างความเสมอภาค เท่าเทียมกันถ้วนหน้า ตามฐานคิดของอุดมการณ์หลักของคณะราษฎรที่ต้องการสร้างให้เกิดขึ้น มีการใช้ธงไตรรงค์สามสีแทนการใช้ตราพระมหาพิชัยมงกุฎที่ได้รับการพระราชทานจากรัชกาลที่ 6 เป็นเป็นตัวแทนของทีมชาติสยามในฐานะตัวแทนของพระมหากษัตริย์ และวันที่ 6 ตุลาคม 2482 ในรัฐธรรมนูญฉบับแก้ไข เพิ่มเติมว่าด้วยนามประเทศ พุทธศักราช 2482 มาตรา 3 นามประเทศนี้ ให้เรียกว่า "ประเทศไทย" และบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย อื่นใดซึ่งใช้คำว่า "สยาม" ให้ใช้คำว่า "ไทย" แทน จึงทำให้ทีมชาติชุดโอลิมปิก เมลเบิร์น ประเทศออสเตรเลีย ค.ศ. 1956 จึงใช้ชื่อว่า "ทีมชาติไทย" ลงสนามแข่งขันระดับชาติ

2. การขยายตัวของระบบเศรษฐกิจที่มีรากฐานจากการผลิตที่เปลี่ยนแปลงไป จากแนวโน้มขยายในการพัฒนาประเทศจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ส่งเสริมการลงทุนจากต่างชาติและการขยายตัวของภาคธุรกิจเอกชน โดยเฉพาะธนาคารต่าง ๆ ที่เป็นช่วงของการเจริญเติบโตของภาคเอกชนที่เข้ามาสนับสนุนการแข่งขันกีฬาฟุตบอลภายในประเทศ ทำให้เกิดการรวมกลุ่มของจังหวัดในภูมิภาคต่าง ๆ มีภาคเอกชนเข้ามามีบทบาทในโครงสร้างทางเศรษฐกิจมากขึ้น อันสะท้อนผ่านการมีทีมฟุตบอลจำนวนมากที่เป็นของเอกชนที่เข้าร่วมการแข่งขันที่ทางสมาคมฟุตบอลได้จัดการแข่งขันตามภูมิภาคต่าง ๆ จนนำมาสู่การพัฒนาไทยลีก จากสมัครเล่น สู่กึ่งอาชีพ และเข้าสู่อาชีพเต็มตัวในเวลาต่อมาและทีมฟุตบอลในช่วงนี้ที่มีชื่อเสียงก็จะมาจากหน่วยงานรัฐวิสาหกิจของรัฐที่แตกต่างจากยุคแรกที่เป็นทีมในระบบราชการรวมศูนย์ที่พระมหากษัตริย์ใน

ยุคสมัยรัชกาลที่ 6 เช่น กรมมหรสพ ทีมกองเสือป่า เป็นต้น กลายเป็นทีมการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค การประปาส่วนภูมิภาค กองทัพอากาศ และทีมภาคธุรกิจของเอกชน ได้แก่ ธนาคารกสิกรไทย ธนาคารกรุงเทพ เป็นต้น ทีมที่เป็นแนวอุดมการณ์เดิม ก็ได้แก่ ราชวิถี ราชประชา เป็นต้น อันเป็นภาพสะท้อนของกลุ่มทุน โครงสร้างทางเศรษฐกิจในรูปแบบหนึ่ง

3. องค์การระหว่างประเทศได้มีการจัดการแข่งขันกีฬาในระดับโลก และไทยได้เข้าร่วมการแข่งขันในฐานะประเทศที่มีอารยะและเท่าเทียมในการเข้าร่วมกีฬาที่ได้รับความนิยมในทางสากล FIFA AFC และ AFF รวมทั้ง Asean ที่มีการจัดการแข่งขันกีฬาแหลมทอง ต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น ซีเกมส์ จนถึงปัจจุบัน

สัญญาของฟุตบอลไทยในยุคสอง “ฟุตบอลขององค์กรสู่ฟุตบอลกิ่งอาชีพ” จากรายชื่อทีมที่ได้แชมป์การแข่งขันฟุตบอลในรายการสูงสุดของประเทศไทย ส่วนใหญ่จะเป็นหน่วยงานของภาครัฐ และหน่วยงานของรัฐวิสาหกิจเป็นส่วนใหญ่ ที่มีบทบาทในการขยายความนิยมไปสู่ภูมิภาคต่าง ๆ ในประเทศให้ประชาชนตื่นตัวในการเล่นกีฬาฟุตบอลอันเป็นการสร้างอัตลักษณ์ของการเมืองวัฒนธรรมในหน่วยงานและในภูมิภาคท้องถิ่นให้แสดงอัตลักษณ์ของทีมฟุตบอลอันเปรียบเสมือนเป็นตัวแทนของท้องถิ่นนั้น ๆ อันเป็นการสร้างความสามัคคีให้เกิดในชาติที่แตกต่างในความหมายของชาติ ในยุคแรก ที่ต้องการสร้างความสามัคคีเพื่อการรวมศูนย์อำนาจที่พระมหากษัตริย์ ไปสู่การสร้างชาติสู่การรวมอำนาจเข้าสู่ส่วนกลางที่มีรัฐบาลปกครองประเทศตามระบอบประชาธิปไตย ภายใต้บริบททางการเมือง เศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน

ในยุคนี้มีการใช้สัญญาที่เป็นภาพตัวแทนจากยุคแรกที่เป็นสัญญาของสถาบันกษัตริย์ ได้มีการเปลี่ยนแปลงตราที่ใช้ในแสดงสัญญาความเป็นชาติ ที่ไม่ใช่สถาบันกษัตริย์แต่เป็นชาติ ในฐานะที่เป็นของราษฎรที่ใช้ตราธงไตรรงค์ประดับบนหน้าอกเสื้อของทีมชาติไทย และมีการทบทวนของเจ้าฟ้าวิชิตมหิศ เพื่อเปลี่ยนแปลงเอามาสร้างเป็นสนามกีฬาแห่งชาติที่ใช้ในการแข่งขันกีฬาสากลเพื่อแสดงความเป็นรัฐชาติที่เท่าเทียมนานาอารยะประเทศ ในระดับการบริหารของสมาคมที่มีการใช้โลโก้ตราของสมาคมฟุตบอลแทนหมวกที่มีตราพระมหาพิชัยมงกุฎที่มอบให้นักกีฬาฟุตบอลทีมชาติไทย แต่ก็มีต่อการสร้างอัตลักษณ์ในการสร้างอำนาจในกีฬาฟุตบอล คือ การพระราชทานถ้วยการแข่งขันฟุตบอลเพิ่มเติมจากที่มีแค่ ถ้วยพระราชทาน ก และ ถ้วยพระราชทาน ข เพิ่มด้วยพระราชทาน ค และ ง ให้ครบระดับของการแข่งขันตามลีกสากล อีกทั้งสถาบันกษัตริย์ได้มีการเพิ่มการจัดการแข่งขันในรายการที่สะท้อนการครองอำนาจได้เป็นอย่างดี คือ การแข่งขันชิงถ้วยพระราชทานคิงส์คัพ และถ้วยพระราชทานควีนส์คัพ อันเป็นการสร้างสัญญาที่ใช้สื่อการเป็นผู้อนุมัติความเป็นเจ้าผ่านกีฬาฟุตบอลได้เป็นอย่างดี จนถึงยุคปัจจุบันก็ยังมีจัดการแข่งขันรายการคิงส์คัพ แม้รายการควีนส์คัพ จะไม่ได้รับความนิยม และงดการจัดการแข่งขันไปแล้วก็ตาม

การแข่งขันลูกหนังชิงถ้วยพระราชทานคิงส์คัพ (KING'S CUP) โดยยึดหลักแนวทางสำคัญ 5 ข้อ คือ เทิดทูนพระเกียรติยศ สร้างสัมพันธภาพระหว่างประเทศ ยกมาตรฐานการเล่นฟุตบอล เผยแพร่ความนิยมและทูลเกล้าถวายรายได้โดยเสด็จพระราชกุศล เป็นการแสดงให้เห็นถึงการสร้างการครองอำนาจนำให้กับสถาบันกษัตริย์ผ่านกีฬาฟุตบอลได้เป็นอย่างดี โดยมีการใช้สัญญาณในการใช้ชื่อรายการการแข่งขัน มีการพระราชทานถ้วยรางวัล ในบางครั้งพระมหากษัตริย์ก็มาเป็นผู้มอบถ้วยรางวัลให้กับนักเตะเพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้กับนักกีฬาเป็นอย่างมาก

บทที่ 6

ยุคสามฟุตบอลสมัครเล่นสู่ลีกอาชีพ พ.ศ. 2539-2551

ฟุตบอลไทยกับการแข่งขันจากลีกฟุตบอลสมัครเล่นสู่ลีกอาชีพ

พ.ศ. 2539-2551 ทีมชาติไทยภายใต้การบริหารงานของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยของนายวิจิตร เกตุแก้ว ได้มีภาพลักษณ์ในการก้าวขึ้นมาเป็นผู้บริหารสมาคมฟุตบอลฯ ที่มีการรวมกลุ่มฐานผู้สนับสนุนจากกรมพลศึกษา ที่มีคะแนนเสียงในการโหวตเลือกนายกสมาคมฟุตบอลฯ ในยุคนั้น

“...วิจิตร เกตุแก้วเป็นเลขา ชะลอ เกิดเทศ พอเกิดเรื่อง วิจิตรก็ขึ้นแทน เลขาเป็นวรวิทย์ เซตชุมกำลังมาเลือกตั้ง วิจิตรมาจากสายผู้ตัดสิน กรมพลศึกษา ตาม โรงเรียนต่าง ๆ ให้มาสมัครสมาชิกสมาคม ปี ๆ หนึ่งจะจัดงบประมาณไปให้ซื้ออุปกรณ์ พอถึงเวลาเลือกตั้งก็มานะ ถ้ามาได้ก็ให้ไปมอบอำนาจมา ใครจะมาหน้าใหม่ก็ตาม ก็เพื่ออยู่ดี คนที่จะสู้ก็มีแต่แพ่ ชัยภัก ศิริวัฒน์ พอยังเสียงแพ่ ก็อยู่ในวังวน และที่เข้ามาก็อย่าหวังว่าจะพัฒนา ปัจจุบันนี้ทำมากที่สุด ที่เป็นเป็นจับต้องได้มากที่สุด สมัยก่อนเป็นสมบัติผลัดกันชม ช่วงรอยต่อวิจิตร คู่ วรวิทย์ แล้ววรวิทย์จะฉลาดกว่าวิจิตร ค่อนข้างจะอินเตอร์ วิจิตรแค่ต้องการสร้างผลงานไปสู่สส. สุพรรณ บอลของวิจิตรค่อนข้างล้มเหลว กองเชียร์กันด่า ขับไล่ไสส่ง อ.จุฑา มาเล่าให้ฟัง วันดีคืนดีวรวิทย์ก็ขอให้อาจารย์วิจิตรลง เดี่ยวผมขึ้นแทน แต่จากวิจิตรไม่ยอมก็มีการต่อรอง ก็มีเงินให้เดือนละแสน ก็มีการเลือกกันใหม่ ชัยภัก ก็จะมา สัมผัสเสียงแล้ว เขากุมไว้หมด วรวิทย์ได้กุมบังเหียน...” (กษิติ กมลนาวิน, สัมภาษณ์, 25 กรกฎาคม 2561)

“...การแก้กฎเพื่อตัวเอง ในการเลือกตั้งนายกสมาคมฯ สมัยวิจิตร ก็ใช้ครุฑะ จัดตั้งทีมมาจดทะเบียนทีม สมัยวรวิทย์ ก็ใช้ลีก2 กุมเสียงข้างมาก...” (พินิจ งามพริ้ง, สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2561)

“...ในการเลือกตั้งนายกสมาคม สมัยวิจิตร ทุกสโมสรต่อหนึ่งเสียง ทุกถ้วย ก-ง พอจะมีเลือกตั้งปีหน้า จะมีทีมสมัครมาเป็นร้อยทีม เพื่อได้สิทธิ์ในการโหวตเลือกตั้งนายกสมาคม หากนมาสมัครเดี๋ยวเสียผ้า จัดหาให้ ส่วนมากมาจากสายพลศึกษาหมด ใครจะสู้ได้ ชั้นหนึ่งได้ทุน สนามศุภชลาศัยที่อ้วนประสาทศิลป์ ชลบุรี กุมคะแนนให้นายกวิจิตร เลือกตั้งก็ครั้งก็ได้ จนวรวิทย์ ก็มีการเริ่มเปลี่ยนระเบียบ สมาคมจะได้โหวต ต้องใช้อันดับของลีก พอมาถึงรุ่นเนวิน ก็ทำ ใครกำอำนาจไว้ก็ทำหมด เพื่อให้ตนเองได้เป็นต่อ...” (ชัยวัฒน์ ลือวัฒนานนท์, สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2561)

“...การบริหารงานสมาคมในยุคเก่า สัมพันธ์กับการเมืองระดับชาติ...” (พินิจ งามพริ้ง, สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2561)

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงความต้องการของนายวิจิตรที่ต้องการก้าวขึ้นมาสู่การเมืองในระดับชาติ คือ การเป็นส.ส.ที่จังหวัดสุพรรณบุรี เพื่อให้ได้รับความนิยมนและมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักในระดับประเทศ แต่การบริหารงานสมาคมฟุตบอลฯ ยังไม่เป็นที่ประจักษ์ในผลงานมากนัก

ในช่วงปี พ.ศ. 2539 สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้มีความคิดในการที่จะปรับปรุงระบบการแข่งขันฟุตบอลในประเทศไทย จากวัตถุประสงค์เพื่อความเป็นเลิศ มาเป็นรูปแบบอาชีพ โดยเริ่มก่อตั้งฟุตบอลลีกสูงสุดขึ้น โดยเดิมที การแข่งขันฟุตบอลระดับสโมสรระดับสูงสุดของประเทศไทยคือ ฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานประเภท ก. (ถ้วยใหญ่) ซึ่งจัดการแข่งขันตั้งแต่ปี พ.ศ. 2459 จนถึงปี พ.ศ. 2538 สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ จึงได้จัดการแข่งขัน จอห์นนี่วอลด์เกอร์ไทยแลนด์ชอกเกอร์ลีก โดยภายใต้การดูแลของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ร่วมกับผู้สนับสนุนหลักคือ จอห์นนี่วอลด์เกอร์จอห์นนี่วอลด์เกอร์ไทยแลนด์ชอกเกอร์ลีก ฤดูกาล 2539/40 เป็นการแข่งขันฟุตบอลลีกสูงสุดของไทยฤดูกาลแรก โดยปรับเปลี่ยนจาก ฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทาน ก. โดยมี 18 สโมสรที่มาจากฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทาน ก. ฤดูกาล 2538 โดยเริ่มจัดการแข่งขันอย่างเป็นทางการภายใต้การดูแลของ สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ร่วมกับผู้สนับสนุนหลักคือ จอห์นนี่วอลด์เกอร์ โดยที่ 4 อันดับแรกของตารางคะแนน จะผ่านเข้ารอบสู่อันดับเพลย์ออฟเพื่อหาตำแหน่งชนะเลิศ และ 6 อันดับท้ายตารางคะแนนจะตกชั้น โดยจะรวมอีก 4 สโมสรที่เลื่อนชั้นมาจากฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทาน ข. เพื่อจัดตั้งฟุตบอลลีกระดับรองสูงสุดในนาม ไทยลีกดิวิชัน 1 ในฤดูกาลถัดไป โดยทีมที่เข้าร่วมแข่งขันในทั้ง 18 ทีมประกอบไปด้วย

1. ธนาคารกสิกรไทย
2. ธนาคารกรุงเทพ
3. ธนาคารกรุงไทย
4. ธนาคารกรุงเทพพาณิชย์การ
5. ทหารอากาศ
6. ทหารบก
7. ตำรวจ
8. ราชนาวีสโมสร
9. องค์การโทรศัพท์

10. ตลาดหลักทรัพย์
11. โอสถสภา
12. การท่าเรือแห่งประเทศไทย
13. พนักงานยาสูบ
14. สิ่งทอโรศาสน
15. สิ่งหัตถ์รังไทยสโมสร
16. ยูคอมราชประชา
17. สินธนา
18. ราชวิถี

โปรวินเชียลลีก

ในช่วงที่ฟุตบอล “ยามาฮาไทยแลนด์คัพ” ปิดตัวลงไปนั้น ก็เป็นช่วงเวลาเดียวกันกับการก่อตั้งฟุตบอลโปรวินเชียลลีกขึ้นมา ที่ยังคงเป็นทีมตัวแทนจังหวัดต่าง ๆ ที่ทำการคัดเลือกเอาหัวกะทิเข้ามาแข่งขันในรอบสุดท้าย โดยใช้ระบบลีกในการจัดการแข่งขัน โปรวินเชียลลีก เป็นรายการฟุตบอลนำร่องของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ที่ได้รับการเห็นชอบจากรัฐบาลในเวลานั้น ที่ช่วยสนับสนุนเรื่องงบประมาณในการจัดการแข่งขัน ที่เหมือนเป็นการทดลองระบบการแข่งขันฟุตบอลลีกอาชีพไปในตัว ทำให้การแข่งขันในแต่ละปี มีการปรับเปลี่ยนอยู่ตลอด ทั้งรูปแบบการแข่งขันและจำนวนทีม โปรวินเชียลลีก 2542-2549 ได้มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการแข่งขัน เมื่อสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ได้มีการจัดการแข่งขัน ไทยลีก ขึ้น ทำให้มีการปรับปรุงให้เป็นการแข่งขันในรูปแบบซูเปอร์คัพ โดยเป็นการแข่งขันระหว่าง สโมสรชนะเลิศของลีก กับ สโมสรชนะเลิศ ไทยเอฟเอคัพ

ในปี พ.ศ. 2546 (ครั้งที่ 4) การกีฬาแห่งประเทศไทยยื่นมือเข้ามารับหน้าที่ดูแลต่อ พร้อมกับมอบหมายให้แต่ละจังหวัดทำการตั้งชื่อทีมให้มีความทันสมัย ถือเป็นอีกหนึ่งสีสันของฟุตบอลรายการนี้ ที่ทุกทีมจะมีชื่อต่อท้าย เช่น เชียงใหม่ คาร์ลิเบอร์ ศรีสะเกษ สติลรี็อค นครปฐม ฮันเตอร์ อูครธานี ใจแอนท์และ สงขลา เลเกอร์ส รวมไปถึงให้แต่ละทีมตั้งโลโก้ของทีมขึ้นมาด้วย นอกจากนี้ยังมีการเพิ่มคิวซ์ของการแข่งขันขึ้นมาในปี พ.ศ. 2547 ให้เหมือนกับฟุตบอลลีกในต่างประเทศ ด้วยการตั้งฟุตบอล โปรวินเชียล 2 ขึ้นมา เพื่อกำหนดทีมเลื่อนชั้นตกชั้น

ในปี พ.ศ. 2549 ชลบุรี และ สุพรรณบุรี ถูกโยกไปเล่นในฟุตบอลไทยลีก ที่เริ่มมีการรวมลีกระหว่าง ไทยลีก และ โปรวินเชียลลีก มีการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญคือ เริ่มมีการให้ สิทธิสโมสรที่จบตำแหน่งชนะเลิศและรองชนะเลิศใน โปรวินเชียลลีก เข้าร่วมการแข่งขันได้ ซึ่งทำให้มีการเพิ่ม

จำนวนสโมสรที่เข้าร่วมการแข่งขันเป็น 12 สโมสร ตั้งแต่ ฤดูกาล 2549 จนกระทั่งในปีถัดมา (พ.ศ. 2550) จึงมีการควบรววม โปรวินเซียลลีก โดยได้มีการจัดทำ บันทึกช่วยจำ การจัดการแข่งขันฟุตบอลอาชีพของประเทศไทย ระหว่าง การกีฬาแห่งประเทศไทย กับสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ซึ่งเป็นเอกสารข้อตกลงในการรวมลีกทั้งสองเข้าเป็นลีกเดียว โดยให้สิทธิสโมสรที่จบตำแหน่งชนะเลิศและรองชนะเลิศในการแข่งขัน โปริลีก ฤดูกาล 2549 เข้าแข่งขันใน ไทยแลนด์ พรีเมียร์ลีก ด้วย ซึ่งทำให้มีการเพิ่มจำนวนสโมสรที่เข้าแข่งขันเป็น 16 สโมสร พร้อมทั้งเพิ่มเงื่อนไขให้สโมสรซึ่งอยู่ใน 3 อันดับสุดท้ายเมื่อจบฤดูกาล ต้องตกชั้นไปสู่ ไทยลีกดิวิชั่น 1 โดยให้สิทธิสโมสรชนะเลิศ รองชนะเลิศ และ อันดับที่ 3 ของ ไทยลีกดิวิชั่น 1 เลื่อนขึ้นมาแข่งขันเป็นการทดแทน โดยสโมสรแรกที่มาจาก โปรวินเซียลลีก แล้วสามารถชนะเลิศการแข่งขันได้คือ ชลบุรี เอฟซี ใน ฤดูกาล 2550

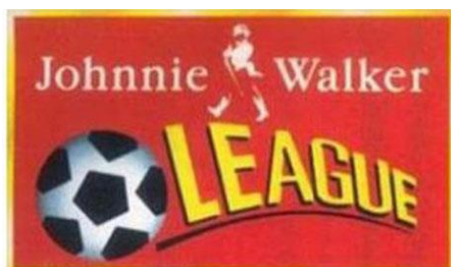
รายชื่อผู้สนับสนุนหลักแข่งขันในฤดูกาลต่าง ๆ

2539-2540: จอห์นนี่วอล์กเกอร์ (จอห์นนี่ วอล์กเกอร์ ไทยแลนด์ชอกเกอร์ลีก)

2541-2543: คาลเท็กซ์ (คาลเท็กซ์ พรีเมียร์ลีก)

2544-2547: จีเอสเอ็ม (จีเอสเอ็ม ไทยลีก)

2547-2552: ไม่มีผู้สนับสนุน ไทยลีก (2547-2548), ไทยแลนด์ พรีเมียร์ลีก (2549-2551)

ภาพที่ 6-1 จอห์นนี่วอล์กเกอร์ (จอห์นนี่ วอล์กเกอร์ ไทยแลนด์ชอกเกอร์ลีก)

ภาพที่ 6-2 คาลเท็กซ์ (คาลเท็กซ์ พรีเมียร์ลีก)

ภาพที่ 6-3 จีเอสเอ็ม (จีเอสเอ็ม ไทยลีก)

ภาพที่ 6-4 ไม่มีผู้สนับสนุนไทยลีก (2547-2548)

ภาพที่ 6-5 ไม่มีผู้สนับสนุน ไทยแลนด์ พรีเมียร์ลีก (2549-2551)

ภาพที่ 6-6 ไม่มีผู้สนับสนุน ไทยแลนด์ พรีเมียร์ลีก 2552

ภาพที่ 6-7 สปอนเซอร์ (สปอนเซอร์ ไทยพรีเมียร์ลีก) 2553

ภาพที่ 6-8 สปอนเซอร์ (สปอนเซอร์ ไทยพรีเมียร์ลีก) 2554

ภาพที่ 6-9 โตโยต้า ไทยพรีเมียร์ลีก 2556-2558

ภาพที่ 6-10 โตโยต้า ไทยลีก 2559

ภาพที่ 6-11 โดโยต้า ไทยลีก 2560

เครือข่ายถ่ายทอดโทรทัศน์

ครั้งที่ 1-6 : ช่อง 7 สี

ครั้งที่ 7-12 : ทิวทัศน์ / ไทยทีวีสีช่อง 3

ครั้งที่ 13-14 : ดีทีวี / สยามกีฬาทีวี / เอ็นบีที / ทีสปอร์ต (มูลค่าลิขสิทธิ์ ปีละ 40 ล้านบาท)

บาท)

ชุดที่ใช้สำหรับการแข่งขัน แต่เดิมชุดแข่งขันของฟุตบอลทีมชาติไทย ชุดที่หนึ่ง ประกอบด้วย เสื้อสีแดง กางเกงสีแดง และถุงเท้าสีแดง ส่วนชุดที่สองประกอบด้วย เสื้อสีน้ำเงิน กางเกงสีน้ำเงิน และ ถุงเท้าสีน้ำเงิน ต่อมาในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2550 สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ทำเรื่องขอเปลี่ยนชุดที่หนึ่ง ไปยัง สหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ (ฟีฟ่า) เป็นเสื้อ สีเหลือง กางเกง สีเหลือง และถุงเท้าสีเหลือง ซึ่งเป็นสีประจำพระองค์ ใน พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เพื่อเทิดพระเกียรติเนื่องในวโรกาส พระราชพิธีมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา 80 พรรษา 5 ธันวาคม 2550 ต่อมาเมื่อวันที่ 8 กันยายน พ.ศ. 2554 ที่ประชุมกรรมการสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ มีมติให้ทำเรื่องขอเปลี่ยนชุดที่หนึ่ง ไปยังฟีฟ่า กลับมาเป็นเสื้อสีแดง กางเกงสีแดง และถุงเท้าสีแดงอีกครั้ง จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2560 สมาคมฯ ได้ ขอร้องฟีฟ่า เปลี่ยนสีเสื้อทั้งเหย้า และเยือนเป็นสีดำ และ ขาว เพื่อเป็นการถวายอาลัยแด่ พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เป็นเวลา 1 ปี

ตารางที่ 6-1 ผู้ผลิตชุดแข่งทีมชาติไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2545-2562

ผู้ผลิตชุดแข่งทีมชาติไทย		
ปี	ผู้ผลิต	ชุดแข่ง
2545-2550	เอฟบีที	2545 (เหย้า-เยือน)
		2546-2547 (เหย้า-เยือน)
		2547-2548 (เหย้า-เยือน)
		2549-2550 (เหย้า-เยือน)
2550-2554	ไนกี้	เอเชียคัพ 2550 (เหย้า-เยือน)
		2550 (ชุดที่สาม)
		2551-2553 (เหย้า-เยือน)
		2553-2555 (เหย้า-เยือน)
2555-2559	แกรนด์สปอร์ต	2555-2557 (เหย้า-เยือน)
		2557-2559 (เหย้า-เยือน)
		คิงส์คัพ 2559
		2559 (เหย้า-เยือน)
2560-2562	วอริกซ์	2560- 2562(เหย้า-เยือน-ชุดที่สาม)

รายนามทีมสโมสรชนะเลิศ 2539-2561

ครั้งที่	ปี	ทีมชนะเลิศ
1.	2539	ธนาคารกรุงเทพ
2.	2540	ทหารอากาศ
3.	2541	สินธนา
4.	2542	ทหารอากาศ
5.	2543	กลสิกรไทย
6.	2544/45	บีอีซี เทโรศาสน
7.	2545/46	ธนาคารกรุงไทย
8.	2546/47	ธนาคารกรุงไทย
9.	2547/48	พนักงานยาสูบ
10.	2549	มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

11.	2550	ชลบุรี
12.	2551	การไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
13.	2552	เมืองทอง ยูไนเต็ค
14.	2553	เมืองทอง ยูไนเต็ค
15.	2554	บุรีรัมย์ พีอีเอ
16.	2555	เมืองทอง ยูไนเต็ค
17.	2556	บุรีรัมย์ ยูไนเต็ค
18.	2557	บุรีรัมย์ ยูไนเต็ค
19.	2558	บุรีรัมย์ ยูไนเต็ค
20.	2559	เมืองทอง ยูไนเต็ค
21.	2560	บุรีรัมย์ ยูไนเต็ค
22.	2561	บุรีรัมย์ ยูไนเต็ค
23.	2562	เชิงทรายยูไนเต็ค

จากรายชื่อสโมสรที่ชนะเลิศในยุค 2539-2562 นั้นจะเห็นได้ว่าเป็นกลุ่มทุนรัฐวิสาหกิจ กลุ่มทุนเอกชน และทีมจากต่างจังหวัด ซึ่งถึงพัฒนาการของฟุตบอลไทยว่าได้เคลื่อนเปลี่ยนจากมือ นายทุนรัฐ ทุนรัฐวิสาหกิจ นายทุนเอกชนสู่ทูนักการเมืองท้องถิ่น อันสะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ ของฟุตบอลไทยในยุคนี้ได้เด่นชัดที่สุด เช่น ทีมทหารอากาศ ทีมธนาคารกรุงเทพ ทีมธนาคารกสิกร ไทย ทีมการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เป็นต้น และมีการใช้สัญญาแทนการเรียกชื่อทีมที่เป็นทีมที่อยู่ใน จังหวัดต่าง ๆ ตามแต่ละภูมิภาคของไทยที่สะท้อนความเป็นตัวตนของทีมนั้น ได้แก่ ปราสาท สายฟ้า ทีมบุรีรัมย์ยูไนเต็ด ฉลามชล ทีมชลบุรีเอฟซี เป็นต้น

รายนามทำเนียบสโมสรชนะเลิศการแข่งขัน ฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานประเภท ข. (2540-2549) ในการแข่งขันฟุตบอลระดับสโมสรระดับสามของประเทศ

ครั้งที่	ประจำปี	สโมสรชนะเลิศ
64.	2540	สโมสรธนาคารทหารไทย
65.	2541	สโมสรการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค
66.	2542	โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย
67.	2543	สมาคมกีฬากรุงเทพฯ
68.	2544	เทศบาลตำบลบางพระ
69.	2545	โรงเรียนจ่าอากาศ

70. 2546 สมาคมกีฬาไทยฮอนด้า
 71. 2547/48 สโมสรราชวิถี
 72. 2549 หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน

รายนามทำเนียบสโมสรชนะเลิศการแข่งขัน ฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานประเภท ข.

(2550-2558) ในการแข่งขันฟุตบอลระดับสโมสรระดับสี่ของประเทศ

ครั้งที่	ประจำปี	สโมสรชนะเลิศ
73.	2550/51	สโมสรราชประชา
74.	2551	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
75.	2552	หน่วยบัญชาการนาวิกโยธิน
76.	2553	สมาคมพนักงานหลักทรัพย์โกลเบล็ก
77.	2554	สมาคมกีฬาบางกอกกล๊าส
78.	2555	สโมสรจังหวัดระยอง
79.	2556	สโมสร เจ ดับบลิว กรู๊ป
80.	2557	กรมสวัสดิการทหารบก
81.	2558	สถาบันการพลศึกษา วิทยาเขตสมุทรสาคร

รายนามทำเนียบสโมสรชนะเลิศการแข่งขัน ฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานประเภท ค.

(2539-2548) ในการแข่งขันฟุตบอลระดับสโมสรระดับสี่ของประเทศ

ครั้งที่	ประจำปี	สโมสรชนะเลิศ
35.	2539	สโมสรธนาคารทหารไทย
36.	2540	สโมสรองค์การค้ำของครูสภา
37.	2541	โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย
38.	2542	สโมสรธนาคารสหธนาคาร
39.	2543	สโมสรศุลกากร
40.	2544	สมาคมนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์
41.	2545	สมาคมกีฬาไทยฮอนด้า - สโมสรกีฬาเซ็นทรัล (ชนะเลิศร่วมกัน)
42.	2546	สถาบันราชภัฏเทพสตรี
43.	2547/48	มหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย

รายนามทำเนียบสโมสรชนะเลิศการแข่งขัน ฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานประเภท ค.
(2548-2558) ในการแข่งขันฟุตบอลระดับสโมสรระดับห้าของประเทศ

ครั้งที่	ประจำปี	สโมสรชนะเลิศ
44.	2549	สมาคมนักเรียนเก่าเทพศิรินทร์ฯ
45.	2550/51	โรงเรียนบ้านทุ่งเค็ด
46.	2552	สโมสร เจ ดับบลิว กรู๊ป
47.	2553	สมาคมพนักงานหลักทรัพย์โกลเบล็ก
48.	2554	สมาคมฮากกาแห่งประเทศไทย
50.	2555	สโมสรพญา เอฟซี
51.	2556	สโมสรมูลนิธิรวมน้ำใจ บางนา เอฟซี
52.	2557	สมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนปากช่อง
52.	2558	วิทยาลัยเทคโนโลยีพิษณุเกษม

รายนามทำเนียบสโมสรชนะเลิศการแข่งขัน ฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานประเภท ง.
(2539-2553) ในการแข่งขันฟุตบอลระดับสโมสรระดับห้าของประเทศ

ครั้งที่	ประจำปี	สโมสรชนะเลิศ
34.	2539	โรงเรียนจ่าอากาศ
35.	2540	โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย
36.	2541	สโมสรศุลกากร
37.	2542	กรมสวัสดิการทหารบก
38.	2543	วิทยาลัยพลศึกษา จังหวัดสุพรรณบุรี
39.	2544	สถาบันราชภัฏเทพสตรีลพบุรี
40.	2545	สมาคมศิษย์เก่าโรงเรียนปราชญ์ราษฎร์อารุณ
41.	2546	สโมสรการบินไทย
42.	2547	สมาคมสโมสรดอนเมืองสัมพันธ์
43.	2548/49	โรงเรียนบ้านทุ่งเค็ด
44.	2550/51	เทศบาลเมืองคูคต
45.	2552	มหาวิทยาลัยเกริก
47.	2553	สโมสรทองหล่อ เอฟซี
48.	2554	เทศบาลตำบลเกาะขวาง
49.	2555	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

50. 2556 สมาคมศิษย์เก่ามหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล
 52. 2557 สมาคมศิษย์เก่า โรงเรียนกีฬาเทศบาลนครปฐม
 53. 2558 วิทยาลัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการกีฬา มหาวิทยาลัยมหิดล

จากรายนามทีมที่ได้รางวัลชนะเลิศการแข่งขันซึ่งถ้วยพระราชทานฟุตบอลถ้วย ก, ข, ค และ ง ตามรายนามที่ปรากฏนั้นจะเห็นได้ว่าการกระจายตัวขององค์กรภาครัฐและเอกชน รวมทั้งทีมจากต่างจังหวัดที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลที่พัฒนาจากลีกกึ่งสมัครเล่น กึ่งอาชีพ จนมาสู่ลีกอาชีพไทยลีกในปัจจุบันนั้น เริ่มกระจายตัวออกตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ไม่ได้กระจุกตัวอยู่ในเมืองหลวงและเป็นทีมที่มีความใกล้ชิดกับสถาบันกษัตริย์ในยุคแรก และเป็นทีมองค์กรในเมืองหลวงเหมือนยุคสอง แต่ยุคสามนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในเรื่องของการยุบพรรคการเมืองและตัดสิทธิ์นักการเมืองห้ามมีสิทธิ์เลือกตั้งทำให้ นักการเมืองได้หันหน้าเข้ามาสู่จังหวัดตนเองและทำทีมฟุตบอลเพื่อสร้างความนิยมในฐานะคะแนนเสียงของตนเองให้มั่นคง เช่น ทีมบุรีรัมย์ ทีมชลบุรี ทีมเชียงราย เป็นต้น จึงเป็นความสัมพันธ์ที่มีความเกี่ยวข้องกับการเมืองของไทย

การลงทุนทำทีมฟุตบอลในยุคที่สามนี้ ต้องใช้เงินจำนวนมากในการเตรียมทีมเข้าร่วมการแข่งขันจึงต้องใช้ทุนของนักการเมืองท้องถิ่นเข้ามาช่วยเหลือ ในการจัดตั้งสโมสรฟุตบอลนั้น ต้องทำตามเกณฑ์ของ AFC องค์กรสมาพันธ์ของฟุตบอลเอเชียที่ต้องจัดตั้งเป็นนิติบุคคล ห้ามยุ่งเกี่ยวกับการเมือง ทำให้เป็นเรื่องของภาครัฐกิจการกีฬาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ถึงแม้ในช่วงแรก นักการเมืองจะพยายามใช้ทรัพยากรของภาครัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเรื่องของ สนาม และสาธารณูปโภคต่าง ๆ แต่ก็ไม่สามารถใช้ได้เต็มที่เพราะติดกับกฎระเบียบข้อกฎหมายของภาครัฐที่ห้ามสนับสนุนกิจการของเอกชน

“สโมสรท่าเรือ สมัยมาดามแป้งเข้ามาบริหาร สัญญาเริ่มควบคุม เป็นอาชีพ มีการดูแลสวัสดิการ เจ็บป่วย เงินเดือน ค่าเช่าสัญญาเป็นเงินก้อนที่ได้รับเข้าตัวเองหลักล้าน ได้ที่อยู่ บางคนได้บ้าน รถ หรือเช่าห้อง คนไทยที่ติดทีมชาติ รายได้ต่อเดือน 6-7 แสน ทุกอย่างเป็นธุรกิจ อาจจะต้องใช้เงินบริหารสโมสรถึง 200 ล้าน ทั้งนักเตะที่ค่าจ้างต่อเดือนทั้งทีม 30 คน ประมาณ 5 ล้านบาท และทีมงาน 10 คน ประมาณ 6 ล้านบาท ที่มีส่วนในการทำทีมฟุตบอล” (ชนา ชนะบุตร, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2562)

นักฟุตบอลอาชีพในยุคปัจจุบันสามารถมีรายได้ที่เพิ่มมากขึ้นทั้งจากรายได้ต่อเดือนที่มีมูลค่าหลักแสน และการได้เป็นฟรีเซ็นเตอร์สินค้า

“เข้ามาเล่นทีมชาติสมัย ชาลุมวิทย์ วรวิทย์เป็นนายก มีรายได้เบี้ยเลี้ยงซ่อม เก็บตัววันละ 1000-3000 มีเงินเดือน เงินอัดฉีด แต่ไม่รู้ว่ามีสปอนเซอร์อะไรให้เงินสนับสนุนมาเท่าไร มาดูบางแมทช์ บางครั้ง ต่อมายุคสมัยศ ตัวเงินเริ่มแจจยอดเงินให้นักเตะรู้ ตรวจสอบที่มาที่ไปของเงินได้สมาคมให้มาเท่านี้ และทีมงานสต๊าฟฟ์มาแบ่งกันเอง โดยส่วนตัวก็ได้ค่าโฆษณาจากสปอนเซอร์ รองเท้าไนกี้ เงินเดือน 15000 เงินก้อนหลักแสน มีให้เสื้อผ้าและรองเท้า” (ธนา ชนะบุตร, สัมภาษณ์, 16 ธันวาคม 2562)

รายนามนายกสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ

ลำดับ	รายนาม	เริ่มวาระ	สิ้นสุดวาระ
15.	วิจิตร เกตุแก้ว	พ.ศ. 2538	พ.ศ. 2550
16.	วรวิทย์ มะกุดี	พ.ศ. 2550	พ.ศ. 2558

จากรายนามนายกสมาคมฟุตบอลในยุคที่สามจะเห็นได้ว่าแต่ละคนจะมีระยะเวลาในการบริหารสมาคมที่ยาวนานสองวาระจึงมีการเปลี่ยนแปลงอีกทั้งมีสายสัมพันธ์ระหว่างนายวิจิตร เกตุแก้วและนายวรวิทย์ มะกุดี ที่นายวรวิทย์ เคยเป็นเลขาธิการสมาคมฟุตบอลฯ ในสมัยที่นายวิจิตร เกตุแก้วเป็นนายกสมาคมฟุตบอลฯ แต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวมาเป็นพลตำรวจเอกสมยศ พุ่มพันธุ์ม่วง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับอดีตนักการเมืองที่เป็นหัวหน้าของนายวรวิทย์ ที่มีประเด็นในการบริหารสมาคมที่ไม่โปร่งใสในเรื่องของการจัดการแข่งขันลีกฟุตบอลอาชีพในยุคที่สามนี้

“การเปลี่ยนหัวหน้าทางการเมืองมีผลต่อการเป็นนายกสมาคมฯ ดูได้จากใครอยู่เบื้องหลังของนายกฯคนปัจจุบันว่ามีสายสัมพันธ์กับนักการเมืองคนไหนที่มีความสัมพันธ์กับรัฐบาลที่มีอำนาจในการปกครองประเทศในขณะนั้น ยุคปัจจุบันได้รับงบประมาณจากลิขสิทธิ์ถ่ายทอดสดจากทรูวิชั่นส์ ปีละพันล้าน เป็นเวลาสี่ปี จากสมัยวรวิทย์เป็นนายกฯ มีรายได้ในช่วงที่เข้ามาดำรงตำแหน่งแต่ผลงานกลับไม่ประสบผลสำเร็จ” (กิตติรัตน์ ณ ระนอง, สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2562)

ภาพที่ 6-12 นายวรวิร์ มะกูดี

สรุป

สัญญาของฟุตบอลไทยในยุคสามฟุตบอลสมัครเล่นสู่ลีกอาชีพ พ.ศ. 2539-2551 มีดังนี้

1. การใช้ตราสัญลักษณ์ช้างศึก แทนธงไตรรงค์และตราพระมหากษัตริย์มกุฎ เป็นการเปลี่ยนสัญญาของการเป็นตัวแทนทีมชาติไทยที่เคยเป็นการแสดงความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ในยุคแรก และเป็นการแสดงความสามัคคีของคนในชาติผ่านธงไตรรงค์ มาเป็นช้างที่เป็นสัตว์ที่แสดงถึงความกล้าหาญมุ่งมั่นที่จะออกไปสู้รบเอาชนะชนะกลับมาให้ประเทศชาติได้
2. สปอนเซอร์ที่เข้ามาสนับสนุนการจัดการแข่งขันเป็นภาคธุรกิจเอกชนเข้ามา เริ่มจากการเปลี่ยนแปลงกฎระเบียบของ FIFA ที่ต้องการให้มีการสนับสนุนจากเอกชนและไม่ให้การเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องกับกีฬาฟุตบอล เป็นการสร้างภาพตัวแทนของทุนนิยมที่ต้องการสร้างสัญญาให้กับสินค้าที่เข้ามาให้การสนับสนุนการแข่งขันในแต่ละปีที่สมาคมได้รับการสนับสนุน รวมทั้งนักกีฬาฟุตบอลเองก็ได้ถูกทำให้กลายเป็นสัญญาที่สามารถนำมาเป็นพรีเซนเตอร์ให้กับสินค้าที่แสวงหารายได้กำไรแล้วนำเงินรายได้นั้นกลับมาสนับสนุนวงการฟุตบอลไทย
3. การเปลี่ยนชื่อทัวร์นาเมนต์การจัดการแข่งขันจากแต่เดิม เป็นชื่อตามชื่อด้วยพระราชทานจากพระมหากษัตริย์ เปลี่ยนเป็นชื่อตามผู้สนับสนุนหลักในปีนั้น ๆ

4. ลักษณะบางประการที่เกิดขึ้นภายใต้การจัดการแข่งขัน เช่น ไทยลีก ครั้งที่ 1 ปี 1996 ที่ตั้งของสโมสรทั้งหมด 18 ทีม อยู่ในกทม. แม้จะมีบางนัดที่ฝ่ายจัดออกไปแข่งต่างจังหวัดบ้าง เช่น ที่สุพรรณบุรี, ชลบุรี และอยุธยา และแม้ทุกทีมจะเตะพบกันหมดสองนัดเหมือนเหย้าเยือน แต่เอาจริง ๆ แล้วเหมือนเตะสนามเป็นกลางมากกว่า ไทยลีก ครั้งที่ 13 ปี 2009 หลังจากผ่านการรวมกับโปรวินเชียลลีกมา 3 ปี ทีมเริ่มกระจายไปต่างจังหวัดมากขึ้น ขณะที่ทีมองค์กรก็เริ่มออกไปผูกกับทีมจังหวัดด้วยเช่นกัน ที่สำคัญสุดก็คือเป็นปีแรกของการก่อตั้งดิวิชั่น 2 ในรูปแบบลีกภูมิภาค ไทยลีก ครั้งที่ 16 ปี 2012 เป็นปีแรกที่ไทยลีกมีทีมครบจากทุกภาค และทีมจากลีกภูมิภาคเริ่มไต่ขึ้นลีกสูงสุด หลังจากเชียงราย ยูไนเต็ด ในปี 2011 ตามด้วยชัยนาท ในปี 2012 ไทยลีก ครั้งที่ 23 ปี 2019 หากไม่นับว่า แบล็คค็อก ยูไนเต็ด ซึ่งสนามเหย้าอยู่ในจังหวัดปทุมธานี และเอสซีจี เมืองทอง ยูไนเต็ด ในนนทบุรี เท่ากับว่าการทำเรือ เอฟซี เป็นทีมเดียวในปีนี้มีสนามเหย้าตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร

5. การทำทีมฟุตบอลไทยลีกในระดับสูงสุดใช้งบประมาณ ไม่ต่ำกว่า 50 ล้านบาท ถึง 300 ล้านบาท ในการประกาศการทำทีมของบางสโมสร ถึงแม้จะได้รับการสนับสนุนการทำทีมฟุตบอล สโมสรจากสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ที่ได้รับรายได้จาก FIFA จากสปอนเซอร์ที่ได้ลิขสิทธิ์ ถ่ายทอดสด จากสปอนเซอร์หลักในการจดยการแข่งขันในแต่ละระดับของไทยลีก แต่ก็ยังไม่เพียงพอต่อการพัฒนาสโมสรได้ เพราะมีการแข่งขันสูงในแต่ละสโมสร รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่ายที่ใช้ในการบริหารสโมสร ค่าจ้างนักเตะ ค่าจ้างโค้ชและทีมงาน ต้องเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานของ AFC ส่วนเป็นต้นทุนที่สูง

ภาพที่ 6-13 สโมสรทหารอากาศ ชนะเลิศด้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2539 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาพที่ 6-14 สโมสรสินธนา ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2540 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาพที่ 6-15 สโมสรสินธนา ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2541 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาพที่ 6-16 สโมสรธนาคารคสิกรไทย ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2543 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาพที่ 6-17 สโมสรไอศกสภา ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2544 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทที่ 7

ยุคสีฟุตบอลอาชีพภายใต้ธุรกิจการกีฬาสากล พ.ศ. 2552-2561

ฟุตบอลไทยกับการแข่งขันลีกฟุตบอลอาชีพตามข้อบังคับ AFC

ในปี พ.ศ.2551 เป็นฤดูกาลสุดท้ายที่มีการแข่งขัน โปรวินเซียนลีก เมื่อนายวรวิทย์ มะกุดี นายกสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ได้ปรับโครงสร้างการแข่งขันฟุตบอลลีกอาชีพในประเทศไทย ด้วยการรวมฟุตบอลโปรวินเซียนลีกเข้ากับฟุตบอลลีกอาชีพของสมาคม พร้อมกับตั้งฟุตบอลลีกภูมิภาค (ลีกระดับ 3) ขึ้นมาโดยเปิดรับทีมตัวแทนจังหวัดต่าง ๆ เข้าร่วมการแข่งขัน ถือเป็นปีที่มีการก่อตั้งทีมเกิดขึ้นมากมาย และเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของวงการฟุตบอลไทย

“...รวมโปรวินเซียนลีก กับ ไทยลีก เอาทีมหัวแถวเข้ามา ชลบุรีกับสุพรรณ เอเอฟซี ต้องการให้ทีมฟุตบอลกระจายไปต่างจังหวัด ไม่ใช่กระจุกอยู่ที่กรุงเทพ มิเตอร์ชูชุกิ แนะนำให้ส่งตัวไปท้องถิ่น แต่ผู้ใหญ่ไม่เห็นด้วย เลยไปอยุธยา ชลบุรี ได้รองแชมป์ก็ได้อยุธยาเพราะใกล้ ส่วนกลาง แฟนบอลเยอะ...” (ชัชวัฒน์ ลีวัฒนานนท์, สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2561)

ในปี พ.ศ. 2551 สมาพันธ์ฟุตบอลเอเชีย AFC Asian Football Confederation ออกระเบียบว่าด้วยความเป็นสโมสรฟุตบอลอาชีพอย่างสมบูรณ์แบบ เป็นผลให้สมาคมฯ ต้องดำเนินการจัดตั้งนิติบุคคลเพื่อบริหารลีกและจัดการแข่งขันแทนที่ สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ โดยได้มีการจัดตั้ง บริษัท ไทยพรีเมียร์ลีก จำกัด ขึ้น และออกระเบียบให้ผู้บริหารสโมสรฟุตบอลอาชีพ ต้องจัดตั้งในรูปนิติบุคคล (บริษัท) เพื่อดำเนินการบริหารสโมสร

“...สมัยก่อนยังไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสาธารณะประโยชน์ไม่ใช่เชิงพาณิชย์ บำเพ็ญประโยชน์ มันคงง่าย แต่ตอนหลังเอเอฟซีเริ่มบังคับ 2551 ที่ไฟฟ้าไปแข่ง เอเอฟซีก็ส่งเจ้าหน้าที่ที่ส่งมาสังเกตการณ์ แต่บ้านเราก็ต้องให้ กกทรับรองด้วย รัฐบาลเป็นคนของใคร เกิด กกทไม่รับรองก็จืดไม่ได้ มันหลายขั้นตอนเกิน...” (ชัชวัฒน์ ลีวัฒนานนท์, สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2561)

“...AFC สมาพันธ์ของเอเชีย มีหน้าที่กำกับ ดูแล ให้การสนับสนุน ทำงานค่อนข้างใกล้ชิด มีในเรื่องของการสนับสนุนหลาย ๆ ด้าน เช่น งบประมาณ การให้เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขัน ในรายการต่าง ๆ หญิง ทีมชาติชุดเล็ก ให้ความรู้พนักงาน ที่มาตรฐานในการจัดการแข่งขัน ก็มีคอร์สอบรม ส่งพนักงานไป งานมีเดีย มาร์เก็ตติ้ง หลาย ๆ ด้าน เตรียมความพร้อมให้กับเจ้าหน้าที่...” (กรวิทย์ ปริศนานันท์กุล, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2561)

ในปี พ.ศ. 2553 ที่ได้กลับมาจัดการแข่งขัน ไทยเอฟเอคัพ จึงมีการปรับปรุงอีกครั้ง ให้เป็นการแข่งขันก่อนเปิดฤดูกาล ระหว่างสโมสรชนะเลิศ ไทยพรีเมียร์ลีก แข่งขันกับ สโมสรชนะเลิศ ไทยเอฟเอคัพ ด้านการแข่งขันฟุตบอลซึ่งด้วยพระราชทานประเภท ข. , ค. และ ง. จะเป็นการแข่งขันประจำฤดูกาล ในระดับชั้นรองลงมาของ โชนกรุงเทพฯ ตามลำดับ

“...การเมืองค์กรม์รับรองอยู่ กีฬาอาชีพ ก็อาจติดข้อบังคับ ต้องเดินด้วยกันทั้งแผง สปอนเซอร์ที่เข้ามาสนับสนุนมี ดิคเจน ห้าหมื่น เงินน้อย ทีมงานฟอร์มูล่าวัน เคยถาม ต้องหลักล้าน ขอให้วิ่งผ่าน มาโบ โโล่แฮปปีแล้ว ซึ่งตอนนั้นถ้าไฟฟ้าทำ ก็ด้วยข้อจำกัด ไม่มีใครสานต่อ ผู้ใหญ่ก็ไม่ทำกัน...” (ชัยวัฒน์ ลือวิธานนท์, สัมภาษณ์, 26 กรกฎาคม 2561)

ในปี 2559 สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ได้ยุบการแข่งขันฟุตบอลซึ่งด้วยพระราชทานประเภท ข. ค. และ ง. โดยรวมกันเป็น ลีกภูมิภาค ดิวิชั่น 3 ต่อมา ทางสมาคมฯ ได้โอนด้วยพระราชทานประเภท ก. ไปเป็นถ้วยสำหรับสโมสรชนะเลิศ ไทยลีก ด้วยพระราชทานประเภท ข. เป็นถ้วยสำหรับสโมสรชนะเลิศ ดิวิชั่น 1 ด้วยรางวัลพระราชทานประเภท ค. เป็นถ้วยสำหรับสโมสรชนะเลิศ ดิวิชั่น 2 และ ด้วยรางวัลพระราชทานประเภท ง. เป็นถ้วยสำหรับแชมป์ ดิวิชั่น 3 ทำให้การแข่งขันฟุตบอลซึ่งด้วยพระราชทาน ลื่นสุดลง แต่รูปแบบการแข่งขันยังคงเดิม ได้มีการเปลี่ยนชื่อการแข่งขัน และ ด้วยรางวัล ในนามการแข่งขัน ไทยแลนด์ แชมเปียนส์คัพ โดยเริ่มต้นจัดในปี 2560 เป็นต้นไป

ต่อมาในปี 2560 ได้มีการยกเลิก การแข่งขันฟุตบอลซึ่งด้วยพระราชทานประเภท ก. โดยแปรสภาพเป็นการแข่งขัน ไทยแลนด์แชมเปียนส์คัพ ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับการแข่งขัน ด้วย ก. เหมือนเช่นที่ผ่านมา อันเป็นการสะท้อนสัญญาณบางอย่างของฟุตบอลไทยในช่วงนี้คือ มีลักษณะการบริหารจัดการแข่งขันตามการลักษณะของลีกการแข่งขันแบบมืออาชีพของโลกที่มีการแบ่งดิวิชั่นตามลำดับ ไม่ได้ใช้ชื่อที่ได้รับการพระราชทานจากสถาบันกษัตริย์ที่เป็นผู้ก่อตั้งด้วยพระราชทาน ประเภท ก. ข. ค. และ ง. โดยเป็นการสนับสนุนงบประมาณจัดการแข่งขันจากภาคเอกชนที่มีธุรกิจเป็นสินค้าเช่น สปอนเซอร์ โตโยต้า เป็นต้น อันเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของฟุตบอลไทยในระดับประเทศอันเนื่องมาจากการไม่ได้รับความนิยมนิยมจากประชาชนที่เป็นผู้สนับสนุนฟุตบอลทั้งการเป็นคณดู คนซื้อสินค้าของสโมสรต่าง ๆ ที่ทำให้สโมสรฟุตบอลมีรายได้เพื่อนำมาใช้ในการบริหารงานของสโมสร ซึ่งตั้งแต่ยุคสองหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง ทีมฟุตบอลสโมสรต่าง ๆ ได้มีการปรับเปลี่ยนจากราชการส่วนกลาง ลงมาสู่หน่วยงานรัฐวิสาหกิจ ภาคธนาคาร ภาคธุรกิจเอกชน จนถึงระดับนายทุนท้องถิ่นที่สร้างทีมฟุตบอลขึ้นมาได้เข้ามาสู่การบริหารงานแบบมืออาชีพมากยิ่งขึ้น ดังคำกล่าวที่ว่า

“...พอจัดไป ไม่มีคนดู สมาคมก็ไม่สามารถจัดระบบลีกตลอดปีเป็นฤดูกาลได้ ก็ได้จัดแค่บอลถ้วย ดิวิชั่น ก ข ค ง มีการเลื่อนชั้น ตกชั้น แต่ไม่ได้จัดเป็นลีกทั้งปี ก็แข่งกันจัด แข่งกันเจ๊ง ปี 2007 ก็รวมลีก มาเป็นไทยลีก สุวิทย์ ยอดมณี ให้รวมลีก ตอนนั้นเซมิโปรก็เริ่มแล้ว แต่ไม่เวิร์กการรวมลีกเป็นไทยลีกก็เริ่มบูมทีมองค์กรยังเยอะ เหล่าทัพ สถาบันการศึกษา ธนาคาร รัฐวิสาหกิจ พอแข่ง ๆ ไปก็ยุบ กรุงเทพฯไปเจรจากับบางกอกกลาส ด้วยเงื่อนไขของธนาคารไม่สามารถมีทีมฟุตบอลได้ ม.กรุงเทพ บางกอกยูไนเต็ดก็ไปรวมกับทรู บางกอกเอฟซีรวมกับกทม เอาถ้วย ก ขึ้นมาเป็นลีกสูงสุด ด้วย ข ก็ดิวิชั่น 2 ทีมสโมสรที่ปรับตัว นิวอีรา เป็นแบบอาชีพ...” (กษิติ กมลนาวิน, สัมภาษณ์, 25 กรกฎาคม 2561)

“...สมาคมให้สิทธิ์บริษัทไทยลีกจัดการแข่งขัน โครงสร้างจัดการแข่งขัน T1-4 ทุกทีมต้องเป็นสมาชิก และหาสมาชิก สมาคมดูทีมชาติ ชาย หญิง เฮดโค้ช การอบรมผู้ตัดสิน อบรมโค้ช...” (กรวิทย์ ปริศนานันทกุล, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2561)

ในช่วงนี้ไทยลีก ได้มีการจัดการแข่งขันรายการฟุตบอลที่เป็นการกระตุ้นให้เกิดความสนใจฟุตบอลของประชาชนในท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นอีกครั้งหลังจากชบเซา การแข่งขันฟุตบอลไทยลีกได้ถูกทำให้กลายเป็นกีฬาของคนรากหญ้าอย่างแท้จริงผ่านการกระจายโอกาสในการแข่งขันผ่านโครงสร้างความเป็นท้องถิ่นนิยมในระดับจังหวัด ซึ่งถือว่าสอดคล้องกับหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สอดคล้องกับการสร้างความเป็นท้องถิ่นนิยมผ่านการแข่งขันกีฬาฟุตบอลได้อย่างเป็นที่นิยมของคนในท้องถิ่น

การบริหารฟุตบอลทีมชาติไทยของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ต่อมาในยุคของนายวรวิทย์ มะกุดีร์ ได้ขึ้นมาเป็นนายกสมาคมฟุตบอลฯ จากฐานการสนับสนุนของนายวิจิตร เกตุแก้ว ส่วนหนึ่ง และการได้รับชื่อเสียงจากการที่มีความสัมพันธ์ในระดับฟีฟ่าที่ทำให้คนอยากสนับสนุนนายวรวิทย์ เพื่อมายกระดับการพัฒนาฟุตบอลไทย

“...วรวิทย์เห็นผลประโยชน์ได้อะไรเยอะแยะ จากฟีฟ่า ก็โดยการต่างตอบแทนประเทศต่าง ๆ ในสมาชิกฟีฟ่า วรวิทย์ได้เป็นบอร์ดฟีฟ่า สามเดือนห้าเดือน เดียวก็ไปฟีฟ่า ไปก็นั่งเครื่องบินสามารถบีกได้...” (กษิติ กมลนาวิน, สัมภาษณ์, 25 กรกฎาคม 2561)

“...ได้สิทธิประโยชน์จากการเป็นผู้บริหารสมาคมฯ ความหุ การบิน ที่พัก อาหารการกิน ก็อยากจะเป็นกรรมการบริหารเห็นว่ามันขนาดไหน 2549-2551 เป็นที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการท่องเที่ยวและกีฬา ได้ติดตามไปตลอด บางทีไปงานกีฬาแทนรัฐมนตรี ไปอยู่ดี มีคนต้อนรับ ก็เจอคนในวงการกีฬา ว่ามันดี มันหุ จะอยู่ในวงแคบ ๆ ไม่รู้กันเป็นการทั่วไป งบมาจากองค์กรพ่อ ฟีฟ่า

ยกตัวอย่างฟุตบอลโลก มันจะมี ฟีฟ่าให้บริษัทเข้ามาดำเนินการ lagardere ลายางแคร์ ไปเทกโอเวอร์ Wsg world sport group บริษัทเป็นคนขายลิขสิทธิ์ เป็นรายได้สำคัญ ลงขัน 1400 ล้าน สมาชิกฟีฟ่ามี 211 ชาติ คุณเฉลี่ยพันล้าน ก็จะเป็น สองแสนล้าน ถามว่า ฟีฟ่า จ่ายให้กับ มิงบให้กับ 32 ทีม เท่าไหร่ แชมป์ได้ 38 ล้าน สมมุติ 500 ล้าน คุณ 30 ก็แค่หมื่นกว่าล้าน จากแค่ลิขสิทธิ์ ก็เงินเหลือบานเบอะ ก็เอาไปพัฒนาฟุตบอล ไทยได้จากฟีฟ่าประมาณปีละ 40-50 ล้าน และได้จากการเขียนแผนขอส่วนอื่น ก่อนหนึ่งให้ประจำปีอีกก่อนให้แต่ต้องมีแผน บิ๊กออด แรกของสำนักงาน ปีต่อมาขอเรื่องระบบเงินที่บรรดาสมาคมได้ คณะกรรมการบินไปประชุมต่าง ๆ ฟีฟ่าจ่ายหมด หูรู่ เจ้าจะรู้กันภายใน ก็ครั้ง ๆ นั้นก็จะเป็นอย่างนี้ คนพวกนี้เข้าประชุมจะไม่พูดไม่เถียงในที่ประชุม ไม่งั้นปีต่อไปก็จะไม่เอามาเป็นกรรมการ ...” (กษิติ กมลนาวิน, สัมภาษณ์, 25 กรกฎาคม 2561)

ในช่วงนี้นายวรวิทย์ได้จ้างโค้ชชาวต่างชาติ และชาวไทย เพื่อเข้ามาทำหน้าที่โค้ชฟุตบอลทีมชาติไทยพ.ศ. 2552 – 2554 คือ ไบรอัน ร็อบสัน ได้เข้ามาเป็นผู้จัดการทีมชาติไทยซึ่งเซ็นสัญญา กับทีมชาติไทยไปจนถึงการแข่งขันฟุตบอลโลก

ต่อมา พ.ศ. 2554 ได้แต่งตั้ง วินฟรีด เชเฟอร์ อดีตผู้จัดการทีมทีมชาติแคเมอรูนวัย 61 ปี ได้เข้ามาเป็นผู้จัดการทีมชาติไทยแทนไบรอัน ร็อบสัน ที่มีปัญหาในเรื่องสุขภาพ

ต่อมา พ.ศ. 2556 ได้แต่งตั้ง เกียรติศักดิ์ เสนาเมือง อดีตนักฟุตบอลทีมชาติไทยชื่อดังเป็นผู้จัดการทีมชาติคนใหม่

“...ยุควรวิทย์การบริหารจัดการเป็นที่น่าเคลือบแคลง ทีมในลีกสโมสรสูงสุด บางทีมแต่ไม่มีสิทธิ์เลือกตั้งนายก มีเงื่อนไข สมาชิกก็ปี การจ่ายค่าสมาชิก ลีกล่างมีเป็นร้อยทีม ก็มีคนดูแล คนคุมก็ไม่ใช้ทุกทีมที่มีสิทธิ์ โหวต กลายเป็นผลประโยชน์ให้คนที่มาคุม คุมเสียงได้ ถ้าเอ็งหือ ทีมเอ็งก็เดือดร้อน มันก็เกี่ยวกันอีรุงตุงนัง การเลือกตั้งตัวอย่างดิวิชั่นสองเป็นฐาน มีเสียงเลือกตั้งมากกว่าไทยลีก ถ้าคนของสมาคมคุมเสียงดิวิชั่นสองได้ นั่นคือคุมเสียงเกือบครึ่งนึง สมัยบั้งก่อนฟีฟ่าให้ปรับธรรมนูญ สมัยนั้นมี 80 กว่าเสียง เสียงดิสอง สิบกกว่าไปแล้ว คนที่คุมคือ พี่น้อย วิมล มือของบั้งยีร์ สมาคมให้สตาฟฟ์ประจำปี ปัจจุบัน 20 ล้าน + 5 ล้าน พัฒนา...” (กษิติ กมลนาวิน, สัมภาษณ์, 25 กรกฎาคม 2561)

ความไม่โปร่งใสการบริหารงานของนายวรวิทย์ ในฐานะนายกสมาคมฟุตบอล ยังคงมีอย่างต่อเนื่อง ควบคู่ไปกับผลงานที่ไม่ค่อยดีนักในยุคนี้ ดังคำกล่าว

“...พี่เคยเห็นที่มินบุรีหนองจอก ให้ไปก็ลงทะเลเบียนรับบัตรก่อนเข้าประชุม พอถึงวาระเลือกตั้ง ชวนสมาชิกมาหย่อน ๆ จะรู้ได้ไงว่าบัตรนั้นไม่มีการกาบัตรมาก่อน ไม่เหมือนการเลือกตั้งที่เราเห็นทั่วไป ซึ่งเป็นกระดาษเอสี่ ไม่มีการจัดมวลสมาชิกเดิมก่อน ค่อยเปลี่ยนตามธรรมนูญของฟีฟ่า ซึ่งก็ทำได้ แต่ไม่ทำ ตอนแรกก็มีการเลือกตั้ง แล้วปรากฏว่า บิ๊กกร็อง วิรัช ชาวุฒาณิชย์ก็จะลง

ผู้ค้าก็ล้มผัดเสียงแล้ว ว่าสู้ไม่ได้ก็ล้มการเลือกตั้ง พอการเวลาผ่านไป ก็มีการถกเถียงกันเรื่อง 86 เสียงกันหรือเรื่องใหม่ แล้วทางสมาคมก็คิดว่าใช้ของใหม่เลย ซึ่งมันก็ไปขัดกับกฎหมายของไทย ใครจะมีสิทธิ์บ้าง ก็ปรากฏว่า ตอนนั้นก็ปี 2013 ก็ผ่านพ้นมา เลือกตั้งก็ชนะ ก็ได้เป็นอีก วาระต่อมา 2015 คราวนี้ละ ก็เข้ามาสู่ธรรมนูญใหม่ ก่อนจะเข้ามาก็มีการเล่นเล่ห์ ปรับเปลี่ยนลักษณะปกครองของสมาคมฟุตบอล ประชุมสามัญใหญ่ มีการแจกโผให้ทุกคนเรียบริ้อย มีระบุนุมาตรานี้ ที่ประชุมอนุมัติก็เอาอันนั้นไปจดทะเบียนกระทรวงมหาดไทย กรมการปกครอง การกีฬาแห่งประเทศไทย ถึงจะเรียบริ้อย บังยีร์ให้ถอดข้อความบางอันออก เช่น สิทธิบางอย่างของสมาชิก ก็ไปตัดออกให้เป็นของกรมการบริหาร เปลี่ยนในข้อความสำคัญ มันไม่ได้ ใคร ๆ ก็รู้ มติที่ประชุมเป็นเรื่องสำคัญ คุณไม่มีอำนาจ ก็เลยมีคนฟ้องเรื่องนี้ วรรวิชัยถึงได้โดนแบน ปลอมแปลงเอกสาร แต่ในที่สุด คนฟ้องเองก็ซุกเอี้ย ถอนฟ้อง แต่ศาลตัดสินไปแล้ว...” (กษิติ กมลนาวิณ, สัมภาษณ์, 25 กรกฎาคม 2561)

ต่อมาในยุคของนายสมยศ พุ่มพันธุ์ม่วง เข้ามาบริหารสมาคมฟุตบอลฯ พ.ศ. 2560 เกียรติศักดิ์ เสนาเมือง ประกาศลาออก ก็ได้แต่งตั้ง มิตรวัน ราเชวัตส์ อดีตหัวหน้าผู้ฝึกสอนทีมชาติกานา ชุดสร้าง ต่อมา พ.ศ. 2562 ได้ประกาศแต่งตั้ง ศิริศักดิ์ ยอดญาติไทย ขึ้นรักษาการตำแหน่งหัวหน้าผู้ฝึกสอนทีมชาติไทย ที่ต้องการผลการแข่งขันเป็นผลงานในการบริหารงานของสมาคมฟุตบอลในยุคนี้ ซึ่งยังคงมีการเปลี่ยนแปลงโค้ชฟุตบอลทีมชาติไทยต่อไปตามผลงานในสนามที่แสดงให้ประชาชนได้เห็นเพื่อการยอมรับในความสามารถและผลงาน อันจะส่งผลต่อความต่อเนื่องในการคุมเก้าอี้บริหารสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ได้ต่อไปอีกสมัย

ต่อมา พ.ศ. 2559 พลตำรวจเอก สมยศ พุ่มพันธุ์ม่วง นายกสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทใหม่ขึ้นมาทำหน้าที่แทน บจก.ไทยพรีเมียร์ลีก จำกัด โดยใช้ชื่อว่า บริษัท พรีเมียร์ลีกไทยแลนด์ จำกัด และได้มีการจัดหาตัวแทนบริหารสิทธิประโยชน์ของลีก แทนที่ บริษัท สยามสปอร์ต ซินดิเคท จำกัด (มหาชน) ที่ได้มีการยกเลิกสัญญาไป

ต่อมา ได้มีการจัดตั้ง บริษัท ไทยลีก จำกัด ขึ้นมาแทน บจก.พรีเมียร์ลีกไทยแลนด์ ตามคำแนะนำของ สมาพันธ์ฟุตบอลเอเชีย AFC และ สหพันธ์ฟุตบอลระหว่างประเทศ FIFA ที่ย ต่อมา สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้มีนโยบายในการพัฒนาศักยภาพสโมสรฟุตบอลลีกอาชีพอย่างยั่งยืน และยกระดับลีกภายในประเทศ ให้ก้าวไปสู่ลีกชั้นนำของอาเซียนและเอเชีย เริ่มจากการตั้งและปรับเปลี่ยนชื่อลีก

“...สมาคมให้สิทธิ์บริษัทไทยลีกจัดการแข่งขัน โครงสร้างจัดการแข่งขัน T1-4 ทุกทีมต้องเป็นสมาชิก และหาสมาชิก สมาคมดูทีมชาติ ชาย หญิง เฮดโค้ช การอบรมผู้ตัดสิน อบรมโค้ช...”
(กรวิทย์ ปริศนานันท์กุล, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2561)

“...บริษัท แพลนบี มาร์เก็ตติ้งพาร์ทเนอร์ ดูแลสิทธิประโยชน์ให้กับสมาคม ขึ้นตำแหน่งหา มาให้สมาคมอย่างน้อยเท่าไร? ค้นหาได้มากก็ได้กำไรมาก ถ้าหาได้น้อยก็เสี่ยง ไม่ว่าจะ เป็น สปอนเซอร์ของทีมชาติไทย กับ ไทยลีก จะแตกต่างกัน แพลนบีดูแล แต่ถ้าเป็นทีมชาติไทย ก็จะเป็น ของส่วนสมาคมโดยตรง สิทธิในการถ่ายทอดสด ขายให้กับทรูวิชั่น ก็เป็นของลีก ถ้าทีมชาติ ไทยรัฐถ่ายทอด ก็เข้าสมาคม แยกชัดเจน แต่ก็จะมีวิ่งไปรวมที่แพลนบีก่อน พันกว่าล้าน ถูกจ่ายมาที่ สโมสร...” (กรวิทย์ ปริศนานันท์กุล, สัมภาษณ์, 21 พฤศจิกายน 2561)

การแข่งขันฟุตบอลลีกภายในประเทศไทยภายใต้การจัดการของ บริษัท ไทยลีก จำกัด ตั้งแต่ ฤดูกาล 2560 จะแบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยมีชื่อเรียกหลักอย่างเป็นทางการประกอบด้วย ดังนี้

ไทยลีก (Thai League) ชื่อย่อ T1 เป็นการแข่งขันฟุตบอลอาชีพ ระดับสูงสุดของ ประเทศไทย โดยฤดูกาล 2560 สโมสรที่จบอันดับที่ 1-15 ของ ฤดูกาล 2559 และ สโมสรอันดับ 1-3 จาก คิวซี 1 ฤดูกาล 2559 รวมเป็น 18 สโมสร และ ฤดูกาล 2562 จะมีการปรับลดจำนวนสโมสรที่ ทำการแข่งขันเป็น 16 สโมสร

ไทยลีก 2 (Thai league 2) ชื่อย่อ T2 เป็นการแข่งขันฟุตบอลอาชีพระดับที่สองรองจาก ไทยลีก โดย ฤดูกาล 2560 สโมสรที่จบอันดับ 16-18 จาก ไทยลีก ฤดูกาล 2559, สโมสรที่จบอันดับ 4-15 จาก ฤดูกาล 2559 และ 3 สโมสรที่ได้สิทธิ์เลื่อนชั้น จาก ลีกภูมิภาค ฤดูกาล 2559 รวมเป็น 18 สโมสร

ไทยลีก 3 (Thai league 3) ชื่อย่อ T3 เป็นฟุตบอลอาชีพระดับ 3 ซึ่งจะเริ่มแข่งขันใน ฤดูกาล 2560 เป็นฤดูกาลแรก โดยนำสโมสรที่จบอันดับ 1-4 จาก 8 โซนของ ลีกภูมิภาค ฤดูกาล 2559 และไม่ได้สิทธิ์เลื่อนชั้นใน รอบแชมป์เียนส์ลีก ฤดูกาล 2559 รวมเป็น 32 สโมสร แล้ว แบ่งเป็น 2 โซน ๆ ละ 16 สโมสร

ไทยลีก 4 (Thai league 4) ชื่อย่อ T4 เป็นฟุตบอลอาชีพระดับ 4 โดยสโมสรที่เข้า แข่งขันมาจากสโมสรใน ลีกภูมิภาค ฤดูกาล 2559 ที่ไม่ได้สิทธิ์เลื่อนชั้นไปเล่น ไทยลีก 3 รวมกับ ทีมสำรอง ของสโมสรใน ไทยลีก

ไทยแลนด์ ออมเจอร์ลีก (Thailand amateur league) ลีกสมัครเล่น

“...จริง ๆ หลักมาจากเรื่องของ AFC บังคับใช้ คลับไลเซนซิ่ง จนต้องปรับมาตรฐานของ ทีม 5 ด้าน ก็ทำให้มาตรฐานของลีกกำหนดโดย AFC มาตรฐานของลีกในเอเชีย ต้องเท่ากัน เมื่อถึง เวลาที่ต้องทำ เพื่อตั้งเป้าให้ทีมในเอเชียได้แชมป์บอลโลก ก็มีการพูดคุยการพัฒนาฟุตบอลไทย

ทีมชาติฟุตบอลโลกก็มีเรื่องการปรับโครงสร้างการแข่งขัน 5 ระดับ ได้รับคำแนะนำจาก FIFA ให้ลดจำนวนทีมในระดับล่างลงเพื่อลดจำนวนโหวตเตอร์ที่เลือกตั้งนายกสมาคมฯ ให้ลดจำนวนไทยลีกดิวิชั่น 3 จากแต่เดิมก่อนนั้นก็เป็น ก ข ค ง แบ่งระดับในช่วงนี้ก็จะเห็นว่าฟุตบอลสมัครเล่นก็หายไป...” (วรศักดิ์ ทิวทัศน์, สัมภาษณ์, 14 พฤศจิกายน 2561)

จากการสัมภาษณ์แสดงให้เห็นถึงที่มาของการจัดจัดการแข่งขัน จาก FIFA และ AFC เข้ามาเกี่ยวข้องในการจัดโครงสร้างการแข่งขันไทยลีก เพื่อกระจายทีมในทั่วทุกภูมิภาคเข้ามาร่วมไทยลีกมากขึ้น เพิ่มจำนวนสมาชิกของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ที่ต้องเข้าร่วมกิจกรรมของสมาคมในแต่ละปี ต้องส่งเข้าร่วมการแข่งขันในแต่ละปีและจ่ายค่าสมาชิกในแต่ละปี ในยุคนี้ยังได้มีการสนับสนุนกรรมการและโค้ชที่ได้รับการกำหนดมาตรฐานว่าต้องมีไลเซนส์ตามมาตรฐานของ AFC ที่ต้องได้รับการจัดอบรมที่ผ่านการจัดของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ

โครงสร้างการบริหารของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ พ.ศ. 2559 -2561 (สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย www.fathailand.org) ดังนี้

ผู้บริหารสมาคม

นายกสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ (FA Thailand President) พลตำรวจเอก สมยศ พุ่มพันธุ์ม่วง นายกสมาคม

สภากรรมการบริหาร (FA Thailand Executive Committee)

สำนักเลขาธิการและงานบริหารสมาคม (General Secretary and Departments)

เลขาธิการสมาคมฯ : กรวิวี ปริศนานันท์กุล

คณะกรรมการพัฒนาเทคนิค (National Team Development Panel)

คณะผู้บริหารบริษัทไทยลีก จำกัด (Thai League Company Limited)

รองประธานเจ้าหน้าที่ฝ่ายจัดการแข่งขัน - นาย กรวิวี ปริศนานันท์กุล

สมาคมฯ รายงานแผนงานการพัฒนาฟุตบอลไทย จากงบประมาณสนับสนุน FIFA Forward ในรอบปี 2018 ตามนโยบายของสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ หรือ ฟีฟ่า ได้มอบเงินสนับสนุนให้กับประเทศสมาชิกทุกปี เพื่อเป็นการพัฒนาฟุตบอลทั่วทั้งโลก โดยแบ่งออกเป็น ส่วน ๆ ดังต่อไปนี้

งบบริหารจัดการสมาคมประจำปี จำนวน 500,000 USD

งบ Special Project จำนวน 750,000 USD

งบจัดซื้ออุปกรณ์จำนวน 100,000 USD

โดยในปี 2018 ที่ผ่านมา สมาคมฯ ได้นำงบประมาณจากฟีฟ่าจำนวน 500,000 USD มาใช้ในการบริหารจัดการสมาคมฯ ดังต่อไปนี้

1. การบริหารปกครอง
 - 1.1 จัดประชุมใหญ่สามัญประจำปี
 - 1.2 จัดประชุมวิสามัญ
 - 1.3 จัดประชุมคณะกรรมการบริหาร
2. การบริหารจัดการพนักงานประจำ (ค่าจ้างเจ้าหน้าที่สมาคมฯ)
3. การบริหารงานทางการเงิน (ค่าจ้างบริษัท Audit)
4. สนับสนุนทีมชาติไทย (ชาย) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการเข้าร่วมการแข่งขันของทีมฟุตบอลทีมชาติไทยชาย (ชุดใหญ่ - เยาวชน)
5. สนับสนุนทีมชาติไทย (หญิง) ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการเข้าร่วมการแข่งขันของทีมฟุตบอลทีมชาติไทยหญิง (ชุดใหญ่ - เยาวชน)
6. การจัดการแข่งขันฟุตบอลชายภายในประเทศ
7. การจัดการแข่งขันฟุตบอลหญิงภายในประเทศ
8. การจัดการแข่งขันฟุตบอลเยาวชนชายภายในประเทศ
9. การจัดการแข่งขันฟุตบอลเยาวชนหญิงภายในประเทศ
10. สนับสนุนทีมฟุตบอลชายหาด และทีมฟุตซอลทีมชาติไทย อาทิเช่น การจัดฟุตซอลลีก, การพัฒนาทีมฟุตบอลชายหาดทีมชาติไทย, การจัดแข่งขันฟุตซอลลีกหญิง
11. การจัดอบรมผู้ฝึกสอน
12. การจัดอบรมผู้ตัดสิน
13. การพัฒนาบุคลากร
14. การบำรุงรักษาที่ทำการสมาคมฯ

สำหรับงบ Special project จำนวน 750,000 USD ได้ถูกนำมาใช้ในเรื่องของการสร้างระบบบริหารจัดการภายในสมาคมฯ ผ่านช่องทางออนไลน์ และงบจัดซื้ออุปกรณ์จำนวน 100,000 USD ได้ถูกนำไปจัดซื้ออุปกรณ์ของนักกายภาพ ที่นำไปใช้ในการกายภาพบำบัดนักกีฬาที่มีอาการบาดเจ็บ และฟื้นฟูสภาพร่างกายของนักกีฬาที่มีอาการเหนื่อยล้า

สำหรับปี 2019 ทางสหพันธ์ฟุตบอลนานาชาติ ได้มีการปรับเรื่องงบประมาณ โดยแบ่งเป็น 1 ล้าน USD สำหรับการบริหารจัดการสมาคมฯ และงบสำหรับ Special project จำนวน 500,000 USD โดยงบประมาณ Special project ในปี 2019 ทางสมาคมฯ ได้วางแผนนำเงินจำนวนดังกล่าวไปใช้ในการจัดการระบบ VAR หรือ Video Assistant Referee และแบบร่างสนามฟุตบอลแห่งชาติ

ในแต่ละฤดูกาลนอกจากเงินที่ทุก ๆ สโมสรได้รับจากสปอนเซอร์แล้ว สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ยังมอบเงินสนับสนุนแบบให้เปล่า แก่สโมสรฟุตบอลอาชีพ ที่เข้าร่วมแข่งขันทุก ๆ ปี ซึ่งนับตั้งแต่ พ.ศ. ๒๕๓๖ สมยศ พุ่มพันธุ์ม่วง เข้ารับตำแหน่งนายกสมาคมฯ ตั้งแต่ฤดูกาล 2559 ได้มีการจัดแบ่งการมอบเงินสนับสนุนเป็นงวด ๆ ในแต่ละฤดูกาลให้แก่สโมสรสมาชิก ตั้งแต่ไทยลีก 1 จนถึง

จากงบประมาณที่ได้รับจากสมาคมสหพันธ์ฟุตบอลระหว่างชาติ FIFA (Fédération Internationale de Football Association or International Federation of Association Football) ในแต่ละปี เป็นจำนวนมากที่ สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ได้นำมาใช้ในการบริหารงานของสมาคม และการพัฒนาฟุตบอลในประเทศไทยให้มีการจัดการแข่งขันตามมาตรฐานสากลตามหลักเกณฑ์ของสมาคมสหพันธ์ฟุตบอลระหว่างชาติ

ในยุคนี้การจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในประเทศไทย เป็นตัวบ่งชี้ได้เป็นอย่างดีว่า กีฬาฟุตบอลได้เข้ามาสู่ยุคของทุนนิยมที่ต้องได้รับการสนับสนุนจากสปอนเซอร์ที่เป็นเอกชนเข้ามาช่วยเหลือการบริหารงานของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ที่ไม่สามารถมีรายได้เพียงพอต่อการบริหารพัฒนาฟุตบอลไทยให้มีความก้าวหน้าได้เพียงลำพัง แต่ในส่วนของการบริหารเงินของสมาคมในแต่ละยุคนั้น เป็นที่น่าเสียดายที่สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยไม่ได้มีการเก็บรายละเอียดการบริหารงบประมาณที่ใช้ จนมาถึงยุคของนายกสมาคมฟุตบอล คนปัจจุบัน คือ นายสมยศ พุ่มพันธุ์ม่วง ได้มีการแสดงรายละเอียดการใช้จ่ายงบประมาณทั้งรายรับและรายจ่ายจากสปอนเซอร์และการสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศ FIFA ที่จัดสรรงบประมาณมาให้สมาคมใช้ในแต่ละปีและสมาคมได้มีการจัดสรรไว้ให้กับทีมสมาชิกของสมาคมฟุตบอลฯ นำไปใช้จ่ายในการพัฒนาทีมฟุตบอลสโมสรของตนเองในทุกๆระดับที่มีการจัดการแข่งขัน อันเป็นการสะท้อนให้เห็นภาพของการบริหารงานของทีมฟุตบอลที่ต้องใช้งบประมาณเป็นตัวขับเคลื่อนการพัฒนาที่เป็นรูปธรรมมากกว่าสองยุคแรก ที่เปรียบเสมือนเป็นดินแดนสนธยาของวงการฟุตบอลที่ไม่มีใครสามารถเข้าถึงข้อมูลได้ อันเป็นการแสดงให้เห็นถึงสัญญาณของฟุตบอลที่ต้องสะท้อนออกมา เช่น ผ่านตราสัญลักษณ์ของทีมชาติไทย ผ่านตราของสปอนเซอร์ที่ติดเสื้อของทีมชาติและทีมสโมสรต่าง ๆ ที่เข้าร่วมการแข่งขัน ผ่านชื่อถ้วยของรายการที่จัดการแข่งขัน จากแต่เดิมที่ใช้ชื่อ ถ้วยพระราชทาน ก, ข, ค, ง เปลี่ยนเป็นชื่อรายการตามชื่อของสปอนเซอร์หลักที่สนับสนุนการจัดการแข่งขันในแต่ละปีที่มีการเข้ามาเป็นตัวแทน ซึ่งปัจจุบัน โตโยต้า เป็นผู้สนับสนุนหลักอย่างเป็นทางการในการจัดการแข่งขันที่สนับสนุนการจัดการแข่งขันปีละหลายล้านบาท และมีผู้สนับสนุนรายย่อยอื่น ๆ อีกหลายสปอนเซอร์ จนมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงสัญญาณบางอย่างที่ใช้ชื่อ เช่น ถ้วย

รางวัลการจัดการแข่งขัน เปลี่ยนชื่อการจัดการแข่งขัน ตราสัญลักษณ์ของการจัดการแข่งขันลีก
สโมสร เป็นต้น

ภาพที่ 7-1 ตราสัญลักษณ์ทีมชาติไทย ในชื่อ “ช้างศึก”

ภาพที่ 7-2 ตราพระมหาพิชัยมงกุฎ อยู่บนช้างศึก

ภาพที่ 7-3 ถ้วยรางวัลไทยลีก พ.ศ. 2560

รายชื่อผู้สนับสนุนหลักแข่งขันในฤดูกาลต่าง ๆ (www.wikipedia.com/ไทยลีก)

2551: (ไทยแลนด์ พรีเมียร์ลีก)

2552: (ไทยพรีเมียร์ลีก)

2553-2555: สปอนเซอร์ (สปอนเซอร์ ไทยพรีเมียร์ลีก)

2556-ปัจจุบัน: โตโยต้า (โตโยต้า ไทยพรีเมียร์ลีก แล้วเปลี่ยนเป็น โตโยต้า ไทยลีก)

เครือข่ายถ่ายทอดโทรทัศน์ (<https://th.wikipedia.org/wiki/ไทยลีก>)

ครั้งที่ 15-17: ทูวิชั่นส์ (ทรูสปอร์ต)/ สยามสปอร์ตแซนเนล (สยามกีฬาทีวี)/ สทท.

(มูลค่าลิขสิทธิ์ ปีละ 200 ล้านบาท)

ครั้งที่ 18-20: ทูวิชั่นส์ (ทรูสปอร์ต)/ ทรูโฟร์ยู ช่องโทรทัศน์ระบบดิจิทัลของทูวิชั่นส์

(มูลค่าลิขสิทธิ์ ปีละ 600 ล้านบาท) ในครั้งที่ 19 ฤดูกาล 2558 มีการแบ่งขายสิทธิการถ่ายทอดสดให้แก่ ททบ.5 และช่อง 9 เอ็มคอตเอชดี เป็นบางส่วน

ครั้งที่ 21-24: ทูวิชั่นส์ (ทรูสปอร์ต/ ทรูสปาร์กจัมพ์)/ ทรูโฟร์ยู (มูลค่าลิขสิทธิ์ ปีละ

1,050 ล้านบาท)

งบประมาณที่ได้รับการสนับสนุนจากผู้จัดการแข่งขันในแต่ละปี ได้มีการบริหารจัดการโดยสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ภายหลังจากต้องทำตามข้อบังคับของ FIFA และ AFC จึงทำให้สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ต้องจดทะเบียนจัดตั้งบริษัทขึ้นมาเพื่อบริหารสิทธิประโยชน์ของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ เป็นการเปลี่ยนรูปแบบการบริหารที่เป็นภาครัฐกิจมากยิ่งขึ้น การ

ใช้จ่ายต่าง ๆ ของสมาคมต้องถูกตรวจสอบบัญชีได้ไม่เหมือนกับยุคก่อนหน้าที่ไม่มีการตรวจสอบ และไม่มีงบประมาทที่ชัดเจน

“สมาคมมีหน้าที่หานักเตะเข้าทีมชาติ ผู้จัดการทีมมีหน้าที่บริหารทีม โดยมี กทท. ให้การสนับสนุนงบประมาณ เบี้ยเลี้ยงและเงินรางวัลให้กับนักกีฬา การเมืองมีส่วนในการบริหารงานของสมาคมในยุคปัจจุบันแน่นอน คุณได้จาก กิงพาวเวอร์ให้เงินในการสนับสนุนการสร้างศูนย์ฝึกฟุตบอลอาชีพให้กับสมาคม ซีพีให้การสนับสนุนอาหารให้กับกีฬา ซึ่งก่อนหน้านั้นสมาคมก็มีงบประมาณแต่ทำไม่มาสร้าง เป็นการไปเช่าที่แล้วสร้างศูนย์ที่ไม่ได้เป็นการถาวร เพิ่งมาทำตอนใกล้หมดสมัยของตัวเอง” (กิตติรัตน์ ณ ระนอง, สัมภาษณ์, 18 ธันวาคม 2562)

ตลอดปี พ.ศ. 2561 ที่ผ่านมา สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ให้การสนับสนุนเหล่าสโมสรสมาชิกอย่างต่อเนื่อง ทั้งในระดับลีกสูงสุด จนถึงลีกภูมิภาค โดยในปีที่ผ่านมาสมาคมฯ ได้มีการมอบเงินสนับสนุนให้กับสโมสรสมาชิกอย่างต่อเนื่อง รวมเป็นจำนวนเงิน 555,690,000 บาท

สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ในพระบรมราชูปถัมภ์ ผู้จัดการแข่งขันฟุตบอลลีกภายในประเทศ มอบเงินสนับสนุน แบบให้เปล่า ประจำปี 2019 ให้แก่สโมสรสมาชิกในระดับไทยลีก 1 - ไทยลีก 4 รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 112,750,000 บาท สำหรับ เงินสนับสนุน แบบให้เปล่า ประจำปี 2019 ดังนี้

สโมสรฟุตบอล โตโยต้า ไทยลีก (ไทยลีก 1) จำนวน 16 ทีม ทีมละ 20 ล้านบาท โดยจะแบ่งจ่ายเป็น 4 งวด งวดที่สองจะได้รับเงิน ทีมละ 5,000,000 บาท (ห้าล้านบาทถ้วน) รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 80,000,000 บาท (แปดสิบล้านบาทถ้วน)

สโมสรฟุตบอล เอ็ม-150 แชมเปียนชิพ (ไทยลีก 2) จำนวน 18 ทีม ทีมละ 3 ล้านบาท แบ่งจ่ายเป็น 4 งวด งวดที่สอง จะได้รับเงิน ทีมละ 750,000 บาท (เจ็ดแสนห้าหมื่นบาทถ้วน) รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 13,500,000 บาท (สิบสามล้าน ห้าแสนบาทถ้วน)

สโมสรฟุตบอล ออมสิน ลีก โปร (ไทยลีก 3) จำนวน 28 ทีม ทีมละ 1 ล้านบาท แบ่งจ่ายเป็น 4 งวด งวดที่สองจะได้รับเงินทีมละ 250,000 บาท (สองแสนห้าหมื่นบาทถ้วน) และเงินสนับสนุน รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 7,000,000 บาท (เจ็ดล้านบาทถ้วน)

สโมสรฟุตบอล ออมสิน ลีก (ไทยลีก 4) จำนวน 49 ทีม ทีมละ 1 ล้านบาท แบ่งจ่ายเป็น 4 งวด งวดที่สอง จะได้รับเงินทีมละ 250,000 บาท (สองแสนห้าหมื่นบาทถ้วน) รวมเป็นเงินทั้งสิ้น 12,250,000 บาท (สิบสองล้าน สองแสน ห้าหมื่นบาทถ้วน) โดยทีม บี ของสโมสรที่อยู่ในระดับไทยลีก 1 และ ไทยลีก 2 จะไม่ได้รับเงินสนับสนุน ตามข้อบังคับของระเบียบการจัดการแข่งขัน

จากรายจ่ายของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยทั้งสองปีงบประมาณจะเห็นได้ว่ามีค่าใช้จ่ายที่สูงในแต่ละปี ยังต้องมีค่าบริหารสมาคมรายปีที่มีค่าใช้จ่ายโดยรวมในแต่ละปีไม่ต่ำกว่าพันล้านบาท ทั้งนี้รายได้หลักที่สมาคมฟุตบอลฯจะได้เป็นหลักคือ ค่าถ่ายทอดลิขสิทธิ์และการบริหารสิทธิประโยชน์ของบริษัท แพลนบี จำกัดที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นองค์กรที่มาทำหน้าที่บริหารสิทธิประโยชน์ให้กับสมาคมฟุตบอล ซึ่งแตกต่างจากสมัยนายวรวีร์ มะกูดี ให้การบริหารสิทธิประโยชน์กับบริษัทสยามสปอร์ต ซินดิเคทจำกัด ที่ได้รับลิขสิทธิ์การถ่ายทอดสดแล้วหักค่าใช้จ่ายเหลือเท่าไรถึงจะแบ่งให้กับสมาคมฟุตบอลทำให้มีรายได้ที่น้อยกว่าการบริหารงานในยุคของพลตำรวจเอกสมยศ พุ่มพันธุ์ม่วง ที่ได้รับค่าลิขสิทธิ์ถ่ายทอดสดจากบริษัททรูวิชั่น จำกัด ที่ได้ทำการประมูลสัมปทานการถ่ายทอดสดมาจากสมัยนายวรวีร์ มะกูดี ที่ไม่เหลือรายได้ที่ส่งต่อให้กับผู้บริหารสมาคมยุคถัดมา และยังมีหนี้สินที่ไม่สามารถจ่ายได้เป็นภาระให้กับยุคต่อมาเพียงพอต่อการบริหารจัดการแข่งขันฟุตบอลลีกอาชีพ จึงเกิดปัญหาข้อขัดแย้งกันระหว่างสองนายกสมาคมฟุตบอลจนถึงปัจจุบัน

รายนามนายกสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ

ลำดับ	รายนาม	เริ่มวาระ	สิ้นสุดวาระ
16	วรวีร์ มะกูดี	พ.ศ. 2550	พ.ศ. 2558
17	พลตำรวจเอก สมยศ พุ่มพันธุ์ม่วง	พ.ศ. 2559	ปัจจุบัน

ภาพที่ 7-4 พลตำรวจเอกสมยศ พุ่มพันธุ์ม่วง

สรุป

ในยุคนี้สมาคมฟุตบอลยังคงต้องการการสนับสนุนด้านงบประมาณจากภาคเอกชนที่นำเงินเข้ามาบริหารการจัดการทีมทั้งในระดับทีมชาติและระดับทีมสโมสร ทั้งเงินจากสปอนเซอร์สินค้าต่าง ๆ ที่จะให้การสนับสนุนเพื่อการโฆษณาสินค้าของตนเองผ่านทีมชาติหรือทีมสโมสร เพื่อให้การบริหารสโมสรมีความคล่องตัวไม่ว่าจะเป็นค่าใช้จ่ายในการจ้างนักเตะ โค้ช ทีมงานต่าง ๆ การสร้างสนาม การสร้างโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภคในการอำนวยความสะดวกให้กับแฟนบอล

“เข้ามาทันวงการฟุตบอลในช่วงการบริหารของคุณวิจิตร เกตุแก้ว เลขานุการฯคุณชะลอ เกิดเทศ ยุคนั้นสภาพการบริหารไม่ค่อยดี ยุคมีค้ำของฟุตบอลไทย ไม่ค่อยมีสภาพคล่อง มีฟุตบอลไทยสนับสนุน เสื้อผ้าปีละล้านบาททีมละสองแสน เป็นเหตุให้ต้องการแก้ไขข้อบกพร่องการปกครองของสมาคมฟุตบอลฯ เพื่อการเลือกตั้งนายกสมาคมฯ ต้องเป็นสโมสรที่เกี่ยวข้องเท่านั้น ทำฟุตบอลจริง ๆ ถึงจะมีสิทธิ์เลือกตั้ง ยุคทำทีมเยาวชน 19 ปี ก็ไปขอสปอนเซอร์จากคาร์ลสเบิร์ก เป็นรุ่นที่ศิษย์เก่าสวนกุหลาบ ให้สองล้าน นักฟุตบอลไทยช่วงนั้นก็ไปเล่นต่างชาติ สิงคโปร์ ช่วงที่เป็นผู้จัดการทีมเต็มตัวชุดใหญ่ ไปแข่งที่บรูไน ก็สนับสนุนค่าใช้จ่ายช่วงเตรียมทีม บิ๊กหอยก็ควักวันละ 1000 บาท เป็นเบี้ยเลี้ยงซ้อม แบ่งเป็นเช้า 500 เย็น 500 มีสภาพคล่องนักฟุตบอลก็เล่นเต็มที่” (วิรัช ชาญพานิชย์, สัมภาษณ์, 17 ธันวาคม 2562)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดพัฒนาการของฟุตบอลไทยในยุคนี้ ได้มีการแสดงสัญญาณที่สะท้อนให้เห็นถึงการทำให้ฟุตบอลกลายเป็นสินค้าทั้งในระดับฟุตบอลทีมชาติ ฟุตบอลสโมสร และตัวนักฟุตบอลเองที่สามารถกลายเป็นสินค้าที่มีมูลค่าได้ ดังนี้

1. การจดทะเบียนนิติบุคคลในการบริหารสโมสร เป็นข้อบังคับของ AFC Asian Football Confederation ที่ได้ออกข้อกำหนดให้สโมสรฟุตบอลในประเทศสมาชิกที่เข้าร่วมต้องมีการจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลที่สามารถซื้อขายแลกเปลี่ยนสิทธิ์ความเป็นเจ้าของได้ นำไปสู่การเป็นเจ้าของของสโมสรที่ต้องเอาเม็ดเงินมาลงทุนในการทำทีมให้เป็นไปตามกฎ กติกาในยุคสมัยใหม่ที่ต้องแสดงการบริหารทางการเงินที่ต้องการการสนับสนุนจากสปอนเซอร์ในการเข้ามาทำทีมฟุตบอลให้มีกำไรเพื่อจะได้มีความมั่นคงในการทำทีมสโมสรฟุตบอลอย่างต่อเนื่อง

2. ตราสปอนเซอร์ที่สนับสนุนสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯและตราสปอนเซอร์สโมสรฟุตบอล

สมาคมฟุตบอลได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากสปอนเซอร์หลัก และได้รับค่าลิขสิทธิ์การถ่ายทอดสดปีละไม่ต่ำกว่า 1,000 ล้านบาท นับเป็นสัญญาณในยุคของทุนนิยมที่เริ่มเข้ามาเกี่ยวข้องกับฟุตบอลไทย ตราสปอนเซอร์ในระดับสโมสร ก็มีการให้การสนับสนุนเพิ่มมากขึ้นกว่ายุคก่อน เมื่อมีการจดทะเบียนนิติบุคคลแสดงความเป็นเจ้าของที่ชัดเจนระบุได้ว่าเป็นใคร บริษัทหรือกลุ่มทุน การใช้ตราสปอนเซอร์ที่เป็นผู้สนับสนุนทีมอย่างเป็นทางการ ก็ได้แก่ การใช้เงินของเจ้าของทีม การใช้ตราสินค้าที่เจ้าของทีมเป็นเจ้าของสินค้านั้นหรือเป็นผู้บริหารบริษัทที่

ต้องการเข้ามาสร้างชื่อเสียงให้กับบริษัท อย่างเช่น การทำเรือ ที่มีเจ้าของทีมเข้ามาบริหารทีมเป็น
เจ้าของบริษัท เมืองไทยประกันภัย จำกัด เป็นต้น

3.สปอนเซอร์ พรีเมียร์ลีก

การซื้อขายนักเตะก็ต้องทำตามสัญญาการซื้อขายอย่างเป็นทางการ เป็นมาตรฐาน เปรียบนักฟุตบอล
เป็นสินค้าของทีมสโมสรฟุตบอลที่ต้องมีการทำข้อตกลงกันว่าจะซื้อขายในราคาเท่าไร อันจะตก
เป็นรายได้ของสโมสร และเมื่อสโมสรขายนักเตะคนนั้นออกไปก็เปรียบเหมือนสโมสรฟุตบอล
ของสินค้าออกไปเพื่อแสวงหารายได้เข้ามาในการบริหารสโมสร นักเตะก็สามารถตกลงค่าจ้างใน
การเข้ามาเป็นสินค้าของสโมสรว่าต้องการรายได้และข้อกำหนดอื่น ๆ ในสัญญา และเมื่อนักเตะเข้า
มาเป็นสินค้าของสโมสรแล้วก็ยังได้รับการสนับสนุนจากแบรนด์สินค้าชนิดต่าง ๆ ที่ต้องการการมี
ชื่อเสียงของนักกีฬาฟุตบอลไปเป็นเครื่องโปรโมตสินค้าชนิดนั้น เช่น ธนา ชนะบุตร ได้รับการ
สนับสนุนเป็นเงินก้อนและอุปกรณ์กีฬา รองเท้า มาใช้ใส่ในการลงแข่งขันในนามของสโมสรและ
ทีมชาติ เป็นต้น ยิ่งเป็นนักฟุตบอลที่มีการติดทีมชาติและได้รับความนิยมจากประชาชนก็จะได้รับ
รายได้ที่สูงมา

ภาพที่ 7-5 สโมสรชลบุรี เอฟซี ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2551 ของ
สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาพที่ 7-6 สโมสรชลบุรี เอฟซี ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2555 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาพที่ 7-7 สโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2556 ของสมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาพที่ 7-8 สโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2557 ของ สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

ภาพที่ 7-9 สโมสรบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ชนะเลิศถ้วยพระราชทาน ก ในรัชกาลที่ 6 ประจำปี 2559 ของ สมาคมกีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์

บทที่ 8

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

สรุปผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง เศรษฐศาสตร์การเมืองของฟุตบอลไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพในแนวประวัติศาสตร์(Historical qualitative research) โดยศึกษาในลักษณะของการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์แนวเศรษฐศาสตร์การเมืองโดยศึกษาในลักษณะของการวิเคราะห์ในเชิงวิภาษวิธี โดยมีผลการศึกษาเป็นไปตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. ผลการศึกษาประวัติศาสตร์ของฟุตบอลไทยผ่านการวิเคราะห์แนวเศรษฐศาสตร์การเมือง สามารถแบ่งเป็นยุคได้ 4 ยุค ดังนี้

ยุคแรก ปฐมบทฟุตบอลไทย ภายใต้รัฐธรรมนูญอาญาสิทธิ์ พ.ศ. 2443-2475

รัชกาลที่ 6 จึงโปรดให้ก่อตั้ง “สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย” ภายใต้พระบรมราชูปถัมภ์ เมื่อวันที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2459 เพื่อส่งเสริมให้ผู้ชายหันมาเล่นกีฬามากขึ้น และตั้งทีมชาติฟุตบอล “คณะฟุตบอลสำหรับชาติสยาม” เพื่อส่งเสริมความเป็นชาตินิยมให้กับนักกีฬา เพราะเป็นตัวแทนของคนทั้งประเทศ

กีฬาฟุตบอลเป็นการเมืองวัฒนธรรมในรูปแบบหนึ่งที่เข้ามามีบทบาทในทางสังคมและวิถีชีวิตของชาวสยามที่รับรู้และสนใจเล่นกีฬาชนิดนี้กันอย่างแพร่หลายในสยาม โดยที่มีการรวมศูนย์อำนาจในการก่อตั้งกีฬาฟุตบอลในหมู่ชนชั้นสูงก่อน และได้แพร่ขยายมาสู่ระบบการศึกษา อันมีส่วนสำคัญในการถ่ายทอดแนวความคิดอุดมการณ์ในการพยายามสร้างรัฐชาติสยามในการรวมศูนย์อำนาจ อันเป็นการสร้างเสริมคุณธรรมเบื้องต้นในการแสดงความสามัคคี การรวมกันเป็นหนึ่ง การฝึกฝนกีฬาที่ต้องใช้พลังกำลังในการปะทะ ในการต่อสู้เพื่อให้ได้มาซึ่งชัยชนะตามหลักกีฬาสากลที่นานอารยประเทศใช้ทำการต่อสู้แข่งขันกัน

รัชกาลที่ 6 ทรงใส่ใจในสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะผู้ชายที่เปรียบเสมือนความมั่นคงของประเทศ จึงมีพระราชนิพนธ์ “กั้นป่วย” และส่งเสริมให้ผู้ชายเล่นกีฬา เพื่อให้มีสุขภาพที่ดี และมีร่างกายแข็งแรงกำยำสมกับเป็นชายชาติทหารของสยาม

ในสยามได้เริ่มเล่นตั้งทีมชาติฟุตบอลโดยรัชกาลที่ 6 อันเป็นทีมที่รวมกันเพื่อแข่งขันกับชาวต่างชาติแม้จะไม่ใช่เป็นทางการในนามตัวแทนของสยามประเทศที่มีการพัฒนาอย่างทัดเทียมกับตะวันตก แต่สยามก็สามารถสร้างทีมชาติฟุตบอลอันเป็นตัวแทนของทีมชาติสยามได้ในการเริ่มต้นความคิดและรูปแบบการแข่งขันที่นำเข้ามาจากอังกฤษ อันมีรัชกาลที่ 6 ทรงเป็นผู้อุปถัมภ์ในการ

ริเริ่มก่อตั้งทีมชาติ ริเริ่มการแข่งขันเป็นระบบโดยการพระราชทานถ้วยรางวัลอันเป็นตัวแทนของ การรวมศูนย์อำนาจในนามของพระมหากษัตริย์เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้กับประชาชนที่สนใจเข้าร่วมการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในนามของ “ถ้วยทองของหลวง” อันเป็นการสะท้อนอัตลักษณ์ของ สยามในยุคนั้นว่า กีฬาฟุตบอลเป็นของที่พระมหากษัตริย์พระราชทานลงมาให้กับราษฎร ได้มี โอกาสเล่นกีฬาชนิดนี้ อันปรากฏในนามของ สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยในพระบรม ราชูปถัมภ์มาจนถึงปัจจุบัน โดยมีการกล่อมเกลา ถ่ายทอดอุดมการณ์ผ่านระบบการศึกษาที่มีทีมเข้าร่วมการแข่งขันในยุคแรกมาจาก โรงเรียนต่าง ๆ ที่ได้รับการก่อตั้งมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 และมีการ ใช้ทรัพยากรของพระมหากษัตริย์เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมของนักฟุตบอลทีมชาติสยาม เช่น สนามซ้อม ชูตแข่ง ตราสัญลักษณ์ หมวก เป็นต้น

การพระราชทานตราพระมหาพิชัยมงกุฎให้กับทีมชาติสยามเพื่อประดับบนเสื้อทีมชาติ หมวกสำหรับนักกีฬาทีมชาติโดยเฉพาะ อันเป็นการใช้สัญลักษณ์ทางวัตถุที่สะท้อนการเป็นภาพ ตัวแทนของสถาบันกษัตริย์ที่พระราชทานให้กับตัวแทนของชาติซึ่งชาติก็คือ สถาบันกษัตริย์

การนำชาวต่างชาติเข้ามามีบทบาทในการนำความเจริญในด้านต่าง ๆ นำไปสู่วัฒนธรรม ที่แปลกใหม่เข้ามาสู่สยาม อันมีเป้าหมายการเชิงการวิพากษ์ว่าททกรรมในด้านที่มีผลต่อการกีฬา ฟุตบอลในสยามตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 จนถึงรัชกาลที่ 10 เป็นภาพสะท้อนการเปลี่ยนแปลงความ รัฐสมัยใหม่ ที่สยามพยายามเปลี่ยนจากอดีตให้เข้าสู่ความศิวิไลซ์ การวิเคราะห์อัตลักษณ์ของ ฟุตบอลไทยในยุคแรกจึงกล่าวได้ว่าเป็น “ฟุตบอลของหลวง” โดยไม่มีการต่อต้านของวาทกรรม หลัก มีภาวะแห่งความเป็นจริงของปฏิบัติการทางวาทกรรม การจัดการแข่งขันฟุตบอลตามพระราช ประสงค์ ซึ่งมีทีมที่เป็นหน่วยงานของรัฐสยามที่มีความใกล้ชิดกับรัชกาลที่ 6 เช่น กองเสือป่า กรม มหรสพ เป็นต้น

ยุคสอง ฟุตบอลสมัครเล่นภายใต้รัฐประชาธิปไตยหลังสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์
พ.ศ. 2475-2538

ภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475) ในระหว่างนั้น กิจกรรมของสมาคม ฟุตบอลฯ ไม่ได้เป็นไปแบบต่อเนื่อง เพราะหลายฝ่ายเกรงใจคณะราษฎร ทำให้เจ้าพระราม ราชพต้องเดินทางเข้าพบ จอมพล ป.พิบูลย์สงคราม นายกรัฐมนตรี เพื่อขอให้สมาคมฟุตบอลแห่ง ประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้กลับมาบริหารงานอีกครั้งหนึ่ง โดยไม่ต้องมีการจดทะเบียน ขึ้นใหม่ และท่านได้ดำรงตำแหน่งสถานายกกิตติมศักดิ์ฯ (พ.ศ. 2490-2499) และคณะราษฎรได้ทำ การสร้าง "สนามกรีฑาสถาน" หรือ "สนามศุภชลาศัยกรีฑาสถานแห่งชาติ" มีการปรับเปลี่ยนพื้นที่ เดิมเป็นวังของเจ้าฟ้าวิจิตรนิท ราชโอรสของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แต่ได้ สวรรคตก่อน จึงทำให้พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าได้ขึ้นครองราชย์ วังของเจ้าฟ้าวิจิตรนิทไม่ได้ มีการดำเนินการให้ผู้ใดใช้สถานที่ ทางรัฐบาลจึงได้ปรับเปลี่ยนจาก “วัง” กลายเป็น “สนามกีฬา

แห่งชาติ” เพื่อใช้ประโยชน์ทางด้านการศึกษาของประเทศ อันเรียบเสมือนการเปลี่ยนยุคสมัยของ กีฬาสากลให้เป็นไปตามมาตรฐานสากลในด้านสนามการแข่งขันที่ต้องมีอัตราเงินทำให้ผู้เข้าชมได้อย่างเป็นสัดส่วนอันเป็นหน้าตาของสยามในการสร้างชาติให้ทันสมัยทัดเทียมอาณาประเทศที่สยามได้เข้าร่วมองค์กรระดับสากล เช่น FIFA

วันที่ 24 มิถุนายน 2482 จอมพลป. พิบูลสงคราม ได้ทำการวันเปลี่ยนชื่อประเทศ โดยยึดตาม ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยรัฐนิยม จาก “สยาม” เป็น “ไทย” และได้เปลี่ยนแปลงชื่อ ภายหลังการเปลี่ยนนามประเทศดังกล่าว รัฐบาลในสมัยนั้น ยังได้ดำเนินการทั้งทางตรงและทางอ้อมให้มีการเปลี่ยนแปลงนามและชื่อต่าง ๆ อีก เช่น เปลี่ยนแปลงแก้ไข “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม” เป็น “รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย” และ เปลี่ยนเนื้อร้องของ “เพลงชาติ” ซึ่งขุนวิจิตรมาตราแต่งไว้ตั้งแต่ พ.ศ. 2477 ซึ่งมีคำขึ้นต้นว่า “แผ่นดินสยามนามประเทืองว่าเมืองทอง ไทยเข้าครองตั้งประเทศเขตแดนสง่า”

และมีคำลงท้ายว่า “เอาเลือดล้างให้สิ้นแผ่นดินของไทย สถาปนาสยามให้เกิดไทย ไชโย” เป็นต้น

สัญญาของฟุตบอลสยามได้เปลี่ยนจากของพระมหากษัตริย์มาเป็นของราษฎร โดยคณะราษฎรได้เปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นประชาธิปไตยอันมีรัฐธรรมนูญเป็นสัญลักษณ์ของอำนาจสูงสุดที่ใช้ในการปกครองและมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุขที่ใช้อำนาจทางการปกครองในลักษณะสัญลักษณ์ทางพิธีกรรม

ยุคสาม ยุคฟุตบอลกึ่งอาชีพ พ.ศ. 2539-2551

เมื่อปี พ.ศ. 2539 สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้มีความคิดในการที่จะปรับปรุงระบบการแข่งขันฟุตบอลในประเทศ จากวัตถุประสงค์เพื่อความเป็นเลิศ มาเป็นรูปแบบอาชีพ โดยเริ่มก่อตั้งฟุตบอลลีกสูงสุดขึ้น โดยเดิมที การแข่งขันฟุตบอลระดับสโมสรระดับสูงสุดของประเทศคือ ฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานประเภท ก. (ถ้วยใหญ่) ซึ่งจัดการแข่งขันตั้งแต่ปี พ.ศ. 2459 จนถึงปี พ.ศ. 2538

สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้จัดการแข่งขันฟุตบอลอาชีพขึ้น จึงได้จัดการแข่งขัน จอห์นนี่วอลด์เกอร์ไทยแลนด์ชอกเกอร์ลีก โดยภายใต้การดูแลของ สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ร่วมกับผู้สนับสนุนหลักคือ จอห์นนี่วอลด์เกอร์ จอห์นนี่วอลด์เกอร์ไทยแลนด์ชอกเกอร์ลีก ฤดูกาล 2539/40 เป็นการแข่งขันฟุตบอลลีกสูงสุดของไทยฤดูกาลแรก โดยปรับเปลี่ยนจาก ฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทาน ก. โดยมี 18 สโมสรที่มาจาก ฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทาน ก. ฤดูกาล 2538 โดยเริ่มจัดการแข่งขันอย่างเป็นทางการภายใต้การดูแลของ สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ร่วมกับผู้สนับสนุนหลักคือ จอห์นนี่วอลด์เกอร์ และทำให้ ฟุตบอลถ้วยพระราชทาน ก. แปรสภาพเป็นฟุตบอลในระดับ ซูเปอร์คัพ ในที่สุด

การจัดการแข่งขันฟุตบอลอาชีพของประเทศไทย ระหว่าง การกีฬาแห่งประเทศไทย กับ สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ ซึ่งเป็นเอกสารข้อตกลงในการรวมลีกทั้งสองเข้าเป็นลีกเดียว ปี พ.ศ.2551 เป็นฤดูกาลสุดท้ายที่มีการแข่งขัน โปรวินเซียนลีก เมื่อสมาคมฟุตบอลฯ ได้ทำการปรับโครงสร้างการแข่งขันฟุตบอลอาชีพในประเทศไทย ด้วยการรวมฟุตบอลโปรวินเซียนลีกร่วมกับฟุตบอลอาชีพของสมาคม พร้อมกับตั้งฟุตบอลลีกภูมิภาค (ลีกระดับ 3) ขึ้นมา โดยเปิดรับทีมตัวแทนจังหวัดต่าง ๆ เข้ามาร่วมการแข่งขัน ถือเป็นปีที่มีการก่อตั้งทีมเกิดขึ้นมากมาย และเป็นจุดเปลี่ยนครั้งสำคัญของวงการฟุตบอลไทย

ยุคที่สี่ ยุคฟุตบอลอาชีพภายใต้ธุรกิจการกีฬาสากล พ.ศ. 2552-2561

ต่อมาในปี พ.ศ. 2552 สมาพันธ์ฟุตบอลเอเชีย AFC ออกระเบียบว่าด้วยความสัมพันธ์สโมสรฟุตบอลอาชีพอย่างสมบูรณ์แบบ เป็นผลให้สมาคมฯ ต้องดำเนินการจัดตั้งนิติบุคคลเพื่อบริหารลีก และจัดการแข่งขันแทนที่ สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยฯ โดยได้มีการจัดตั้ง บริษัท ไทยพรีเมียร์ลีก จำกัด ขึ้น โดยมี วิชิต แย้มบุญเรือง อดีตนักฟุตบอลทีมชาติไทย เป็นประธานกรรมการคนแรก และออกระเบียบให้ผู้บริหารสโมสรฟุตบอลอาชีพ ต้องจัดตั้งในรูปนิติบุคคล (บริษัท) เพื่อดำเนินการบริหารสโมสร ส่งผลให้มีการแข่งขันเชิงรูปแบบ การบริหารจัดการให้เป็นมืออาชีพยิ่งขึ้น รวมทั้งแพร่หลายออกไปยังส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ จากเดิมที่สโมสรฟุตบอลต่าง ๆ จะกระจุกตัวอยู่ในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑลเท่านั้น จึงกลับมาเป็นที่นิยมของแฟนฟุตบอลไทยอีกครั้ง

ในปี 2559 สมาคมฯ ได้ยุบการแข่งขันฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานประเภท ข., ค. และ ง. โดยรวมกันเป็น ลีกภูมิภาค ดิวิชั่น 3 ต่อมา ทางสมาคมฯ ได้โอน ถ้วยพระราชทานประเภท ก. ไปเป็นถ้วยสำหรับสโมสรชนะเลิศ ไทยลีก ถ้วยพระราชทานประเภท ข. เป็นถ้วยสำหรับสโมสรชนะเลิศ ดิวิชั่น 1 ถ้วยรางวัลพระราชทานประเภท ค. เป็นถ้วยสำหรับสโมสรชนะเลิศ ดิวิชั่น 2 และถ้วยรางวัลพระราชทานประเภท ง. เป็นถ้วยสำหรับแชมป์ ดิวิชั่น 3 ทำให้การแข่งขันฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทาน สิ้นสุดลง แต่รูปแบบการแข่งขันยังคงเดิม แต่ได้มีการเปลี่ยนชื่อการแข่งขัน และ ถ้วยรางวัล ในนามการแข่งขัน ไทยแลนด์ แชมเปียนส์คัพ โดยเริ่มต้นจัดในปี 2560 เป็นต้นไป ต่อมาในปี 2560 ได้มีการยกเลิก การแข่งขันฟุตบอลชิงถ้วยพระราชทานประเภท ก.

ในยุคนี้การจัดการแข่งขันกีฬาฟุตบอลในประเทศไทย เป็นตัวบ่งชี้ได้เป็นอย่างดีว่า กีฬาฟุตบอลได้เข้ามาสู่ยุคของทุนนิยมที่ต้องได้รับการสนับสนุนจากสปอนเซอร์ที่เป็นเอกชนเข้ามาช่วยเหลือการบริหารงานของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย ที่ไม่สามารถมีรายได้เพียงพอต่อการบริหารพัฒนาฟุตบอลไทยให้มีความก้าวหน้าได้เพียงลำพัง แต่ในส่วนของการบริหารเงินของสมาคมในแต่ละยุคนั้น เป็นที่น่าเสียดายที่สมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทยไม่ได้มีการเก็บรายละเอียดการบริหารงบประมาณที่ใช้ จนมาถึงยุคของนายกสมาคมฟุตบอล

2. เพื่อศึกษาสัญญาณของฟุตบอลไทยผ่านการวิเคราะห์ทางประวัติศาสตร์แนว เศรษฐศาสตร์การเมือง

ผลการศึกษาพบว่าในแต่ละยุคมีการใช้สัญญาณที่สะท้อนภาพตัวแทนของวาทกรรมที่เป็น
ปฏิบัติการผ่านการสนับสนุนในการจัดการแข่งขันในรายการต่าง ๆ รวมทั้ง การทำให้วาทกรรมนั้น
นำไปสู่การสร้างอำนาจนำ และหารสร้างภาพมาใช้ในการกระตุ้นการบริโภคแบบทุนนิยมที่ต้องการ
ทำทุกอย่างที่มีภาพสัญญาณกลายเป็นสินค้าในการกระตุ้นการบริโภคของการใช้กีฬาฟุตบอลเป็น
เครื่องมือดังกล่าวที่สะท้อนในแต่ละยุคได้ดังนี้

1.ตราสัญลักษณ์ทีมชาติ

ยุคแรก ตราพระมหาพิชัยมงกุฏ

ยุคสอง ตราธงไตรรงค์

ยุคสาม ตราช้างศึก

2.การจัดรายการการแข่งขัน

ยุคแรก ถ้วยทอง ถ้วยใหญ่ ถ้วยน้อย

ยุคสอง การจัดแข่งขันตามชื่อพระราชทาน ก ข ค ง

ยุคสาม การแข่งขันลีกอาชีพแบบอังกฤษ ดิวิชั่น 1 2 3 4

3.ถ้วยรางวัลการแข่งขัน

ยุคแรก ถ้วยทอง ถ้วยใหญ่ ถ้วยน้อย

ยุคสอง ถ้วยพระราชทาน ก ข ค ง

ยุคสาม ถ้วยตามสปอนเซอร์ผู้สนับสนุนการจัดการแข่งขัน

4.การถ่ายทอดอุดมการณ์

ยุคแรก การสร้างรัฐชาติที่ให้ความหมายของ ชาติ คือ พระมหากษัตริย์ การใช้กีฬา
ฟุตบอลจึงเป็นการพระราชทานที่เป็นการสร้างจิตสำนึกว่าได้รับการให้กำเนิดทีมฟุตบอลและ
สมาคมฟุตบอลให้เกิดขึ้นและอยู่ในช่วงของการต่อต้านการล่าอาณานิคมจากชาติตะวันตกจึง
ต้องการความสามัคคีของคนในชาติที่ใช้กีฬาฟุตบอลเป็นศูนย์รวมของคนในชาติ โดยอยู่ในพื้นฐาน
ของการรวมศูนย์อำนาจอยู่ที่สถาบันกษัตริย์และการรวมศูนย์อำนาจให้มาอยู่กับผู้นำ ภายใต้
วาทกรรมเชื่อนำชาติพ้นภัย เป็นต้น

ยุคสอง การสร้างรัฐชาติที่ให้ความหมายของ ชาติ คือ รัฐนิยม ลดทอนพระราชบารมีของ
สถาบันกษัตริย์ลงมาให้อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ โดยการทบทวนสร้างสนามกีฬาแห่งชาติ การเปลี่ยน
สัญลักษณ์ของทีมชาติไทย เป็นธงไตรรงค์ อันเป็นความหมายที่ไม่ใช่ตัวแทนของกษัตริย์ แต่เป็น
ตัวแทนของชาติ และอยู่ในช่วงของการต่อต้านคอมมิวนิสต์จึงต้องการความสามัคคีของคนในชาติที่
ใช้กีฬาฟุตบอลเป็นศูนย์รวมของคนในชาติโดยอยู่ในพื้นฐานของการต่อสู้กับคอมมิวนิสต์

มีการต่อสู้กันของวาทกรรมหลักที่ต้องการสร้างชาติในระบบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ กับ วาทกรรมรองที่พยายามสร้างพระราชอำนาจของสถาบันกษัตริย์ให้กลับมาผ่านการใช้พระบรมราโชวาท ผ่านการสนับสนุนกีฬาจนนำไปสู่การครองอำนาจนำในกีฬาฟุตบอลที่นักกีฬาฟุตบอลทีมชาติไทยทุกครั้งที่ต้องเล่นการแข่งขันแล้วได้แชมป์จะมีการชูพระบรมฉายาลักษณ์ขึ้นแท่นและถ่ายรูปเฉลิมฉลอง เป็นต้น

ยุคสาม การสร้างรัฐชาติที่ให้ความหมายของ ชาติ คือ ความสามัคคีของคนในชาติที่ใช้กีฬาฟุตบอลเป็นศูนย์กลางของคนในชาติโดยอยู่ในพื้นฐานของการบริโภคนิยมที่พยายามลดทอนการแทรกแซงจากการเมือง เป็นการแยกการเมืองออกจากฟุตบอล แต่ใช้การบริหารสมาคมฟุตบอลฯ และการบริหารสโมสรต่าง ๆ โดยการตั้งจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลเป็นการที่ทำให้เป็นธุรกิจเต็มตัว มีกำไร ขาดทุน มีการก่อตั้งทีมในทุกภูมิภาคของประเทศ แต่ก็มีผลกระทบจากตัวของทีมฟุตบอลระดับสโมสรอยู่ที่เมืองหลวงเป็นหลัก ข้อสังเกตการเข้ามาสนับสนุนของทุนเอกชนที่ให้การสนับสนุนกีฬาฟุตบอลในระดับชาติและระดับสโมสรล้วนต้องการแสวงหาผลกำไรจากการสนับสนุนทีมฟุตบอลเพื่อเพิ่มยอดขายสินค้าของตนเองเป็นสิ่งสำคัญ นักฟุตบอลได้รับค่าจ้างในการเป็นฟรีเซ็นเตอร์สินค้า ได้รับการจ้างรายเดือนในราคาระดับเงินเดือนที่สูงขึ้นกว่าในสองยุคแรก

ตารางที่ 8-1 สัญญาในแต่ละยุค

ยุค	การใช้สัญญา
ยุคปฐมบท “ฟุตบอลไทย ภายใต้รัฐธรรมนูญ สิบตรี พ.ศ. 2443-2475”	ตราพระมหาพิชัยมงกุฎ หมวก
ยุคสอง “ฟุตบอลสมัครเล่นภายใต้รัฐธรรมนูญหลังสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชย์ พ.ศ. 2475-2538”	สนามศุภชลาศัย ธงไตรรงค์ โลโก้ของสมาคมฯ
ยุคสาม “ฟุตบอลกึ่งอาชีพ พ.ศ. 2539-2551”	ตราช้างศึก สปอนเซอร์จัดการแข่งขัน สปอนเซอร์เสื้อทีมชาติ
ยุค “ฟุตบอลอาชีพภายใต้ธุรกิจการกีฬาสากล พ.ศ. 2552-2561”	การจดทะเบียนนิติบุคคลในการบริหารสโมสร ตราสปอนเซอร์ที่สนับสนุนสโมสรฟุตบอล สปอนเซอร์ ฟรีเซ็นเตอร์สินค้า

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาทั้งสองวัตถุประสงค์แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ที่ใช้พื้นฐานการวิเคราะห์ วิพากษ์ทางเศรษฐศาสตร์การเมืองเป็นการอธิบายปรากฏการณ์เพื่อสร้างความเข้าใจที่เกิดขึ้นในช่วงเวลานั้นและเพิ่มเติมพลังในการอธิบายโดยใช้แนวคิดของการใช้สัญญาในการสร้างภาพตัวแทนบางอย่าง ถ่ายทอดอุดมการณ์ของกลุ่มบุคคลบางชนชั้นให้สะท้อนออกมาเป็นวาทกรรมทั้งรูปภาพ ภาษา วัตถุสิ่ง จนนำไปสู่การสร้างอำนาจนำครองใจคนในแต่ละยุคนั้น ๆ ได้

ผลการศึกษาในยุคแรกนั้นเป็นไปตามการศึกษาวิจัยของ ฉัฐกร วิทิตานนท์ (2557) และวัชรพล พุทธรักษา (2549) ในฟุตบอลไทยกรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งมีความสอดคล้องกันกับสิ่งที่ปรากฏขึ้นในยุคแรกของฟุตบอลไทยที่รัชกาลที่ 6 ต้องการเสริมสร้างความแข็งแกร่งความเป็นชายให้มีร่างกายที่สมบูรณ์ มีสุขภาพที่แข็งแรง ใช้กีฬาฟุตบอลให้เป็นการออกกำลังกายของนักเรียน นักศึกษาให้มีกิจกรรมทำมาว้างจะได้ไม่ยุ่งเกี่ยวกับอบายมุขในยุคนั้น ตามคติที่เป็นวัตถุประสงค์ในการจัดการแข่งขันกีฬานักเรียนให้ยึดคติธรรม 4 ประการ คือ ใจนักเลง สามัคคี อัจฉริยะและขันติ

การก่อตั้งสมาคมฟุตบอลฯและการก่อตั้งทีมชาติสยาม รวมทั้งการพระราชทานถ้วยรางวัลองค์พระมหากษัตริย์จะเสด็จเป็นประธานการแข่งขันและพระราชทานถ้วยรางวัล ในวันชิงชนะเลิศฟุตบอลด้วยพระราชทานถ้วยใหญ่และถ้วยน้อย เมื่อ พ.ศ. 2505 ถ้วยใหญ่ จึงถูกเปลี่ยนชื่อเรียกเป็น “ถ้วย ก” และถ้วยน้อย เรียกว่า “ถ้วย ข” ให้เป็นการแสดงถึงความจงรักภักดีที่ประชาชนมีต่อสถาบันกษัตริย์

ผลการศึกษาในยุคสองเป็นไปตามการศึกษาของชนิดา ชิตบัณฑิตย์ เรื่องโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ: การสถาปนาพระราชอำนาจนำในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และภิญญพันธุ์ พงนะลาวัณย์ (2555) ฟุตบอลไทย การเมืองของเกมใต้ดิน: ภูมิศาสตร์การเมืองและเกมแห่งอำนาจใหม่ในพื้นที่ประเทศไทยที่มีการใช้พระราชดำริของสถาบันกษัตริย์ ซึ่งในช่วงแรกของยุคนี้เป็นการพยายามสร้างชาติแบบรัฐนิยมตั้งสมัยจอมพล ป. จนมาเปลี่ยนในสมัยของจอมพล สฤษดิ์ ที่สถาบันกษัตริย์ได้กลับมาได้รับความนิยมขึ้นมาอีกครั้งตาม

การแข่งขันลูกหนังชิงถ้วยพระราชทานคิงส์คัพ (KING'S CUP) โดยยึดหลักแนวทางสำคัญ 5 ข้อ คือ เกิดทุนพระเกียรติยศ สร้างสัมพันธภาพระหว่างประเทศ ยกมาตรฐานการเล่นฟุตบอล, เผยแพร่ความนิยมและทูลเกล้าถวายรายได้โดยเสด็จพระราชกุศล เป็นการแสดงให้เห็นถึงการสร้างการครองอำนาจนำให้กับสถาบันกษัตริย์ผ่านกีฬาฟุตบอลได้เป็นอย่างดี โดยมีการใช้สัญญาในการใช้ชื่อรายการการแข่งขัน มีการพระราชทานถ้วยรางวัล ในบางครั้งพระมหากษัตริย์ก็มาเป็นผู้มอบถ้วยรางวัลให้กับนักเตะเพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้กับนักกีฬาเป็นอย่างมาก

ผลการศึกษาในยุคที่สามเป็นไปตามการศึกษาของทวี ปิยะ โอสถสรรค์ (2556) ศึกษาเรื่อง เศรษฐศาสตร์การเมืองของความขัดแย้งในการบริหารจัดการกีฬาฟุตบอลอาชีพท้องถิ่นในภาค ตะวันออก: กรณีศึกษา สโมสรฟุตบอลจันทบุรี เอฟซี. และสายชล ปัญญชิต (2553) ศึกษาเรื่อง ฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทยสมัยใหม่: ศึกษากรณีเมืองทองหนองจอกยูไนเต็ด ที่ทำให้กีฬา ฟุตบอลเป็นเรื่องของธุรกิจที่ต้องการแสวงหาผลประโยชน์ที่ใดก็ได้ และการบริหารจัดการทีม ฟุตบอลที่ต่อให้ใช้งบประมาณที่สูงและต้องการการสนับสนุนจากกองเชียร์ทั้งในเรื่องรายได้และ สปอนเซอร์ที่จะเข้ามาให้การสนับสนุนด้านการเงิน การสร้างรายได้ให้กับนักฟุตบอลที่มูลค่ามาก ขึ้นจากการได้รับความนิยมนักกองเชียร์ ได้เป็นพรีเซนเตอร์สินค้าทำให้มีรายได้อย่างมากมาในยุค ปัจจุบัน

จากรายชื่อสโมสรที่ชนะเลิศในยุค 2539-2562 นั้นจะเห็นได้ว่าเป็นกลุ่มทุนรัฐวิสาหกิจ กลุ่มทุนเอกชน และทีมจากต่างจังหวัด ซึ่งถึงพัฒนาการของฟุตบอลไทยว่าได้เคลื่อนเปลี่ยนจากมี ोनายทุนรัฐ ทุนรัฐวิสาหกิจ นายทุนเอกชนสู่ทุนนักการเมืองท้องถิ่น อันสะท้อนให้เห็นอัตลักษณ์ ของฟุตบอลไทยในยุคนี้ได้เด่นชัดที่สุด เช่น ทีมทหารอากาศ ทีมธนาคารกรุงเทพ ทีมธนาคารกสิกร ไทย ทีมการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค เป็นต้น และมีการใช้สัญญาแทนการเรียกชื่อทีมที่เป็นทีมที่อยู่ใน จังหวัดต่าง ๆ ตามแต่ละภูมิภาคของไทยที่สะท้อนความเป็นตัวตนของทีมนั้น ได้แก่ ปราสาท สายฟ้า ทีมบุรีรัมย์ ยูไนเต็ด ฉลามชล ทีมชลบุรีเอฟซี เป็นต้น

จากรายชื่อนามทีมที่ได้รางวัลชนะเลิศการแข่งขันชิงถ้วยพระราชทานฟุตบอลถ้วย ก, ข, ค และ ง ตามรายชื่อนามที่ปรากฏนั้นจะเห็นได้ว่าการกระจายตัวขององค์กรภาครัฐและเอกชน รวมทั้ง ทีมจากต่างจังหวัดที่ได้มีโอกาสเข้าร่วมการแข่งขันฟุตบอลที่พัฒนาจากลีกกึ่งสมัครเล่น กึ่งอาชีพ จนมาสู่ลีกอาชีพไทยลีกในปัจจุบันนั้น เริ่มกระจายตัวออกตามภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศไทย ไม่ได้กระจุกตัวอยู่ในเมืองหลวงและเป็ฯทีมที่มีความใกล้ชิดกับสถาบันกษัตริย์ในยุคแรก และเป็ฯ ทีมองค์กรในเมืองหลวงเหมือนยุคสอง แต่ยุคสามนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในเรื่อง ของการยุบพรรคการเมืองและตัดสิทธิ์นักการเมืองห้ามมีสิทธิ์เลือกตั้งทำให้ นักการเมืองได้หันหน้า เข้ามาสู่จังหวัดตนเองและทำทีมฟุตบอลเพื่อสร้างความนิยมในฐานะคนของตัวเองให้ มั่นคง เช่น ทีมบุรีรัมย์ ทีมชลบุรี ทีมเชียงราย เป็นต้น จึงเป็นความสัมพันธ์ที่มีความเกี่ยวข้องกั บการเมืองของไทย

จากรายชื่อนามนายกสมาคมฟุตบอลในยุคที่สามจะเห็นได้ว่าแต่ละคนจะมีระยะเวลาในการ บริหารสมาคมที่ยาวนานสองวาระจึงมีการเปลี่ยนแปลงอีกทั้งมีสายสัมพันธ์ระหว่างนายวิจิตร เกตุ แก้วและนายวรวิทย์ มะภูคี ที่เคยเป็นเลขาธิการสมาคมฟุตบอลฯ ในสมัยที่นายวิจิตร เกตุแก้วเป็น นายกสมาคมฟุตบอลฯ แต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงชั่วคราวมาเป็นพลตำรวจเอกสมยศ พุ่มพันธุ์ม่วง

ซึ่งมีความสัมพันธ์กับอดีตนักการเมืองที่เป็นขั้วตรงข้ามของนายวรวิทย์ ที่มีประเด็นในการบริหารสมาคมที่ไม่โปร่งใสในเรื่องของการจัดการแข่งขันลีกฟุตบอลอาชีพในยุคที่สามนี้

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง เศรษฐศาสตร์การเมืองของฟุตบอลไทย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากงานวิจัยดังต่อไปนี้

1. จากการศึกษาพบว่าประวัติศาสตร์ของฟุตบอลไทยขาดการเก็บรวบรวมข้อมูลหลักฐานชั้นต้นที่เป็นทางการตั้งแต่มีการก่อตั้งสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2459 จนถึงปัจจุบัน ทางสมาคมฟุตบอลควรจะมีการจัดทำพิพิธภัณฑ์ของฟุตบอลไทยอย่างเป็นทางการเป็นระบบมากยิ่งขึ้น มีสถานที่จัดแสดงที่ได้รับมาตรฐานที่จะเก็บรักษาหลักฐานต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดี มีการจัดแสดงหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ได้ให้ความรู้ความเข้าใจในพัฒนาการของวงการฟุตบอลไทย เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้กับคนรุ่นใหม่ที่สนใจและอยากเป็นนักกีฬาฟุตบอลทีมชาติไทย และสร้างให้คนในชาติได้มีความภาคภูมิใจในเกียรติประวัติของวงการฟุตบอลไทยสืบต่อไป

2. จากการศึกษาพบว่าแนวทางการศึกษาประวัติศาสตร์ของวงการฟุตบอลไทยยังขาดการศึกษาเกี่ยวกับ กฎ ระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของวงการฟุตบอลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการพัฒนาองค์ความรู้ของการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับการเล่นกีฬาฟุตบอลอย่างถูกต้องตามมาตรฐานสากล อันเป็นการพัฒนาวงการฟุตบอลไทยให้ทัดเทียมกับชาติอื่น ๆ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้การศึกษาวิจัยแบบเชิงคุณภาพแนวประวัติศาสตร์ที่เน้นการวิพากษ์จากพื้นฐานของเศรษฐศาสตร์การเมือง ผู้วิจัยเห็นควรมีการศึกษาฟุตบอลในมิติการวิจัยที่หลากหลายทั้งในทางมานุษยวิทยาหรือเศรษฐศาสตร์กระแสหลักที่เน้นเรื่องการบริหารจัดการองค์การของสมาคมฟุตบอลแห่งประเทศไทย การบริหารจัดการของสโมสรฟุตบอลต่าง ๆ ที่จะสามารถสร้างเป็นโมเดลในการพัฒนาฟุตบอลให้กับระดับภูมิภาคต่าง ๆ ได้

2. จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า จิตจำกัคของการศึกษาเป็นเรื่องของการขาดหลักฐานชั้นต้นที่ดีของวงการฟุตบอลไทยที่สมาคมฟุตบอลในอดีตไม่เคยเก็บหลักฐานที่เป็นทางการไว้ส่งต่อให้กับผู้บริหารสมาคมฟุตบอลรุ่นต่อไป จึงควรมีการศึกษาค้นคว้า วิจัยและการเก็บรวบรวมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของฟุตบอลไทยทั้งทางเอกสารและทางโบราณคดีให้เป็นประโยชน์ในรุ่นต่อไปที่จะศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับฟุตบอลไทยได้อย่างมีคุณค่ามากมายมหาศาล

บรรณานุกรม

- กฤษณะ ท้วมเพ็ง. (2546). *การศึกษาการจัดการแข่งขันฟุตบอลไทยลีก*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการทางการกีฬา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- กรวิทย์ ปริศนานันท์กุล. (2561, 21 พฤศจิกายน). สัมภาษณ์.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2544). *การศึกษาสื่อมวลชนด้วยทฤษฎีวิพากษ์: แนวคิดและตัวอย่างงานวิจัย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ภาพพิมพ์.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2557). *ศาสตร์แห่งสื่อและวัฒนธรรมศึกษา*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน. (2551). *สายธารแห่งนักคิดเศรษฐศาสตร์การเมืองกับการสื่อสารศึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- กษิติ กมลนาวิน. (2561, 25 กรกฎาคม). สัมภาษณ์.
- กิตติรัตน์ ณ ระนอง. (2562, 18 ธันวาคม). สัมภาษณ์.
- กุลวิษณุ สำแดงเดช. (2521). *การใช้สื่อเพื่อสร้างและธำรงรักษาอัตลักษณ์ของแฟนสโมสรฟุตบอลจังหวัดชลบุรี*. วิทยานิพนธ์นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการสื่อสารมวลชน, คณะนิเทศศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คริส เบเกอร์ และผาสุก พงษ์ไพจิตร. (2557). *ประวัติศาสตร์ไทยร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: มติชน.
- จิรัฏฐ์ จันทะเสน. (2560ก). *อัศวินม้าขาว” เจ้าพระยารามราฆพ*. เข้าถึงได้จาก <http://www.siamfootball.com/index.php/2017-07-18-12-23-04/63-2017-07-30-11-28-45>
- จิรัฏฐ์ จันทะเสน. (2560ข). *ถ้วยทองของหลวง*. เข้าถึงได้จาก <http://www.siamfootball.com/index.php/2017-07-18-12-23-04/30-2017-07-19-13-12-32>
- จิรัฏฐ์ จันทะเสน. (2560ค). *ถ้วยใหญ่แห่งสยามประเทศ*. เข้าถึงได้จาก <http://www.siamfootball.com/index.php/2017-07-18-12-23-04/33-2017-07-19-13-29-52>
- จิรัฏฐ์ จันทะเสน. (2560ง). *หมวกพระราชทานทีมชาติสยาม*. เข้าถึงได้จาก <http://www.siamfootball.com/index.php/2017-07-18-12-23-04/63-2017-07-30-11-28-45>
- จิรัฏฐ์ จันทะเสน. (2560จ). *ตราพระมหามงกุฎ เกียรติยศการรักชาติ*. เข้าถึงได้จาก <http://www.siamfootball.com/index.php/2017-07-18-12-23-04/31-2017-07-19-13-17-17>

จิรัฏฐ์ จันทะเสน. (2560ฉ). “หัวหน้าทีมชาติสยาม 2458” มจ.สิทธิพร กฤดากร. เข้าถึงได้จาก

<http://www.siamfootball.com/index.php/2017-07-18-12-23-04/71-2458>

จิรัฏฐ์ จันทะเสน. (2560ช). ทีมชาติสยามมีชัยเหนืออิน โคจีนฝรั่งเศส. เข้าถึงได้จาก

<http://www.siamfootball.com/index.php/2017-07-18-12-23-04/72-2017-07-30-13-19-42>

จิรัฏฐ์ จันทะเสน. (2560ซ). ทีมชาติสยาม กับ *WORLD CUP*. เข้าถึงได้จาก

<http://www.siamfootball.com/index.php/2017-07-18-12-23-04/75-world-cup>

จิรัฏฐ์ จันทะเสน. (2560ณ). สนามแห่งตำนานศุภชลาศัย. เข้าถึงได้จาก

<http://www.siamfootball.com/index.php/2017-07-18-12-23-04/74-2017-07-30-13-37-41>

จิรัฏฐ์ จันทะเสน. (2561, 12 มีนาคม). สัมภาษณ์.

จิรัฏฐ์ จันทะเสน. (2561, 5 กรกฎาคม). สัมภาษณ์.

ชนิดา ชิตบัณฑิตย์. (2550). *โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ: การสถาปนาพระราชอำนาจนำในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว*. กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์. (2542). *เศรษฐศาสตร์การเมืองของการปฏิวัติขนาดครอบครัวในประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิจัยและผลิตตำรา มหาวิทยาลัยเกริก.

ชัยวัฒน์ ลือวัฒนานนท์. (2561, 26 กรกฎาคม). สัมภาษณ์.

ชาญ พนารัตน์. (2557). *ฟุตบอล ร่างกาย ความศิวไลซ์ และการจัดระเบียบทางสังคมในสมัยรัชกาลที่ 5*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ชื่นชนก ศิริวัฒน์. (2555). *วัฒนธรรมฟุตบอลและการเมืองของท้องถิ่นนิยม: กรณีศึกษาสโมสรฟุตบอลชลบุรี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการพัฒนาระหว่างประเทศ (นานาชาติ), จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ไชยรัตน์ เจริญสิน โอฟาร์. (2543). *วาทกรรมการพัฒนา: อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกลักษณะและความเป็นอื่น*. กรุงเทพฯ: วิทยา.

ไชยรัตน์ เจริญสิน โอฟาร์. (2545). *สัญวิทยา โครงสร้างนิยม หลังโครงสร้างนิยมกับการศึกษารัฐศาสตร์*. กรุงเทพฯ: วิทยา.

ไชยรัตน์ เจริญสิน โอฟาร์. (2551). *ภาษากับการเมือง/ความเป็นการเมือง*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ณัฐกร วิทิตานนท์. (2557). การเมืองกับฟุตบอลไทย. เชียงใหม่: วนิตการพิมพ์.
- ณัฐวดี ดวงตาคำ. (2549). *การสร้างภาพลักษณ์นางองซาน ซูจี ผ่านการรายงานข่าวของสื่อมวลชนข้ามชาติ: ค.ศ.1988*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภูมิภาคศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- คำริรัตน์ รัตนรังสี. (2531). *ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: วิทยาลัยครูสวนดุสิต สาขาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์.
- ทวี ปิยะโอสถสรศักดิ์. (2556). *เศรษฐศาสตร์การเมืองของความขัดแย้งในการบริหารจัดการกีฬาฟุตบอลอาชีพท้องถิ่นในภาคตะวันออก: กรณีศึกษา สโมสรฟุตบอลจันทบุรี เอฟซี*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ธนา ชนะบุตร. (2562, 16 ธันวาคม). สัมภาษณ์.
- นพพร ประชากุล. (2544). *คำนำแปลเสนอบทความ มายาคติ สรรนิพนธ์ จาก Mythologies ของ Roland Barthes แปลจากภาษาฝรั่งเศส*. กรุงเทพฯ: คบเพลิง.
- ปรีชา เปี่ยมพงศ์สานต์. (2523). *เศรษฐศาสตร์การเมือง: โลกทัศน์กับการวิเคราะห์ระบบและการเปลี่ยนแปลง*. กรุงเทพฯ: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พินิจ งามพริ้ง. (2561, 26 กรกฎาคม). สัมภาษณ์.
- ภิญญพันธ์ พงนทะวานิชย์. (2555). *ฟุตบอลไทย การเมืองของเกมใต้ดิน: ภูมิศาสตร์การเมืองและเกมแห่งอำนาจใหม่ในพื้นที่ประเทศไทย*. เข้าถึงได้จาก <http://prachatai.com/journal/2012/07/41491>.
- เมธินี ไชยคุณา. (2553). *แนวคิดและองค์การก่อการร้ายระหว่างประเทศในประเทศอินโดนีเซียกับปฏิบัติการของออสเตรเลีย: กรณีศึกษาการลอบวางระเบิดบนเกาะบาห์ลี ค.ศ. 2002*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภูมิภาคศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- ขงยุทธ สังขโกวิท. (2561, 29 กรกฎาคม). สัมภาษณ์.
- เขาวนุช เวศร์ภาดา. (2546). *มานุษยวิทยากับการศึกษาปรากฏการณ์โหยหาอดีตในสังคมไทยร่วมสมัย/พัฒนาจิตอาสา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน).
- วรพงศ์ ไชยฤกษ์. (2556). *วาทกรรมวิเคราะห์เชิงวิพากษ์: มุมมองใหม่ในการวิจัยทางภาษาไทย*. *วารสารมนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ*, 8(1), 135-162
- วรงค์ ทิวทัศน์. (2561, 14 พฤศจิกายน). สัมภาษณ์.
- วรรณพิมล อังคศิริสรรพ. (2544). *มายาคติ: Mythologies /Roland Barthes*. กรุงเทพฯ: คบไฟ.

- วสันต์ ปัญญาแก้ว. (2557). *พนักบอล อำนาจและความเป็นชาย*. กรุงเทพฯ:
ศูนย์ศึกษาปัญหาการพนัน คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรพล พุทธิรักษา. (2549). *รัฐบาลทักษิณกับความพยายามสร้างภาวะการนำทาง
อุดมการณ์*. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาปกครอง, คณะรัฐศาสตร์,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วัชรพล พุทธิรักษา. (2550). *แนวความคิดการครองอำนาจนำทางอุดมการณ์ (Hegemony) ของกรัมซี
(Gramsci): บททดลองเสนอในการอธิบายปรากฏการณ์ทางการเมืองไทย*. ม.ป.ท.
- วัชรพล พุทธิรักษา. (2551). *กลุ่มประวัติศาสตร์ ปัญญาชน การครองอำนาจนำ และการโต้ตอบต่อ
การครองอำนาจนำ: แนวความคิดของอันโตนิโอ กรัมซีกับการอธิบายการเมืองไทย
ร่วมสมัย*. ม.ป.ท.
- วัชรพล พุทธิรักษา. (2557). *บทสำรวจความคิดทางการเมืองของอันโตนิโอ กรัมซี*. กรุงเทพฯ:
สมมติ.
- วิรัช ชาญพานิชย์. (2562, 17 ธันวาคม). สัมภาษณ์.
- สมชาย ศรีสันต์. (2561). *ว่าด้วยการวิเคราะห์สารทกรรมแนววิพากษ์*. กรุงเทพฯ: สมมติ.
- สมาคมประวัติศาสตร์ฟุตบอลแห่งประเทศไทย. (2549). *ที่ระลึกครบรอบ 90 ปี สมาคมฟุตบอลแห่ง
ประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์*. ม.ป.ท.
- สายชล ปัญญชิต. (2553). *ฟุตบอลแฟนคลับในสังคมไทยสมัยใหม่: ศึกษากรณีเมืองทองหนองจอก
ยูไนเต็ด*. วิทยานิพนธ์สังคมวิทยามหาบัณฑิต, สาขาสังคมวิทยา, คณะรัฐศาสตร์,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สายชล ปัญญชิต. (2557). *ฟุตบอลไทย ประวัติศาสตร์ อำนาจ การเมือง และความเป็นชาย*.
เชียงใหม่: วนิดาการพิมพ์.
- สันติรักษ์ ประเสริฐสุข. (2548). *การสื่อและการสร้างความหมายในสถาปัตยกรรม: จากโครงสร้าง
นิยม ถึงหลังโครงสร้างนิยม ปี พ.ศ. 2548 (The Signification and Significance in
Architecture: From Structuralism to Poststructuralism)*. กรุงเทพฯ:
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และการผังเมืองมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สิตางค์ เจริญวงศ์. (2561). *เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยทุนนิยมสัญญาะ บทวิพากษ์แนวคิดหลัก
สมัยใหม่ของฌอง โบดริยาร์ด*. วารสารเศรษฐศาสตร์การเมืองบูรพา, 4(2), 59-60.
- สุภางค์ จันทวนิช. (2552). *การวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 9)*. กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัยฎางค์ ปาณิกบุตร. (2561, 17 มีนาคม). สัมภาษณ์.

Baudrillard, J. (1989). *The consumer society myths and structures*. Nottingham: Nottingham Trent University.

Fairclough, N. (2010). *Critical discourse analysis: The critical study of language*. (2nd ed.). New York: Longman.

Kellner, D. (1989). *Jean baudrillard from marxism to postmodernism and beyond*. California: Strandford University Press.

Kincheloe, J. L., & Peter, M. (2011). *Critical pedagogy: Where are we now?*. New York: Peter Lang.